

**ESKİŞEHİR ODUNPAZARI
HASAN ŞEFİK EVİ RESTORASYON ÖNERİSİ**

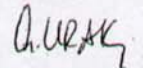
Zübeyde ÖZER

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

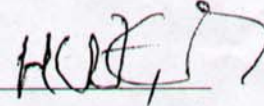
**HAZİRAN 2006
ANKARA**

Zübeyde ÖZER tarafından hazırlanan ESKİŞEHİR ODUNPAZARI HASAN ŞEFİK EVİ RESTORASYON ÖNERİSİ adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

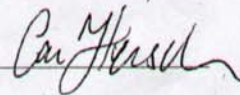

Doç. Dr. Z. Gediz URAK
Tez Yöneticisi

Bu çalışma, jürimiz tarafından Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

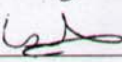
Başkan: : Prof. Dr. Halit ÇAL

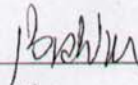
Üye : Prof. Dr. M.Can HERSEK

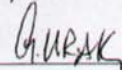
Üye : Prof. Dr. B. Işık AKSULU

Üye : Prof. Dr. İbrahim NUMAN

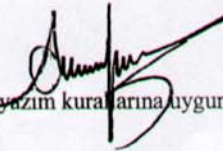

Üye : Doç. Dr. Z. Gediz URAK

Tarih : 21/ HAZİRAN / 2006

Bu tez, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Zübeyde ÖZER

ESKİŞEHİR ODUNPAZARI HASAN ŞEFİK EVİ RESTORASYON ÖNERİSİ**(Yüksek Lisans Tezi)****Zübeyde ÖZER****GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ****Haziran 2006****ÖZET**

Bu çalışmanın konusu, Eskişehir Odunpazarı semti sit alanı içerisinde yer alan Hasan Şefik Evi'nin restorasyonudur. Çalışmanın amacı; değerli bir kültür varlığı olan Hasan Şefik Evi'nin özgün özellikleri ile sürdürülebilir korunmasının sağlanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda; yapı analiz edilerek belgelenmiş, restitüsyonu yapılmış ve bu çalışmalardan elde edilen bilgilere bağlı restorasyon önerileri ortaya konmuştur. Çalışma; belgelemeden restorasyon önerilerinin oluşturulmasına kadar çağdaş koruma kurallarının gerektirdiği bilimsel ve sistematik araştırma yöntemleri ile ele alınmıştır. Fiziksel ve işlevsel koruma müdahalelerini içeren uygulanabilir restorasyon önerilerinin hayata geçirilmesi ile, değerli bir kültür varlığı korunarak gelecek nesillerin bilgilerine sunulacak ve önemli bir sorumluluk yerine getirilmiş olacaktır.

Bilim Kodu : 803. 1.085
Anahtar Kelimeler : Eskişehir, Odunpazarı, rölöve, restitüsyon, koruma, restorasyon
Sayfa Adedi : 292
Tez Yöneticisi : Doç. Dr. Gediz URAK

**THE PROPOSAL FOR THE RESTORATION OF ESKİŞEHİR
ODUNPAZARI HASAN ŞEFİK HOUSE
(M.Sc. Thesis)**

Zübeyde ÖZER

**GAZİ UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
June 2006**

ABSTRACT

The restoration of Hasan Şefik House which is located in Eskişehir Odunpazarı archeological site is the subject of this study. The purpose of the study is to obtain sustainable conservation of Hasan Şefik House which is valuable cultural asset with its original features. For this purpose, the building has been analyzed and documented, its restitution has been carried out and the restoration proposals have been put forward as a result of the information gained through these works. The study, from documenting to forming restoration proposals, has been carried out by scientific and systematic research methodologies, which is required by contemporary preserving principles. By putting the feasible restoration proposals including physical and functional interventions into practice, the valuable cultural asset will be preserved as well as it will be put to use for the next generations and thus an important responsibility will be undertaken.

Science Code : 803. 1.085

**Key Words : Eskişehir, Odunpazarı, architectural survey, restitution,
preservation, restoration**

Page Number : 292

Adviser : Doç. Dr. Gediz URAK

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren hocam Doç. Dr. Gediz Urak'a, çalışmalarım sırasında bana her türlü yardımı esirgemeyen Şefik Ailesi'ne, manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan aileme, yabancı dildeki her türlü kaynak çevirilerinde bana yardımcı olan kardeşim Vedat ÖZER'e, Odunpazarı Belediyesi'ne ve her konuda bana destek olup yardımlarını esirgemeyen iş arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xv
RESİMLERİN LİSTESİ.....	xxi
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xxv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xxvi
1. GİRİŞ.....	1
2. ESKİŞEHİR İLİNİN TARİHİ VE GENEL ÖZELLİKLERİ.....	4
2.1. Coğrafi Konumu.....	4
2.2. İklim.....	4
2.3. Sosyo-Ekonomik Yapı.....	4
2.4. Tarihsel ve Fiziksel Gelişim.....	5
3. ODUNPAZARI HASAN ŞEFİK EVİ'NİN BUGÜNKÜ KONUMU, TARİHİ VE KİMLİK BİLGİLERİ.....	12
4. YAPININ TESPİTİ VE TANIMLANMASI.....	13
4.1. Çalışma ve Ölçüm Yöntemi.....	13
4.2. Tanımlamalar.....	81
4.2.1. Yazılı tanımlama yöntemi.....	81
4.2.2. Genel tanımlama.....	82
4.2.3. Dış tanımlama.....	83

	Sayfa
4.2.4. İç mekân tanımlama.....	90
4.2.5. Taşıyıcı sistem ve taşıyıcı elemanlar.....	106
4.2.6. Mekansal elemanlar.....	107
4.2.7. Mimari elemanlar.....	110
4.2.8. Çıkma.....	115
4.2.9. Çatı ve çatı örtüsü.....	116
4.2.10. Saçak.....	116
4.2.11. Süslemeler.....	116
4.2.12. Aydınlatma ve ısıtma.....	117
4.3. Malzeme Bozulmaları ve Yapısal Durum.....	117
5. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA.....	133
5.1. Karşılaştırmalı Çalışma Metodolojisi.....	133
5.2. Geleneksel Odunpazarı Evlerinin Genel Özellikleri.....	133
5.3. Yerleşim.....	135
5.4. Yapısal Karakteristikler.....	140
5.4.1. Taşıyıcı sistem ve taşıyıcı elemanlar	140
5.4.2. Plan tasarımları ve mekansal elemanlar.....	142
5.4.3. Mimari elemanlar.....	149
5.4.4. Çıkımlar.....	170
5.4.5. Cepheler	173
5.4.6 Çatı ve çatı örtüleri.....	179
5.4.7. Saçaklar.....	181

Sayfa

5.4.8. Süslemeler.....	185
5.5. Eskişehir Odunpazarı Hasan Şefik Evi'nin Geleneksel Odunpazarı Konut Tipolojisindeki Yeri.	185
6. RESTİTÜSYON.....	189
6.1. Restitüsyon Yöntemi.....	189
6.2. Restitüsyonda Kaynak Kullanımı.....	189
7. RESTORASYON	222
7.1. Hasan Şefik Evi'nin Bugünkü Durumunun Değerlendirilmesi.....	222
7.2. Hasan Şefik Evi'nin Restorasyon Gerekçeleri.....	223
7.2.1. Çevresel faktörler.....	223
7.2.2. Sosyal faktörler.....	224
7.2.3. Yapısal faktörler.....	225
7.3. Restorasyon Yaklaşımında Yasal Kabuller.....	225
7.4. Hasan Şefik Evi'nin Restorasyon Yaklaşımı ve Kararlar.....	226
7.5. İşlevlendirme.....	228
7.6. Yapının İşleve Uygun Programlanması ve Mekanların Kullanımı.....	230
7.7. Fiziksel Koruma.....	232
7.8. Restorasyon Kaynakları, Güvenirlilik Dereceleri, Restorasyon Kriterleri ve Koruma Uygulamaları.....	233
7.9. Fiziksel Müdahale biçimleri.....	240
7.9.1. Olduğu gibi kullanılacak yapı elemanları.....	240
7.9.2. Sağlamaştırma.....	240
7.9.3. Tamamlama.....	241
7.9.4. Temizleme(Liberasyon).....	242

	Sayfa
7.9.5. Eklemeler.....	243
7.10. Restorasyon aşamaları.....	245
8. SONUÇ.....	288
KAYNAKLAR.....	290
ÖZGEÇMİŞ.....	292

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1.Eskişehir’de nüfusun gelişimi.....	5
Çizelge 2.2.Eskişehir’in tarihsel gelişimi.....	6
Çizelge 4.1. Kuzey cephesi tanımlaması -1-.....	83
Çizelge 4.2. Kuzey cephesi tanımlaması -2-.....	84
Çizelge 4.3. Kuzey cephesi tanımlaması -3-.....	85
Çizelge 4.4. Batı cephesi tanımlaması -1-.....	86
Çizelge 4.5. Batı cephesi tanımlaması -2-.....	87
Çizelge 4.6. Güney cephesi tanımlaması -1-	88
Çizelge 4.7. Güney cephesi tanımlaması -2-.....	89
Çizelge 4.8. Z01 mekanı tanımlaması.....	91
Çizelge 4.9. Z02 mekanı tanımlaması -1-.....	92
Çizelge 4.10. Z02 mekanı tanımlaması -2-.....	93
Çizelge 4.11. Z03 mekanı tanımlaması	94
Çizelge 4.12. Z04 mekanı tanımlaması.....	95
Çizelge 4.13. Z05 mekanı tanımlaması.....	96
Çizelge 4.14. Z06 mekanı tanımlaması	97
Çizelge 4.15. Z07 mekanı tanımlaması	98
Çizelge 4.16. 101 mekanı tanımlaması -1-	99
Çizelge 4.17. 101 mekanı tanımlaması -2-	100
Çizelge 4.18. 102 mekanı tanımlaması	101
Çizelge 4.19. 103 mekanı tanımlaması	102
Çizelge 4.20. 104 mekanı tanımlaması	103

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.21. 105 mekanı tanımlaması	104
Çizelge 4.22. 106 mekanı tanımlaması	105
Çizelge 5.1. Odunpazarı geleneksel konutlarında, esas katlar plan tasarımlarında uygulanan sofa tiplerinin dağılımı	147
Çizelge 7.1. Zemin kat koruma uygulamaları -1 -.....	235
Çizelge 7.2. Zemin kat koruma uygulamaları -2 -.....	236
Çizelge 7.3. Zemin kat koruma uygulamaları -3 -.....	237
Çizelge 7.4. Birinci kat koruma uygulamaları -1 -.....	238
Çizelge 7.5. Birinci kat koruma uygulamaları -1 -.....	239

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 4.1.Rölöve fotoğraf tespit, mekan, duvar ve mimari eleman kodlamaları vaziyet planı	15
Şekil 4.2.Rölöve zemin kat fotoğraf tespit, mekan, duvar ve mimari eleman kodlamaları vaziyet planı	16
Şekil 4.3.Rölöve birinci kat fotoğraf tespit, mekan, duvar ve mimari eleman Kodlamaları vaziyet planı	17
Şekil 4.4.Rölöve vaziyet planı	54
Şekil 4.5.Rölöve zemin kat planı	55
Şekil 4.6.Rölöve zemin kat (bahçe bölümü) planı	56
Şekil 4.7.Rölöve birinci kat planı	57
Şekil 4.8.Rölöve zemin kat döşeme planı	58
Şekil 4.9.Rölöve birinci kat döşeme planı.....	59
Şekil 4.10.Rölöve zemin kat tavan planı.....	60
Şekil 4.11.Rölöve birinci kat tavan planı.....	61
Şekil 4.12.Rölöve A-A kesiti.....	62
Şekil 4.13.Rölöve B-B kesiti.....	63
Şekil 4.14.Rölöve C-C kesiti.....	64
Şekil 4.15.Rölöve kuzey cephesi.....	65
Şekil 4.16.Rölöve batı cephesi.....	66
Şekil 4.17.Rölöve güney cephesi.....	67
Şekil 4.18.Rölöve giriş kapı detayı.....	68
Şekil 4.19.Rölöve sonradan eklenen kapı detayları.....	69

Şekil	Sayfa
Şekil 4.20.Rölöve oda kapı detayları.....	70
Şekil 4.21.Rölöve yan giriş ve sofa camekan kapı detayları.....	71
Şekil 4.22.Rölöve 106 no’lu oda kapı detayı.....	72
Şekil 4.23.Rölöve pencere detayları -1-.....	73
Şekil 4.24.Rölöve pencere detayları -2-.....	74
Şekil 4.25.Rölöve 102 no’lu oda dolap detayı.....	75
Şekil 4.26.Rölöve 106 no’lu oda tavan detayı.....	76
Şekil 4.27.Rölöve tip tavan detayı.....	77
Şekil 4.28.Rölöve sistem detayı.....	78
Şekil 4.29.Değişim ve bozulmalar vaziyet planı.....	119
Şekil 4.30.Değişim ve bozulmalar zemin kat planı.....	120
Şekil 4.31.Değişim ve bozulmalar zemin kat (bahçe bölümü) planı.....	121
Şekil 4.32.Değişim ve bozulmalar birinci kat planı.....	122
Şekil 4.33.Değişim ve bozulmalar zemin kat döşeme planı.....	123
Şekil 4.34.Değişim ve bozulmalar birinci kat döşeme planı.....	124
Şekil 4.35.Değişim ve bozulmalar zemin kat tavan planı.....	125
Şekil 4.36.Değişim ve bozulmalar birinci kat tavan planı.....	126
Şekil 4.37.Değişim ve bozulmalar A-A kesiti.....	127
Şekil 4.38.Değişim ve bozulmalar B-B kesiti.....	128
Şekil 4.39.Değişim ve bozulmalar C-C kesiti.....	129
Şekil 4.40.Değişim ve bozulmalar kuzey cephesi.....	130
Şekil 4.41.Değişim ve bozulmalar batı cephesi.....	131
Şekil 4.42.Değişim ve bozulmalar güney cephesi.....	132

Şekil	Sayfa
Şekil 5.1. Yakın çevre işlev analizi.....	137
Şekil 5.2 Yakın çevredeki geleneksel konutların giriş bahçe ve sokak ilişkisine göre analizi	138
Şekil 5.3. Yakın çevredeki geleneksel konutların yükseklik ve kat adedine göre analizi.....	139
Şekil 5.4.Dış sofalı, iç sofalı, ve orta sofalı oluşlarına göre Odunpazarı geleneksel konutları plan tipolojisi.....	144
Şekil 5.5. Odunpazarı geleneksel konutları plan tipolojisi “dış sofalı”	145
Şekil 5.6. Odunpazarı geleneksel konutları plan tipolojisi “iç sofalı”	146
Şekil 5.7. Kapı sistemleri “iki kanatlı penceresiz ve iki kanatlı üstü pencereli kapılar”.....	151
Şekil 5.8. Kapı sistemleri “iki kanatlı iki yanı ve üstü pencereli kapılar ile iki kanatlı iki yanı pencereli kapılar”	152
Şekil 5.9. Sokak ve bahçe kapı örnekleri	153
Şekil 5.10. Odunpazarı geleneksel konutları pencere sistemleri örnekleri	156
Şekil 5.11. Pencere altı pervazları	157
Şekil 5.12. Pencerelerde kullanılan kafes örnekleri.....	158
Şekil 5.13. En sık uygulanan dolap düzenlemesi	160
Şekil 5.14. Düz kaplamalı ve çıtalı düz tavan sistemleri	164
Şekil 5.15. Pervazları oymalı göbekli tavanlar	165
Şekil 5.16. Balkon korkuluklarına örnekler....	167
Şekil 5.17. Odunpazarı geleneksel konutlarında çıkma tipolojisi -1-.....	170
Şekil 5.18. Odunpazarı geleneksel konutlarında çıkma tipolojisi -2-.....	171
Şekil 5.19. Çıkma altlarında yer alan konsollara örnekler	172
Şekil 5.20. Pencere düzeni tipolojisi	173

Şekil	Sayfa
Şekil 5.21. Cephe düzeni tipolojisi -1-	174
Şekil 5.22. Cephe düzeni tipolojisi “çıkmasız” -2-	174
Şekil 5.23. Cephe düzeni tipolojisi “kat boyunca çıkmalı” -3-.....	175
Şekil 5.24. Cephe düzeni tipolojisi “iki yanda çıkmalı” -4-	176
Şekil 5.25. Cephe düzeni tipolojisi “ortada veya yanda tek çıkmalı” -5-	177
Şekil 5.26. Cephe düzeni tipolojisi “testere çıkmalı” -6-.....	178
Şekil 5.27. Çatı düzenlerine örnekler	180
Şekil 5.28. Saçak profillerine örnekler	183
Şekil 5.29. Saçak altlarında yer alan konsollara örnekler.....	184
Şekil 6.1. Restitüsyonda kaynak kullanımı vaziyet planı.....	194
Şekil 6.2. Restitüsyonda kaynak kullanımı zemin kat planı.....	195
Şekil 6.3. Restitüsyonda kaynak kullanımı zemin kat (bahçe bölümü) planı.....	196
Şekil 6.4. Restitüsyonda kaynak kullanımı birinci kat planı.....	197
Şekil 6.5. Restitüsyonda kaynak kullanımı zemin kat döşeme planı.....	198
Şekil 6.6. Restitüsyonda kaynak kullanımı birinci kat döşeme planı.....	199
Şekil 6.7. Restitüsyonda kaynak kullanımı zemin kat tavan planı.....	200
Şekil 6.8. Restitüsyonda kaynak kullanımı birinci kat tavan planı.....	201
Şekil 6.9. Restitüsyonda kaynak kullanımı A-A kesiti.....	202
Şekil 6.10. Restitüsyonda kaynak kullanımı B-B kesiti.....	203
Şekil 6.11. Restitüsyonda kaynak kullanımı C-C kesiti.....	204
Şekil 6.12. Restitüsyonda kaynak kullanımı kuzey cephesi.....	205
Şekil 6.13. Restitüsyonda kaynak kullanımı batı cephesi.....	206
Şekil 6.14. Restitüsyonda kaynak kullanımı güney cephesi.....	207

Şekil	Sayfa
Şekil 6.15.Restitüsyon vaziyet planı.....	208
Şekil 6.16.Restitüsyon zemin kat planı.....	209
Şekil 6.17.Restitüsyon zemin kat (bahçe bölümü) planı.....	210
Şekil 6.18.Restitüsyon birinci kat planı.....	211
Şekil 6.19.Restitüsyon zemin kat döşeme planı.....	212
Şekil 6.20.Restitüsyon birinci kat döşeme planı.....	213
Şekil 6.21.Restitüsyon zemin kat tavan planı.	214
Şekil 6.22.Restitüsyon birinci kat tavan planı.....	215
Şekil 6.23.Restitüsyon A-A kesiti.....	216
Şekil 6.24.Restitüsyon B-B kesiti.....	217
Şekil 6.25.Restitüsyon C-C kesiti.....	218
Şekil 6.26.Restitüsyon kuzey cephesi.....	219
Şekil 6.27.Restitüsyon batı cephesi.....	220
Şekil 6.28.Restitüsyon güney cephesi.....	221
Şekil 7.1.Restorasyonda kaynak kullanımı vaziyet planı.....	246
Şekil 7.2.Restorasyonda kaynak kullanımı zemin kat planı.....	247
Şekil 7.3.Restorasyonda kaynak kullanımı zemin kat (bahçe bölümü) planı.....	248
Şekil 7.4.Restorasyonda kaynak kullanımı birinci kat planı.....	249
Şekil 7.5.Restorasyonda kaynak kullanımı zemin kat döşeme planı.....	250
Şekil 7.6.Restorasyonda kaynak kullanımı birinci kat döşeme planı.....	251
Şekil 7.7.Restorasyonda kaynak kullanımı zemin kat tavan planı.....	252
Şekil 7.8.Restorasyonda kaynak kullanımı birinci kat tavan planı.....	253
Şekil 7.9.Restorasyonda kaynak kullanımı A-A kesiti.....	254

Şekil	Sayfa
Şekil 7.10.Restorasyonda kaynak kullanımı B-B kesiti.....	255
Şekil 7.11.Restorasyonda kaynak kullanımı C-C kesiti.....	256
Şekil 7.12.Restorasyonda kaynak kullanımı kuzey cephesi.....	257
Şekil 7.13.Restorasyonda kaynak kullanımı batı cephesi.....	258
Şekil 7.14.Restorasyonda kaynak kullanımı güney cephesi.....	259
Şekil 7.15.Restorasyon fiziksel müdahale vaziyet planı.....	260
Şekil 7.16.Restorasyon fiziksel müdahale zemin kat planı.....	261
Şekil 7.17.Restorasyon fiziksel müdahale zemin kat (bahçe bölümü) planı.....	262
Şekil 7.18.Restorasyon fiziksel müdahale birinci kat planı.....	263
Şekil 7.19.Restorasyon fiziksel müdahale zemin kat döşeme planı.....	264
Şekil 7.20.Restorasyon fiziksel müdahale birinci kat döşeme planı.....	265
Şekil 7.21.Restorasyon fiziksel müdahale zemin kat tavan planı.....	266
Şekil 7.22.Restorasyon fiziksel müdahale birinci kat tavan planı.....	267
Şekil 7.23.Restorasyon fiziksel müdahale A-A kesiti.....	268
Şekil 7.24.Restorasyon fiziksel müdahale B-B kesiti.....	269
Şekil 7.25.Restorasyon fiziksel müdahale C-C kesiti.....	270
Şekil 7.26.Restorasyon fiziksel müdahale kuzey cephesi.....	271
Şekil 7.27.Restorasyon fiziksel müdahale batı cephesi.....	272
Şekil 7.28.Restorasyon fiziksel müdahale güney cephesi.....	273
Şekil 7.15.Restorasyon vaziyet planı	274
Şekil 7.16.Restorasyon zemin kat planı.....	275
Şekil 7.17.Restorasyon zemin kat (bahçe bölümü) planı.....	276
Şekil 7.18.Restorasyon birinci kat planı	277

Şekil	Sayfa
Şekil 7.19.Restorasyon zemin kat döşeme planı	278
Şekil 7.20.Restorasyon birinci kat döşeme planı	279
Şekil 7.21.Restorasyon zemin kat tavan planı	280
Şekil 7.22.Restorasyon birinci kat tavan planı	281
Şekil 7.23.Restorasyon A-A kesiti	282
Şekil 7.24.Restorasyon B-B kesiti	283
Şekil 7.25.Restorasyon C-C kesiti	284
Şekil 7.26.Restorasyon kuzey cephesi	285
Şekil 7.27.Restorasyon batı cephesi	286
Şekil 7.28.Restorasyon güney cephesi	287

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 4.1. Kuzey görünüşü	18
Resim 4.2. Kuzey görünüşü çatı saçak profili	18
Resim 4.3. Kuzeybatı görünüşü	19
Resim 4.4. Batı görünüşü	19
Resim 4.5. Güney görünüşü.....	20
Resim 4.6. Bahçe depo binası	20
Resim 4.7. Bahçeden görünüş	21
Resim 4.8. Bahçeden görünüş	21
Resim 4.9. Z01 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü	22
Resim 4.10. Z01 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	22
Resim 4.11. Z01 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	23
Resim 4.12. Z01 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	23
Resim 4.13. Z01 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	24
Resim 4.14. Z01 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	24
Resim 4.15. Z02 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	25
Resim 4.16. Z02 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	25
Resim 4.17. Z02 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	26
Resim 4.18. Z02 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	26
Resim 4.19. Z03 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	27
Resim 4.20. Z03 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	27
Resim 4.21. Z03 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	28
Resim 4.22. Z03 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	28

Resim	Sayfa
Resim 4.23. Z04 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	29
Resim 4.24. Z04 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	29
Resim 4.25. Z04 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	30
Resim 4.26. Z04 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	30
Resim 4.27. Z05 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	31
Resim 4.28. Z05 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	31
Resim 4.29. Z05 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	32
Resim 4.30. Z05 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	32
Resim 4.31. Z06 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	33
Resim 4.32. Z06 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	33
Resim 4.33. Z06 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	34
Resim 4.34. Z06 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü-1-.....	34
Resim 4.35. Z06 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü-2-	35
Resim 4.36. Z07 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	35
Resim 4.37. Z07 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	36
Resim 4.38. Z07 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	36
Resim 4.39. Z07 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	37
Resim 4.40. 101 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü-1-.....	37
Resim 4.41. 101 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü-2-.....	38
Resim 4.42. 101 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	38
Resim 4.43. 101 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü-1-.....	39
Resim 4.44. 101 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü-2-.....	39

Resim	Sayfa
Resim 4.45. 101 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	40
Resim 4.46. 102 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	40
Resim 4.47. 102 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	41
Resim 4.48. 102 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	41
Resim 4.49. 102 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	42
Resim 4.50. 102 mekanı 4 no'lu duvar dolap görünüşü.....	42
Resim 4.51. 103 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	43
Resim 4.52. 103 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	43
Resim 4.53. 103 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	44
Resim 4.54. 103 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	44
Resim 4.55. 104 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	45
Resim 4.56. 104 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	45
Resim 4.57. 104 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	46
Resim 4.58. 104 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	46
Resim 4.59. 105 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	47
Resim 4.60. 105 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	47
Resim 4.61. 105 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	48
Resim 4.62. 105 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	48
Resim 4.63. 106 mekanı 1 no'lu duvar görünüşü.....	49
Resim 4.64. 106 mekanı 2 no'lu duvar görünüşü.....	49
Resim 4.65. 106 mekanı 3 no'lu duvar görünüşü.....	50
Resim 4.66. 106 mekanı 4 no'lu duvar görünüşü.....	50
Resim 4.67. 101 sofa mekanı tavan görünüşü.....	51

Resim	Sayfa
Resim 4.68. 102 mekanı tavan görünüşü.....	51
Resim 4.69. 106 mekanı tavan görünüşü.....	52
Resim 4.70. Z02 mekanı tavan görünüşü.....	52
Resim 4.71. Z02 mekanı K.2.1 no'lu kapı görünüşü.....	53
Resim 4.72. 106 mekanı K.9.1 no'lu kapı görünüşü	53

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 2.1. 1896 yılında Eskişehir ilinin yerleşim planı.....	8
Harita 2.2. Odunpazarı semtinin kent içindeki konumu.....	11
Harita 4.1.Odunpazarı koruma amaçlı imar planı, çalışma alanı ve yakın çevresi.....	82
Harita 5.1.Odunpazarı semti koruma alanı ve mahalle sınırları.....	136

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu yüksek lisans tezi çalışmasında kullanılmış olan simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile beraber aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	Açıklama
Zx	Zemin kat mahal numaraları
1x	Birinci kat mahal numaraları
Dx	Duvar numaraları
K.x.x.	Kapı tip ve numarası
P.x.x.	Pencere tip ve numarası
Kısaltmalar	Açıklama
T	Taş
A	Ahşap
TU	Tuğla
KE	Kerpiç
ÇS	Çimento sıva
S	Seramik
D	Demir
AB	Ahşap bağdadi
KS	Kireç sıva
KA	Kaplamasız
BA	Betonarme
A	İyi (Taşıyıcı ve mimari malzemede iyi durumda olan sorunsuz elemanlar)
B	Orta (Sıva, boya, badana gibi bozulmaları olan elemanlar)
C	Kötü (Taşıyıcı ve mimari malzemede sorun olan elemanlar)

1. GİRİŞ

Koruma kavramını kısaca “bir kültür varlığının özgün özellikleri ile aktarımı amacı ile gerekli tedbirlerin alınmasıdır” diye tanımlayabiliriz. Tüm toplumlar için koruma kavramı gerekli ve zorunludur. Çünkü bireyler ve toplumlar tarihsel bir süreçtir. Kendi tarihlerine, geçmişine ve kültür varlıklarına sahip çıkmamak, yok olmalarını seyretmek bireyin kendi tarihi değerlerini inkâr etmek, değer bilmemektir. Yüzyıllar boyunca pek çok uygarlığın beşiği konumunda bulunmuş olması nedeniyle ülkemiz kültür varlıkları bakımından zengin bir mirasa sahiptir. Ancak, koruma önlem ve uygulamalarında, ekonomik yetersizlikler, koruma bilinçsizliği, siyasi çıkarlar vb. nedenlerle bugüne dek çağdaş koruma kuramlarının yerine getirilmesi bağlamında yeterli başarı sağlanamamıştır.

Çağımız insanı genel olarak koruma kavramı konusunda sığ ve bilinçsizdirler. Belli bir kesim tarafından her ne kadar koruma bilinci topluma yerleştirilmeye çalışılsa da, koruma ülkemizde politikanın egemenliği altındadır. İnsanlarda maddi çıkarlar daha ön saflarda yer almaya başlamış ve toplumumuzda maalesef rant ekonomisi egemen olmuştur. Bu yönden ele alındığında mal sahipleri, yerel yönetimler, kurullar, merkezi yönetim ve politikacılar arasında sürekli bir anlaşmazlık söz konusu olmaktadır.

Ülkemizde korumayla ilgili yasal düzenlemelere ilke koyan ve denetleyen kurum Kültür ve Turizm Bakanlığı ve buna bağlı Koruma Kurullarıdır. Bu kurullar belli ölçütler, yasa ve kurallara bağlı olarak tarihsel ve kültürel değerleri kültür varlığı olarak tescil ederler ve belirli ilke ve yetkiler çerçevesinde denetlerler.

Bununla beraber geleneksel dokulardaki yeni yapılaşmalarda, çağdaş tasarım ve malzemelerden kaçınılması doğrultusunda bir politika izlenmesi de belli bir süre sonra çok fazla yaratıcılık gerektirmeyen taklit bir yeni mimari dokunun ortaya çıkmasına neden olacaktır. Toplumlarda kültürel değerlerin birikiminin yanında kültürel süreklilik de önem taşıdığından her çağa ait yaşam biçimi mekânlara

yansıtılarak izlenebilmesi sağlanmalı ve tarihsel sürecin bir halkası olarak algılanabilmelidir.

Ülkemizde yaygın olan bu koruma bilinci yetersizliği Eskişehir geleneksel evlerini ve yerleşim dokusunu yansıtan Odunpazarı Tarihsel Sit Alanı'nda da izlenmektedir. Söz konusu alan ile ilgili bilimsel çalışma yapılmış olmasına rağmen burada bulunan evlerin büyük bir kısmı bakımsızlıktan dolayı bozulmuş ve köhneleşmiş; bir kısmı yanlış restorasyonlarla özgün özelliklerinden uzaklaştırılmış, bir kısmı da yok edilmiştir. Boşalan alanlara yapılan yeni yapılarla ise geleneksel doku zedelenmiştir. Bu sorunları barındıran alan içerisinde henüz özgün özelliklerini kaybetmemiş yerleşim dokuları ve konutlar mevcuttur. Bunlarda daha önce yapılmış yanlışlıkların yapılmaması ve bilimsel çalışmalarla uygulama yapılması gerekmektedir. Bu yapılardan biri de Hasan Şefik Evi'dir.

Hasan Şefik Evi Eskişehir'in Odunpazarı semtinde, 116 Pafta, 25 Ada, 5 numaralı parsel, İsa Çelebi Sokak numara 12 de bulunmaktadır. Yapı 168- 29.4.1988 karar tarih ve numarası ile tescil edilmiştir. Yapıyla ilgili bugüne dek herhangi bir restorasyon, tadilat, ya da bir onarım proje çalışması yapılmamıştır.

Çalışma konusu olarak bu yapının seçilme nedenleri;

- Hasan Şefik Evi'nin Eskişehir'in ilk yerleşim yeri olan ve halen koruma altında bulunan Odunpazarı bölgesinde olması,
- Kurşunlu Külliyesi ve Mal Hatun tarafından yaptırılmış olan Mal Hatun Müzesi binalarıyla çevrelenmiş olması nedeniyle turizm amaçlı yaya aksı içinde olması,
- Odunpazarı semti merkezinde ve bir meydancık köşesinde olması nedeniyle görsel olarak dikkat çekmesi,
- Geleneksel Odunpazarı konut tipine özgün bir örnek olması,

- Eskişehir'in köklü ailelerinden olan Mehmet Ali Sarar'ın yapının ilk sahibi olması ve yapının yöre halkınca hala Sararlar'ın Evi betimlemesiyle belirgin olarak bilinir olması ve şu anda da Sararların tekrar baba evini satın alarak restore ettirmek amacıyla olması dolayısı ile çalışmanın uygulamaya proje bazında katkı sağlayacak olması yapının potansiyellere sahip olması, ancak onarılamayacak bir taşıyıcı yapı problemi olmamakla birlikte az da olsa taşıyıcı yapıda, en çok da mimari elemanlar ve kaplamalarda bozulmalar, mekânsal ve eleman değişimlerinin yapılmış olması gibi problemlerinin çözülmesi gerekliliğidir.

Çalışma, yukarıda bahsedilen potansiyellerin ve yaşatılması, sorunlarının çözülmesi bağlamında yapı ve çevresinin tespiti, mevcudun sistematik çözümlenmesi ve belgelenmesi, değerlendirme ve bunların sentezi aşamalarını kapsamaktadır. Bu çerçevede yapıdaki değişme ve her türlü bozulmalar tespit edilmiş, karşılaştırmalı çalışma, yapı ile ilgili bilgi ve belge toplama çalışmaları yapılarak elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi sureti ile restitüsyon çalışması yapılmış, restorasyonuna esas sorunlar belirlenmiş, yapının mevcut işlevi ya da farklı bir işlev taşıyabilirliği araştırılmış ve elde edilen bütün bilgilerin sentezi sonucunda yapının sürdürülebilir korunmasına yönelik çözüm üretilmiştir. Bir restorasyon projesi önerilen bu çalışma çizelge, fotoğraf, harita ve şekillerle desteklenmiştir.

2. ESKİŞEHİR İLİNİN TARİHİ VE GENEL ÖZELLİKLERİ

2.1. Coğrafi Konum

Eskişehir ili İç Anadolu Bölgesi'nin kuzey batısında, Yukarı Sakarya bölümünde yer alır ve 13.652 km² lik bir alanı kaplar. Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu bölümünde yer alan kent; kuzeyde Bolu, doğuda Ankara, güneyde Afyon, güneydoğuda Konya, batıda Bilecik ve güneybatıda Kütahya illeriyle çevrilidir.

Eskişehir ilinin kent merkezi, yukarda tarif edilen bölgenin düzlük alanlarından biri olan ve Sakarya'nın başlıca kollarından Porsuk Çayı ile ona karışan Sarısu Nehri'nin geçtiği geniş Eskişehir Ovası'nın güney kenarında, deniz seviyesinden 792 – 810 metre yükseklikte ve Greenwich'e göre 29–32 doğu boylamları ile 39 – 40 kuzey enlemleri arasında yer alır. Eskişehir ili merkez ilçesi başta olmak üzere Alpu, Beylikova, Çifteler, Günyüzü, Han, İnönü, Mahmudiye, Sarıcakaya, Seyitgazi ve Sivrihisar ilçeleri olmak üzere onüç ilçeden meydana gelmektedir [1].

2.2. İklim

Eskişehir iklim bakımından İç Anadolu, Batı Karadeniz ve Akdeniz iklimlerinin etkisi altındadır. Yıllık sıcaklık ortalaması 10,8 C'dir. Aylık sıcaklık ortalamasına göre yılın en soğuk ayı, -1,5 C ile Ocak ayı olduğu tespit edilmiştir. Aralık ayının ortalarından, Mart ayının sonlarına kadar -10 ile -26 C arasında değişen soğuklar ve don olayları görülmektedir. İlkbahar ve sonbahar aylarında ise bol yağış alır. Yıllık ortalama 398,1 kg yağış düşer. Rüzgârlar batı, güneybatı, doğu, kuzey ve kuzeybatıdan eser. Merkez ilçede, egemen rüzgârlar günbatısı, gündoğusu ve karayeldir[2].

2.3. Sosyo - Ekonomik Yapı

Eskişehir her devirde işlek bir yol uğrağı ve kaplıcalara sahip olması nedeniyle canlı bir şehir olmuş, bugünkü ekonomik ve ticari gelişmesiyle geniş bir bölgenin iktisadi

merkezi, Türkiye'nin başta gelen sanayi şehirlerinden biri olmuştur. Sanayi alanında atılan en büyük adım 1973 yılında altyapı çalışmalarına başlanan ve 1975 yılında hizmete giren Organize Sanayi Bölgesinin açılmasıdır. Eskişehir-Ankara devlet karayolunun kuzeyinde Eskişehir'e 10 km. uzaklıkta yer alan bu sahanın ilk gelişme alanı 1.000.000 m² dir. Başta makine ve madeni eşya olmak üzere gıda, kimya, taş ve toprağa dayalı sanayi kollarının yer aldığı Organize Sanayi Bölgesi kente ekonomik açıdan büyük bir canlılık kazandırmasının yanı sıra Eskişehir'e yönelik göç hareketini de teşvik ederek kentin mekânsal açıdan gelişmesini sağlamıştır [6].

Çizelge 2.1. Eskişehir'de nüfusun gelişimi [10]

	1990 Yılı	2000 Yılı
Toplam	641.301	706.009
Şehir	477.436	557.028
Köy	163.865	148.981

2.4. Tarihsel ve Fiziksel Gelişim

Eskişehir çevresinde tarih öncesi yerleşmenin ve kültürünün Erken Kalkolitik (M.Ö.5500) yıllarına kadar gitmekte olduğu öğrenilmiştir. İkinci kazıyı Yazılıkaya'da (Midas Şehri) Fransız Arkeolojisi adına A. Gabriel yapmıştır. 1976 senesinde ise Eskişehir Müzesinin il hudutları dâhilinde yaptığı araştırmalarda yüzlerce yeni höyük tespit edilerek bölgenin ilk Çağlarda yaygın bir kültüre sahip olduğu anlaşılmıştır. Eskişehir'de ilk yerleşim merkezinin bugünkü kent merkezine 3 km uzaklıkta, Porsuk vadisinin kuzeyinde yer alan ve halk arasında Şarhöyük adı ile anılan mevkiye olduğu sanılmaktadır. Burası antik çağda "Dorylaion" kenti olarak bilinmekte, İstanbul ve Marmara bölgesinden gelen yolların kavşak noktasında bulunmaktadır [3].

Çizelge 2.2. Eskişehir'in tarihsel gelişimi [10]

Tarihler	Tarihsel Gelişme
M.Ö.4000	Kalkolitik Dönem-Şarhöyük Bölgesinde ilk Yerleşme
M.Ö. 3000–2000	İlk Tunç Çağı
M.Ö. 2000–1500	Orta Tunç Çağı
M.Ö. 1460–1200	Hititler
M.Ö. 1200–676	Frigler
M.Ö. 676–546	Lidyalılar
M.Ö. 546–331	Persler
M.Ö. 331–281	Helenler
M.Ö. 280–189	Galatlar
M.Ö. 189-M.S. 395	Roma İmparatorluğu Dönemi
395	Doğu Roma İmparatorluğu Egemenliği
708	Abbas Bin Velid'in Dorlion'u Fethi
1074	Selçuklular'ın Eskişehir'i Ele Geçirmesi
1298	Osmanlı Beyliği Topraklarına Katılış
23 Ocak 1919	İngiliz Birliğinin Eskişehir İstasyonunu İşgali
13 Eylül 1919	Birinci Eskişehir Harekâtı
1 Haziran 1920	Batı Cephesi Karargâhının Eskişehir'de Kurulması
20 Temmuz 1921	Eskişehir'de Yunan İşgalinin Başlaması
10 Eylül 1921	Türk Ordularının Karşı Saldırıya Geçmesi
2 Eylül 1922	Eskişehir'in Düşman İşgalinden Kurtuluşu
1925	Eskişehir'in İl Merkezi Oluşu

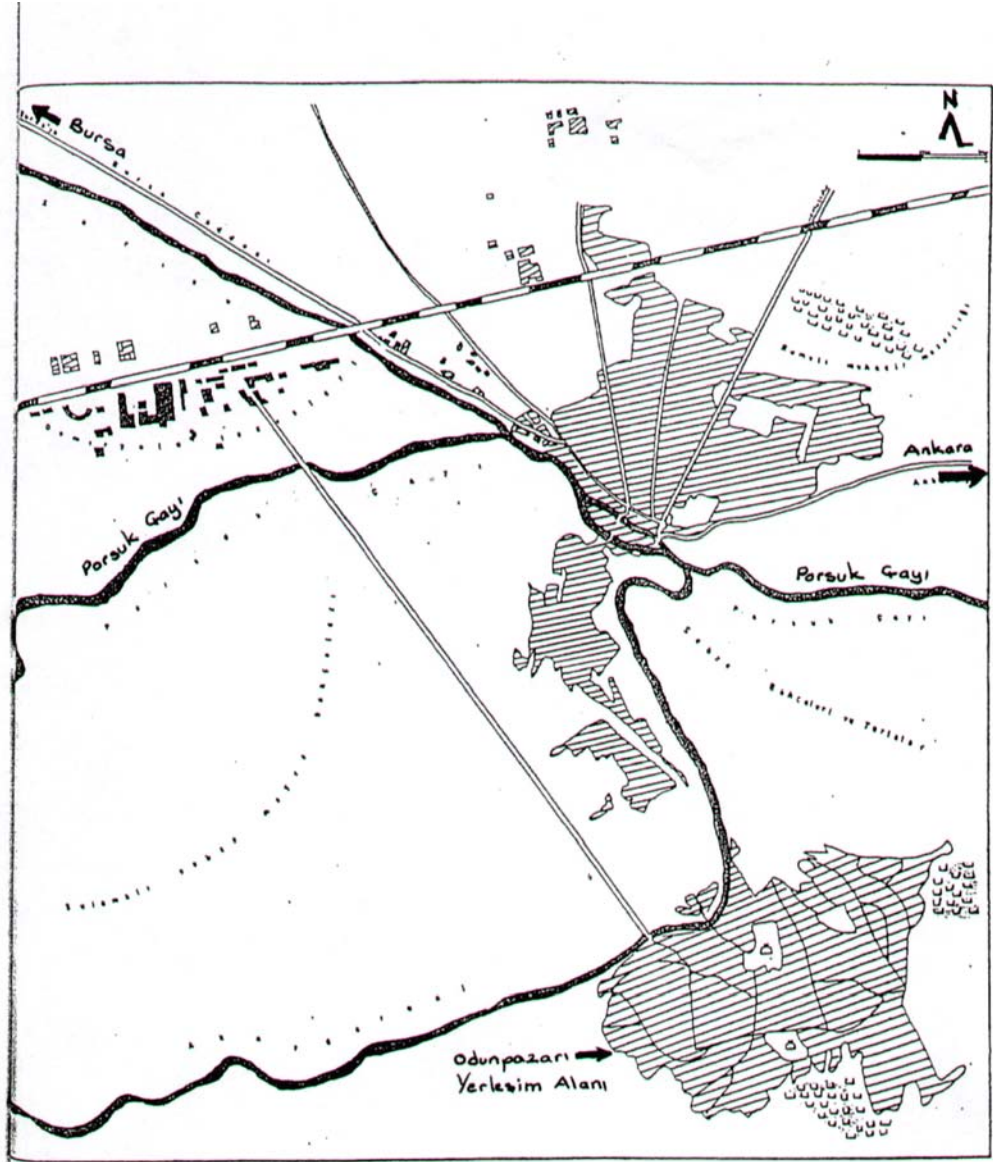
Eskişehir'in ilk çağlarına ait bilgi edinmek için yapılan arkeolojik araştırma ve kazılar çok eski tarihlere dayanmamaktadır. İlk kazılar Alman Arkeolojisi adına K.Bittel tarafından 1937 senesinde Demirci Höyükte başlatılmış olup, bir süre ara verildikten sonra 1975 yılında tekrar başlatılmıştır. Höyükteki buluntulara göre yazılı tarih döneminde Eskişehir yöresinde kalıcı olarak yerleşenler Frigler olmuştur. Frigler batıdan gelmiş göçmenlerdi ve M.Ö. 900'lerde Kızılırmak'ın batı yakasında hâkimiyet kurmuşlardır [3].

Hellenistik Dönem ve Romalılar zamanında bölge sıradan bir taşra vilayeti olarak görülmüş, yöneticilerin ilgisini çekmemiştir. Eskişehir ve çevresi M.Ö.190 yılında Roma İmparatorluk topraklarına katılmıştır. Romalılar döneminde Dorylaion ve özellikle sivil yerleşmelerin bulunduğu kaplıcalar bölgesi, önemli bir eğlence ve dinlenme merkezi olmuştur [4].

Malazgirt Savaşı'nın ardından Anadolu'da hızla ilerleyen Selçuklu Türklerinin Eskişehir'e ulaşması 1074 yılına rastlamaktadır. Türklerin bölgeye gelişinin temelli yerleşmeye ve Bizans'ı sürekli güç durumda bırakmaya yönelik oluşunun anlaşılmasından sonra Batı Hristiyan dünyası hemen harekete geçmiş ve hazırlanan I. Haçlı Ordusu ilk kez 1097 yılında Eskişehir'de Türklerle karşılaşmıştır [4].

Selçuklu Sultanı I.İzzettin Kılıç Arslan tarihe "Doryleaum Savaşı" olarak geçen bu çarpışmada, Godefroy de Bouillon'un sayıca çok üstün Haçlı Ordusu karşısında kesin yenilgiye uğramamakla beraber, direnmeyi Anadolu içlerinde sürdürmeyi yeğleyerek geri çekilmiş ve Eskişehir bir süre daha Bizans yönetiminde kalmıştır. Bu karşılaşmanın bir başka önemli yanı da, I. İzzettin Kılıç Arslan'ın ordugâh kurduğu bugünkü Odunpazarı bölgesinin Türkler tarafından XII. Yüzyıldan itibaren "Sultan-yügi/Sultan Üyüğü" adıyla anılması ve bu tanımın Selçuklu dönemi boyunca kente ad olmasıdır [5].

Selçuklular Dönemi ile birlikte Eskişehir önemli bir gelişme sürecine girmiştir. Hristiyan halk eskisi gibi sanat ve zanaatle uğraşmış, Türkler ise ticaret ve mülk sahipliğini üstlenmişlerdir. Kentin içinde çeşitli mimari yapılar ile önemli değişiklikler gerçekleştirmişlerdir. Nitekim 1220 yılında I. Alaaddin Keykubat tarafından yaptırıldığı tahmin edilen Alâeddin Camii Selçuklular döneminden kalma başlıca yapıdır. Bu yapının kent açısından taşıdığı önem Odunpazarı'nda yer alması sebebiyle bugünkü Eskişehir'in ilk çekirdek yerleşme sahasını göstermesidir [6].

1896 yılında Eskişehir Kentinin Yerleşim Planı

Eski Erişim Üstünlüğü
5. pubesine merhoben tepekdöl
etmiş olan tahsime-i arazi
komisyonu marifetiyle 1312
sen. inde yapılmıştır.

Harita 2.1. 1896 yılında Eskişehir ilinin yerleşim planı [6]

Eskişehir'in Osmanlı topraklarına katılışı, 1289 tarihinde Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud'un kenti bir fermanla Osman Gazi'ye vermesiyle gerçekleşir. Osmanlı dönemi için, Odunpazarı merkezine inşaa edilen 1525 tarihli Kurşunlu

Külliyesi, cami, medrese, kervansaray ve aşhaneden oluşur. Çoban Mustafa Paşa'nın yaptırdığı külliye, kentin Osmanlı dönemindeki şekillenmesinde belirleyici öge olma özelliği taşıması ile özellikle işaret edilmesi gereken bir noktadır. Bu özellik Matrakçı Nasuh'un 1534–1535 tarihli Beyan-ı Menazil-i Sefer-i Irakeyn adlı eserindeki Eskişehir tasvirinde de görünmektedir [1].

1648 yılında şehri ziyaret eden Evliya Çelebi kenti şöyle tanımlamaktadır: “Anadolu Eyaletinin yüzelli akçelik bir kazasıdır. Zengin ve sipahisi çoktur. Kadının geliri altı kesedir. Şehir on yedi mahalledir. Evleri, bağ ve bahçeleri olup gayet güzeldir. Hayli camii ve mescidi vardır. Medreseleri varsa da kâgir değildir. Yedi ilk mektebi, yedi tekkesi vardır. Çarşısı sekiz yüz kadar dükkândan ibarettir”. XIX. Yüzyıl ortalarına kadar Eskişehir'i gören çeşitli gezginlerin verdiği bilgilere göre, iki bölgeden oluşan kentin fiziksel gelişmesinin XVII. Yüzyıldan başlayarak durağan bir döneme girdiği anlaşılmaktadır [1].

Selçuklu ve Osmanlı yönetiminin XVII. yüzyıla kadar olan dönemi içinde sürekli gelişme gösterdiği gözlenen kentin, uzunca bir aradan sonra yeniden canlılık kazanmaya başlaması, yaklaşık 1858- 1860 yıllarına rastlamaktadır. Kente canlılık kazandıran önemli bir olay da, 1894 yılında Eskişehir'e ulaşan ünlü Berlin-Bağdat Demiryolu'dur [2].

Göçmen mahalleleri dışında, ahşap olduğu bilinen çarşı bölgesindeki konut ve ticaret yapıları, 1905 yılında çıkan bir yangında tüme yakın bölümüyle ortadan kalkmıştır. 1905- 1922 yılları arasında yeniden kurulmaya çalışılan bu bölgedeki çarşı ve konut alanları, 1922 yılında kentin Türkler tarafından geri alınışından kısa bir süre önce, Yunan kuvvetleriyle birlikte Eskişehir'i terk eden Rumlar tarafından yakılmıştır [2].

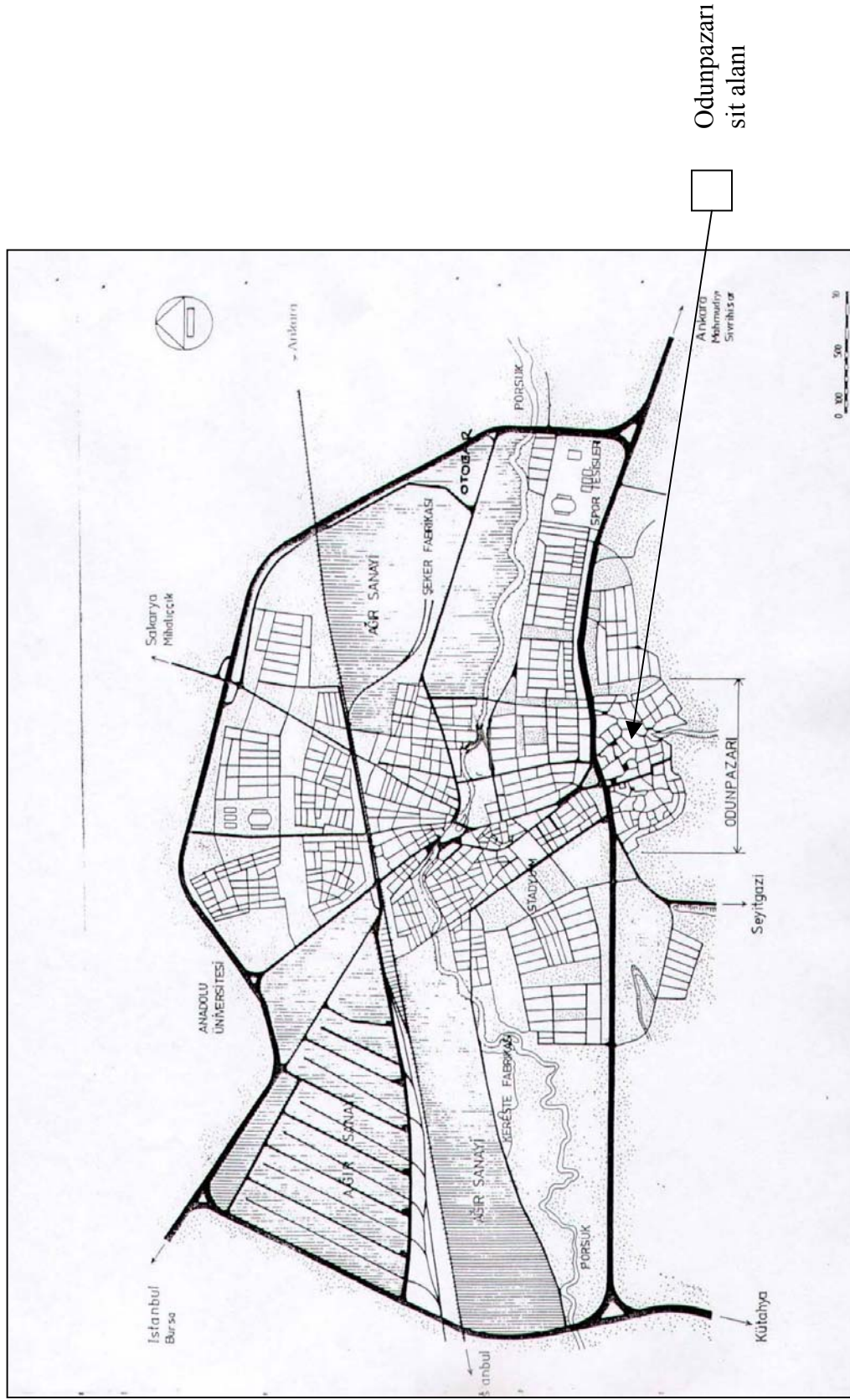
Eskişehir, Kurtuluş savaşından, 1923 yılına girerken yıkık ve boşaltılmış bir kasaba görünümündedir. Güneydeki eski mahalleler ve kuzeydeki göçmen evleri dışında geniş bir yangın yeri ile büyük ölçüde yok olmuş bir yerleşim alanı, tek katlı baraka şeklinde dükkânlar 1 - 2 katlı kerpiç binalar, Osmanlılar döneminde ihmal edilmiş

olmasının getirdiği bir yol sorunu, toprak veya sivri taşlı düzensiz kaldırımlar, su ve elektrik gibi temel şehrsel fonksiyonlardan yoksun şehrin ortasından geçen ve henüz kanala alınmamış Sarısu ile Porsuk Çayı'nın yarattığı çamur, toz ve pislik Cumhuriyet yönetiminin devraldığı Eskişehir'di. 1925 yılın içerisinde il olan Eskişehir, Cumhuriyet dönemi ile birlikte hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir [6].

Kentin yerleşme sahasının gelişmesi üzerinde yasalar ve sanayi tesislerinin yer seçimi kararları da etkili olmuştur. Bu bakımdan belediyenin tek tek bazı alanların mevzii imar planlarını hazırlaması, sanayi tesislerinin ise bir plandan yoksun olarak gelişigüzel yer seçmesi, yerleşmenin bütünden kopuk, bazen de sıçramalı bir görünüm kazanmasına neden olmuş ve şehir hemen her yöne doğru gelişmiştir [6].

Kentin ilk çekirdeğini oluşturan Odunpazarı'nın güney kesimi 1972 de açılan Ankara-İstanbul karayolu geçerken tarihi konutların yıkılmasından ve konut dışı kullanıma ihtiyaçtan dolayı olumsuz etkilenmiştir. Bugün ise Odunpazarı "tarihi sit" olarak koruma altındadır. Şehrin hızlı gelişmesi sonucunda doğan ihtiyaçtan 1978 yılında 1/25000 nazım imar plan şeması hazırlanmıştır. Bunu 1985 yılında Polat Sökmen tarafından yeniden yapılan ve imar planı izlemiştir [6].

Bugün itibari ile Odunpazarı Belediyesi'nce bölge içerisinde ter alan kültür varlıklarının korunmasına yönelik, bazı konutların sahiplerinden satın alınarak, farklı işlevler verilerek restore edilmesi ve kullanıma açılması gibi uygulamalara hız verilmiştir. Ayrıca, Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanlığı bünyesinde başlatılmış ve halen devam etmekte olan Odunpazarı evlerini yaşatma programı dahilinde, Odunpazarı Geleneksel Türk Evi tip plan, cephe ve malzeme özellikleri kullanılarak günümüz teknolojisi ile bölgede betonarme konutlar yapılmış ve bazıları sosyal tesisler olarak kullanıma sunulmuştur.

Odunpazarı
sit alanı

Harita 2.2. Odunpazarı semtinin kent içindeki konumu [5]

3. ODUNPAZARI HASAN ŞEFİK EVİ'NİN BUGÜNKÜ KONUMU, TARİHİ VE KİMLİK BİLGİLERİ

Birçok Anadolu Türk kentlerinin genel özelliği olan dinsel veya anıtsal bir merkezi çevreleyerek gelişme alanının oluşturulması ilkesi Odunpazarı tarihi yerleşim bölgesinde de göze çarpmaktadır. Dinsel merkez bu bölge için 1525 yılında yaptırılmış olan Kurşunlu Külliyesi'dir ve külliye çevresinde yayılarak gelişme göstermiştir.

Eskişehir Odunpazarı semti kentsel sit alanı tampon koruma alanı ile birlikte yaklaşık 70 hektardır. Semt Kültür Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu tarafından 1973 yılında tarihsel ve kentsel sit alanı olarak tescil edilerek korumaya alınmıştır. Son olarak 1995 yılında Odunpazarı kentsel sit alanında tekrar planlama çalışmaları yapılmış ve 320-23.05.1997 karar tarih ve numarası ile Eskişehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından onaylanmıştır. Bu koruma planı ile birlikte 185 adet tescilli yapı, 13 adet anıtsal yapı koruma altına alınmıştır. Bu kararla, Odunpazarı semti tarihi yerleşim dokusu, özgün özelliklerini büyük ölçüde muhafaza edebilmiştir. Ancak günümüzde bu yapıların büyük bölümü terk edilerek kendi haline bırakılmış durumdadır. Birçoğu bugünkü durumu itibariyle kullanılamaz durumdadır. Acil önlemlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Yaklaşık 100 sene önce yapıldığı sanılan yapı 1988 yılında tescil edilmiştir¹. Kullanılan malzeme, yapım sistemi, plan tipi ve mimari elemanlarının özellikleri ile ve ana girişin bulunduğu kuzey cephesinde yer alan özgün çatı saçak detayı ile geleneksel Odunpazarı evlerine küçük, güzel bir örnek teşkil etmektedir. Doğu cephesi 10 numaralı eve, güneyi ise iç bahçeye bakmaktadır. Yapının bugünkü sahibi, evi satın aldıktan sonra 20 yıl konutta oturmuş, iki yıl önce evi eşyalarıyla birlikte bırakarak taşınmış, şu anda ise evi restore ettirerek tekrar kullanmayı düşünmektedir.

---

¹ Yapı 29.04.1988 tarih ve 168 karar numarası ile tescil edilmiştir.

4. YAPININ TESPİTİ VE TANIMLANMASI

4.1. Çalışma ve Ölçüm Yöntemi

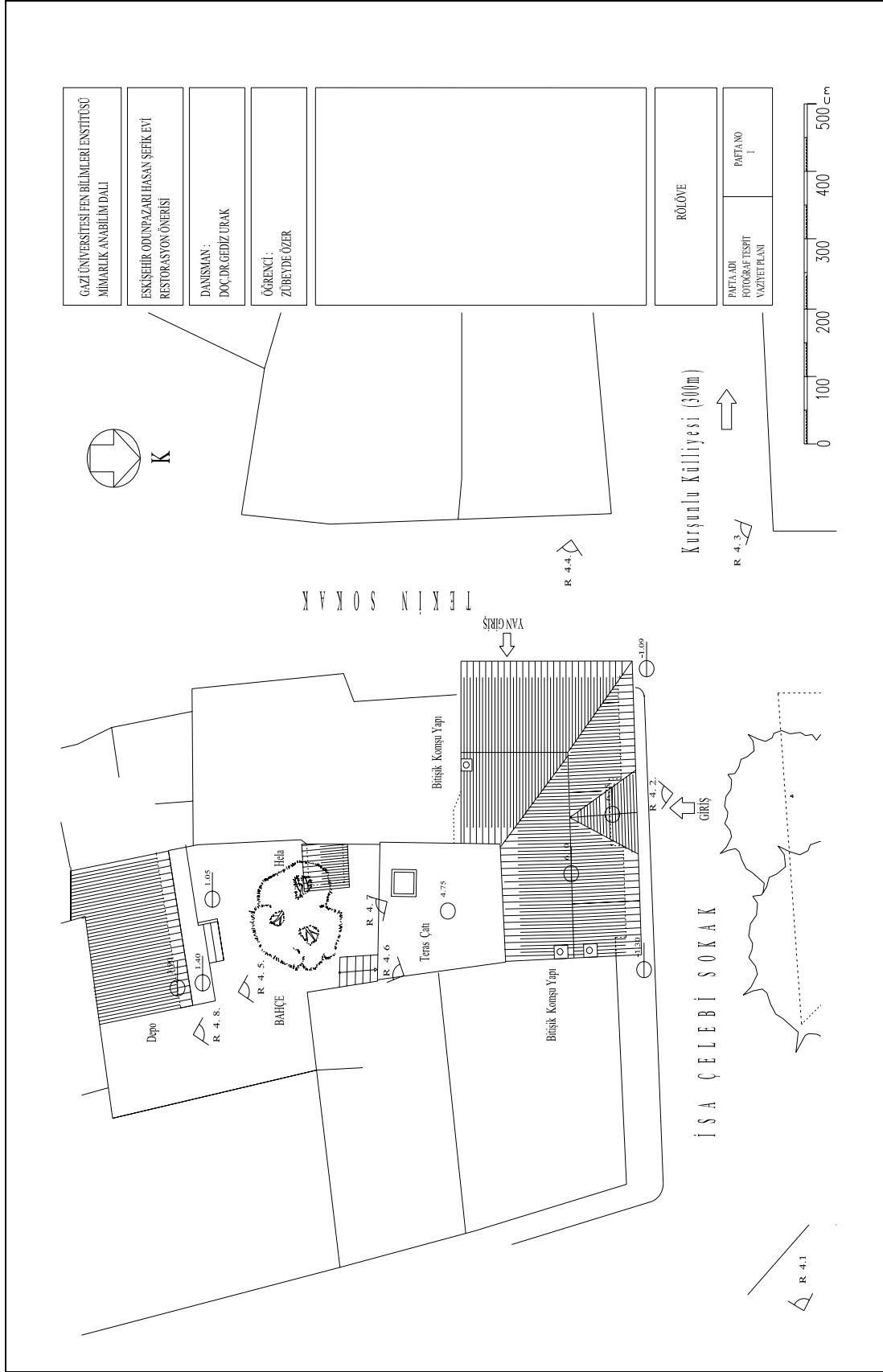
Öncelikle Rölöve çizimlerinin hazırlanması amacıyla yapı incelenerek ön tespitler yapılmış ve yapının yaklaşık 1/50 ölçekli plan, kesit, görünüşleri kroki olarak hazırlanmıştır. Rölöve çalışmasının yapılması için gerekli araçlar tespit edilerek temin edilmiş ve çelik şerit metreler, jalon, ip, su terazisi, çekül, gönye ve dijital ölçüm için ise total station kullanılarak gerekli ölçüm çalışmaları yapılmıştır. Bütün mekânların tüm duvarları, kapıları, tavanları, cepheleri ve çalışma için gereken diğer fotoğrafları çekilerek fotoğraf numaraları ve yerleri çalışma paftası üzerinde işaretlenerek belgelenmiştir Rölöve klasik yöntemle alınmıştır. Su terazisi kullanılarak yapının tüm cephesini çevreleyen +0.00 kotu belirlenmiş, belirlenen bu kot yapının iç mekânlarına ve bütün cephelerine taşınmıştır. Rölöve çalışması sırasında plan, kesit ve cephe çizimleri hazırlanırken bu çizgi referans alınmıştır.

Plan ölçüleri sıfır çizgisi üzerinden, saat ibresi yönünde sürekli okuma yapılarak alınmış, ayrıca her mekânda ve mekanlar arasında belirli referans yerlerinden üçgenler yardımıyla poligonlar belirlenip ölçüler plana aktarılmıştır. Zemin katta bulunan toplam yedi mekânda aynı işlem tekrarlanarak zemin kat ölçümü tamamlanmıştır. ± 0.00 çizgisi merdivenkovaşından birinci kata taşınmış ve birinci kat döşeme kotu + 2.10 olarak tespit edilmiştir. Bu kot tüm mekânlara su hortumu yardımıyla taşınmış ve çırpı ipi çekilerek ± 0.00 belirlenmiş, bu kattaki okumalar da aynı yöntemle yapılarak tamamlanmıştır. Kesitler de eş yükselti çizgilerinden şerit metreler, ip, jalon ve çekül yardımıyla yatay ve düşey ölçüler alınarak ölçümler tamamlanmıştır. Tüm düşey ölçüler ± 0.00 kotu esas alınarak okunmuştur. Cephele de yine aynı ölçüm aletleri ve dijital ortamda total station aleti ile referans noktaları tespit edilerek okunmuş, bu okumalar NET CAD çizim programından Auto CAD çizim programına aktarılmış, klasik yöntemle alınan ölçüler de daha önceden hazırlanmış olan krokiler üzerinde işaretlenmiştir.

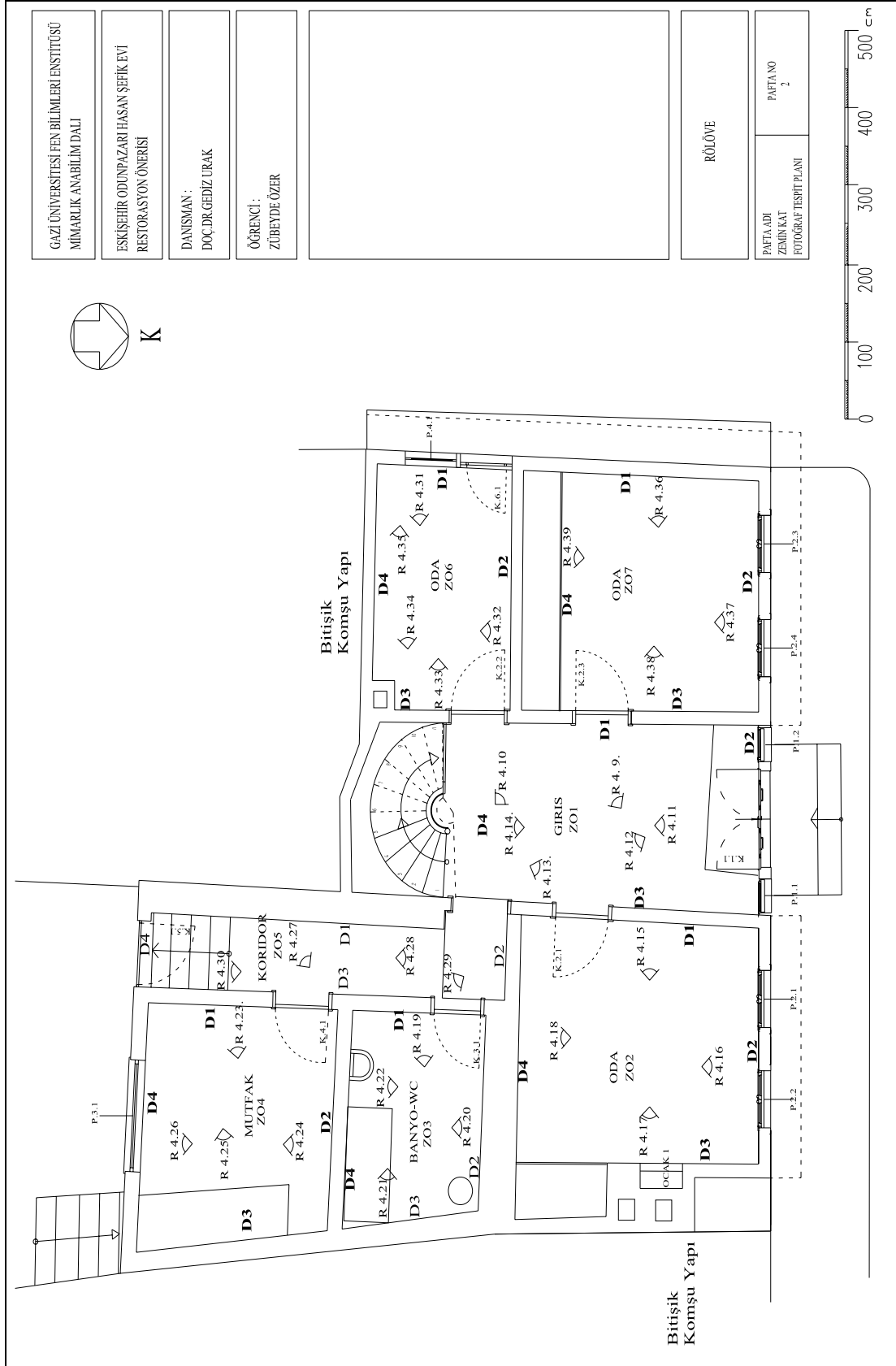
Ölçümler sırasında yapıdaki malzeme bozulmaları da tespit edilmiş, fotoğraflandırılarak krokilere işlenmiştir.

Tüm iç ve dış kapıların, tüm pencerelerin, özgün dolapların ve tavan kaplamalarının krokileri hazırlanarak ölçülmüş ve fotoğraflanmıştır. Tüm mekânlara ait duvarlar tek tek fotoğraflanmış ve iç mekân tanımlamalarında kullanılmak üzere tüm duvarlar saat ibresi yönünde numaralandırılarak paftalarda belirtilmiştir. Yine dış cepheler belirli yerlerden fotoğraflandırılmış ve bakış açıları paftalara işlenmiştir.

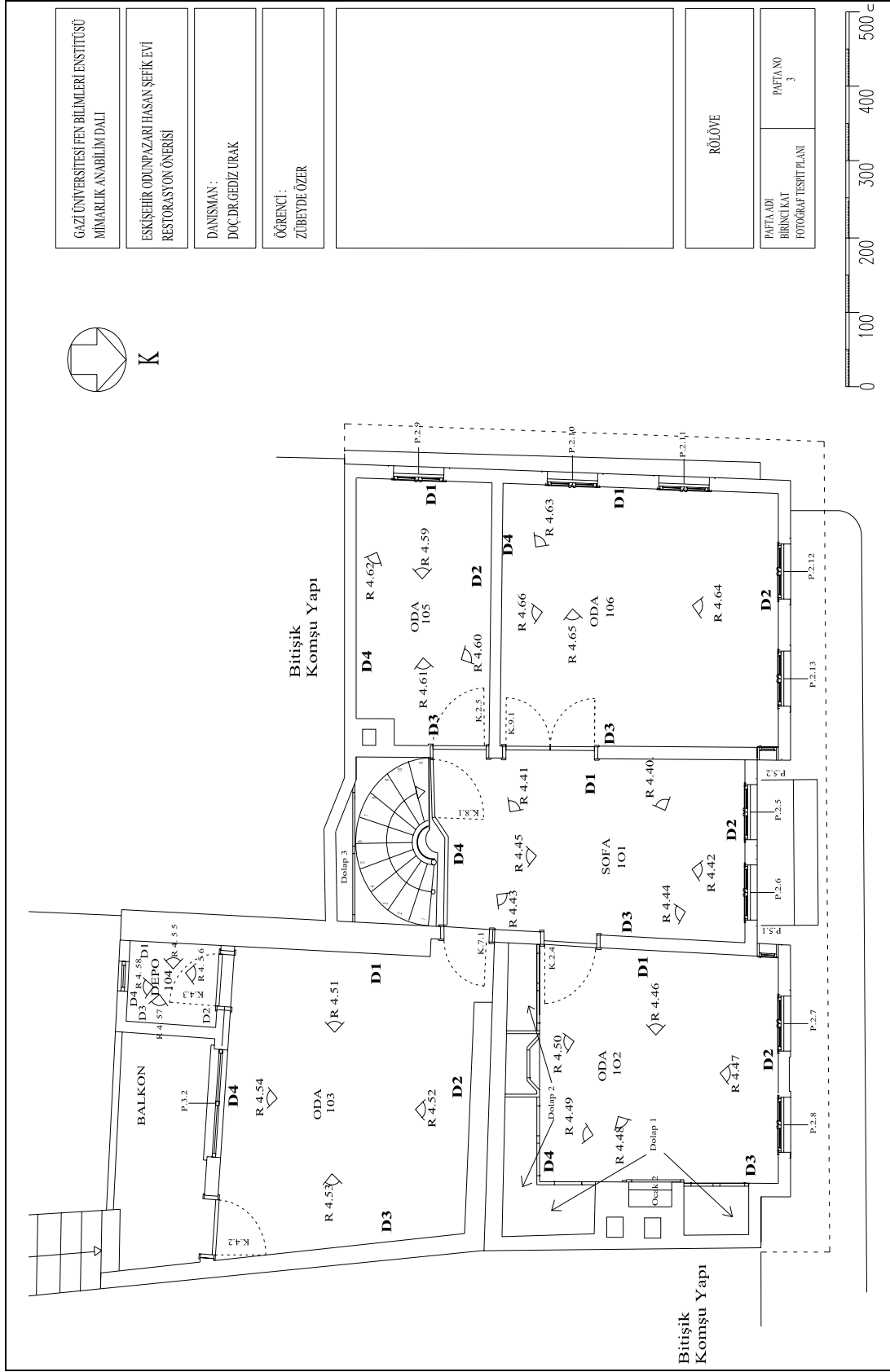
Alınmış olan bu ölçüler ve bilgiler ışığında Auto CAD programı kullanılarak dijital ortamda yapının rölöve çizimleri hazırlanmıştır.

Şekil 4.1. Rölöve fotoğraf tespit, mekan duvar ve mimari eleman kodlamaları vaziyet planı

Şekil 4.2. Rölöve fotoğraf tespit mekan duvar ve mimari eleman kodlamaları zemin kat planı

Şekil 4.3. Röle ve fotoğraf tespit mekan duvar ve mimari eleman kodlamaları birinci kat planı

Resim 4.1. Kuzey görünüşü

Resim 4.2. Kuzey görünüşü çatı saçak profili

Resim 4.3. Kuzeybatı görünüşü

Resim 4.4. Batı görünüşü

Resim 4.5. Güney görünüşü

Resim 4.6. Bahçe depo binası

Resim 4.7. Bahçeden görünüş

Resim 4.8. Bahçeden görünüş (yapının güney cephesi)

Resim 4.9. ZO1 mekanı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.10. ZO1 mekanı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.11. ZO1 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.12. ZO1 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.13. ZO1 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.14. ZO1 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.15. ZO2 mekân 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.16. ZO2 mekân 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.17. ZO2 mekân 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.18. ZO2 mekân 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.19. ZO3 mekanı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.20. ZO3 mekanı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.21. ZO3 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.22. ZO3 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.23. ZO4 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.24. ZO4 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.25. ZO4 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.26. ZO4 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.27. ZO5 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.28. ZO5 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.29. ZO5 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.30. ZO5 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.31. ZO6 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.32. ZO6 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.33. ZO6 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.34. ZO6 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.35. ZO6 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.36. ZO7 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.37. ZO7 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.38. ZO7 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.39. ZO7 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.40. 101 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.41. 101 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.42. 101 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.43. 101 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.44. 101 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.45. 101 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.46. 102 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.47. 102 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.48. 102 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.49. 102 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.50. 102 mekânı 4 nolu duvar dolap görünüşü

Resim 4.51. 103 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.52. 103 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.53. 103 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.54. 103 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

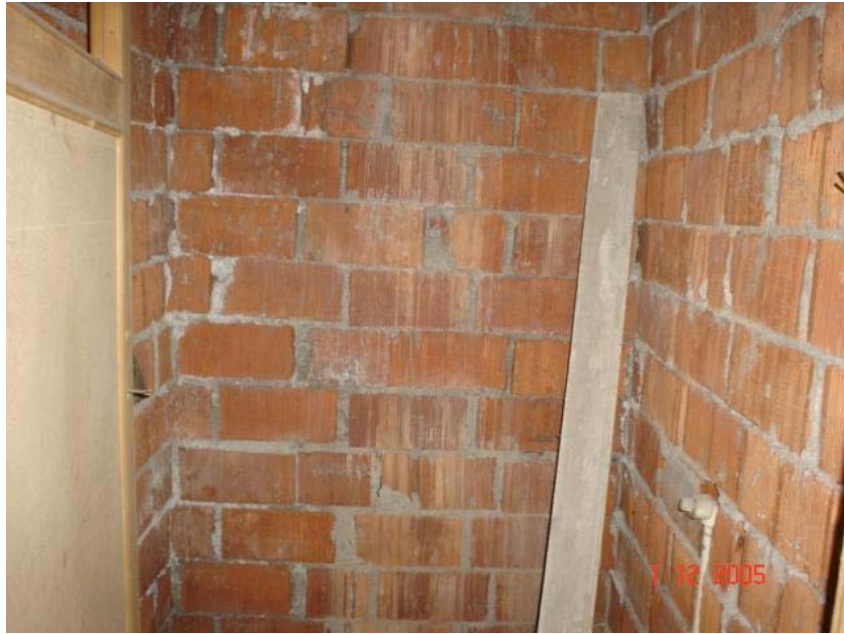
Resim 4.55. 104 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.56. 104 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.57. 104 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.58. 104 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.59. 105 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.60. 105 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.61. 105 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.62. 105 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.63. 106 mekânı 1 nolu duvar görünüşü

Resim 4.64. 105 mekânı 2 nolu duvar görünüşü

Resim 4.65. 105 mekânı 3 nolu duvar görünüşü

Resim 4.66. 105 mekânı 4 nolu duvar görünüşü

Resim 4.67. 101 sofa mekânı tavan görünüşü

Resim 4.68. 102 oda mekânı tavan görünüşü

Resim 4.69. 106 oda mekânı tavan görünüşü

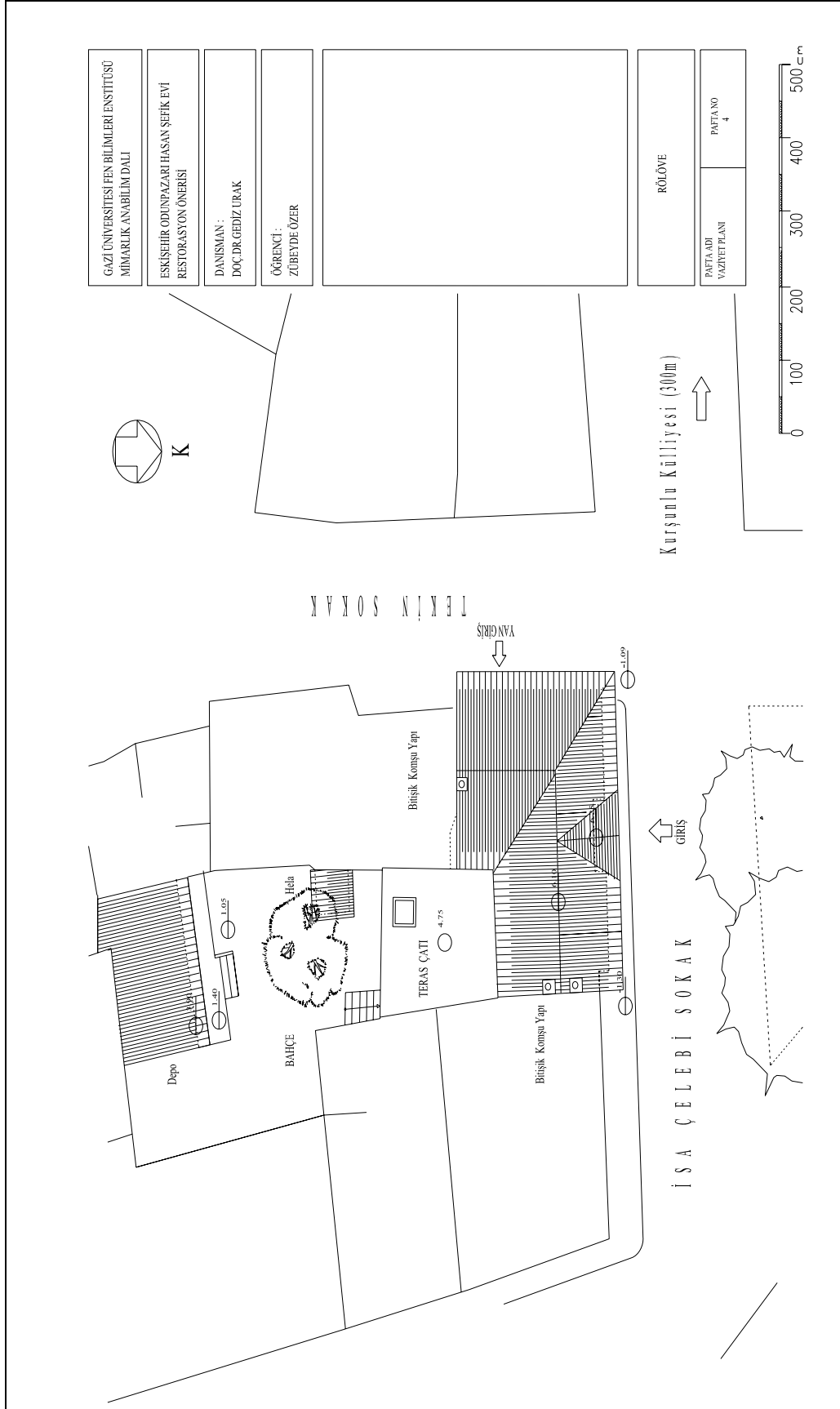
Resim 4.70. ZO2 oda mekânı tavan görünüşü

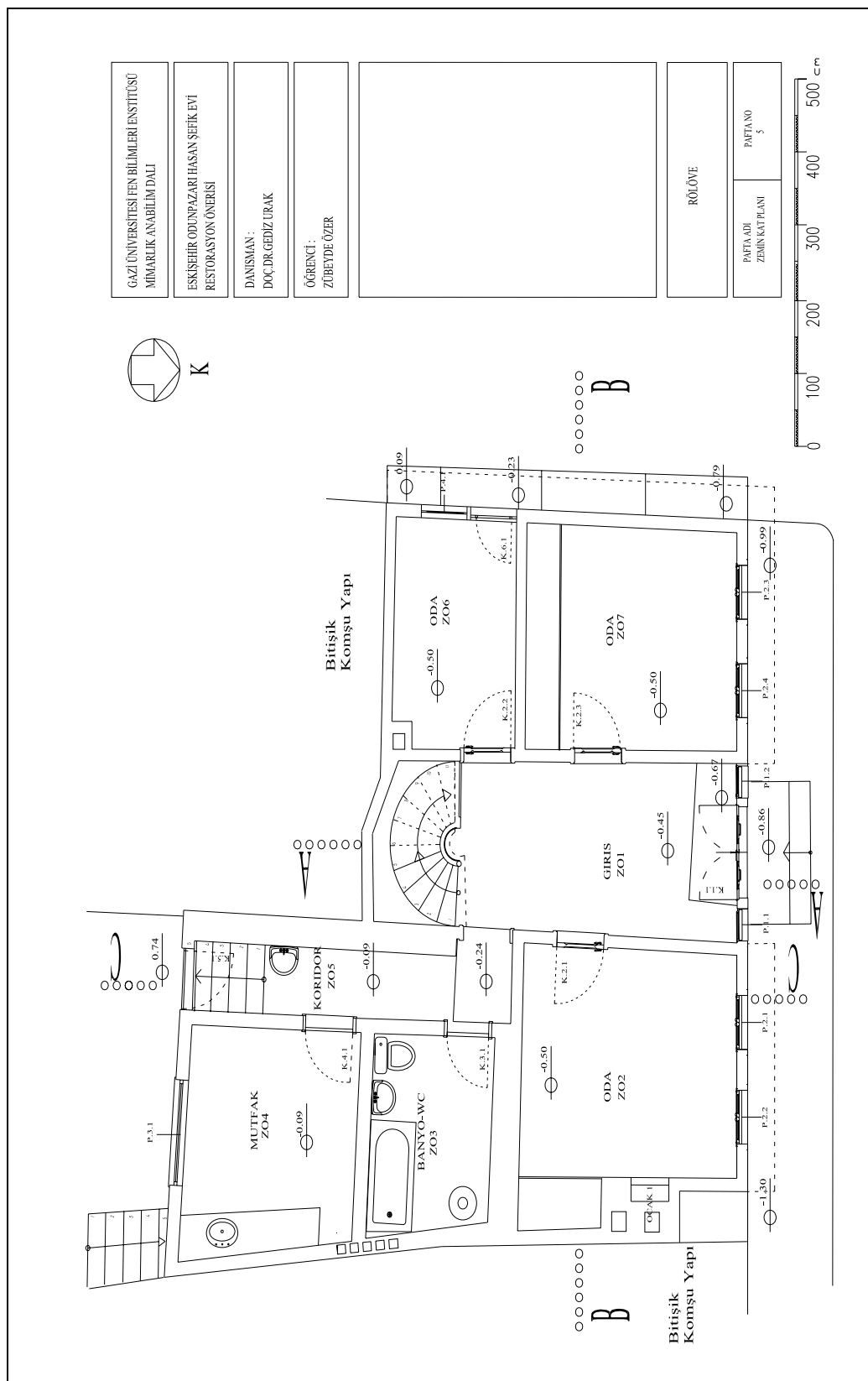
Resim 4.71. ZO2 oda mekanı K 2.1 nolu kapı

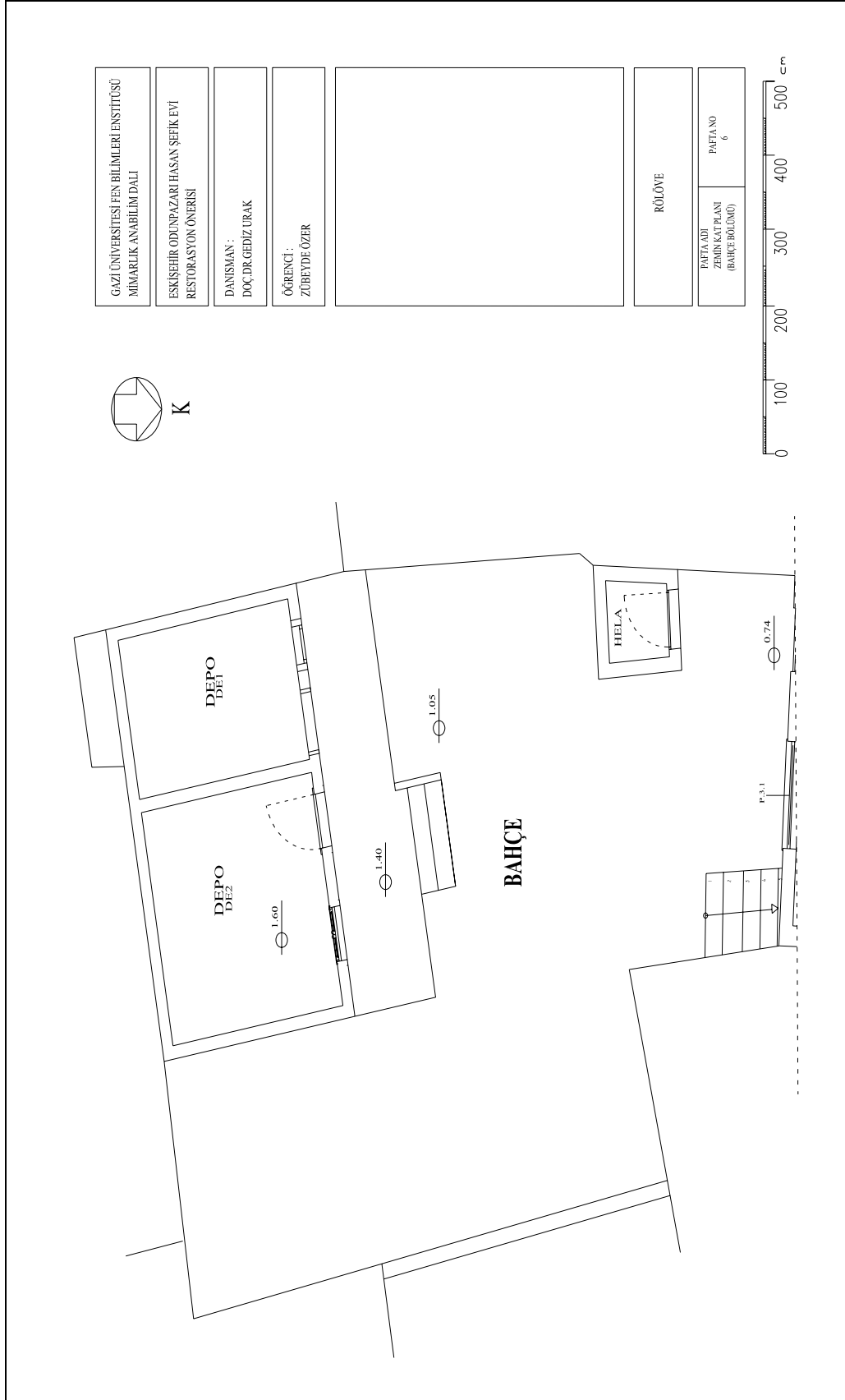
Resim 4.72. 106 oda mekanı K 9.1 nolu kapı

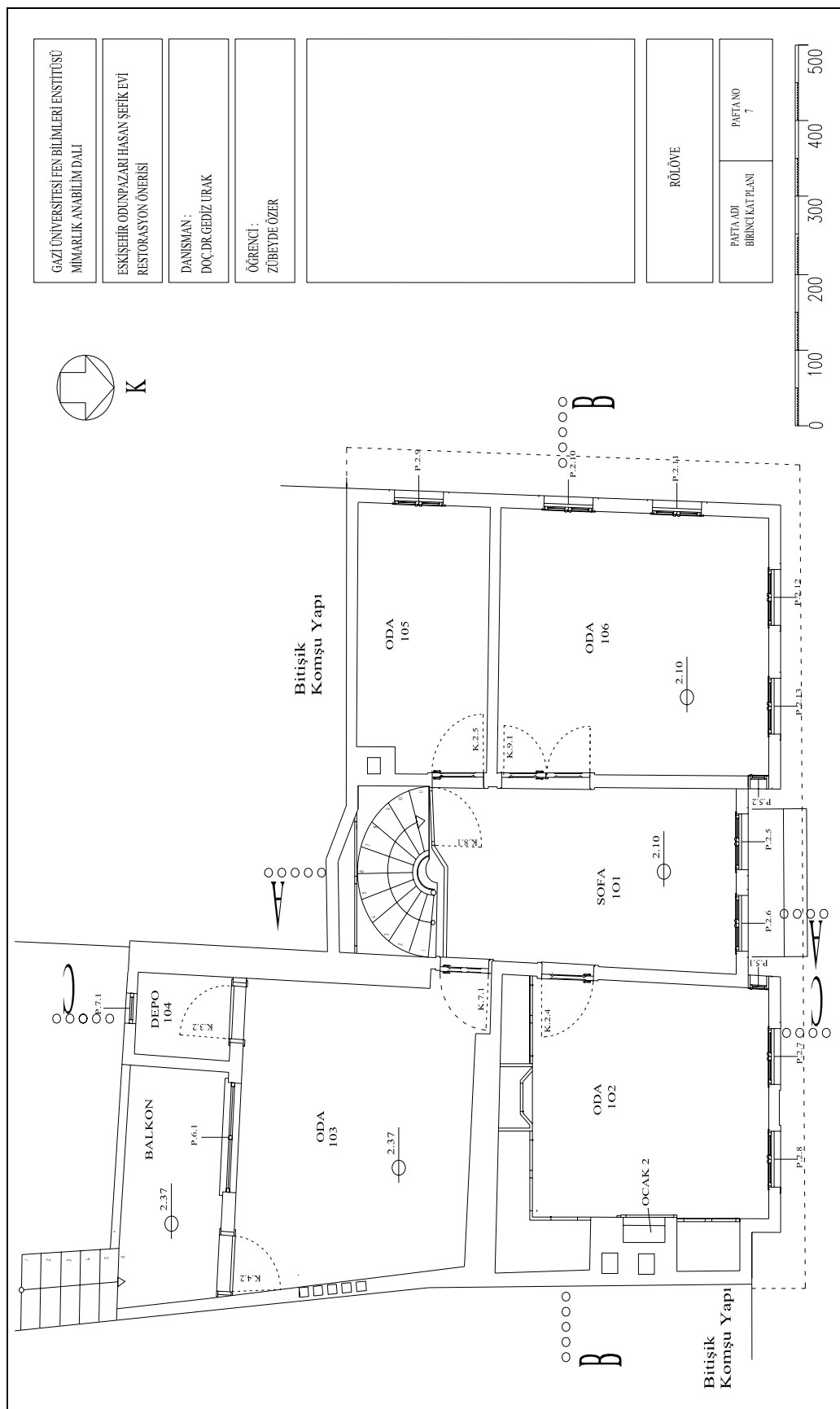
Şekil 4.4. Rölöve vaziyet planı

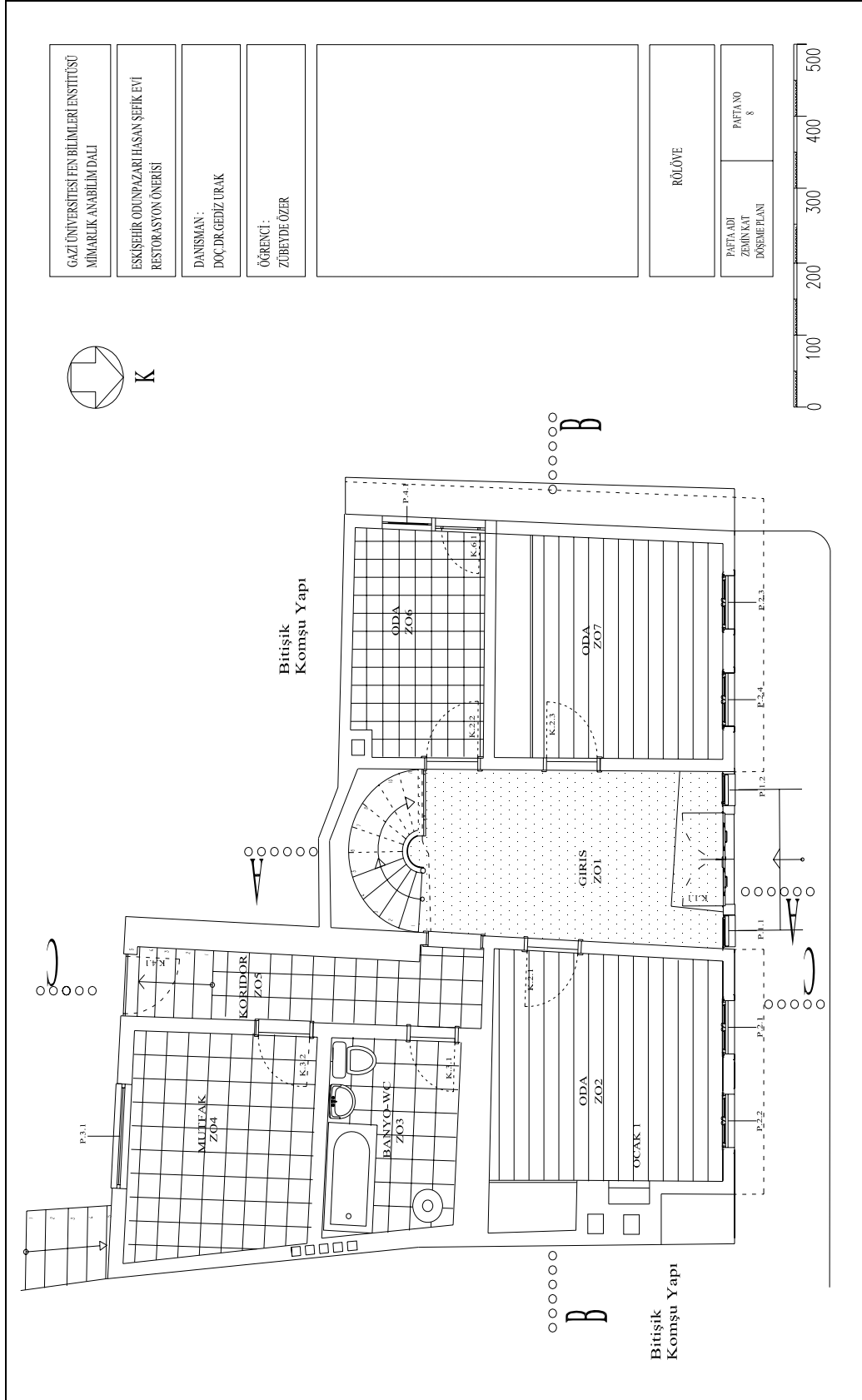
Şekil 4.5. Rölöve zemin kat planı

Şekil 4.6. Rölöve zemin kat bahçe bölümü

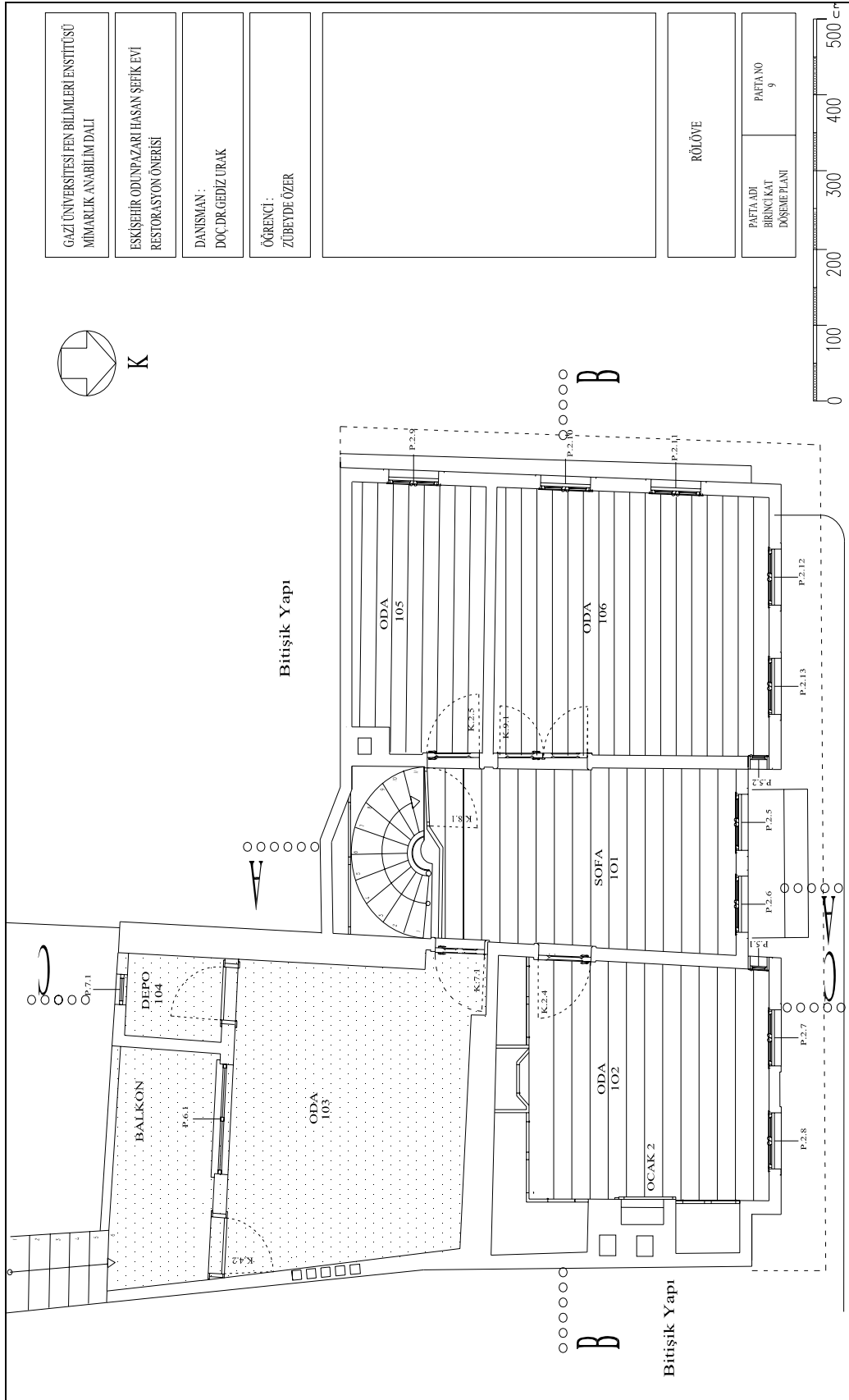

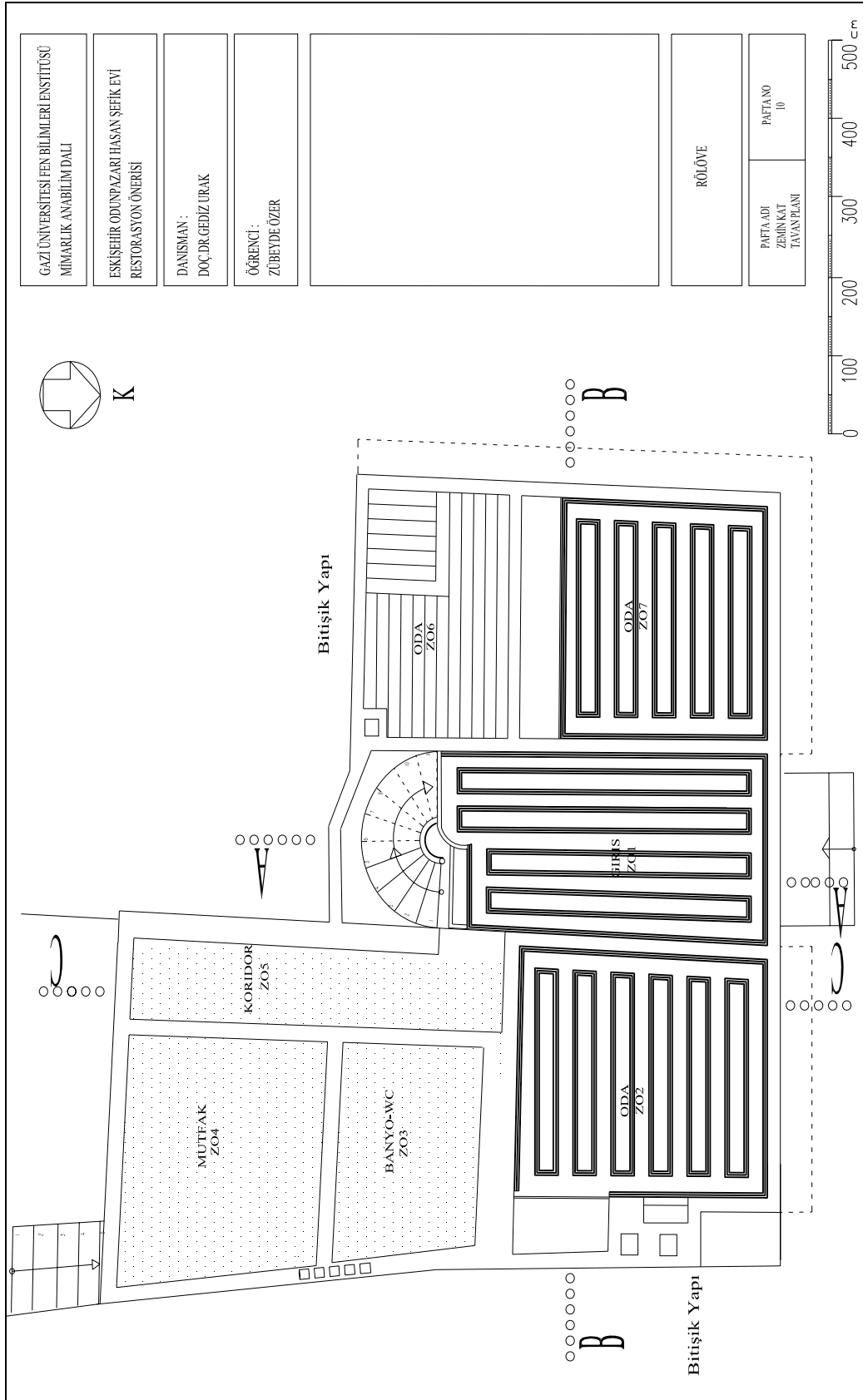
Şekil 4.7. Rölöve birinci kat planı

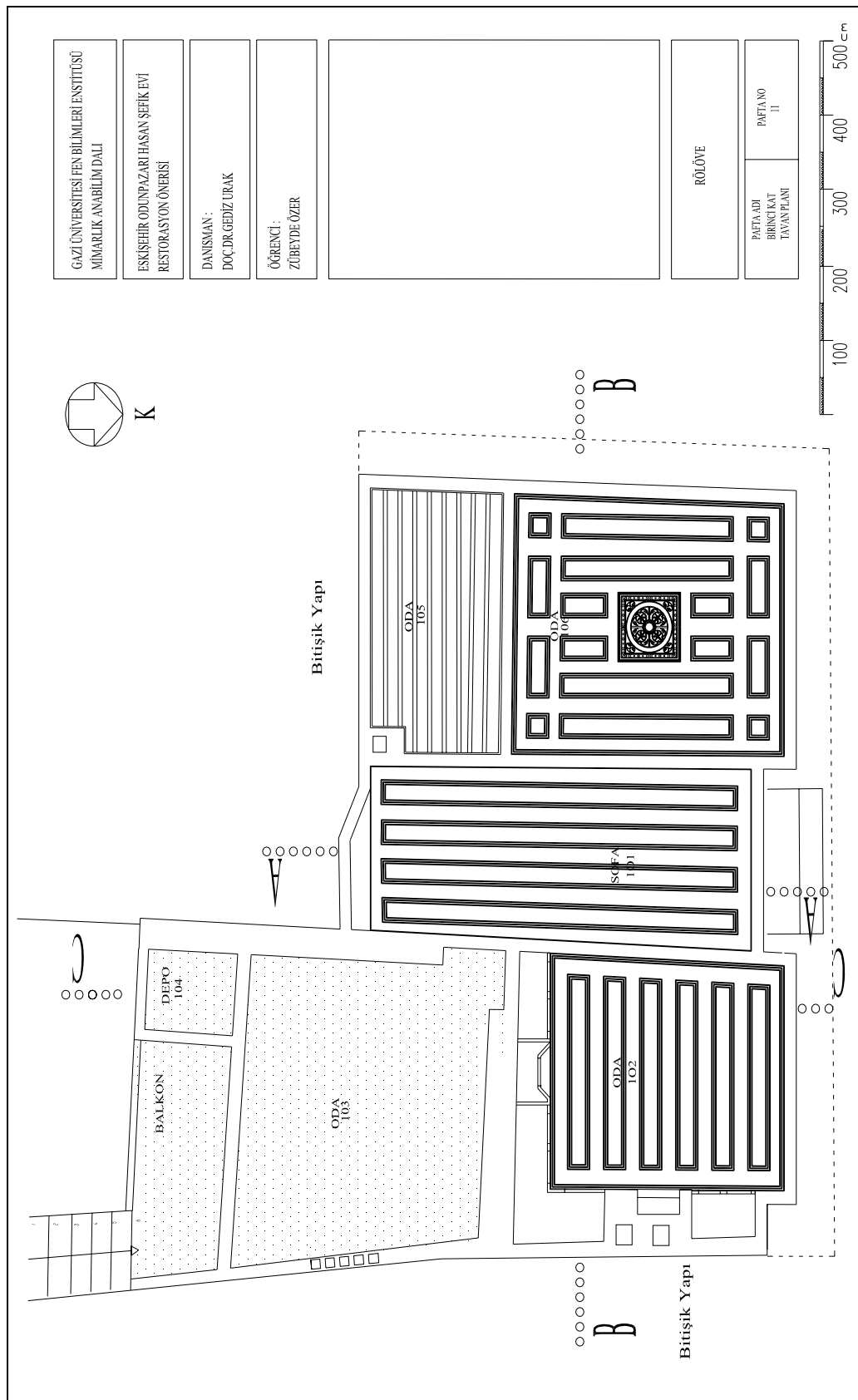
Şekil 4.8. Rölöve zemin kat döşeme planı

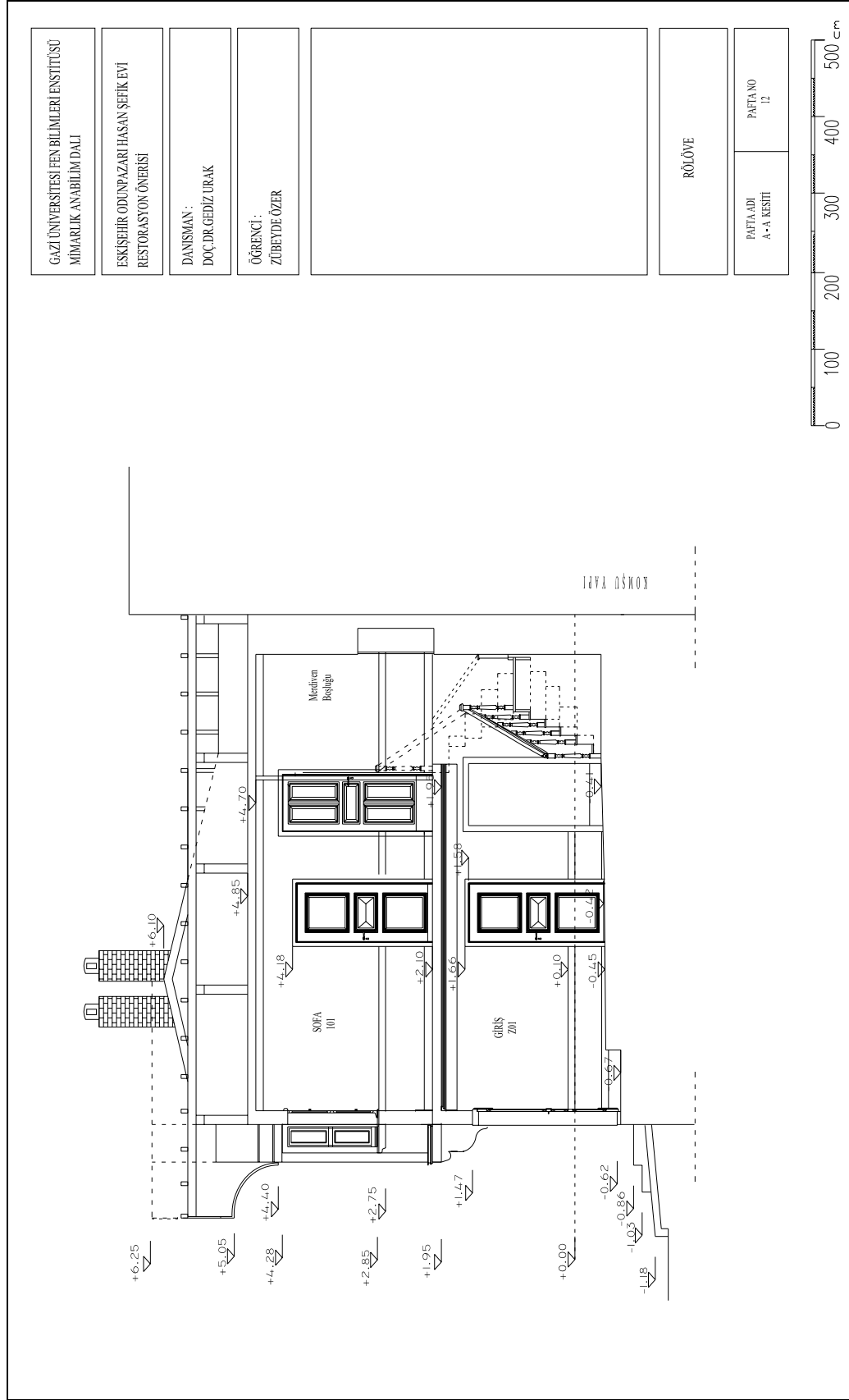

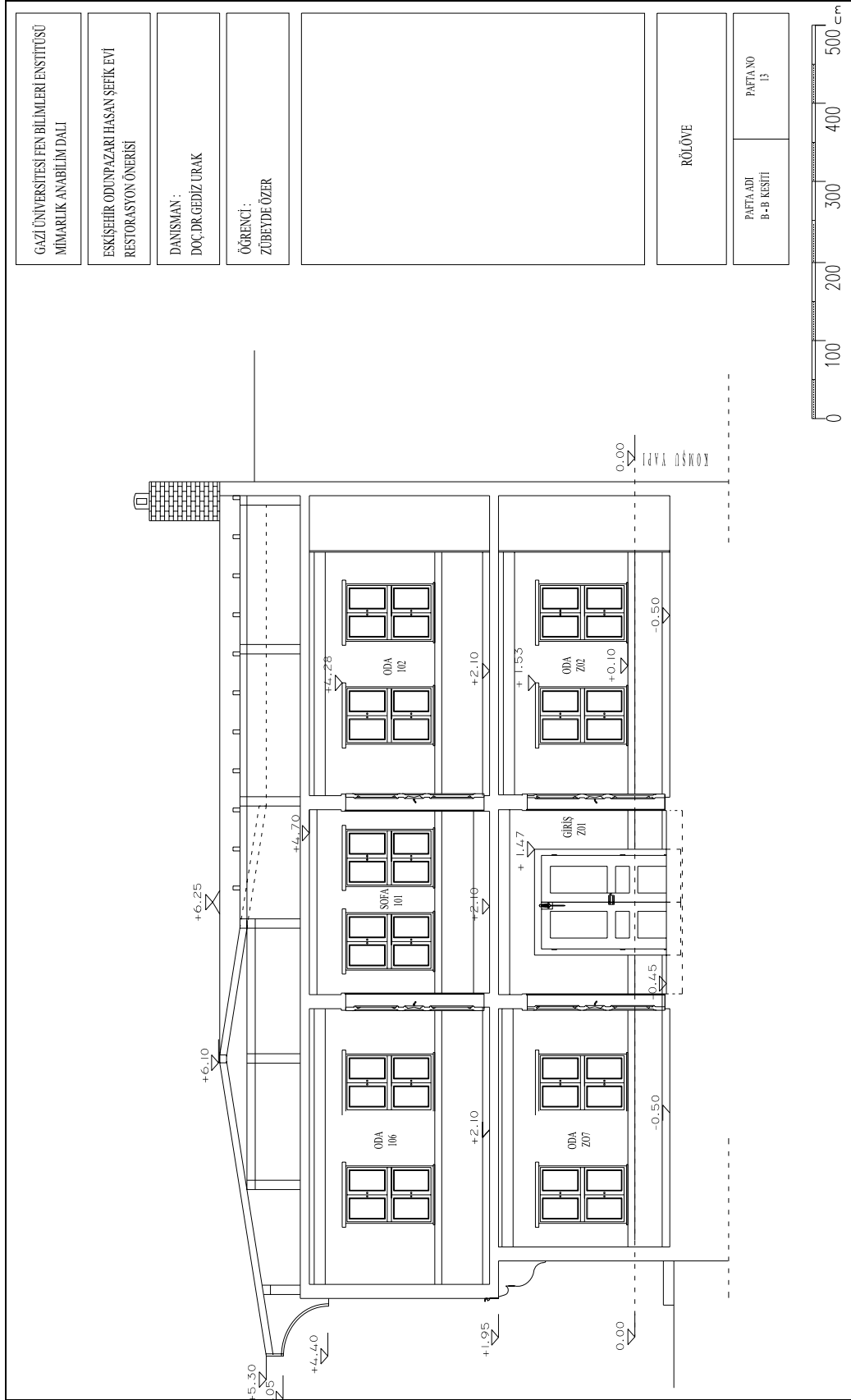
Şekil 4.10. Rölöve zemin kat tavan planı

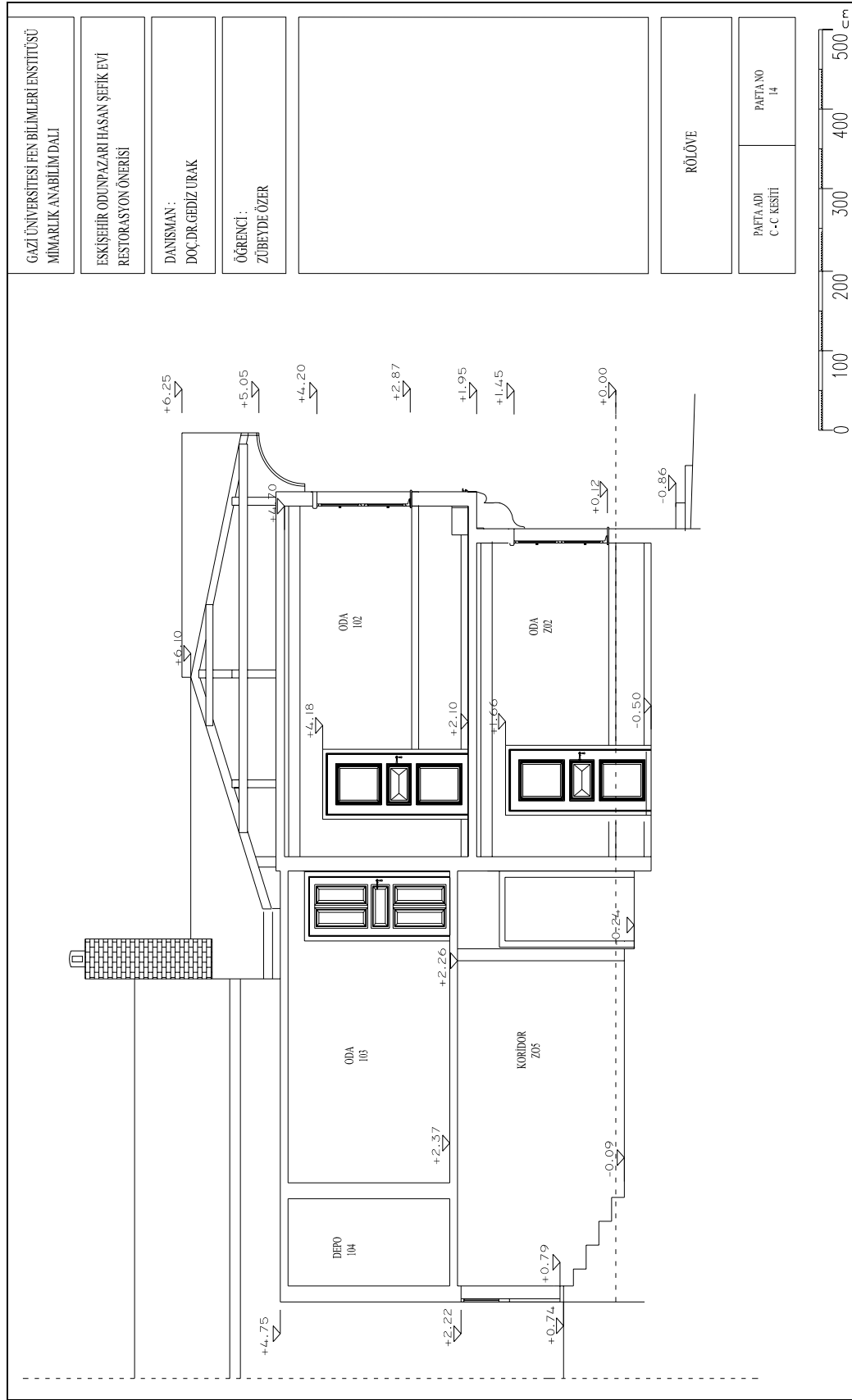
Şekil 4.11. Rölöve birinci kat tavan planı

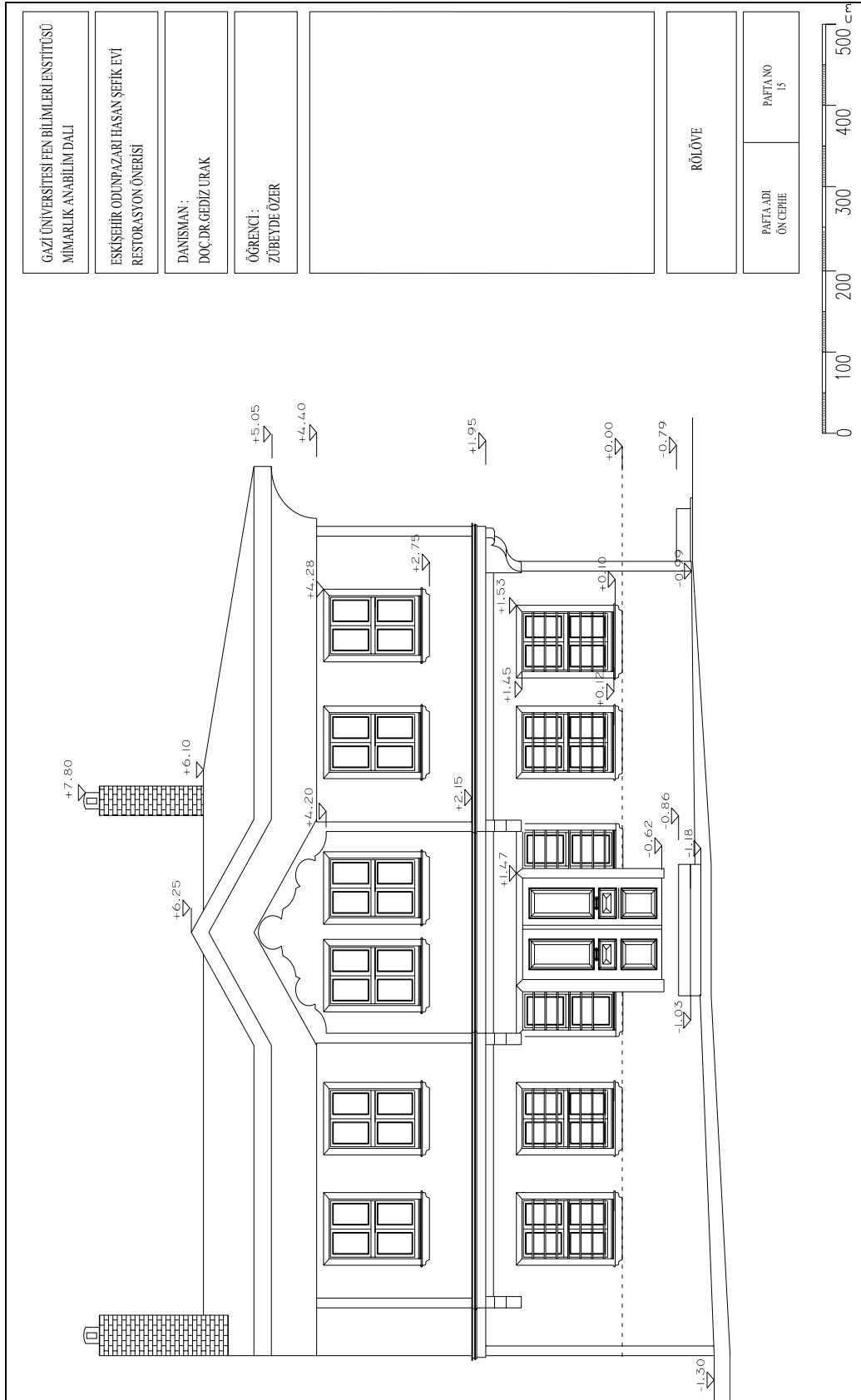
Şekil 4.12. Rölöve A-A kesiti

Şekil 4.13. Rölöve B-B kesiti

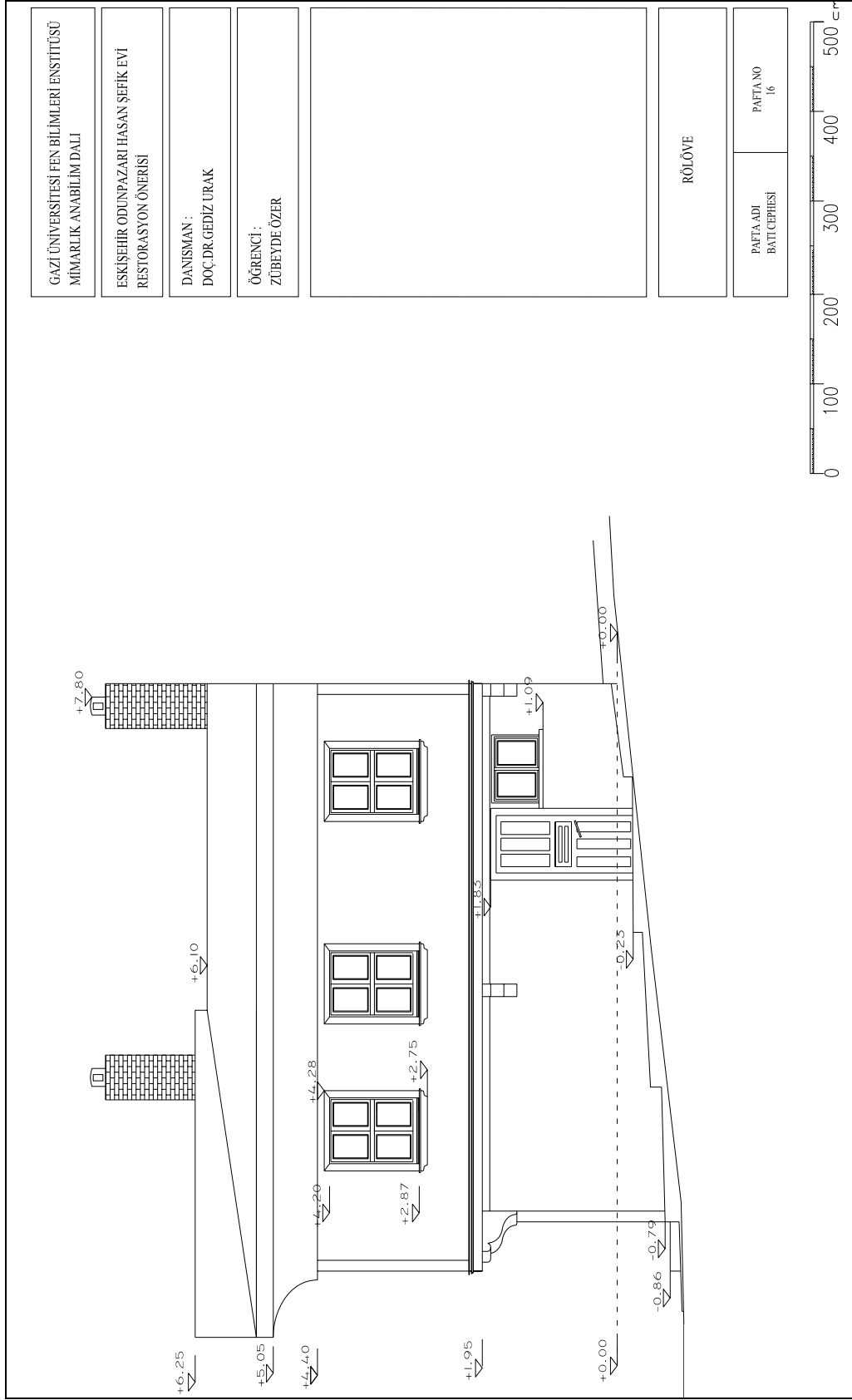

Şekil 4.14. Rölöve C-C kesiti

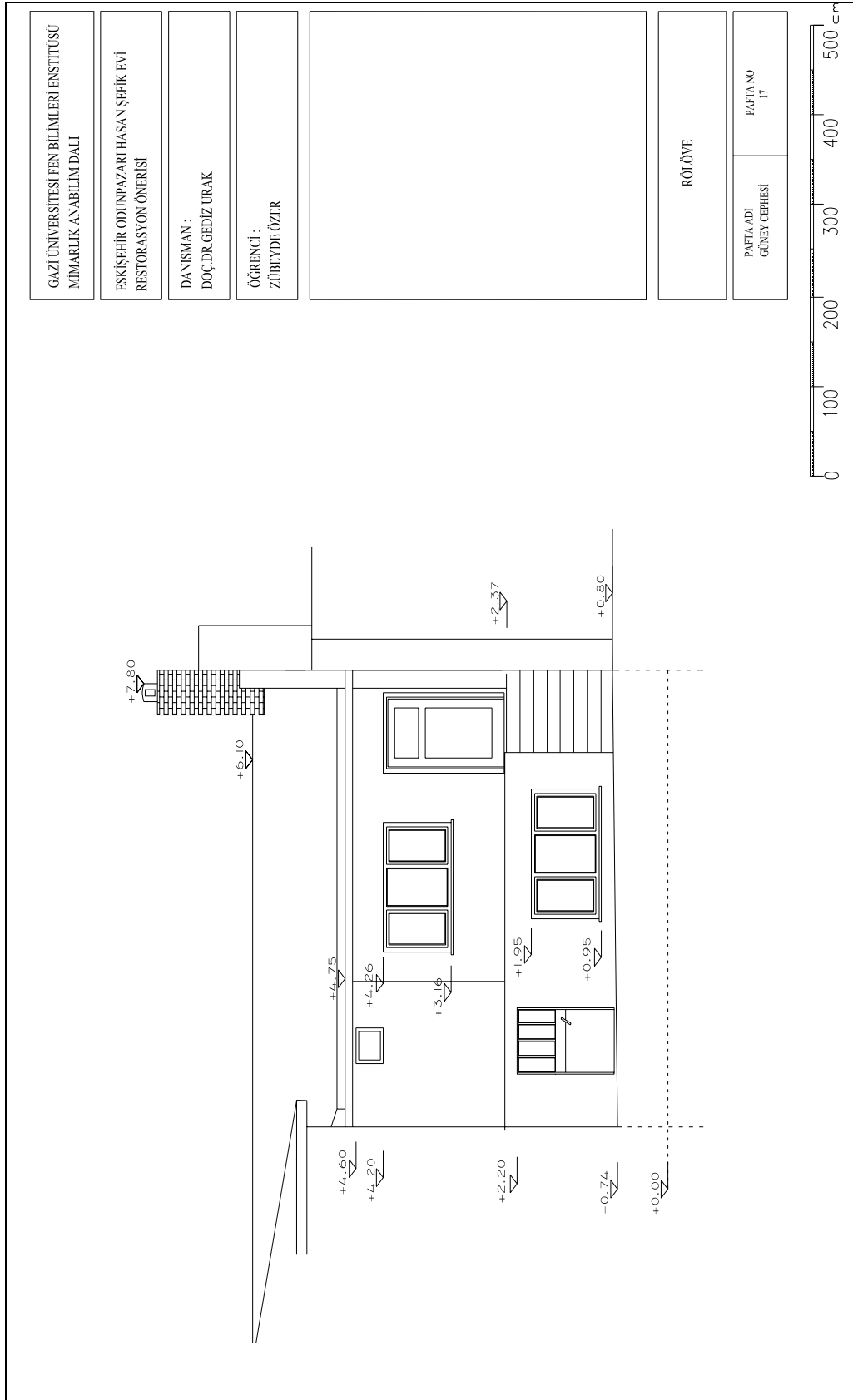

Şekil 4.15. Rölöve kuzey cephesi

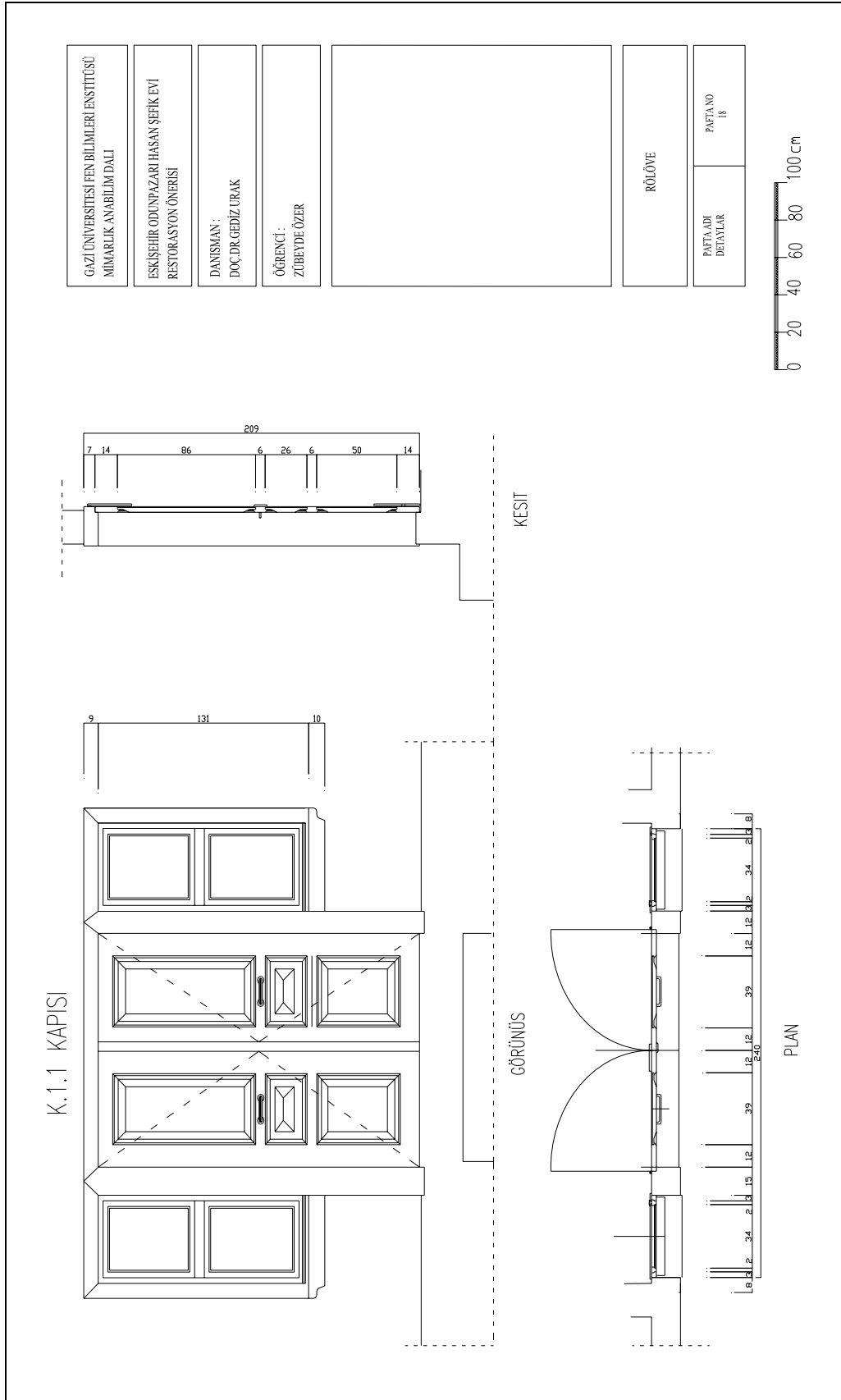

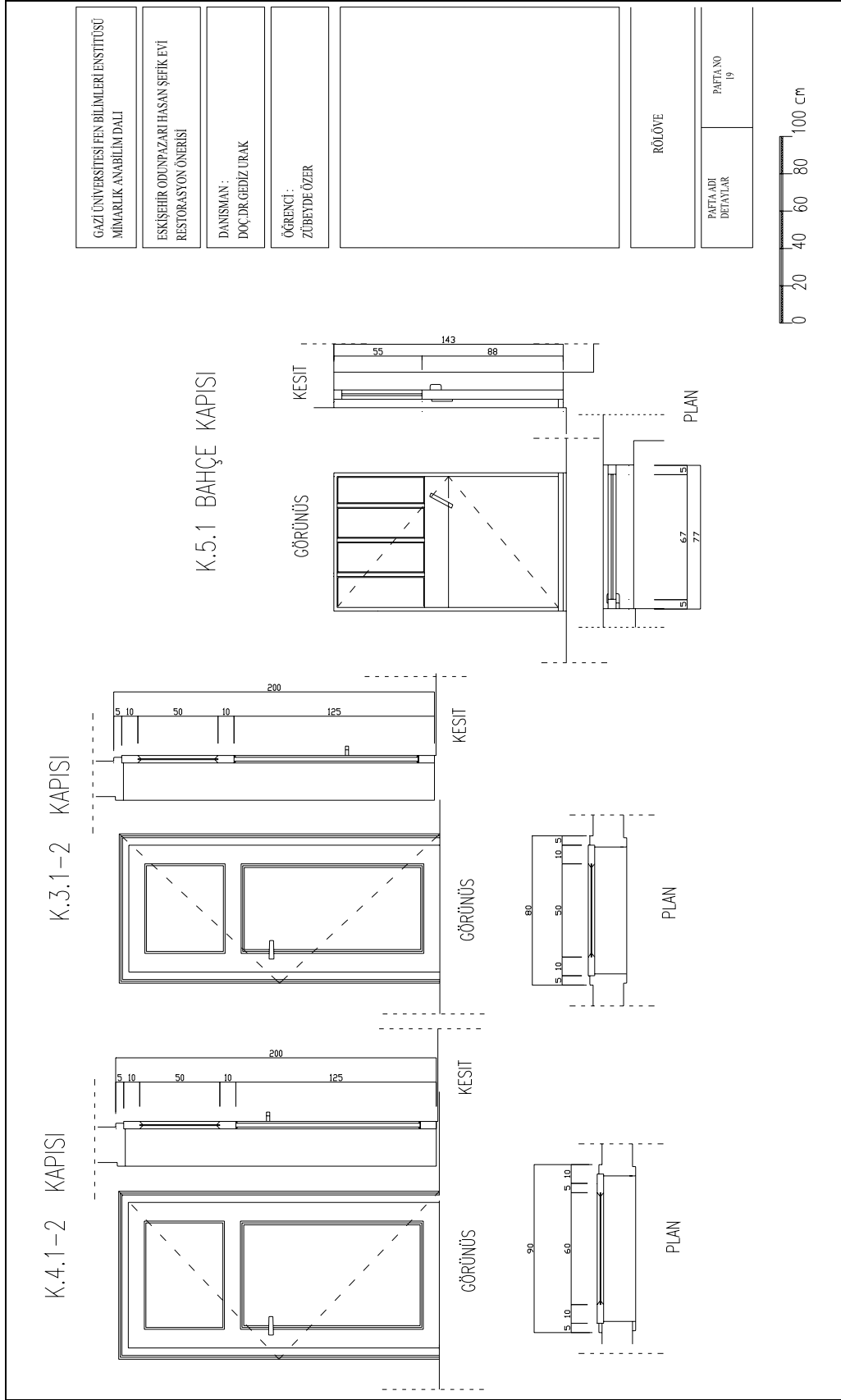
Şekil 4.16. Rölöve batı cephesi

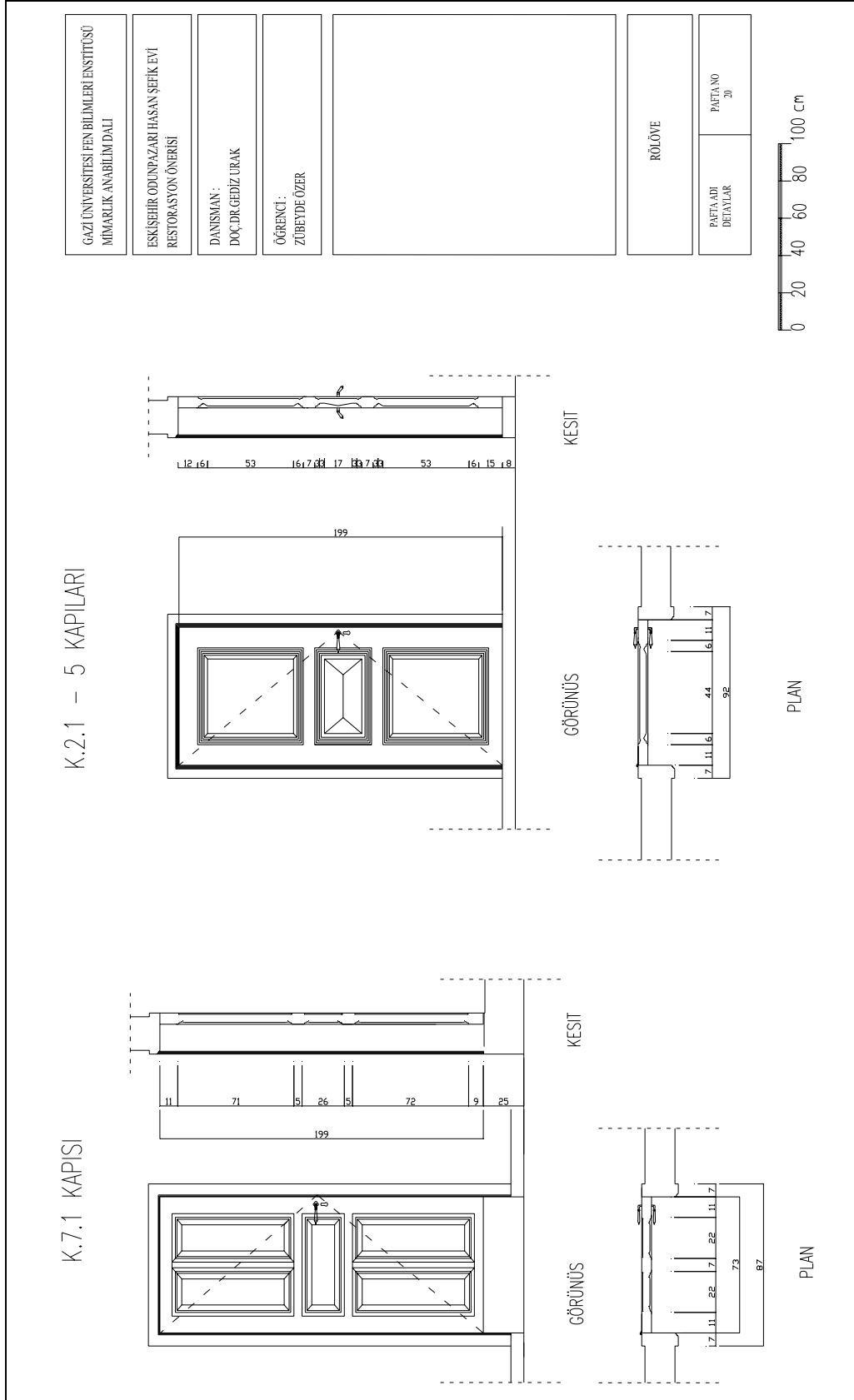
Şekil 4.17. Rölöve güney cephesi

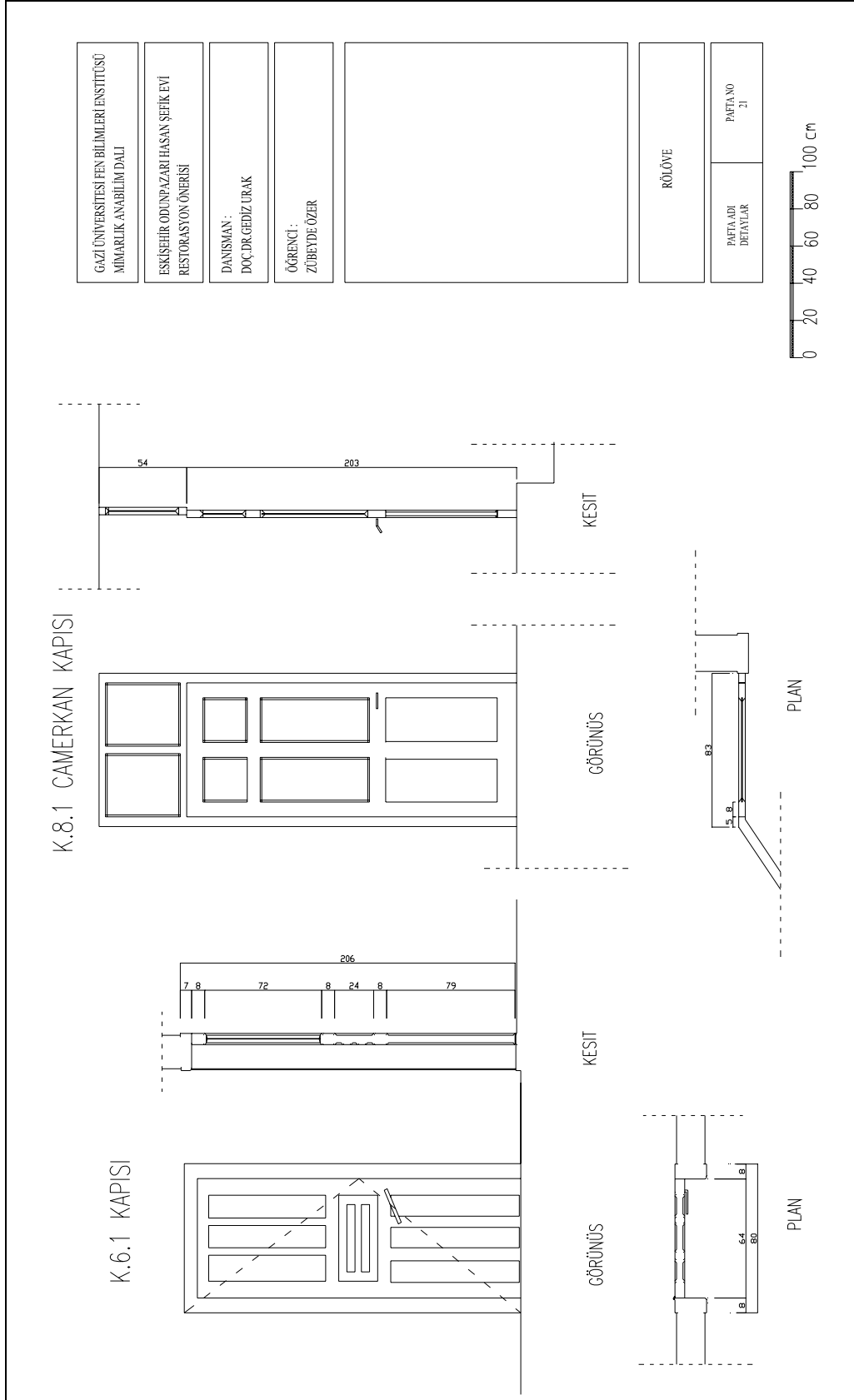
Şekil 4.18. Rölöve giriş kapı detayı

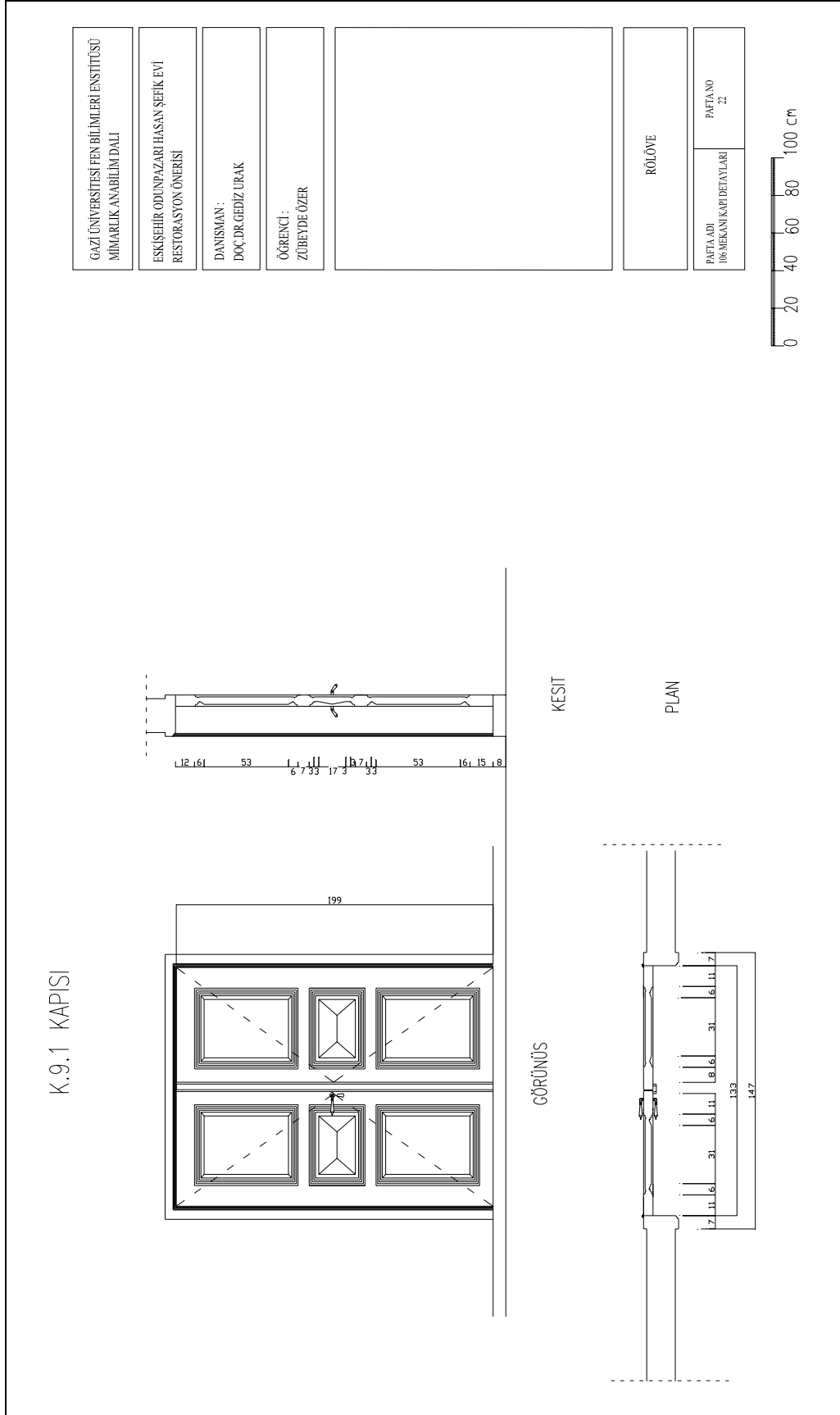
Şekil 4.19. Rölöve sonradan eklenen kapı detayları

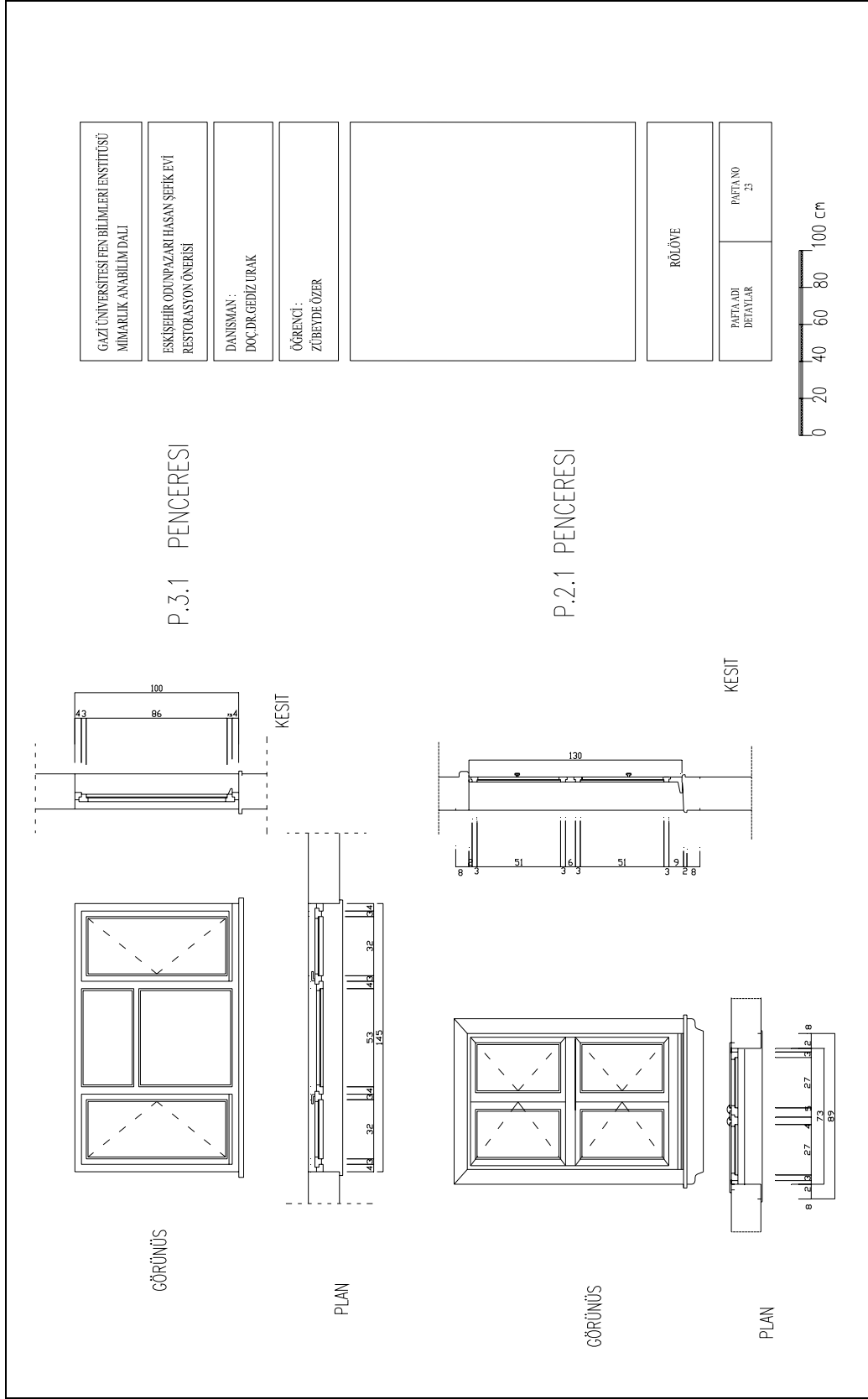
Şekil 4.20. Rölöve oda kapı detayları

Şekil 4.21. Rölöve yan giriş ve sofa camerkan kapı

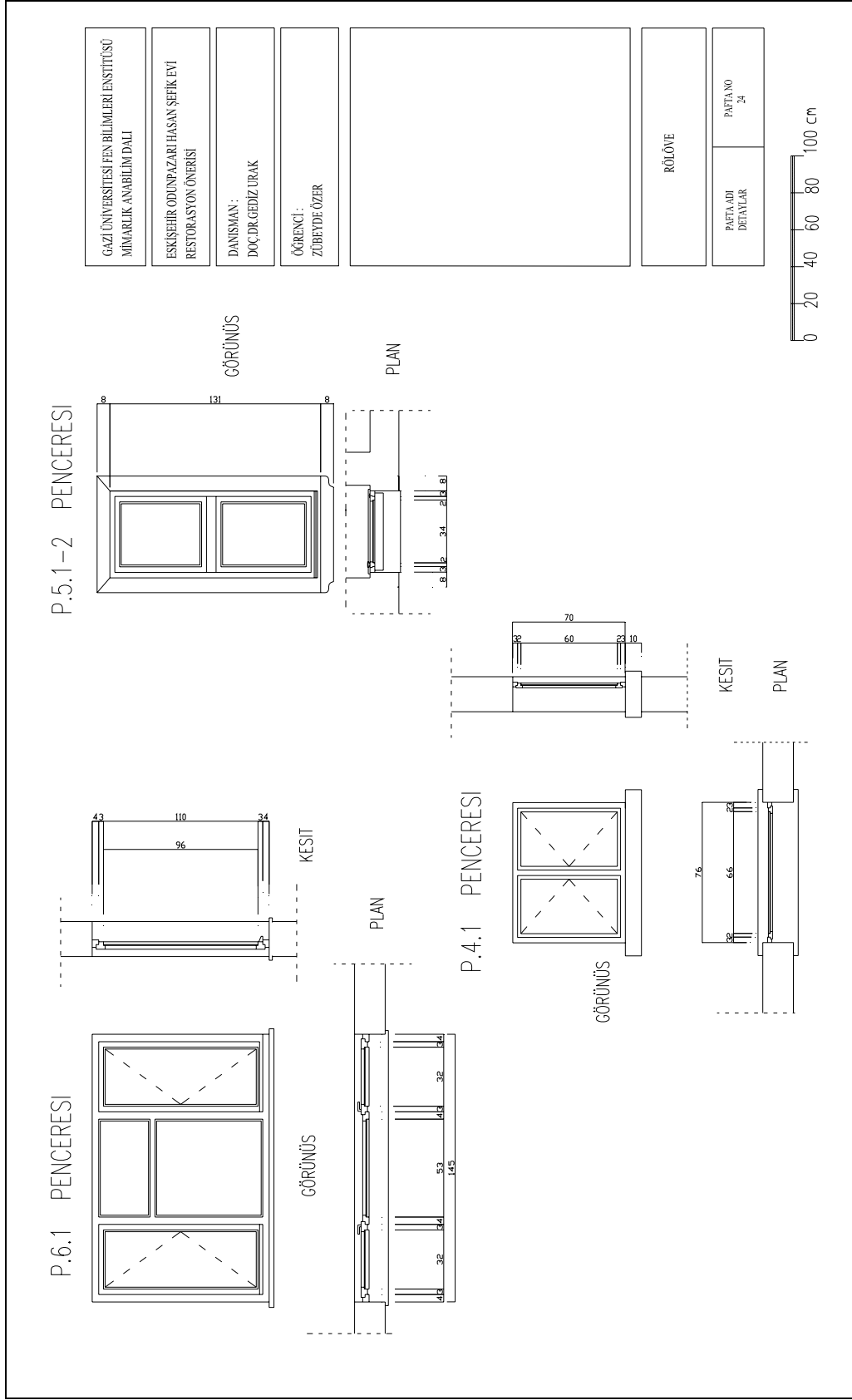

Şekil 4.22. Rölöve 106 no'lu oda kapı detayı

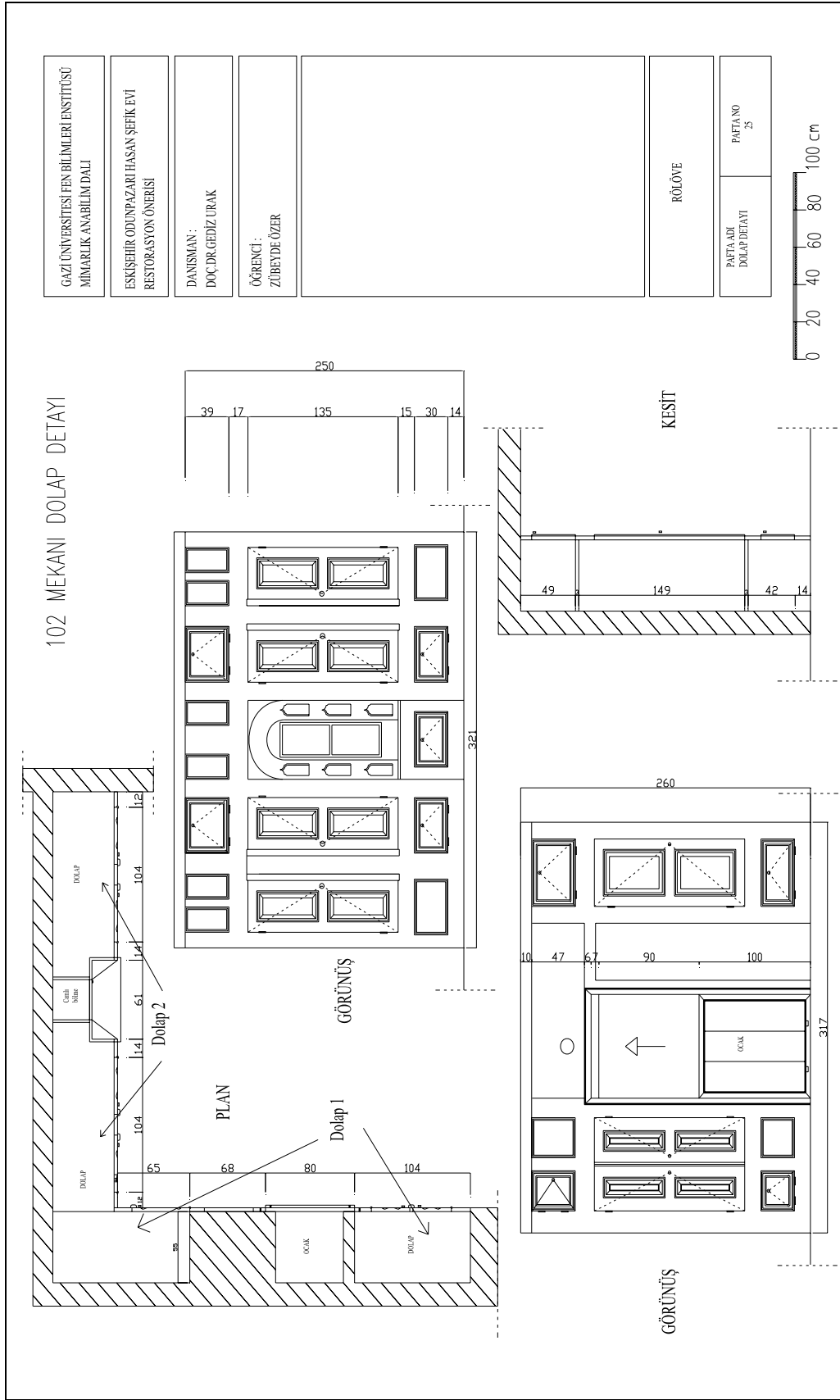

Şekil 4.23. Rölöve pencere detayları

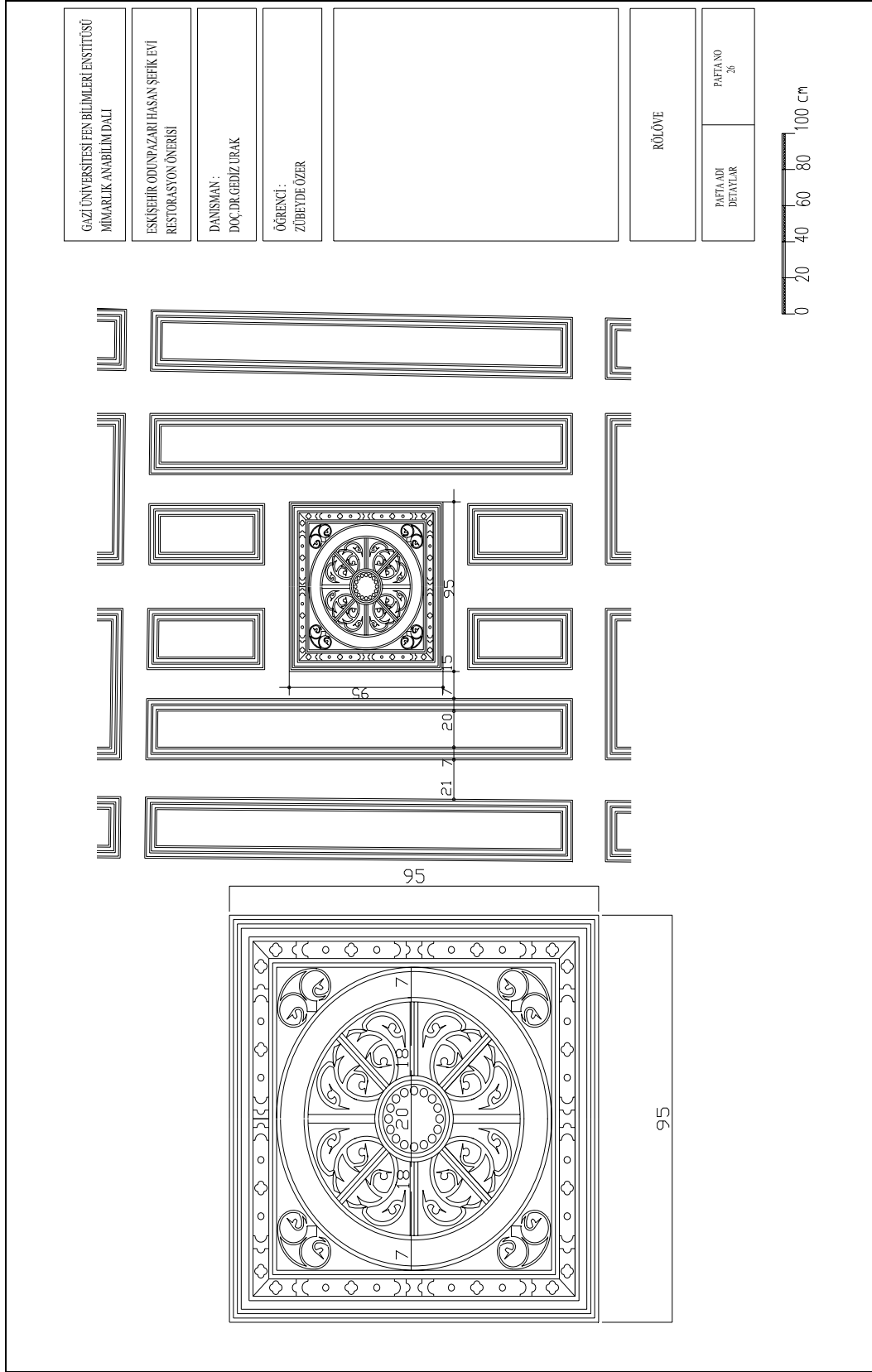

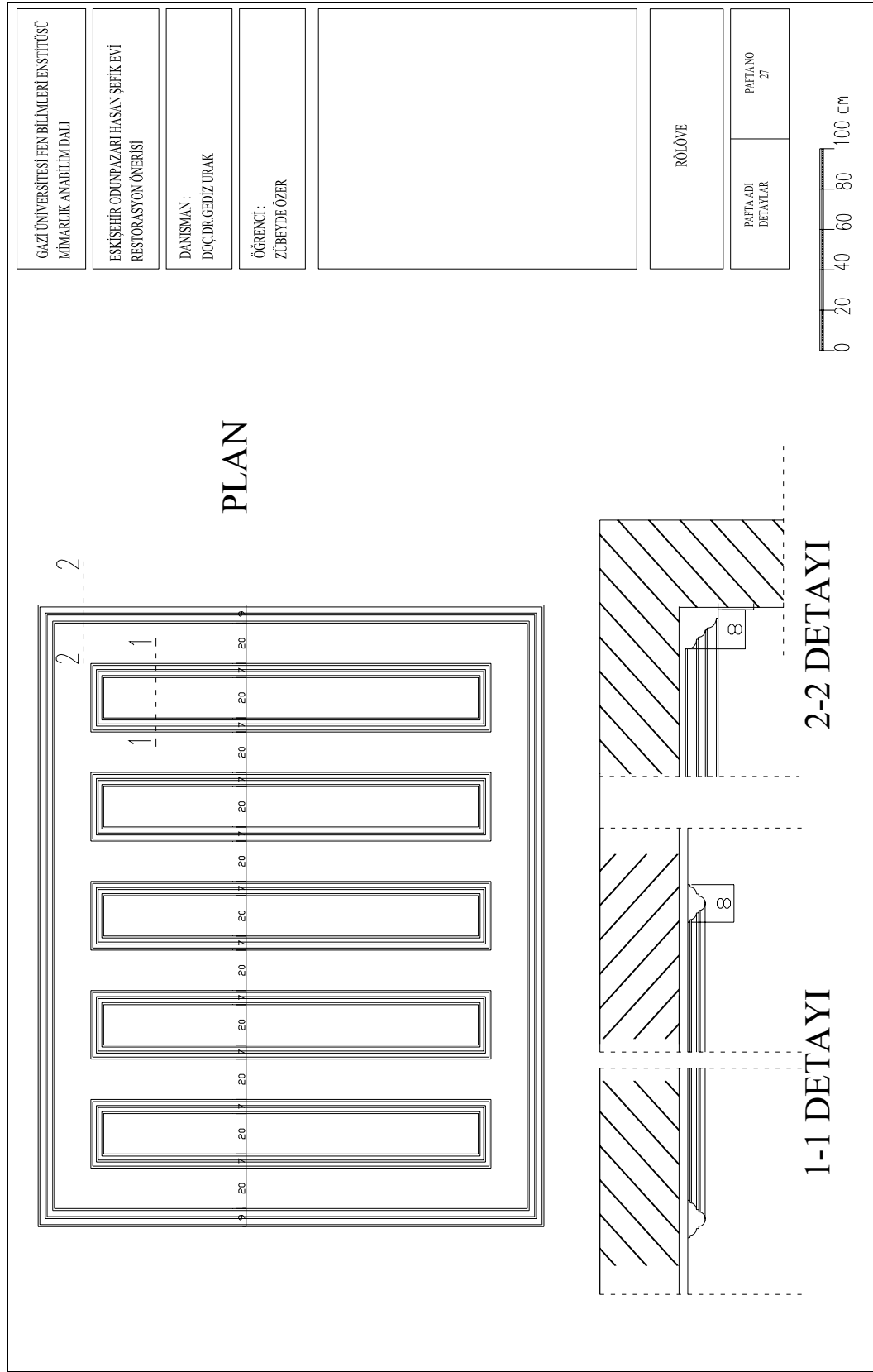
Şekil 4.24. Rölöve pencere detayları

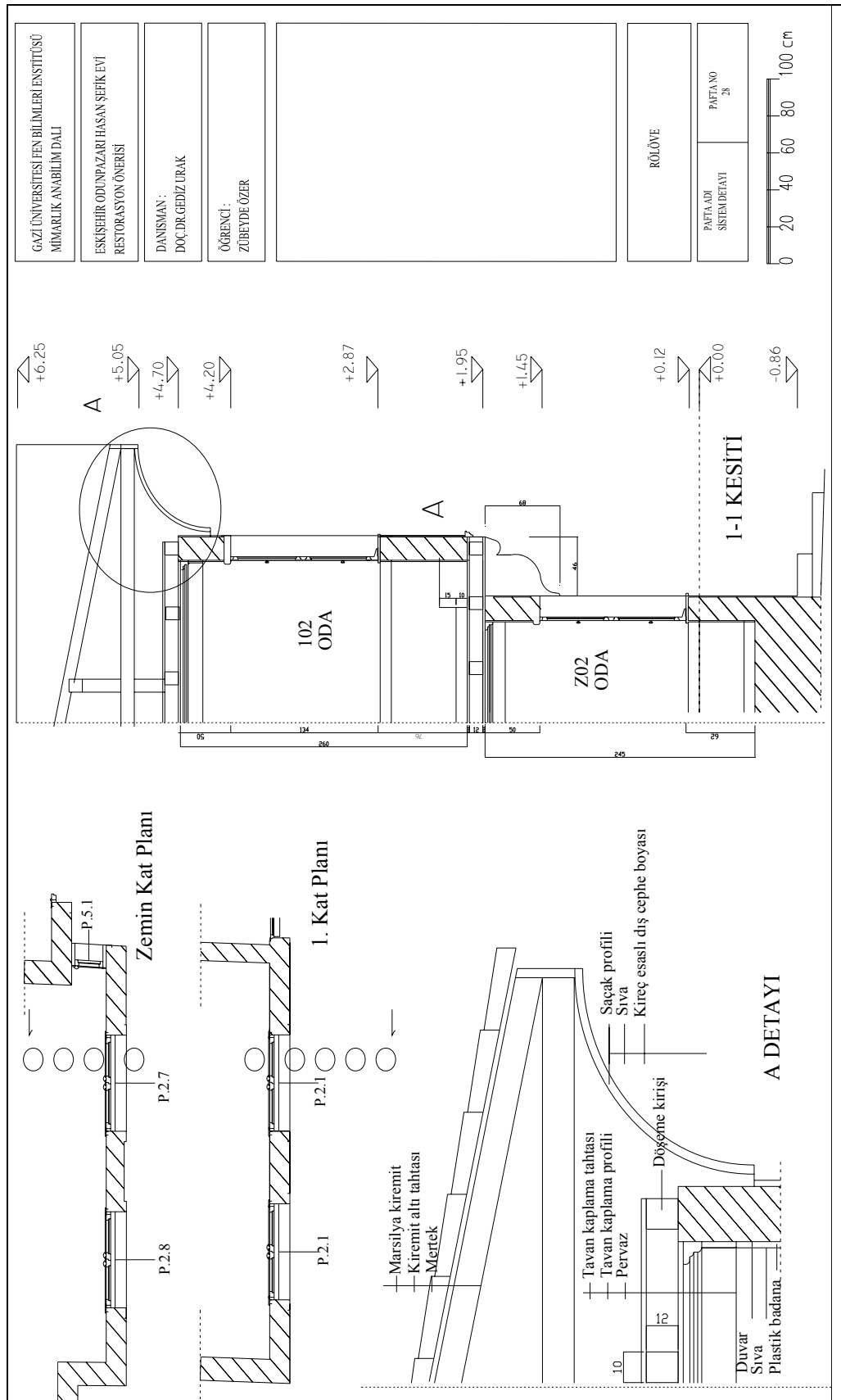
Şekil 4.25. Rölöve 102 nolu oda dolap detayı

Şekil 4.26. Rölöve 106 nolu oda tavan detayı

Şekil 4.27. Rölöve tip tavan detayı

Şekil 4.28. Rölöve sistem detayı

4.2. Tanımlamalar

4.2.1 Yazılı tanımlama yöntemi

Bu bölümde; yapının iç ve dış mimari tanımlaması, taşıyıcı sistem, mimari elemanlar, kullanılan malzemeler, malzeme bozulmaları ve yapısal durumu ile ilgili tanımlamalar yer almaktadır.

Genel tanımlamada, yapının konumundan bahsedilerek mevcut durumu, mekânsal kapsamı, alanı, çevresi, kullanılan malzemeler, cadde – sokak bağlantıları ile ilgili tanımlamalar yer almaktadır. Dış ve iç tanımlamalar çizelgelerle tanımlama yöntemi ile yapılmıştır (Çizelge 4.1. - 4.22.). Genel tanımlama ve çizelgelerde verilemeyen bazı özellikler yazılı tanımlama yöntemi ile verilmiştir.

Dış tanımlamada, kuzey, batı ve güney cephesi anlatılmıştır (Çizelge 4.1. - 4.7.). Yapının doğu cephesi bitişik nizamdır. Bu çizelgelerde cephelerin genel özellikleri anlatılmış, saat ibresi yönünde cephede yer alan bütün taşıyıcı ve mimari elemanların özellikleri ve ölçüleri belirtilmiş, ayrıca tüm cephe elemanlarının birbirine olan uzaklıkları ve cephedeki tüm bozulmalar da bu çizelgelerde verilmiş ve çizimlerle de desteklenmiştir.

İç tanımlamada, yapının plan boyutunda mekânlar, birbirleriyle ilişkileri, ölçüleri ile yer almaktadır. Her mekân verilmiş olan numaralara göre, sırasıyla detaylı olarak anlatılmıştır. Her mekânın duvarlarına saat ibresi yönünde D1, D2, D3, D4 kodları verilmiş ve bu duvarların üzerinde yer alan taşıyıcı ve mimari elemanların boyutları, özellikleri, mimari biçimi, fotoğrafı varsa numarası, yapısal durumları ve döşeme ile tavan kaplaması hakkında bilgiler yer almaktadır. Duvar üzerinde yer alan pencere, kapı v.b. elemanların duvar köşelerine, birbirlerine ve zemine olan mesafeleri saat ibresi yönünde verilmiştir.

Taşıyıcı elemanlar, yatay ve düşey taşıyıcı elemanlar olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Düşeyde kolonlar ve duvarlara ait bilgilere yer verilmiştir. Yatayda

temel, döşeme, çatı ile ilgili özellikler ve boyutlar, malzeme ve yapım türü gibi bilgiler verilmiştir.

Taşıyıcı olmayan mimari elemanlarda, tüm elemanların nitelikleri, boyutları, işlevleri, sayıları ve mevcut durumları ele alınmıştır. Detaylar çizilmiş ve yazılı tanımlamalarda detaylara referans verilmiştir.

Yapısal bozulmalarda ise, taşıyıcı bozulmalar, malzeme bozulmaları ile kullanıcılar ve işlev değişikliklerinin neden olduğu bozulmalar başlıkları altında tüm bozulmalara ait detaylı bilgi verilmiştir.

4.2.2. Genel tanımlama

Yapı Odunpazarı semti, Orta Mahalle, İsa Çelebi Sokak numara 12 de bulunmakta ve yapıya kuzey yönündeki İsa Çelebi Sokak'tan girilmektedir. Yapı bu cephede dıştan dışa 9.90 m boyutlarında, zemin+1 katlı ahşap karkas bir yapıdır. Yapı iç sofalı geleneksel plan şemasına sahiptir. Bazı eklemeler, bozulmalar ve onarımlar geçirmesine rağmen özgünlüğünü büyük ölçüde korumuştur. Giriş kapısına yapının kuzey cephesinden iki basamakla ulaşılmaktadır. Zemin katta giriş mekânı, 3 oda, mutfak ve banyo bulunmaktadır. Mutfak ve banyonun bulunduğu koridordan yapının güney cephesinde yer alan bahçeye çıkış vardır. Yapının güneyinde yer alan bu 90 m² lik bahçe içinde, harabe halinde olması nedeniyle yıkılıp tekrar aynı boyutlarda inşa edilen 20 m² lik iki bölmeli depo mekânı ile yine sonradan yapılmış olan tek bölme 2 m² lik helâ yer almaktadır. Yapının giriş mekânında yer alan ahşap merdiven ile, tüm oda kapılarının açıldığı 1. kat sofasına ulaşılmaktadır. Bu katta 3 adet oda ile yapıya sonradan eklenen bahçeden merdivenle de ulaşılabilen bir oda, bu oda içinde 1 m² lik bir depo bölmesi ve balkonu mevcuttur.

Yapının çatı sistemi ahşap oturtma çatı olup çatı örtüsü bugün itibarıyla Marsilya tipi kiremittir. Yapıya sonradan eklenen bölümün üzeri ise betonarme döşeme plağı ile kapatılmış, çatı yapılmamış ve teras olarak bırakılmıştır.

4.2.3. Dış tanımlama

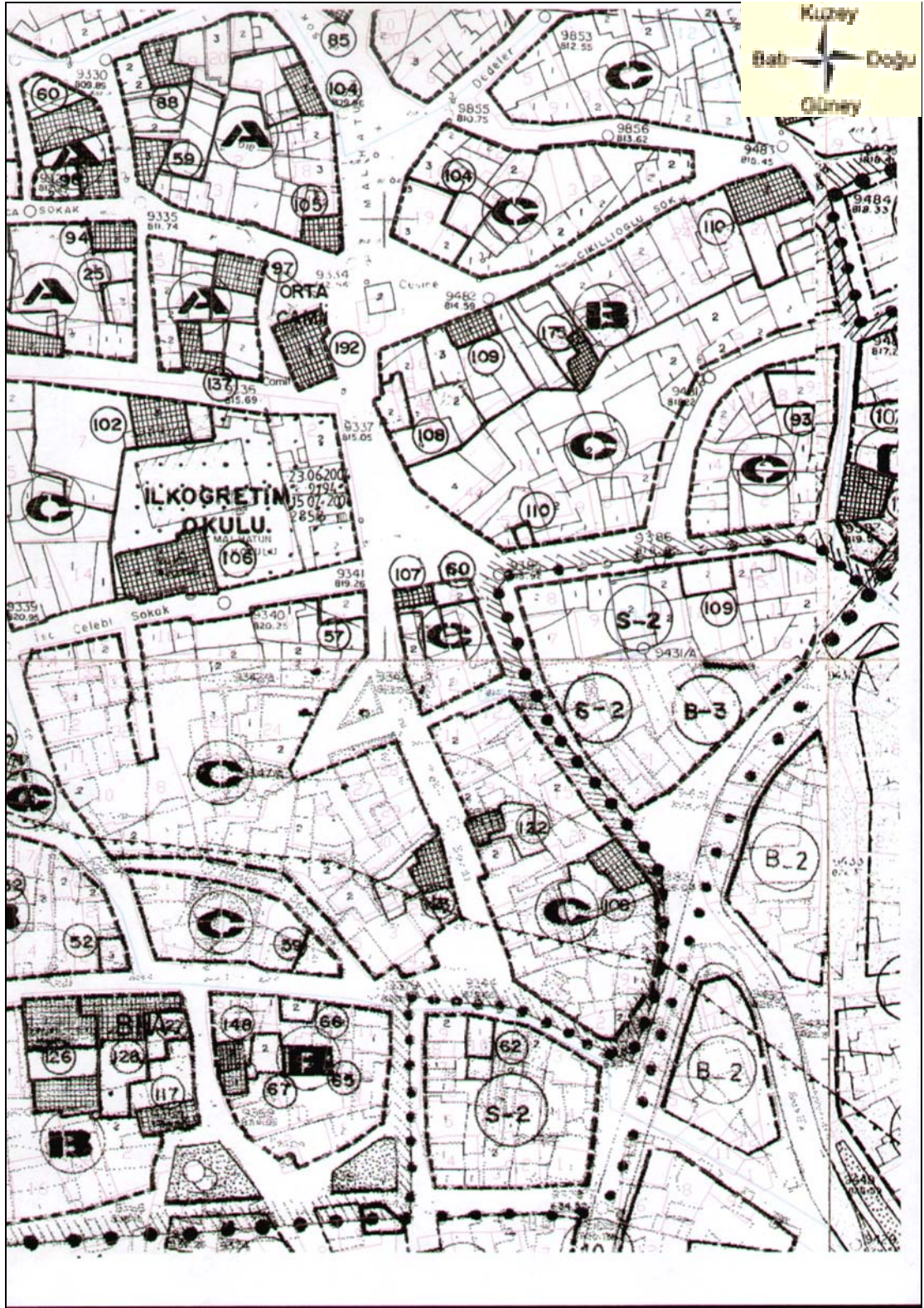
Doğu yönünden bir geleneksel yapı ile bitişik olan yapı dış mekana üç cephe ile açılmaktadır. Güney cephesini yapıya sonradan eklenen bir bölüm oluşturmakta ve iç bahçeye bakmaktadır (Çizelge 4.1. - 4.7.).

Ana giriş cephesi olan kuzey cephesi 9.90 m uzunluğunda, simetrik düzendedir. Meyilli bir alanda olması dolayısıyla, cephe zemininde doğudan batı yönüne doğru yükselen % 1.35 eğim bulunmaktadır. Düşeyde üç bölümlü olan cephenin orta bölümü üçgen bir alınlıkla nihayetlenir. Bu alınlık ve yan kanatlarını üst hizada sınırlayan detay profilli bir saçak durumundadır. Bu cephede, zemin katta 4, birinci katta 6 adet aynı tipte ve ölçüde özgün pencere bulunmaktadır (Çizelge 4.1. - 4.3.).

Batı cephesi 6.00 m uzunluğundadır. Tekin Sokağa bakmaktadır. Cephe zemininde kuzeyden güney yönüne doğru yükselen % 16 eğim bulunmaktadır. Birinci katta 3 adet özgün pencere, zemin katta ise ahşap servis kapısı ve demir doğrama bant pencere bulunmaktadır. Bu cephede kuzey cephesine göre sıva dökülmeleri şeklinde daha yoğun yüzeysel bozulmalar izlenmektedir (Çizelge 4.4. ve 4.5.).

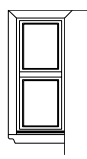
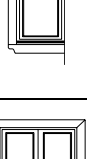
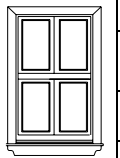
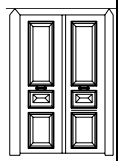
Güney cephesini binaya sonradan eklenen kısım oluşturmaktadır. Eklemedeki imalatlar tamamlanmadığından sıvanmış halde bırakılmıştır. Bu cephe yapının iç bahçesine bakmaktadır ve uzunluğu 5,05 m, yüksekliği ise 4,01 m dir.

Harita 4.1. Odunpazarı koruma amaçlı imar planı. Çalışma alanı ve yakın çevresi (107 no'lu yapı Hasan Şefik Evi) [14]

Çizelge 4.1. Kuzey cephesi tanımlaması -1-

Kuzey cephesi						Açıklama																
						Yapının ana giriş cephesidir. Odunpazarı merkezinde küçük bir meydancığa bakar. Yapının özgünlüğü, konumu ve detay kullanımları bakımından en önemli cephesidir. Doğu yönüne doğru alçalan bir zemine oturur ve uzunluğu 9.90 m dir. Yüksekliği saçak altına kadar batı uçta 6.04 m, doğu uçta 6.35 mdir. Ana girişi ve üst katta seki yerini vurgulayan Odunpazarı evlerinin belirgin özelliklerinden olan orta saçak detayı ile dikkati çeker. Orta saçığın iki yanında çıkma yapar.																
Zx: Zemin numaraları		X: Boy (m)		T: Taş		KE: Kerpiç		KS: Kireç sıva														
Dx: Duvar numaraları		Y: Kalınlık (m)		D: Demir		AS: Alçı sıva		AB: Ahşap Bağdadi														
K.x: Kapı numaraları		H: Yükseklik/genişlik(m)		A: Ahşap		TU: Tuğla		Y:Yağlı Boya														
P.x: Pencere numaraları						KA: Kaplamasız																
ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM			Foto			
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu	Yüzey							NOTLAR	A	B	C	NO	
						T	A	D		T	U	K	E	S	Y	A						K
D1			9,90	0,18	2,94	x				x							x	Kısmi boya dökülmeleri, köşe ahşap dikme yanında kısmi sıva dökülmesi	x			R 4.1
	P.1. 1		0,44	0,18	1,30	x									x			Kasa, söve ve kanatlarda kısmi boya dökülmeleri, denizlikde kısmi çürüme, özgün pencere	x			R 4.1
	P.1. 2		0,44	0,18	1,30	x									x			Kasa, söve ve kanatlarda kısmi boya dökülmeleri, özgün pencere	x			R 4.1
	P.2. 1		73,5	0,18	1,30	x									x			Kasa, söve ve kanatlarda kısmi boya dökülmeleri, denizlikde kısmi böceklenme ve çürüme kayıtlarında yer yer ayrılmalar, özgün		x		R 4.1
	P.2. 2		73,5	0,18	1,30	x									x			Kasa, söve ve kanatlarda kısmi boya dökülmeleri, denizlikde kısmi böceklenme ve çürüme kayıtlarında yer yer ayrılmalar, özgün		x		R 4.1
	P.2. 3		73,5	0,18	1,30	x									x			Kasa, söve ve kanatlarda kısmi boya dökülmeleri, denizlikde kısmi böceklenme ve çürüme kayıtlarında yer yer ayrılmalar, özgün		x		R 4.1
	P.2. 4		73,5	0,18	1,30	x									x			Kasa, söve ve kanatlarda kısmi boya dökülmeleri, denizlikde kısmi böceklenme ve çürüme kayıtlarında yer yer ayrılmalar, özgün		x		R 4.1
	K.1.1		1,25	0,18	2,09	x									x			Yapının özgün ana giriş kapısıdır, boya dökülmeleri, kanat altı, kısmi bozulmaları	x			R 4.1
	Konsol		0,46	0,14	0,51	x									x			Bağdadi sıva üzeri boya, kısmi boya dökülmeleri	x			R 4.2

Çizelge 4.2. Kuzey cephesi tanımlaması -2-

Kuzey cephesi devamı

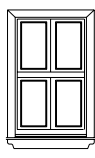
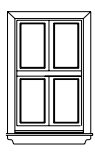
Zx: Zemin numaraları
Dx: Duvar numaraları
K.x: Kapı numaraları
P.x: Pencere numaraları

X: Boy (m)
Y: Kalınlık (m)
H: Yükseklik/genişlik(m)

T: Taş
D: Demir
A: Ahşap

KE: Kerpiç
AS: Alçı sıva
TU: Tuğla
KA: Kaplamasız

KS: Kireç sıva
AB: Ahşap Bağdadi
Y: Yağlı Boya

ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME											DURUM			Foto	
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu		Yüzey						NOTLAR	A	B	C	NO
						T	A	D	T	U	K	E	T	K	S	Y					
D2			3,38	0,18	2,45	X				X							X	Kısmi boya ve sıva dökümleri, çıkmalarda pencere altlarında kısmi sıva dökülmesi, yer yer bağdadi kaplamada kopma, ayrılma ve malzeme kaybı	X		R 4.2
	P.2. 7		73,5	0,18	1,30	X							X				Kasa, söve ve kanatlarda yoğun boya dökümleri, kayıtlarında yer yer ayrılmalar, denizliklerde kısmi çürüme özgün pencere	X		R 4.2	
	P.2. 8		73,5	0,18	1,30	X							X					X		R 4.2	
	Kat Silmesi		3,38	0,02	0,20	X							X					Yoğun boya dökülmesi, soyulma ve ayrılma, kısmi malzeme kaybı		X	R 4.2
D3			2,46	0,18	2,45											X	Kısmi sıva (kat silmesi üstünde) yoğun boya dökümleri	X		R 4.2	
	P.2. 5		73,5	0,18	1,30								X				Kasa, söve ve kanatlarda yoğun boya dökümleri, kayıtlarında yer yer ayrılmalar, denizliklerde kısmi çürüme özgün pencere	X		R 4.2	
	P.2. 6		73,5	0,18	1,30								X					X		R 4.2	
	Kat Silmesi		2,46	0,02	0,20								X					Yoğun boya dökülmesi ve yüzey soyulması	X		R 4.2
	Saçak Detayı					X										X	İyi durumda, yer yer boya dökülmesi	X		R 4.2	

Çizelge 4.3. Kuzey cephesi tanımlaması -3-

Kuzey cephesi devamı

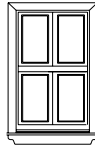
Zx: Zemin numaraları
Dx: Duvar numaraları
K.x: Kapı numaraları
P.x: Pencere numaraları

X: Boy (m)
Y: Kalınlık (m)
H: Yükseklik/genişlik (m)

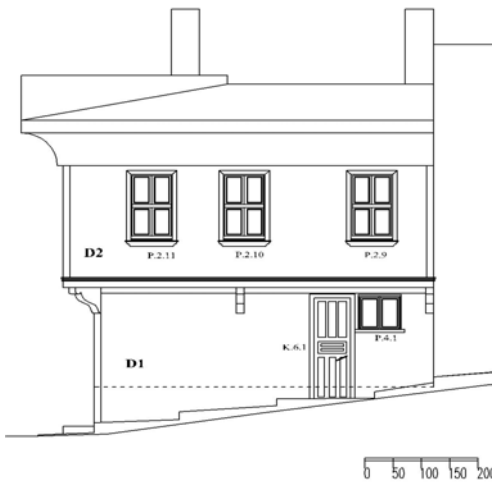
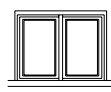
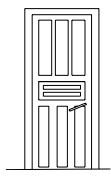
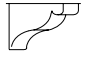
T: Taş
D: Demir
A: Ahşap

KE: Kerpiç
AS: Alçı sıva
TU: Tuğla
KA: Kaplamasız

KS: Kireç sıva
AB: Ahşap Bağdadi
Y: Yağlı Boya

ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM			Foto NO	
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey						NOTLAR	A	B		C
						T	A	D	T	U	K	E	T	K	Y	A	S					
D4			3,78	0,18	2,45	X			X								X	Kısmi boya ve sıva dökülmeleri, çıkmalarda pencere altlarında yoğun sıva dökülmesi ve yer yer bağdadi kaplamada kopma, ayrılma ve malzeme kaybı			X	R 4.1
	P.2. 6		73,5	0,18	1,30	X								X				Kasa, söve ve kanatlarda yoğun boya dökülmeleri, kayıtlarında yer yer ayrılmalar, denizliklerde kısmi çürüme		X		R 4.1
	P.2. 6		73,5	0,18	1,30	X								X						X		R 4.1
	Kat silmesi		3,78	0,02	0,20	X								X				Yoğun boya dökülmesi, soyulma ve ayrılma, kısmi malzeme kaybı			X	R 4.1

Çizelge 4.4. Batı cephesi tanımlaması -1-

Batı cephesi			Açıklama																	
			Cephede güney yönüne doğru yükselen % 16 eğim bulunmaktadır. Çatı saçağına kadar, kuzey uçta 5.80 m, güney uçta ise 5.03 m yüksekliğindedir. Birinci katta özgün tipte 3 adet pencere, zemin katta ise ahşap servis kapısı ile demir doğrama bant pencere bulunmaktadır. Kısmi sıva dökülmeleri, yoğun boya dökülmeleri ve renk değişimleri ile kabarmalar, çıkmalardaki ahşap kaplamada kısmi ayrılmalar, ahşap malzemedeki boya dökülmeleri ve kabarmalar, doğrama ve duvar birleşimlerinde kısmi ayrılmaların dışında önemli bir problem görülmemiştir.																	
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları			X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik/genişlik (m)			T: Taş D: Demir A: Ahşap			KE: Kerpiç AS: Alçı sıva TU: Tuğla KA: Kaplamasız			KS: Kireç sıva AB: Ahşap Bağdadi Y: Yağlı Boya								
ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM			Foto	
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı		Dolgu		Yüzey						NOTLAR	A	B		C
						T	A	D	T	U	K	Y	A	S	K					
D1			6,00	0,18	2,70	X									X	Kısmi sıva ve boya dökülmeleri		X	R 4.4	
	P.4.1		0,76	0,18	0,70			X							X	Demir doğrama pencere.	X		R 4.4	
	K.6.1		0,80	0,18	2,09	X									X	Ahşap kapı, yapıya sonradan eklenmiştir.		X	R 4.4	
	Konsol		0,46	0,14	0,51	X									X	Ahşap konsol bağdadi sıvalarda dökülmeler mevcut.		X	R 4.4	

Çizelge 4.5. Batı cephesi tanımlaması

Batı cephesi devamı

Zx: Zemin numaraları
Dx: Duvar numaraları
K.x: Kapı numaraları
P.x: Pencere numaraları

X: Boy (m)
Y: Kalınlık (m)
H: Yükseklik/genişlik(m)

T: Taş
D: Demir
A: Ahşap

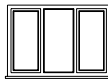
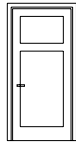
KE: Kerpiç
AS: Alçı sıva
TU: Tuğla
KA: Kaplamasız

KS: Kireç sıva
AB: Ahşap Bağdadi
Y: Yağlı Boya

ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM			Foto NO			
Taşıyıcı	Mimarı		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				NOTLAR	A	B		C		
						T	A	D	T	K	T	K	Y	A	S						K	A
D2			6,50	0,18	2,45		X			X							X	Yoğun sıva dökülmesi ve bağdadi kaplamada bozulma, çürüme ve malzeme kaybı			X	R 4.4
	P.2.9		73,5	0,18	1,30		X						X					Kasa, söve ve kanatlarda yoğun boya dökülmeleri, kayıtlarda ayrılmalar, denizliklerde çürüme.		X		R 4.4
	P.2.10		73,5	0,18	1,30		X						X						X			R 4.4
	P.2.11		73,5	0,18	1,30		X						X						X			R 4.4
	Kat Silmesi		6,50	0,02	0,20		X						X					Yoğun boya dökülmesi, kısmi çürüme ve bozulma ile kısmi malzeme kaybı		X		R 4.4

Çizelge 4.7. Güney cephesi tanımlaması -2-

Güney cephesi devamı																						
Zx: Zemin numaraları				X: Boy (m)				T: Taş				KE: Kerpiç				ÇS: Çimento sıva						
Dx: Duvar numaraları				Y: Kalınlık (m)				D: Demir				AS: Alçı sıva				AB: Ahşap Bağdadi						
K.x: Kapı numaraları				H: Yükseklik/genişlik (m)				A: Ahşap				TU: Tuğla				Y: Yağlı Boya						
P.x: Pencere numaraları												KA: Kaplamasız										
ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME											DURUM			Foto NO		
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey					NOTLAR	A	B		C	
						T	A	D	T	U	K	E	T	Ç	S	Y						A
D3			3,00	0,20	2,27				X			X						Sonradan eklenmiştir. Tuğla duvar ve üzeri çimento esaslı sıva ile kaplı, imalat bitirilmemiştir.	X			R.4.5
	P.6.1		1,45	0,20	1,10	X												Ahşap pencere, özgün değil.	X			R.4.5 R.4.8
	K.4.2		0,90	0,20	2,00	X												Ahşap balkon kapısı, özgün değil.	X			R.4.5 R.4.8

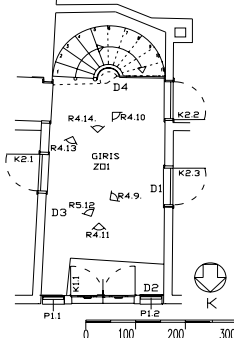
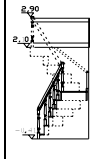
4.2.4. İç mekân tanımlama

Yapı iç sofalı geleneksel plan şemasına sahiptir. Zemin ve birinci kat olmak üzere iki kattan oluşmaktadır. Binaya giriş kuzey cephesinden ve Z01 mekanına açılan K.1.1 kapısı ile yapılmaktadır. Zemin katta doğu batı yönünde planı ikiye bölen sofanın batısında iki oda, doğusunda bir oda ve koridor ile geçilen bir banyo ve mutfak vardır. Koridorun güney ucundan arka bahçeye çıkılır. Her iki katta da oda ve sofa döşemeleri ahşap kirişli döşeme ve üzeri ahşap kaplamadır. Tüm tavanlar da ahşap kaplamadır. Z01 giriş mekânının döşemesinde bulunan şap kaplama sonradan eklenmiştir.

Girişin tam karşısında (sofanın güney ucunda) bulunan dairesel bir ahşap merdiven ile birinci katın sofasına çıkılır. Zemin kat planının tekrarı olan bu katta; zemin kattaki banyo-helâ-mutfak ve koridorun üzerine rastlayan bölüm sofadan girilen bir oda ve bu odadan çıkılan bir balkon ve odaya bağlantılı bir depodan ibarettir.

İç mekân tanımları, malzeme, boyut, mimari elemanlar ve ilişkileri açısından D1, D2, D3, D4 duvar öğeleriyle beraber tanımlama tablolarında açıklanmıştır. (Çizelge 4.8. – 4.22.)

Çizelge 4.8. Z01 mekânı tanımlaması

Z01 mekânı: Giriş					Açıklama																			
					Z01 giriş mekânı, 6,05m, 2,46m boyutlarında 2,40m yüksekliğinde, kuzey-güney yönünde uzunlamasına yerleştirilmiştir. Kuzey yönünde ana giriş kapısı ve iki yanında birer pencere, doğu ve batı yönlerinde yer alan odaların kapıları, güney yönünde ise bir merdiven yer alır. Zemin döşemesi şap kaplamadır. Sonradan atılan bu şap nedeni ile ahşap süpürgeliklerin bir kısmı bu şap kaplama arasında kalmıştır. Tavan kaplaması çıtalı ahşap kaplamadır.																			
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları					X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik /genişlik(m)					T: Taş D: Demir A: Ahşap					KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva					Y:Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadi KA: Kaplamasız				
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM			Foto NO			
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey						NOTLAR	A	B		C		
						T	A	D	T	K	E	T	S	K	P	A	B						Y	
D1			5,63	0,18	2,40		X			X						X		Özgün karkas duvar, iyi durumda	X			R 4.9 R 4.10		
	K.2.2	Bkz. Z06 mekânı tanımlama tablosu																						
	K.2.3	Bkz. Z07 mekânı tanımlama tablosu																						
	Süpürgelik		4,61	0,02	0,10		X										X		X					
D2			2,46	0,18	2,62		X			X						X	X	Özgün karkas duvar	X			R 4.11		
	K.1.1	Bkz. kuzey cephe tanımlama tablosu																						
	P.1.1	Bkz.kuzey cephe tanımlama tablosu																						
	P.1.2	Bkz.kuzey cephe tanımlama tablosu																						
	Süpürgelik		1,21	0,02	0,10		X										X		X					
D3			6,05	0,18	2,40		X			X						X		Özgün karkas duvar, iyi durumda	X			R 4.12 R 4.13		
	K.2.1	Bkz Z02 mekânı tanımlama tablosu																						
	Süpürgelik		4,63	0,02	0,10		X										X		X					
D4			2,25	0,17	2,40		X			X						X		Özgün karkas duvar	X			R 4.14		
	Merdiven						X										X	Kısmi böceklenme ve çürüme, 11 rıht ve 10 basamaklı, ilk rıht 13cm, diğerleri 22-24 cm arasındadır.		X				
Döşeme Kaplaması			6,05	-	2,46										X			Döşeme üzerine şap dökülmüş.	X					
Tavan Kaplaması			6,05	0,02	2,46		X										X	Kuzey-güney yönünde ahşap çıtalı kaplama	X					

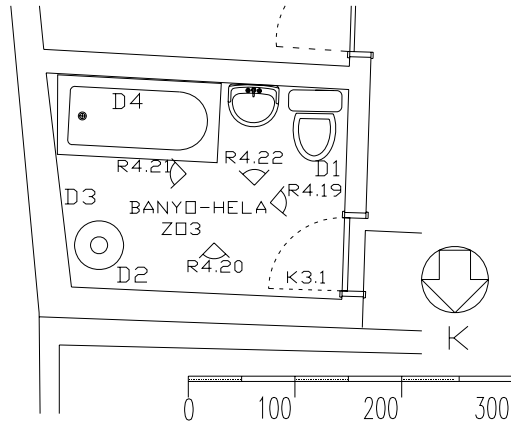
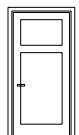
Çizelge 4.9. Z02 Mekânı tanımlaması -1-

Z02 mekânı: Oda				Açıklama																		
				3,62m, 3,95m boyutlarında, 2,45m yüksekliğinde, bina ana giriş cephesinde, kuzeye bakan iki penceresi ile yeteri derecede ışık alan bir mekândır. Batı yönündeki D3 duvarında yer alan dolabın yerinde, bir gusülhanenin mevcudiyeti ev sahibince belirtilmiş olup, böceklenme ve bozulma nedeniyle kaldırılmış olduğu ifade edilmiştir. Gusülhaneye ait baca yeri de tespit edilmiştir. Yine D3 duvarında yer aldığı bilinen ocak, önü duvar ile kapatılarak kullanım dışı bırakılmıştır.. Mekânda bulunan iki pencerede özgün ve diğer pencerelere göre daha iyi durumdadır. Ancak bu pencereler de kısmi doğrama bozulmaları, birleşim yerinde açılma ve boya bozulmaları mevcuttur. K.2.1 numaralı oda giriş kapısı özgün ve iyi durumdadır. Döşeme özgün ahşap kirişli döşeme ve ahşap kaplamadır. Tavan ise yapının birçok odasında olduğu gibi çitallı ahşap kaplamadır.																		
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları				X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik/genişlik(m)				T: Taş D: Demir A: Ahşap				KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva				Y: Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadi KA: Kaplamasız						
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM			FOTO	
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey						NOTLAR	A	B		C
						T	A	D	T	U	KE	T	S	Y	Ç	P	A					
D1			3,53	0,17	2,45	X			X							X		İyi durumdadır. Beyaz plastik badana.	X			R4.15
	K.2.1		0,92	0,17	2,07	X								X				Özgün kapı. Beyaz yağlı boya ile boyanmış, bozulma yok.	X			R4.71
	Süpürgelik		3,53	0,02	0,10	X								X				Özgün, iyi durumda.	X			
D2			3,06	0,18	2,45	X			X							X	X	Herhangi bir sıva çatlağı veya dökülmesi bulunmamaktadır. Beyaz plastik badana	X			R4.16
	P.2.1	Bkz. Kuzey cephesi tanımlama tablosu																				
	P.2.2	Bkz. Kuzey cephesi tanımlama tablosu																				
	Süpürgelik		3,06	0,02	0,10	X								X				Özgün, iyi durumda.	X			

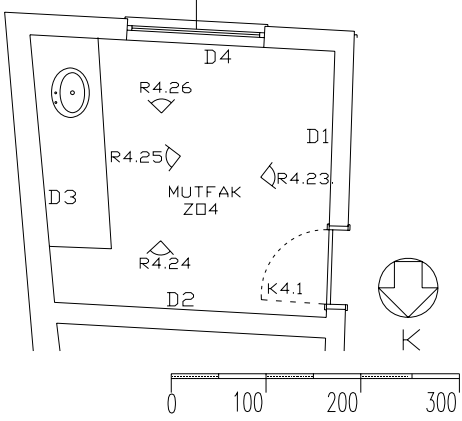
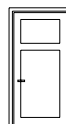
Çizelge 4.10. Z02 Mekânı tanımlaması -2 -

Z02 mekânı devamı																				
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları				X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik /genişlik(m)				T: Taş D: Demir A: Ahşap				KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva				Y:Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadi KA: Kaplamasız				
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM				Foto
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı		Dolgu		Yüzey						NOTLAR	A	B	C	NO
						T	A	D	T U	K E	T	S	Y	Ç C	P A					
D3			3,62	0,18	2,45	X			X						X	Özgün gusülhanenin kaldırılarak dolabın bulunduğu duvar, iyi durumda.	X			R5.7
	Süpürgelik		2,25	0,02	0,10	X							X			Ahşap,özgün süpürgelik, iyi durumda	X			R5.7
D4			3,95	0,18	2,45	X									X	Özgün karkas duvar, iyi durumda	X			R5.8
	Süpürgelik		3,20	0,02	0,10	X							X			Özgün, iyi durumda	X			R5.8
Döşeme Kaplaması			3,62	0,02	3,95	X										D1-D3 yönünde ahşap kaplama	X			
Tavan Kaplaması			3,62	0,02	3,95	X							X			D1-D3 yönünde ahşap çıtalı ve pervazlı kaplama	X			R 4.70

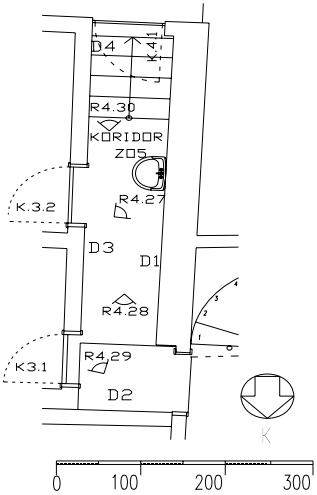
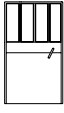
Çizelge 4.11. Z03 Mekânı tanımlaması

Z03 mekânı: Banyo-hela						Açıklama																	
						Z03 mekânı, 2,00 m, 2,85m boyutunda, 2,35m yüksekliğinde bir mekandır. Yapıya sonradan eklenen betonarme ek kısımda bulunmaktadır. Mekânın tüm yapı malzemeleri kapısı dâhil günümüz teknolojisinin kolayca bulunabilen malzemeleridir. Mekânın doğal aydınlanma ve havalandırması mevcut değildir.																	
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları		X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik /genişlik(m)		T: Taş D: Demir A: Ahşap		KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva				Y:Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadı KA: Kaplamasız													
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM			FOTO NO		
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı												NOTLAR	A	B		C	
						T	A	D	T	U	K	E	T	S	Y	Ç	S						P
D1			1,99	0,19	2,35						X				X				Tuğla bölme duvar, seramik kaplı, bozulma yok.	X			R 4.19
	K.3.1		0,80	0,19	2,00		X												Çam kerestesinden günümüz işçiliği kapı, özgün değil	X			R 4.19
	Süpürgelik		1,99	0,01	0,06									X						X			R 4.19
D2			2,55	0,18 + 0,19	2,35		X		X	X				X					Özgün karkas duvar üzeri tuğla duvar, seramik kaplı, bozulma yok.	X			R 4.20
	Süpürgelik		2,55	0,01	0,06									X						X			
D3			2,01	0,19	2,35						X			X					Tuğla duvar üzeri, seramik kaplı, bozulma yok	X			R4.21
	Süpürgelik		2,01	0,01	0,06									X						X			
D4			2,85	0,19	2,35						X			X					Tuğla bölme duvar, seramik kaplı, bozulma yok.	X			R 4.22
	Süpürgelik		0,90	0,01	0,06									X						X			R 4.22
Döşeme Kaplaması			2,00	0,01	2,85									X					30x30 seramik kaplama	X			
Tavan Kaplaması			2,00	-	2,85												X		Betonarme tavan üzeri sıva ve plastik boya	X			

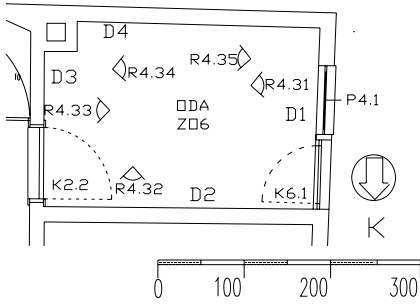
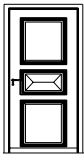
Çizelge 4.12. Z04 Mekânı Tanımlaması

Z04 mekânı: Mutfak						Açıklama																
						Z04 Mutfak mekânı, 2,83m, 3,27m, boyutlarında 2,35m yüksekliğinde yapıya sonradan eklenen betonarme kısımdır. Mekânda yapıya özgün hiçbir eleman bulunmamaktadır. Tavan betonarme döşeme ve plastik badandır. Tezgâhı mermerdir.																
Zx: Zemin numaraları		X: Boy (m)		T: Taş		KE: Kerpiç		Y: Yağlı Boya														
Dx: Duvar numaraları		Y: Kalınlık (m)		D: Demir		TU: Tuğla		P : Plastik badana														
K.x: Kapı numaraları		H: Yükseklik /genişlik(m)		A: Ahşap		S : Seramik		AB: Ahşap Bağdadı														
P.x: Pencere numaraları						ÇS : Çimento sıva		KA: Kaplamasız														
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM			Foto NO			
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				NOTLAR	A	B		C		
						T	A	D	TU	KE	S	Y	ÇS	P	AB							
D1			2,83	0,19	2,35				X						X		Tuğla duvar üzeri sıva ve plastik badana	X		R 4.23		
	K.3.2						X										Günümüz teknolojisi ve malzemesinde yapılmış boyanmamıştır.	X				
	Süpürgelik		2,83	0,01	0,06							X					Seramik süpürgelik	X				
D2			2,87	0,19	2,35				X						X		Tuğla duvar üzeri sıva ve plastik badana	X		R 4.24		
	Süpürgelik		2,87	0,01	0,06							X					Seramik süpürgelik	X				
D3			2,82	0,19	2,35				X						X		Tuğla duvar üzeri sıva ve seramik kaplama	X		R 4.25		
	Süpürgelik		0,60	0,01	0,06							X					Seramik süpürgelik					
D4			3,27	0,19	2,35				X						X		Tuğla duvar üzeri sıva ve plastik badana	X		R 4.26		
	P.3.1	Bkz. güney cephesi tanımlama tablosu																				
	Süpürgelik		2,67	0,01	0,06								X					X				
Döşeme Kaplaması			3,27	0,01	2,87								X			X	30x30 seramik kaplama	X		R 4.23		
Tavan Kaplaması			3,27	-	2,87											X	Betonarme tavan üzeri sıva ve plastik boya	X		R 4.25		

Çizelge 4.13. Z05 Mekânı tanımlaması

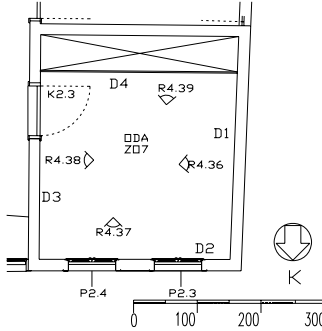
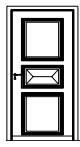
Z05 mekânı: Koridor					Açıklama																			
					Z05 Mekânı koridoru yapının arka bahçesine açılan bir koridordur. Betonarme eklemeler nedeniyle uzatılarak büyütülmüştür. Koridora geçiş kapı kasaları dışında hiçbir özgün eleman bulunmamaktadır. Mekânın D1 duvarına özgün duvar sisteminin önüne tuğla duvar örülerek duvar kalınlığı artırılmıştır.																			
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları					X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik /genişlik(m)					T: Taş D: Demir A: Ahşap					KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva					Y:Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadı KA: Kaplamasız				
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM				Foto NO		
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey						NOTLAR	A	B	C			
						T	A	D	T	U	T	S	Y	ÇS	P	A	B							
D1			5,25	0,18 + 0,19	2,35					X							X	Özgün karkas duvar üzeri tuğla duvar, sıva ve plastik boya	X			R 4.27		
	Süpürgelik		4,25	0,01	2,35								X							X				
D2			1,12	0,18	2,50					X							X		X			R 4.28		
	Süpürgelik		1,12	0,01	0,20								X						X					
D3			5,43	0,19	2,35				X								X		X			R 4.29		
	K.3.1	Bkz.Z03 mekânı tanımlama tablosu																						
	K.3.2	Bkz.Z04 mekânı tanımlama tablosu																						
	Süpürgelik		5,43	0,01	0,06									X					X					
D4			0,95	0,19	1,47				X								X		X			R 4.30		
	K.4.1		0,77	0,05	1,43			X						X					X					
Döşeme Kaplaması			5,43	0,01	1,12									X				30x30 seramik kaplama	X			R 4.30		
Tavan Kaplaması			5,43	-	1,12												X	Betonarme tavan üzeri sıva ve plastik boya	X			R 4.30		

Çizelge 4.14. Z06 Mekânı tanımlaması

Z06 mekânı: Oda					Açıklama																	
					Z06 mekânı, 2,79m, 2,03m boyutlarında 2,45m yüksekliğinde batıya bakan bir mekandır. Doğu yönündeki sofadan K.2.2 kapısı ile mekana girilir. Batı yönünde bir pencere ve dışarı açılan bir kapı vardır.																	
Zx: Zemin numaraları		X: Boy (m)		T: Taş		KE: Kerpiç				Y: Yağlı Boya												
Dx: Duvar numaraları		Y: Kalınlık (m)		D: Demir		TU: Tuğla				P : Plastik badana												
K.x: Kapı numaraları		H: Yükseklik /genişlik(m)		A: Ahşap		S : Seramik				AB: Ahşap Bağdadı												
P.x: Pencere numaraları				K: Karo		ÇS : Çimento sıva				KA: Kaplamasız												
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER (m)			MALZEME										DURUM			Foto NO			
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				NOTLAR	A	B		C		
						T	A	D	T	U	K	E	B	S	T						Y	Ç
D1			2,01	0,18	2,45	X			X							X	X	Özgün karkas duvar, plastik badanada dökülmeler mevcut	X		R 4.31	
	P.4.1	Bkz. batı cephesi tanımlama tablosu																				
	K.5.1	Bkz. batı cephesi tanımlama tablosu																				
	Süpürgelik		2,01	0,02	0,10								X					İyi durumda	X			
D2			3,14	0,18	2,45	X			X							X		Özgün karkas duvar, plastik badanada dökülmeler mevcut	X		R 4.32	
	Süpürgelik		3,14	0,02	0,10								X					İyi durumda	X		R 4.32	
D3			2,03	0,18	2,45	X			X							X		Özgün karkas duvar, üzeri plastik badana	X		R 4.33	
	K.2.2		0,92	0,17	2,07	X								X				Özgün kapı, alt kısımlarda kısmi çürüme, yerine oturmuyor ayarı bozuk.	X		R 4.33	
	Süpürgelik		2,03	0,02	0,10								X					İyi durumda	X		R 4.33	
D4			2,79	0,18	2,45	X			X							X		Özgün karkas duvar, üzeri plastik badana	X		R 4.34 R 4.35	
	Süpürgelik		2,79	0,02	0,10								X					İyi durumda	X			
Döşeme Kaplaması			2,03	0,02	3,14								X					20x20 karo kaplama	X		R 4.33	
Tavan Kaplaması			2,03	0,02	3,14	X								X				Ahşap kaplama	X		R 4.33	

Çizelge 4.15. Z07 Mekânı tanımlaması

Z07 mekânı: Oda				Açıklama																		
				Z07 mekânı, 3,50m, 3,09m boyutlarında ve 2,45m yüksekliğinde kuzeye bakan bir mekandır. Mekana doğu yönündeki sofadan K.2.3 kapısı ile girilir.D4 duvarında yer alan dolabın yerinde, Geleneksel Türk Evinin bir parçası olan dolap sisteminin mevcudiyeti ev sahibince belirtilmiş olup, böceklenme ve bozulma nedeniyle kaldırılmış olduğu ifade edilmiştir. Kuzeye bakan iki özgün penceresi iyi durumda olmasına rağmen, kısmi doğrama bozulmaları, birleşim yerinde açılma ve boya bozulmaları mevcuttur. K.2.3 numaralı özgün oda giriş kapısı iyi durumdadır.																		
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları				X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik/genişlik(m)				T: Taş D: Demir A: Ahşap				KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva				Y:Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadı KA: Kaplamasız						
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM			Foto NO	
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey						NOTLAR	A	B		C
						T	A	D	T	U	K	E	T	S	Y	Ç	S					
D1			3,45	0,18	2,45	X				X						X	X	Özgün karkas duvar, üzeri plastik badana	X			R 4.36
	Süpürgelik		3,45	0,02	0,10	X								X				Özgün ahşap süpürgelik	X			R 4.36
D2			3,00	0,18	2,45	X				X						X	X	Özgün karkas duvar, üzeri plastik badana	X			R 4.37
	P.2.3	Bkz. Kuzey cephe tanımlama tablosu																				
	P.2.4	Bkz. Kuzey cephe tanımlama tablosu																				
	Süpürgelik		3,00	0,02	0,10	X								X				Özgün ahşap süpürgelik	X			R 4.37
D3			3,50	0,18	2,45	X				X						X		Özgün karkas duvar, üzeri plastik badana	X			R 4.38
	K.2.3		0,92	0,17	2,07	X								X				Özgün kapı iyi durumda	X			R 4.38
	Süpürgelik		3,50	0,02	0,10	X								X				Özgün ahşap süpürgelik	X			R 4.38
D4			3,09	0,18	2,45	X				X						X		Özgün karkas duvar, üzeri plastik badana	X			R 4.39
	Süpürgelik	YOK																				R 4.39
Döşeme Kaplaması			3,09	0,02	3,50	X												D1-D3 yönünde ahşap kaplama	X			
Tavan Kaplaması			3,09	0,02	3,50	X								X				D1-D3 yönünde ahşap çitalı ve pervazlı kaplama	X			

Çizelge 4.16. 101 Mekânı tanımlaması -1-

101 mekânı: Sofa

Açıklama

101 mekânı birinci katta, 5,71 m, 2,46 m boyutlarında 2,60 m yüksekliğinde, kuzey- güney yönünde uzunlamasına yerleştirilmiştir. Kuzeye bakan iki özgün penceresi bulunur. Pencerelede kısmi doğrama bozulmaları, birleşim yerinde açılma ve boya bozulmaları mevcuttur. Mekânın D2 duvarında pencere önünde, Geleneksel Türk Evinin bir özelliği olan ahşap sedir ev sahiplerince sonradan kaldırılmıştır. K.8.1 numaralı sofa giriş kapısı ve camekan bölme sonradan eklenmiştir.

Zx: Zemin numaraları
Dx: Duvar numaraları
K.x: Kapı numaraları
P.x: Pencere numaraları

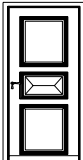
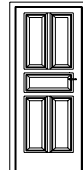
X: Boy (m)
Y: Kalınlık (m)
H: Yükseklik /genişlik(m)
T: Taş
D: Demir
A: Ahşap

KE: Kerpiç
TU: Tuğla
S : Seramik
ÇS : Çimento sıva

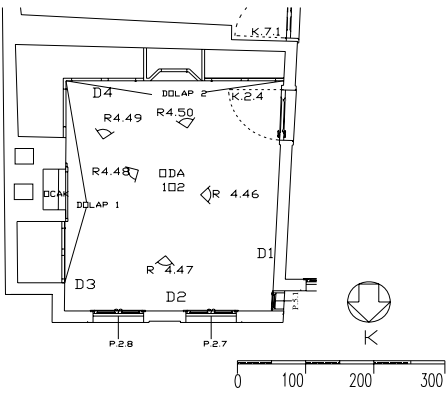
Y:Yağlı Boya
P : Plastik badana
AB: Ahşap Bağdadı
KA: Kaplamasız

ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM			Foto			
Taşıyıcı	Mlimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey						NOTLAR	A	B	C	NO		
						T	A	D	T	U	K	E	T	S	Y	Ç	P	A	B					
D1			5,71	0,17	2,60	X			X								X			Özgün karkas duvar, üzeri plastik badana	X			R 4.40 R 4.41
	K.2.5	Bkz.105 mekânı tanımlama tablosu																						
	K.8.1	Bkz.106 mekânı tanımlama tablosu																						
	Süpürgelik		5,71	0,02	0,10	X									X						X			R 4.40
D2			2,46	0,17	2,60	X			X								X	X		Özgün karkas duvar, üzeri plastik badana	X			R 4.42
	P.2.5	Bkz. Kuzey cephe tanımlama tablosu																						
	P.2.6	Bkz. Kuzey cephe tanımlama tablosu																						
	Süpürgelik		2,46	0,02	0,10	X									X				Özgün ahşap süpürgelik		X			R 4.42

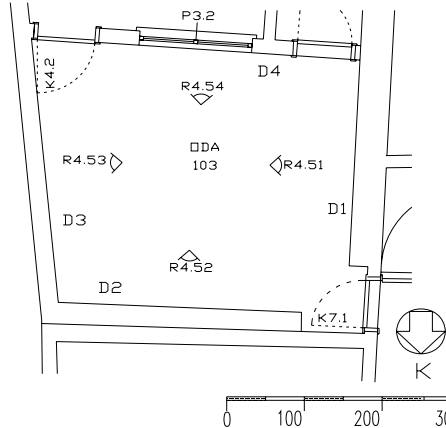
Çizelge 4.17. 101 Sofa mekânı tanımlaması -2-

101 Sofa devamı																									
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları					X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik/genişlik (m)					T: Taş D: Demir A: Ahşap					KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva					Y:Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadi KA: Kaplamasız					
ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM					Foto NO				
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				NOTLAR				A	B	C			
						T	A	D	T	U	K	E	T	S	Y									Ç	S
D3			5,68	0,17	2,60	X				X							X	X	Özgün karkas duvar, üzeri plastik badana				X		R 4.43 R 4.44
	K.2.4		0,92	0,17	2,07	X									X				105 mekanı oda giriş kapısı iyi durumda.				X		R 4.43 R 4.44
	K.6.1		0,87	0,17	2,07	X								X					103 mekanı oda giriş kapısı, nemlenme nedeniyle oldukça kötü durumda.					X	R 4.73
	Süpürgelik		5,68	0,02	0,10	X								X					Özgün ahşap süpürgelik				X		R 4.43 R 4.44
D4			2,25	0,18	2,60	X				X							X		Ahşap camekan ve kapısı				X		R 4.45
	K.8.1													X									X		
Döşeme Kaplaması			2,46	0,02	5,71	X													D1-D3 yönünde ahşap kaplama				X		
Tavan Kaplaması			2,46	0,02	5,71	X								X					D2-D4 yönünde ahşap çıtalı ve pervazlı kaplama				X		R 4.67

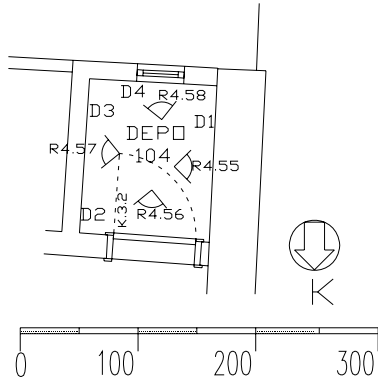
Çizelge 4.18. 102 Mekânı tanımlaması

102 mekânı: Oda				Açıklama																	
				102 mekânı, 3,94m, 4,13m boyutlarında 2,60m yüksekliğinde bir mekandır. Kuzeye bakan özgün iki penceresi vardır. Mekânın D3 duvarında yer alan, Geleneksel Türk Evinin bir parçası olan dolap - ocak sistemi en önemli mimari elemanıdır. Dolap içinde yer alan ocak giyotin kapak ile gizlenmiştir.																	
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları				X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik/genişlik (m)				T: Taş D: Demir A: Ahşap				KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva				Y:Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadı KA: Kaplamasız					
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM			Foto NO		
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				NOTLAR	A	B		C	
						T	A	D	T	K	E	T	S	Y	C						P
D1			4,03	0,17	2,60	X			X					X	Özgün karkas duvar	X			R 4.46		
	K.2.4	Bkz.101 mekânı tanımlama tablosu																			
	Süpürgelik		4,03	0,02	0,10	X							X				X		R 4.46		
D2			3,04	0,18	2,60	X			X					X	X	Özgün karkas duvar	X			R 4.47	
	P 2.7	Bkz. kuzey cephesi tanımlama tablosu																			
	P 2.8	Bkz. kuzey cephesi tanımlama tablosu																			
	Süpürgelik		3,04	0,02	0,10	X							X				X		R 4.47		
D3			4,13	0,18	2,60	X			X					X	Özgün karkas duvar	X			R 4.48		
	Dolap1		3,17	0,55	2,60	X							X		Yüklük ve ocak sistemi.Ocak giyotin kapakla gizlenmiş. Dolap içlerinde kısmi çürümeler mevcut.	X					
D4			3,94	0,17 + 0,19	2,60	X			X					X	Özgün karkas duvar	X			R 4.49		
	Dolap2		3,21	0,55	2,60	X							X		D4 duvarı yüklük olarak yerleştirilmiş. Dolap içlerinde kısmi çürümeler mevcut	X			R 4.50		
Döşeme Kaplaması			3,55	0,02	3,04	X									D1-D3 yönünde ahşap kaplama	X					
Tavan Kaplaması			3,55	0,02	3,04	X							X		D1-D3 yönünde ahşap çitallı-pervazlı kaplama	X			R 4.68		

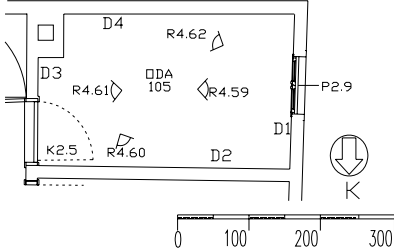
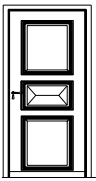
Çizelge 4.19. 103 Mekânı tanımlaması

103 mekânı: Oda										Açıklama														
										103 mekânı, 4,21m, 3,92m boyutlarında 2,38m yüksekliğinde, yapının güney cephesine bakan betonarme eklemidir. Mekânda sofaya açılan özgün K7.1 kapısı dışında özgün hiçbir eleman bulunmamaktadır. Tavan betonarme döşeme ve çimento esaslı sıvadır. Giriş kapısı ve tek penceresi günümüz ahşap doğrama sistemi ve malzemesinde sonradan eklenmiş ahşap kapı ve penceredir. Duvarlar kaplamasız sıvalı olarak bırakılmıştır. Döşeme kaplaması yapılmamıştır. Pencere ve kapı camları takılı değildir. Odanın balkonundan arka bahçeye inen bir betonarme merdiven yapılmıştır.														
Zx: Zemin numaraları		X: Boy (m)		T: Taş		KE: Kerpiç		Y: Yağlı Boya																
Dx: Duvar numaraları		Y: Kalınlık (m)		D: Demir		TU: Tuğla		P : Plastik badana																
K.x: Kapı numaraları		H: Yükseklik /genişlik(m)		A: Ahşap		S : Seramik		AB: Ahşap Bağdadı																
P.x: Pencere numaraları						ÇS : Çimento sıva		KA: Kaplamasız																
ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM			Foto NO					
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı		Dolgu		Yüzey						NOTLAR	A	B		C				
						T	A	T	U	T	S	Y	Ç	S	P						A	B		
D1			3,71	0,18+ 0,19	2,38			X	X						X		Özgün ahşap karkas duvar önüne tuğla duvar örülüp sıvanmış,nem var		X		R 4.51			
	K.6.1	Bkz. 101 sofa tanımlama tablosu																						
	Süpürgelik	YOK																						
D2			3,92	0,18+ 0,19	2,38			X	X						X		Özgün ahşap karkas duvar önüne tuğla duvar örülüp sıvanmış, nem var		X		R 4.52			
	Süpürgelik	YOK																						
D3			3,53	0,19	2,38			X	X						X		Tuğla duvar üzeri sıva, nemlenme var		X		R 4.53			
	Süpürgelik	YOK																						
D4			4,21	0,19	2,38			X	X						X		Tuğla duvar üzeri sıva		X		R 4.54			
	K.3.3	Bkz. güney cephesi tanımlama tablosu																						
	P.6.1	Bkz. güney cephesi tanımlama tablosu																						
	K.3.4	Bkz.104 mekânı tanımlama tablosu																						
	Süpürgelik	YOK																						
Döşeme Kaplaması		YOK																						
Tavan Kaplaması															X		Betonarme döşeme üzeri sıva							

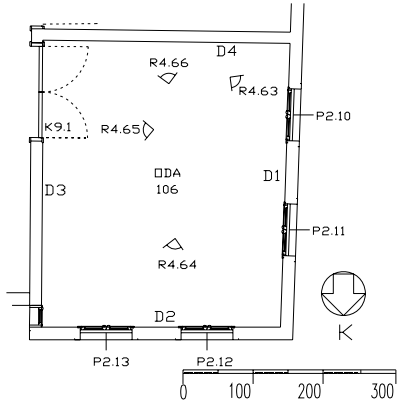
Çizelge 4.20. 104 Mekânı tanımlaması

104 mekânı: Depo				Açıklama																				
				104 mekânı, 1,44m, 1,11m boyutlarında 2,38m yüksekliğinde, güneydeki iç bahçeye bakan, 103 mekânı içinde yapılmış bir depodur. Bu mekân da 103 mekânı gibi tamamlanmamış sıvalı olarak bırakılmıştır.																				
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları				X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik /genişlik(m)				T: Taş D: Demir A: Ahşap				KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva				Y:Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadi KA: Kaplamasız								
ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM			Foto			
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey						NOTLAR	A	B	C	NO		
						T	A	TU	TU	KE	T	S	Y	KA	P	ÇS								
D1			1,44	0,18+ 0,19	2,38	X	X	X	X						X		Özgün karkas duvar üzeri tuğla duvar		X		R 4.55			
	Süpürgelik	YOK																			R 4.55			
D2			1,11	0,19	2,38		X	X							X		Tuğla duvar		X		R 4.56			
	K.3.2					X											Günümüz malzeme ve işçiliğinde ahşap kapı				R 4.56			
	Süpürgelik	YOK																			R 4.56			
D3			1,42	0,19	2,38		X	X							X		Tuğla duvar		X		R 4.57			
	Süpürgelik	YOK																			R 4.57			
D4			1,09	0,19	2,38		X	X							X		Tuğla duvar		X		R 4.58			
	P.7.1	Bkz. güney cephesi tanımlama tablosu																						
	Süpürgelik	YOK																			R 4.58			
Döşeme Kaplaması		YOK													X				X					
Tavan Kaplaması																X	Betonarme döşeme üzeri sıva		X					

Çizelge 4.21. 105 Mekânı tanımlaması

105 Mekânı				Açıklama																			
				106 mekânı, 3,24m, 2,00m boyutlarında 2,60m yüksekliğinde batıya bakan tek pencereye sahip bir mekândır. Özgün pencerede kısmi doğrama bozulmaları, birleşim yerinde açılma ve boya bozulmaları mevcuttur. Mekana doğusundaki sofadan K.2.5 numaralı oda girişi kapısı ile girilir. Özgün K.2.5 kapısında kısmi böceklenme ve çürüme ile birleşim yerlerinden ayrılmalar bulunmaktadır. Döşeme özgün ahşap kirişli döşeme ve ahşap kaplamadır. Tavan ise düz çitasız ahşap kaplamadır.																			
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları				X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik /genişlik(m)				T: Taş D: Demir A: Ahşap				KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva				Y: Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadı KA: Kaplamasız							
ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM			Foto NO		
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey						NOTLAR	A	B		C	
						T	A	D	T	U	K	E	T	S	Y	Ç	S						P
D1			2,00	0,18	2,60	X				X							X	X	Özgün karkas duvar		X		R 4.59
	P.2.9	Bkz. batı cephesi tanımlama tablosu																					
	Süpürgelik		2,00	0,02	0,10	X								X					Ahşap süpürgelik iyi durumda		X		R 4.59
D2			3,51	0,17	2,60	X				X							X		Özgün karkas duvar	X			R 4.60
	Süpürgelik		3,51	0,02	0,10	X								X						X			R 4.60
D3			1,98	0,17	2,60	X				X							X		Özgün karkas duvar	X			R 4.61
	K.2.5		0,92	0,17	2,07	X								X					Özgün kapı, alttan kısmi çürümeler mevcut, ayarı bozuk		X		R 4.61
	Süpürgelik		1,98	0,02	0,10	X								X					Ahşap süpürgelik iyi durumda		X		R 4.61
D4			3,24	0,18	2,60	X				X							X		Özgün karkas duvar	X			R 4.62
	Süpürgelik		3,24	0,02	0,10	X								X						X			R 4.62
Döşeme Kaplaması			3,24	0,02	2,00	X													D1-D3 yönünde ahşap kaplama	X			
Tavan Kaplaması			3,24	0,02	2,00	X								X					D1-D3 yönünde düz ahşap kaplama	X			

Çizelge 4.22. 106 Mekânı tanımlaması

106 Mekânı					Açıklama																	
					107 mekânı, 4,10m, 3,52m boyutlarında 2,60m yüksekliğinde batıya ve kuzeye bakan köşe başodadır. Her iki cephede de ikişer adetten toplam 4 adet pencere mevcuttur. Özellikle batıya bakan iki pencerede yoğun böceklenme ve çürüme, birleşim yerinde açılma ve boya bozulmaları mevcuttur. Doğusunda yer alan sofadan K.9.1 numaralı oda giriş kapısı ile mekana girilir. Bu kapı yapının tek çift kanatlı oda kapısıdır. Döşeme özgün ahşap kirişli döşeme ve ahşap kaplamadır. Tavan ise pervazlı ve çitalı, ahşap çıtalardan göbek motifi süslemelidir.																	
Zx: Zemin numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları					X: Boy (m) Y: Kalınlık (m) H: Yükseklik /genişlik(m)					T: Taş D: Demir A: Ahşap					KE: Kerpiç TU: Tuğla S : Seramik ÇS : Çimento sıva					Y:Yağlı Boya P : Plastik badana AB: Ahşap Bağdadı KA: Kaplamasız		
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME												DURUM			Foto NO	
Taşıyıcı	Mimari		X	Y	H	Taşıyıcı				Dolgu				Yüzey				NOTLAR	A	B		C
						T	A	D	TU	KE	T	S	Y	ÇS	P	AB						
D1			4,04	0,18	2,60	X			X						X	X	Özgün karkas duvar		X		R 4.63	
	P.2.10	Bkz. batı cephesi tanımlama tablosu																				
	P.2.11	Bkz. batı cephesi tanımlama tablosu																				
	Süpürgelik		4,04	0,02	0,10	X							X						X		R 4.63	
D2			3,42	0,18	2,60	X			X						X	X	Özgün karkas duvar	X			R 4.64	
	P.2.12	Bkz. kuzey cephesi tanımlama tablosu																				
	P.2.13	Bkz. kuzey cephesi tanımlama tablosu																				
	Süpürgelik		3,42	0,02	0,10	X							X						X		R 4.64	
D3			4,10	0,17	2,60	X			X						X		Özgün karkas duvar	X			R 4.65	
	K.8.1		1,47	0,17	2,07	X								X			Özgün kapı iyi durumda	X			R 4.72	
	Süpürgelik		4,10	0,02	0,10	X								X					X		R 4.65	
D4			3,52	0,17	2,60	X			X						X		Özgün karkas duvar	X			R 4.66	
	Süpürgelik		3,52	0,02	0,10	X								X				X			R 4.66	
Döşeme Kaplaması			4,10	0,02	3,52	X											D1-D3 yönünde ahşap kaplama	X				
Tavan Kaplaması			4,10	0,02	3,52	X								X			D2-D4 yönünde çitalı-pervazlı ahşap kaplama ve göbek motifi	X			R 4.69	

4.2.5. Taşıyıcı sistem ve taşıyıcı elemanlar

Yapı ahşap karkas sistemde inşa edilmiştir. Bu sistemin yatay ve düşey taşıyıcı elemanları aşağıda açıklanmıştır.

Düşey taşıyıcı elemanlar

Kazı ve sondaj olanağı olmadığından *temelin* derinliği ve yapım tekniği hakkında bilgi edinilememiştir. Yapı subasman kotuna kadar yığma taş duvarlarlıdır. Zemin ve üst kat ahşap karkas kerpiç dolgu *duvarlıdır*. Ahşap dikme ve payandalar arası, ara dikmelerle, dikey olarak bölünüş ve boşluklar kerpiç malzeme ile doldurulmuştur. Ahşap karkas sistem prensip olarak Anadolu evleri karkas sistemi ile benzerlik göstermektedir. Genellikle 0.15x0.15 m ile 0.10x0.12 boyutlarında kare kesitli dikmeler 1.30 – 1.50 m de bir yerleştirilerek oluşturulmuş ve araları 0.50 – 0.60 m de bir ara dikmelerle takviye edilmiştir. Kare kesitli payandalar yaklaşık 60 derecelik açı ile meyillendirilmiş ve dikmelere dayandırılmıştır. Duvar içte ve dışta 0.05 – 0.10 m boyutlarında ahşap ile kaplanarak üzeri sıvanmıştır. Duvar kalınlığı her iki katta da 0.17 – 0.19 m ölçülerindedir. Kuzey ve Batı cephesinde *çıkmalara* 45 cm konsol çıkarak ahşap payandalar ile desteklenmiştir.

Yatay taşıyıcı elemanlar

Yapının her iki kat *döşemesi* de ahşap kirişlidir. Sistem 25 – 30 cm aralıklarla tek yönde yerleştirilen 0.06 x 0.15 m boyutundaki ahşap kirişlerin üzerlerine 2 cm kalınlığında 18 – 27 cm eninde taban tahtalarının dik olarak çakılmasıyla oluşturulmuştur. Üst kat döşeme kirişleri yine aynı boyutlarda, alt kattan görülmeyecek şekilde ahşap kaplama tahtaları ile kaplanmıştır.

Çatı sistemi oldukça sade, üç yöne eğimli kırma çatıdır. Kuzey cephesi giriş aksına denk gelen, cephe ortasında çıkmasız bölüm üzerinde bulunan çatı alın detayı ve kırması, geleneksel Odunpazarı evlerinin çoğunda görüldüğü gibi bu binada da uygulanmıştır. Saçak altı yine birçok Odunpazarı evlerinde olduğu gibi yay şeklinde

kavisli bir detayla çatıya bağlanmış, dış duvarlarda olduğu gibi ahşap bağdadi çıtaları ile kapatılarak üzeri sıvanmış ve boyanmıştır. Saçak altı detayının çatı ile birleşen çatı alını da ahşap ve çinko malzeme ile kapatılmıştır. Çatı makası kuzey – güney doğrultusunda atılmış, 15x15 kare kesitli dikmeler yaklaşık 200 – 230 cm aralıklarla taşıyıcı duvar üstlerine yerleştirilmiş ve aşıklara dik yönde, 5x10 cm boyutundaki mertekler yaklaşık 50 cm arayla aşıkların üzerine yerleştirilmiştir. Çatı örtüsü altı 2,5 cm kalınlığında ahşap kaplama tahtası ile kapatılmıştır. Çatı örtüsü oluklu Marsilya kiremittir.

Lento

Yapıda pencere üstlerinde 7cm genişliğinde ahşap lentolar kullanılmıştır. Genişlikleri pencere bitiminden 7 cm taşacak şekildedir. Kapılarda ise 10 cm genişliğinde ahşap lentolar vardır, bunlar da yine kapı bitiminden her iki yanda da 8 cm taşacak şekilde boyutlanmıştır.

4.2.6. Mekânsal elemanlar

Yapıya ait mekânlar iç mekanlar ve dış mekanlar olmak üzere iki ana başlık altında incelenmiştir.

Dış mekanlar

Yapıda dış mekan olarak bahçe, müstemilat ve hela bulunmaktadır.

Bahçe

Hasan Şefik Evi'nde yapının güney arka cephesinde, dört yanından komşu yapı bahçelerine bitişik konumda 90 m² lik bir bahçe yer alır. Bahçe içerisinde, özgünü yıkılarak yerine yapılmış olan iki bölmeli 20m² bir müstemilat ve daha geç yıllarda eklenen bir helâ bulunmaktadır. Ayrıca ana yapıya bitişik, yapının güney ucuna

eklenen betonarme bölümün üst katına ulaşan yine betonarme bir merdiven mevcuttur.

Müştemilat

Bahçenin güney ucunda, 3,60m x6,00 m ölçülerinde tek katlı, iki bölmeli bir müştemilat bulunmaktadır. Bu yapı özgün müştemilat binasının deformasyona uğrayarak yarı yıkılmış duruma gelmesi nedeniyle, aynı ölçülerde yeniden yapılmış ve özgün pencere ve kapısının kasaları ve kiremitlerinin bir kısmı yeni yapımda kullanılmıştır. Çatısı tek yönde eğimli ve ahşaptır. Yıkılan binadan gelen az miktarda alaturka kiremitlerin dışında marsilya kiremit kaplıdır

Hela

Ana binadan bahçeye çıkış kapısının 1 m karşısında bulunan hela yapıya sonradan eklenmiş ve 1,35m x1,45m ölçülerindedir. Ahşap tek yöne eğimli çatı ve üzeri marsilya kiremit kaplıdır. Penceresizdir ve demir doğrama giriş kapısı vardır.

İç mekanlar

İç mekânlar yaşama mekânları (sofa, oda) ve servis mekânları olarak iki ana başlık altında incelenmiştir.

Yaşama mekânları

Yapıda sofa ve odalar yaşama mekânlarıdır.

Sofa

Geleneksel Türk evinin vazgeçilmez bir parçası olan sofa, Hasan Şefik evinde de mevcuttur. Yapının zemin katında bulunan sofa dış mekân (sokak) ile yapının ilişkisinin kurulduğu bir giriş mekânıdır. Dış mekân ve birinci kat arası bağlantıyı

sağlaması işlevine ek olarak zemin kat odaları arasındaki bağlantıyı da sağlamaktadır. İki kat arasındaki ulaşımı sağlayan özgün ahşap merdivenden birinci kata ulaşıldığında yapıya sonradan eklenen camekân bölme ve kapıdan sonra mekânına geçilmektedir. Yapının birinci katında yer alan sofaya bu kattaki tüm kapılar açılmakta ve birinci kattaki odalar arası bağlantıyı da bu sofa sağlamaktadır. Sofa kuzey ucundaki iki pencere ile dış mekâna açılır. Pencere önünde varlığı bilinen, ev sahiplerince kaldırılan seki yerinin izleri halen görülebilmektedir. Her iki sofa tavanları da, kuzey-güney yönünde çatalı ve pervazlı ahşap kaplamadır. Zemin kat sofasının döşemesi şap kaplama, birinci kat sofası ise ahşap kirişli döşeme ve 27 cm genişliğinde ahşap kaplamadır.

Odalar

Yapıda zemin katta 3, birinci katta ise 4 adet oda bulunmaktadır. Birinci kattaki güneydoğu köşesindeki betonarme ekleme olan oda dışında tüm odaların pencereleri, giriş kapıları döşeme ve tavan kaplamaları özgündür. Yapıda sadece 102 mekânındaki özgün dolap ve ocak sistemi günümüze kadar gelebilmiştir. 107 mekânında da özgün halde bir dolap bulunduğu ve bu dolabın sonradan kaldırıldığı tavanda bulunan izlerden anlaşılmaktadır. Yapıda sadece başoda olan 106 numaralı oda köşe odadır ve iki cepheden de ışık alabilmektedir ve sadece bu oda kapısı çift kanattır.

Servis mekânları

Mutfak

Yapının mutfağı olarak kullanılan 104 numaralı mekân, yapıya sonradan ilave edilmiştir. Mekânda özgün hiçbir eleman yoktur. Yapının arka cephesinde yer alan bahçeye bakmaktadır.

Banyo ve hela

103 numaralı banyo mekânı özgün planda yer alan bir odanın bozularak ve mevcut ahşap karkas önüne tuğla duvar örülerek oluşturulmuştur. Mekân tamamen bozulduğundan özgün hiçbir elemanı mevcut değildir. Kapısı değiştirilmiştir. Duvar ve döşemesi ise seramik kaplamadır. Değişim sırasında ayrıca bir de baca yapılmıştır.

Bütün mekanların ayrıntılı tanımlamaları iç mekan tanımlama tablolarında görülebilmektedir (Çizelge 4.8-4.22)

4.2.7. Mimari elemanlar

Yapıda mimari elemanlar olarak kapı, pencere, dolap, ocak, döşeme kaplamaları, süpürgelik, tavan kaplamaları, merdiven, çıkma, korkuluk, çatı ve çatı örtüsü, saçak, bordür ve eşik bulunmaktadır.

Kapılar

Yapıda dış ve iç kapılar bulunmaktadır. Yapıda 9 tip kapı grubu tespit edilmiş ve bunlar proje üzerinde K.X.X. şeklinde numaralandırılarak belirlenmiştir.

Dış kapılar

K.1. numaralı kapı yapının kuzeye bakan ahşap, beyaz yağlı boyalı özgün giriş kapısıdır. 1,25 m x 2,09 m boyutlarında, çift kanatlı, camsız ve tablalıdır. Bu kapının her iki yanında demir parmaklıklı tek kanatlı pencere mevcuttur. Tutamakları dökme demir ve üzeri yağlı boyadır. (Şekil 4.18.)

K.5 kapısı zemin kattan bahçeye açılan özgün olmayan demir doğrama kanat ve kasalı kapıdır, 0.77 m x 1,43 m ölçülerinde, beyaz yağlı boyalıdır. (Şekil 4.19)

K.6 kapısı zemin katta Z06 mekânına açılan ahşap dış servis kapısıdır. 0.80 m x 2.06 m ölçülerindedir. Yapıdaki özgün kapılarla herhangi bir uyumu bulunmadığından sonradan eklendiği düşünülmektedir. (Şekil 4.21)

İç kapılar

K.2.X. numaralı kapılar ahşap, 0,92 m x 2,07 m boyutlarında, camsız ve tablalı, özgün kapılardır. 2 adet birinci katta ve 3 adet zemin katta olmak üzere toplam 5 adettir. Tutamakları ve anahtar delikleri dökme demirdir, 3 adedinde tutamaklardan biri yok olmuştur. Kapılar zemin katta beyaz, birinci katta ise yeşil renkte yağlı boya ile boyanmışlardır. (Şekil 4.20)

K.3.X. kapıları betonarme ek kısımda kullanılmış olan yeni kapılardır. 1 adet zemin katta ve 1 adet birinci katta olmak üzere toplam 2 adettir. 0,80 m x 2,00 m boyutlarında ve camlıdır. Günümüzde kullanılan 2. sınıf çam kerestesinden yapılmış ve basit demir kapı kolu ve aynaları bulunmaktadır. (Şekil 4.19)

K.4.X. kapıları yine betonarme ek kısımda kullanılmış olan ahşap kapılardır. 0,90 m x 2,00 m boyutlarındadır. K.3.X nolu kapıların özelliğinde ancak ölçüleri farklıdır. (Şekil 4.19)

K.7 kapısı, ahşap, camsız, tablalı, birinci katta betonarme ek kısma açılan kapıdır. 0,87 m x 2,07 m ölçülerinde ve yeşil yağlı boyalıdır. Tutamağı ve anahtar deliği demirdir. (Şekil 4.20)

K.8 kapısı birinci kata çıkışta, merdiven kovası ve sofayı ayıran camekân bölmeye ait ahşap kapıdır. 0,83 m x 2,03 m ölçülerindedir. Kapının menteşe, kapı kolu gibi aksamlarına bakıldığında yapının yapım tarihine yakın bir zamanda yapıya eklendiği düşünülmektedir. Tutamağı basit demirdir. (Şekil 4.21)

K.9.1. kapısı birinci katta 106 numaralı yaşama mekanına açılan çift kanatlı, camsız ve tablalı ahşap özgün kapıdır. Giriş kapısı haricinde yapıdaki tek çift kanatlı kapıdır.

1,47 m x 2,07 m ölçülerinde ve yeşil yağlı boyalıdır. Tutamak ve anahtar deliği diğer özgün kapılardaki gibi dökme demirdir. (Şekil 4.22)

Pencereler

Yapıda toplam 6 tip pencere tespit edilmiş ve bunlar proje üzerinde P.X.X. şeklinde numaralandırılarak belirlenmiştir. Tüm pencerelerde 3–4 mm.'lik tek cam kullanılmıştır. P 4 penceresi dışındaki tüm pencereler ahşap kasa ve doğramalıdır.

P.1.X. numaralı pencereler yapı ana giriş kapısının her iki yanında demir parmaklıklı olarak yer almıştır. Söveler dâhil 0,52 m genişliğinde ve 1,50 m yüksekliğindedir. Bunlar yatayda tek kayıtlı ve iki kanatlı ve toplam 2 adettir, Diğer özellikleri P 2.X pencerelerindeki gibidir. (Şekil 4.18)

P.2.X. numaralı pencereler binanın ana tip pencerelerini oluşturmakta ve kuzey ile batı cephesinde yer almaktadırlar. Bu pencereler zemin katta demir parmaklıdır. 8 cm lik her iki yanındaki ahşap söveleriyle beraber 89cm genişliğinde ve yine sövelerle birlikte 146 cm yüksekliğindedir. Tamamı özgündür. Düşey ve yatayda tek kayıtlı ve 4 kanatlı olarak yapılmışlardır. Tutamakları 3cm çapında basit plastik esaslı bir malzemeden yapılmış ve her kanatta 2 adet menteşe bulunmaktadır. (Şekil 4.23)

P3 numaralı pencere yeni eklenen zemin katta Z04 numaralı mutfakta yer alan özelliği olmayan, günümüz 2. sınıf çam kerestesinden yapılmış, yapının güneyindeki iç bahçeye bakan penceredir. 1,45 m x1,00 m ölçülerinde, basit metal tutamaklıdır. Her kanatta 3 adet menteşe bulunmaktadır. (Şekil 4.23)

P4 penceresi yapının batıya bakan servis girişi niteliğindeki kapının yanında yer alan Z06 mekânındaki penceredir. Dikeyde tek kayıtlı ve iki kanatlı, 0,76 m x 0,70 m ölçülerinde ve demir doğramadır. (Şekil 4.24)

P.5.1. penceresi 103 ve 106 numaralı mekanlarda yer alan geleneksel Türk evlerinin çoğunda kullanılmış olan kimgeldi pencerelerdir. Söveler dâhil 0,50 m x 1,47 m ölçülerindedir. Diğer özellikleri P.2.X pencerelerindeki gibidir. (Şekil 4.24)

P 6 penceresi birinci kattaki 103 nolu odada yer alan henüz camları takılmamış günümüzde kullanılan 2. sınıf çam kerestesinden yapılmış penceredir. 1,10 m x 1,45 m ölçülerindedir. Diğer özellikleri P 3 penceresindeki gibidir. (Şekil 4.24)

P.7.1. penceresi yine betonarme eklemede, 103 numaralı oda mekanı içerisinde yer alan 104 depo mekanının özelliği olmayan bant penceresidir. Camı takılmamış ve 0,40 m x 0,40 m ölçülerindedir.

Dolaplar

Yapıda 3 adet dolap mevcuttur (günümüz mobilyalarından taşınabilir gardrob ve vestiyer hariç). Özgünlüğünü koruyarak günümüze ulaşabilmiş olan en önemli dolap 102 mekânının 3 ve 4 no lu duvarında yer alan dolap 1 ve dolap 2 dir. Dolap 1, 3,17 m genişliğinde 2,50 m yüksekliğinde, dolap 2 ise 3.21 m genişliğinde 2,50 m yüksekliğindedir. Her ikisinin de genişliği 0,55 m dir ve dolap herhangi bir deformasyona uğramadan özgün haliyle günümüze ulaşabilmiştir. Ayrıca dolap 1 içerisinde giyotin kapak ile gizlenmiş bir ocak bulunmaktadır. Bir diğer dolap da birinci kata çıkan merdivenin yan üst kısmında yer alan, buradaki boşluğun değerlendirilerek oluşturulduğu kapaksız sadece kasa ve pervazdan oluşan bir niş şeklindedir. (Şekil 4.25, Resim 4.48- 4.50)

Ocak

Yapının birinci katındaki 102 numaralı oda mekânında bulunan dolap içerisinde ocak özgün olarak günümüze ulaşabilmiştir. Ocak giyotin bir kapak ile gizlenmiş olduğundan dolap sistemiyle bütünleştirilmiştir. Bu ocağın izdüşümünde zemin kattaki Z02 numaralı odada da bir ocağın varlığı tespit edilmiş ancak önüne tuğla duvar örülerek kapatılmıştır. Ocaklar 0,60 cm genişliğinde ve 0,55 m derinliğindedir.

Döşeme kaplamaları

Yapıda, şap, seramik, çimento esaslı karo ve özgün ahşap kaplama olmak üzere dört tip döşeme kaplaması vardır. Betonarme ekleme kısım dışındaki döşemeleri, ahşap kirişli döşeme üzeri 18 cm ile 27 cm arasında değişen taban tahtalarının dik olarak çakılmasıyla oluşturulan ahşap döşeme kaplamasıdır. Ancak Z01 no'lu giriş mekânına şu andaki ev sahiplerince şap dökülmüştür. Z06 no'lu oda zemininde bulunan ahşap döşeme kaplaması daha sonraki yıllarda sökülerek karo döşenmiştir (1950 li yıllar). Ahşap döşeme kaplaması tüm mekânlarda doğu-batı yönünde döşenmiştir. Zemin katta mutfak, banyo ve koridor mekânlarında ise tüm döşemeler 33x33 cm boyutlarında seramik kaplamadır.

Süpürgelik

Zemin katta bulunan mutfak, banyo ve koridordaki seramik süpürgelikler dışında bütün mekânlarda süpürgelikler 10 cm yüksekliğinde ahşaptan yapılmış özgün süpürgeliklerdir. Seramik süpürgelikler ZO4 koridorundaki D2 duvarında 20 cm, diğerlerinde ise 10 cm yüksekliğindedir.

Tavan kaplamaları

Yapıda üzeri sıva ve boya kaplı betonarme tavanların dışında, 3 tip tavan kaplaması vardır. Z06 ve 105 mekanındaki tavan kaplaması düz, çıtasız tavan kaplaması, 106 numaralı başodada göbekli ve çıtalı tavan kaplaması (Resim 4.69, Şekil 4.26), diğer mekanlarda ise göbek motifi olmayan çıtalı tavan kaplamasıdır(Resim 4.67- 68-70, Şekil 4.27). Bunlar 2 cm kalınlığında, 18 – 22 cm arasında değişen genişlikte ahşap tavan kaplamasıdır. Yapının en gösterişli tavanı, yapının başodası olan 106 mekânındadır. Tavanda ince ahşap motif işleme orta göbek tasarımı ve onun etrafında diğer mekânlardaki kaplamalara benzer ahşap çıtalı özgün tavan kaplaması korunabilmiştir. Kaplama - duvar birleşim yerleri ise yine ahşap pervazlarla kapatılmıştır.

Merdiven

Yapıda tek merdiven bulunmaktadır. Zemin katı birinci kata bağlayan merdiven 10 basamak ve 11 rıhtlıdır. Basamak, rıht, korkuluk, küpeşte ve kaplamalarının tamamı ahşaptır. Tüm merdiven elemanları özgün halindedir. Basamak genişlikleri 19 – 20 cm, rıht yükseklikleri ise 22 – 24 cm arasında olup ilk rıht 18 cm yüksekliğindedir. Bunun dışında eklenen bölümde bahçeden birinci kata çıkan, yeni yapılmış, 6 rıhttan oluşan bir betonarme merdiven bulunmaktadır. (Resim 4.14, Şekil 4.12)

Korkuluk

Zemin kat ve birinci katlar arasındaki bağlantıyı sağlayan özgün ahşap merdivenin korkulukları da günümüze kadar ulaşabilen özgün elemanlardır. Korkuluklar ahşap çubukların oyularak şekillendirilmesiyle oluşturulmuş her basamağa bir korkuluk olacak şekilde planlanmış ve küpeştesi de pahlanarak şekillendirilmiştir. (Resim 4.14, Şekil 4.12)

Parmaklıklar

Yapıda zemin kat pencerelerinde, 2 cm kalınlığında ve pencere genişliğinde, 15 cm aralıklarla pencere kasalarında monte edilmiş özgün demir parmaklıklar mevcuttur. (Resim 4.3, Şekil 4.15)

4.2.8.Çıkma

Yapıda 2 tür çıkma vardır. Köşeli çıkma(kuzeybatı) (Resim 4.3, Şekil 4.15-16) ve giriş kapısına simetrik iki yanda çıkma şeklindedir (kuzey cephesinde) (Resim 4.2, Şekil 4.15). Yapının birinci katında, sofanın her iki yanında yer alan 3 odada da 45 cm çıkma yapılmıştır. 106 numaralı başoda köşe oda olduğundan kuzey ve batı yönünde olmak üzere her iki yönde de çıkma yer almaktadır. Sofa mekânında çıkma yapılmamıştır. Çıkmalar alttan ahşap konsollarla duvara desteklenmiştir. Konsollar 55 cm yüksekliğinde, 45 cm genişliğinde, ahşap kaplama ve yağlı boyalıdır. (Resim 4.1-2, Şekil 4.15-16)

4.2.9. Çatı ve çatı örtüsü

Yapının çatısı ahşap kırma çatıdır. Yapı güneyde bir bölümü ve doğuda tamamı bitişik nizam olduğundan yağmur sularının kuzey-batı ve bahçeye bakan güney yönlerinden akması sağlanmıştır. Çatı kuzey ve batı yönündeki saçaklarda iç bükey bir alınlı bitirilmiştir. Kuzey cephesinin ortasında yükselen cephe alınlığının çatısı yatay derelerle yapının çatısına bağlanır. Aşık, yastık, payanda, mertek ve kiremit altı kaplaması ahşaptır. Çatı örtüsü marsilya kiremittir, yağmur oluk ve borusu bulunmamaktadır. Yağmur suları saçakların ucundan doğrudan yere akmaktadır. Birinci kat 103 mekânı üzerine rastlayan kısımda ise düz teras çatıdır. (Resim 4.1)

4.2.10. Saçak

Yapı çatı saçağı, Geleneksel Odunpazarı evlerinin birçoğunda kullanılmış olan tarzda, bina dış duvar bitim kotundan, yay şeklinde kavisli olarak +5,05 kotunda sona eren bir alın oluşturulması suretiyle çatıyla birleştirilmiş ve bina giriş aksı cephede vurgulanarak yöreye has bir çatı alın detayı uygulanmıştır. Saçak genişliği dış duvar aksından 63 cm taşmaktadır. Saçağı oluşturan kavis ile giriş üstündeki alın detayı ahşap bağdadi çıtalar ile kaplanmış, bağdadi üzeri sıvanmış ve sıvanın üzeri dış cephede kullanılan boya ile boyanmıştır. (Resim 4.1-2, Şekil 4.15-16)

4.2.11. Süslemeler

Yapıda süsleme olarak saçak altlarının içbükey kavisli detayları ve bunların giriş cephesinin aksında devam ederek oluşturulan kavisli alınlık ve 106 numaralı başodanın tavanının ortasında 0,95m x 0,95m ölçülerinde ahşap göbektir. Bu göbek, ahşap çubukların işlenip belirli bir geometride tavana monte edilmesi suretiyle oluşturulmuştur. Bunların dışında P 2.X, P 1.X ve P 5.X özgün pencerelerinin denizlik altında yer alan 0,08m genişliğindeki ahşap sövelerinde de köşelerde kavisli pahlar yapılarak bölgeye özgü bir süsleme ögesi oluşturulmuştur.

4.2.12. Aydınlatma ve ısıtma

Yapının her odası ve sofa mevcut pencereleri ile yeteri kadar doğal olarak aydınlanmaktadır. Banyo mekânında pencere olmadığından havalandırma ve doğal aydınlatma imkânı yoktur. Yapının ısıtma sorunu günümüzde sobalarla çözülmüştür. Mevcut ocaklar kullanılmamaktadır.

4.3. Malzeme Bozulmaları ve Yapısal Durum

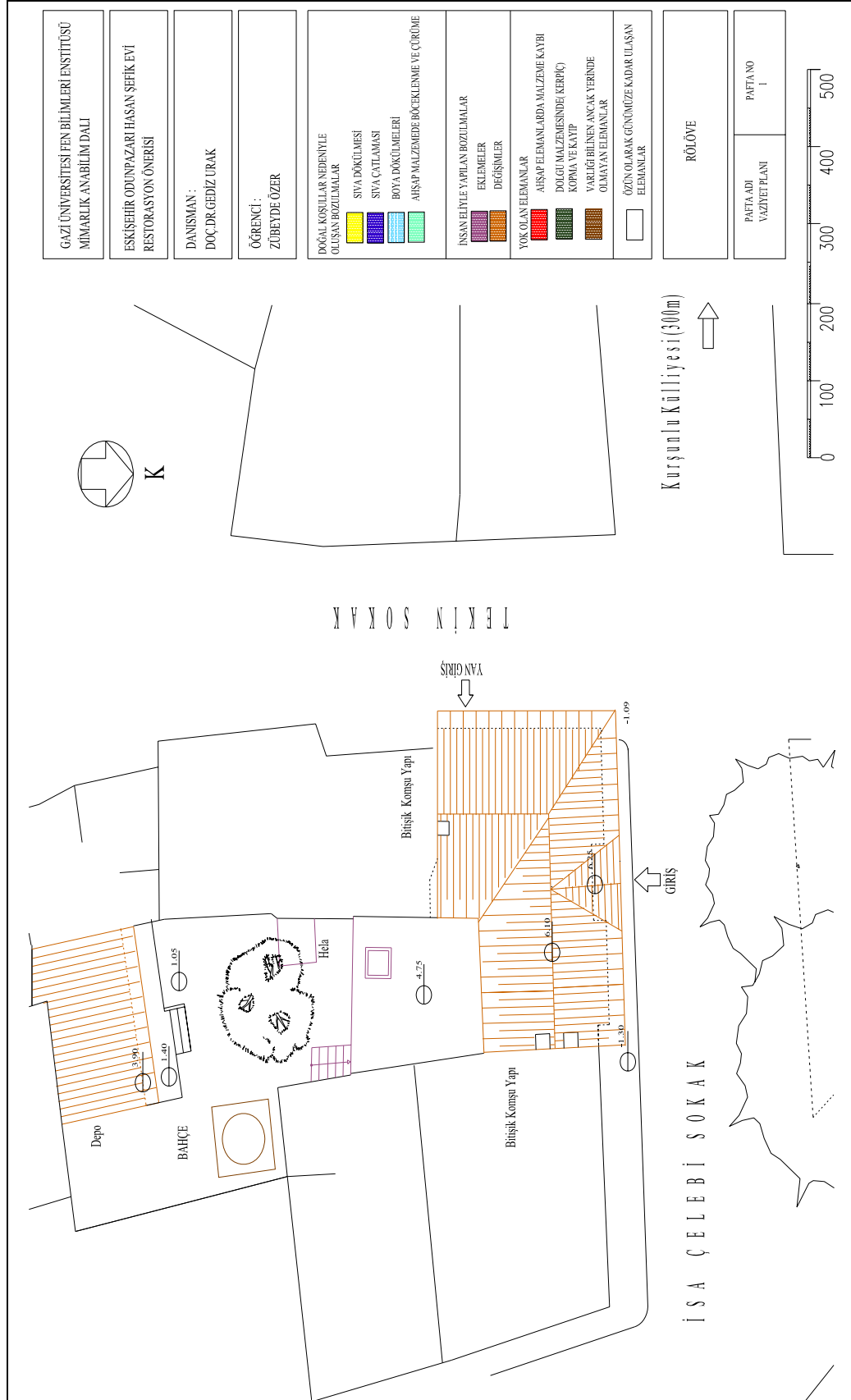
Yapı şu an itibariyle taşıyıcı yapı bakımından iyi durumdadır. Taşıyıcı yapıya yapılan en önemli etki şu andaki sahibi tarafından 3 yıl önce yapılan eklemedir. Yapının güneye bakan bahçe cephesine yapılan bu eklemeye, cephe tamamen bozulmuş ve değiştirilmiştir. Bu eklemeler sırasında kullanılan beton, demir ve tuğlalarla yapının statik dengesi bozulmuş ve yapı ağırlaşmasına karşın binada şu anda ciddi bir taşıyıcı problem görülmemiştir.

Yapının ana cephesi olan kuzey cephesinde kısmi, batı cephesinde ise daha yoğun sıva dökülmeleri mevcuttur. Cepheelerde bazı yerlerde sıva altından bağdadi sistemde ahşap malzemede bozulma, böceklenme ve deformasyonlarla ve az miktarda da malzeme kaybı gözlenmiştir. Çatı alın detayını oluşturan ahşap kaplamada bir deformasyon görülmemiş, ancak içbükey eğrisel profilli çatı saçağı kaplamasında da bozulmalar ve malzeme kaybı olduğu gözlemlenmiştir.

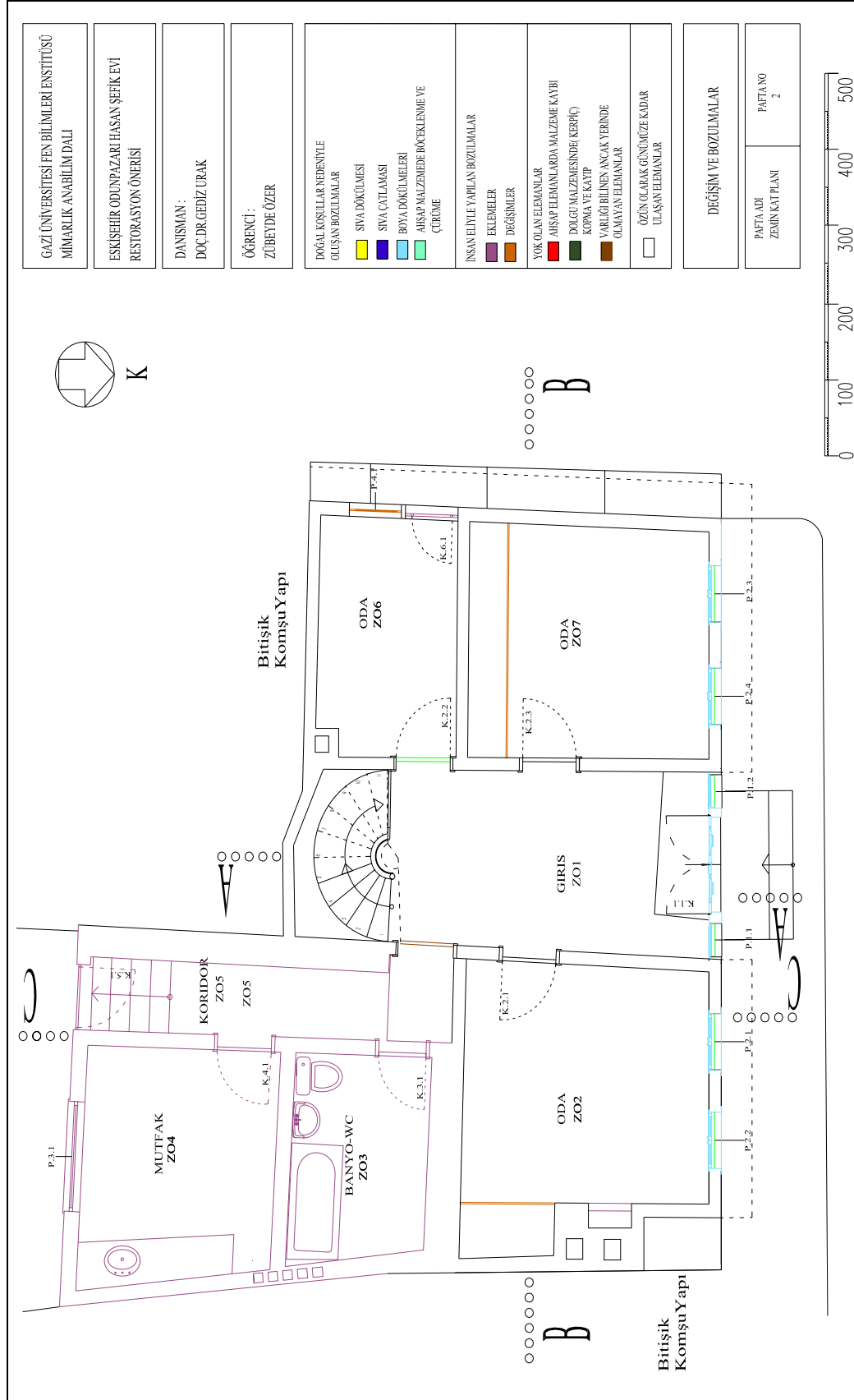
Tüm merdiven elemanları özgün haldedir. Merdiven basamak kaplamalarında bozulmalar olsa da kullanımı engelleyen bir deformasyon bulunmamaktadır.

Yapının özgün ahşap pencerelerinin bir kısmında kayıtlarda ayrılmalara ve denizliklerde kısmi böceklenme ve çürümeler görülmüştür. Kapılar da genelde iyi durumdadır. Ancak, Z06 mekanı giriş kapısı olan K.2.2 ve betonarme ekleme bölümüne açılan K. 7. kapısı nem ve olumsuz hava koşullarına maruz kaldığından kapı altlarında açılmalar ve kısmi çürümeler meydana gelmiş ve kapı ayarları bozulmuştur.

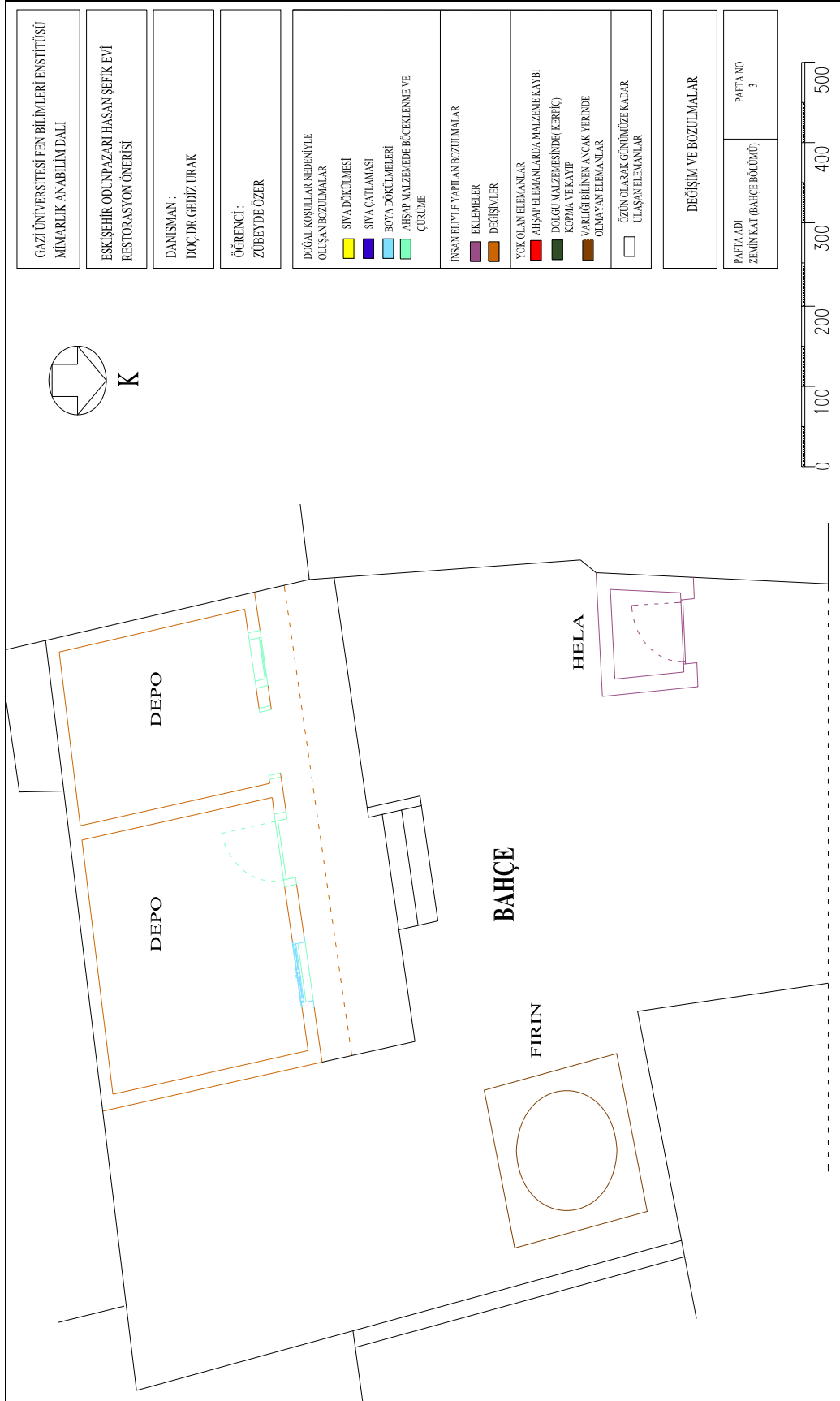
Bunun dışında yapı iyi durumda olup çok ciddi bozulma, malzeme kaybı, ya da taşıyıcı yapıda bir deformasyon bulunmamaktadır. Yapıdaki bu değişiklikler ve bozulmalar değişim ve bozulmalar paftalarında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Şekil 4.29. Değişim ve bozulmalar vaziyet planı

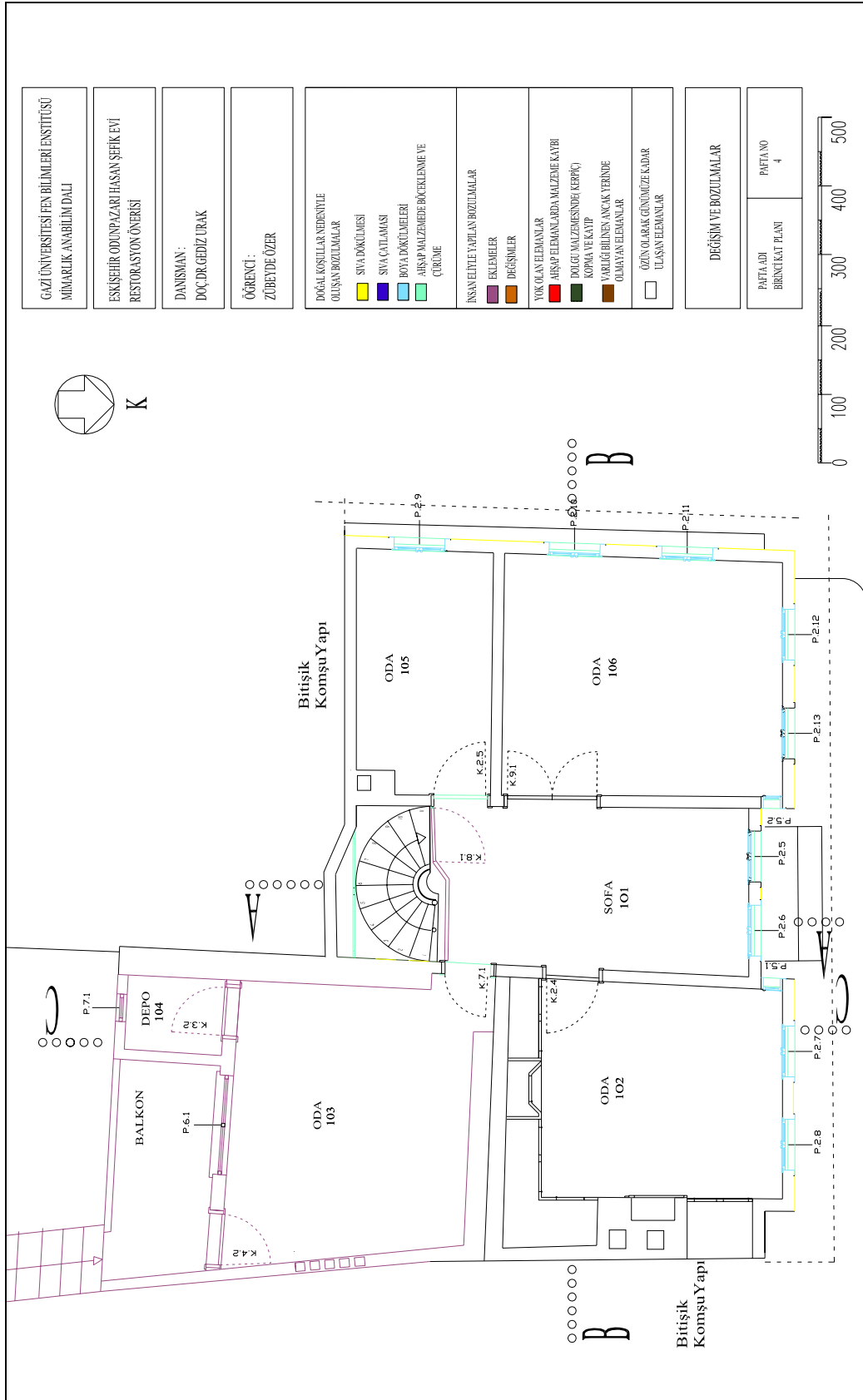

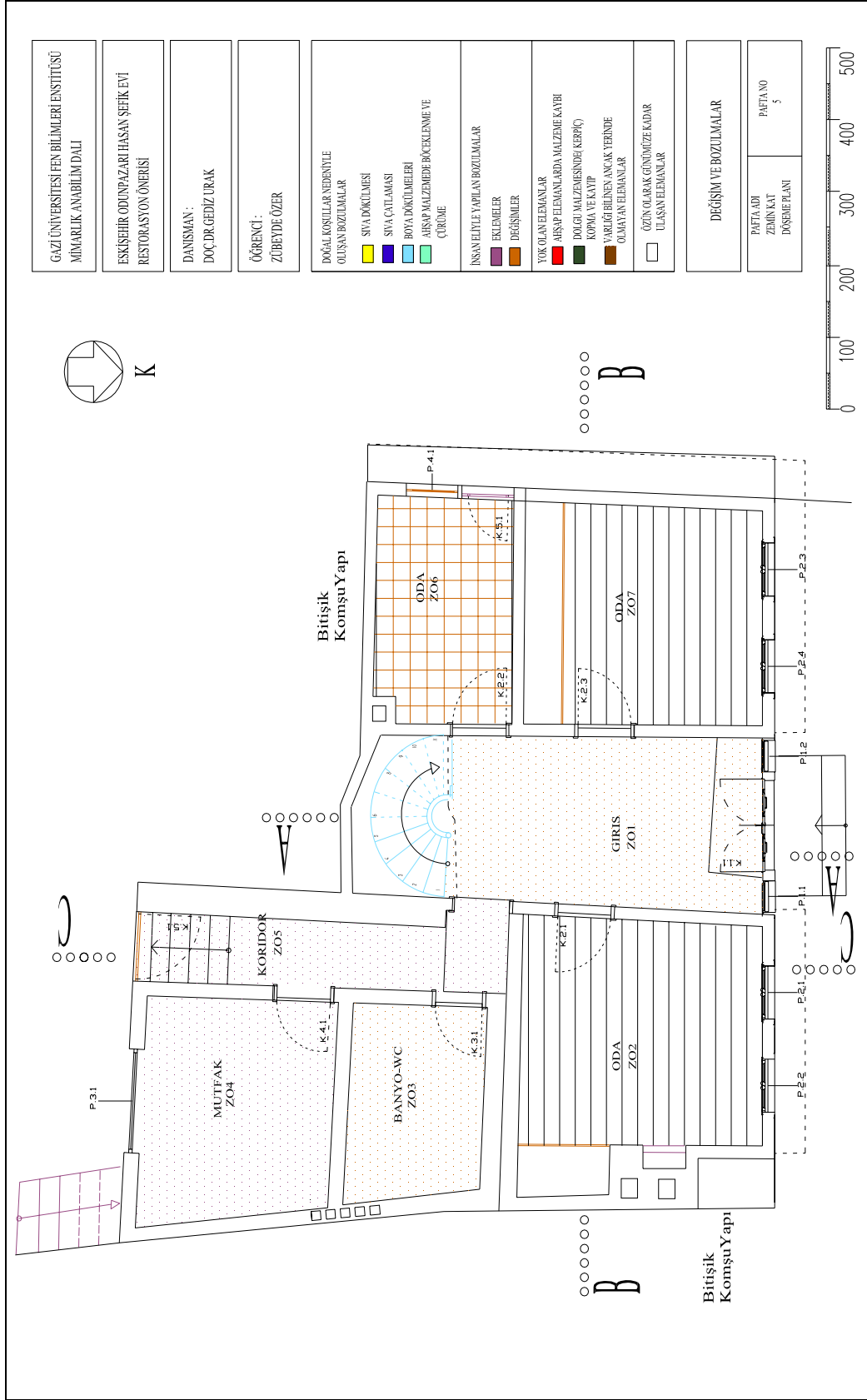
Şekil 4.30. Değişim ve bozulmalar zemin kat planı

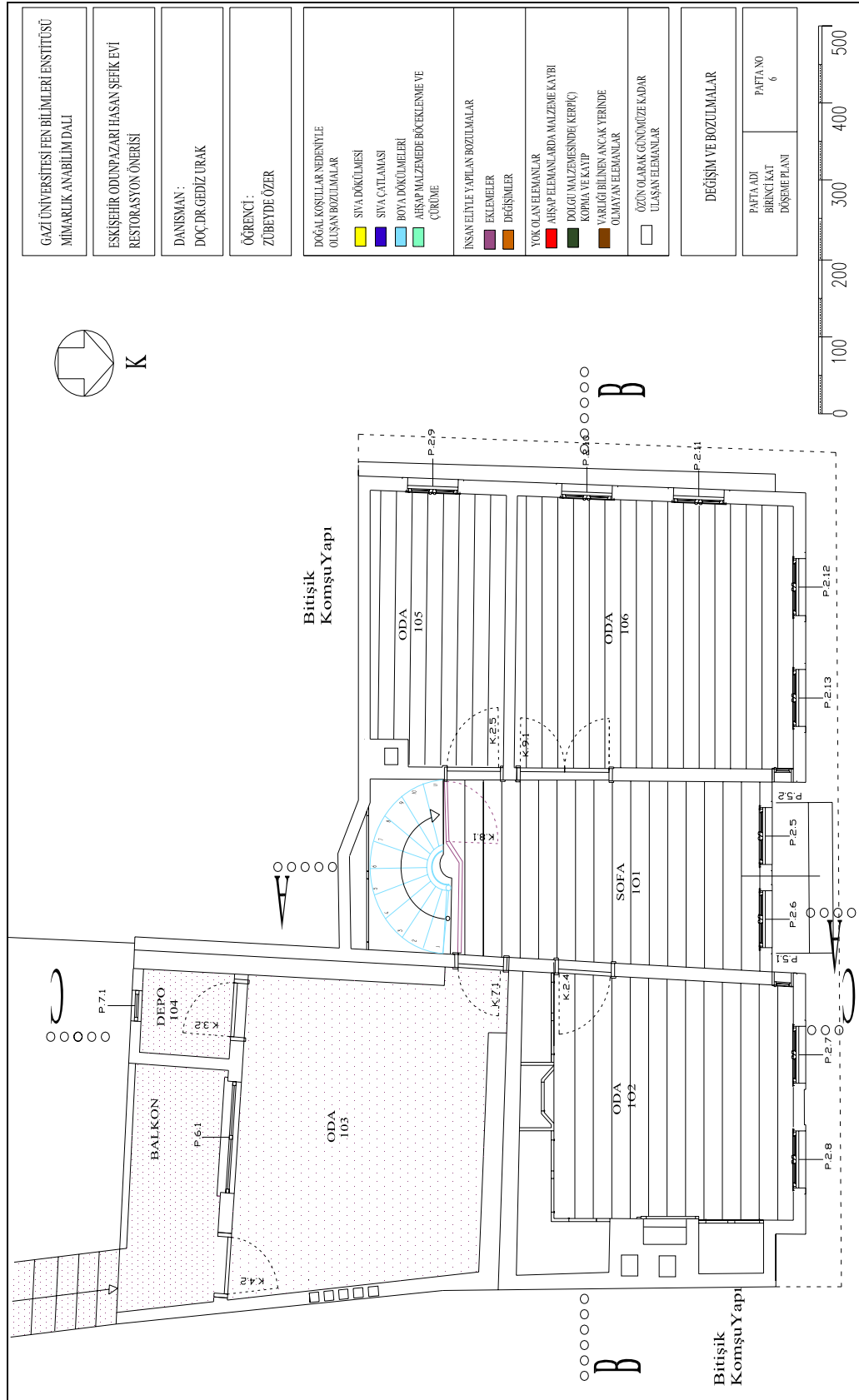

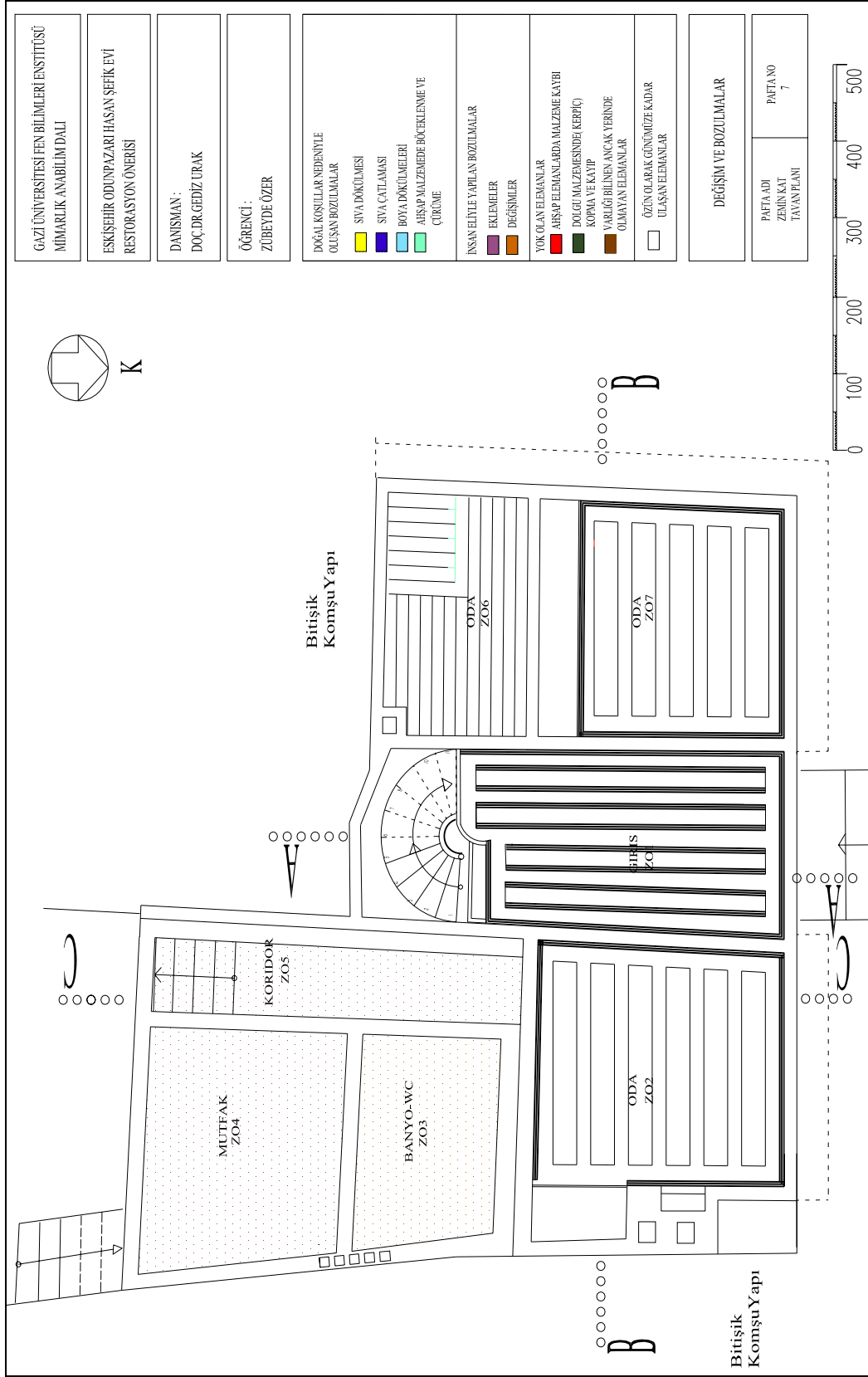
Şekil 4.31. Değişim ve bozulmalar zemin kat bahçe bölümü

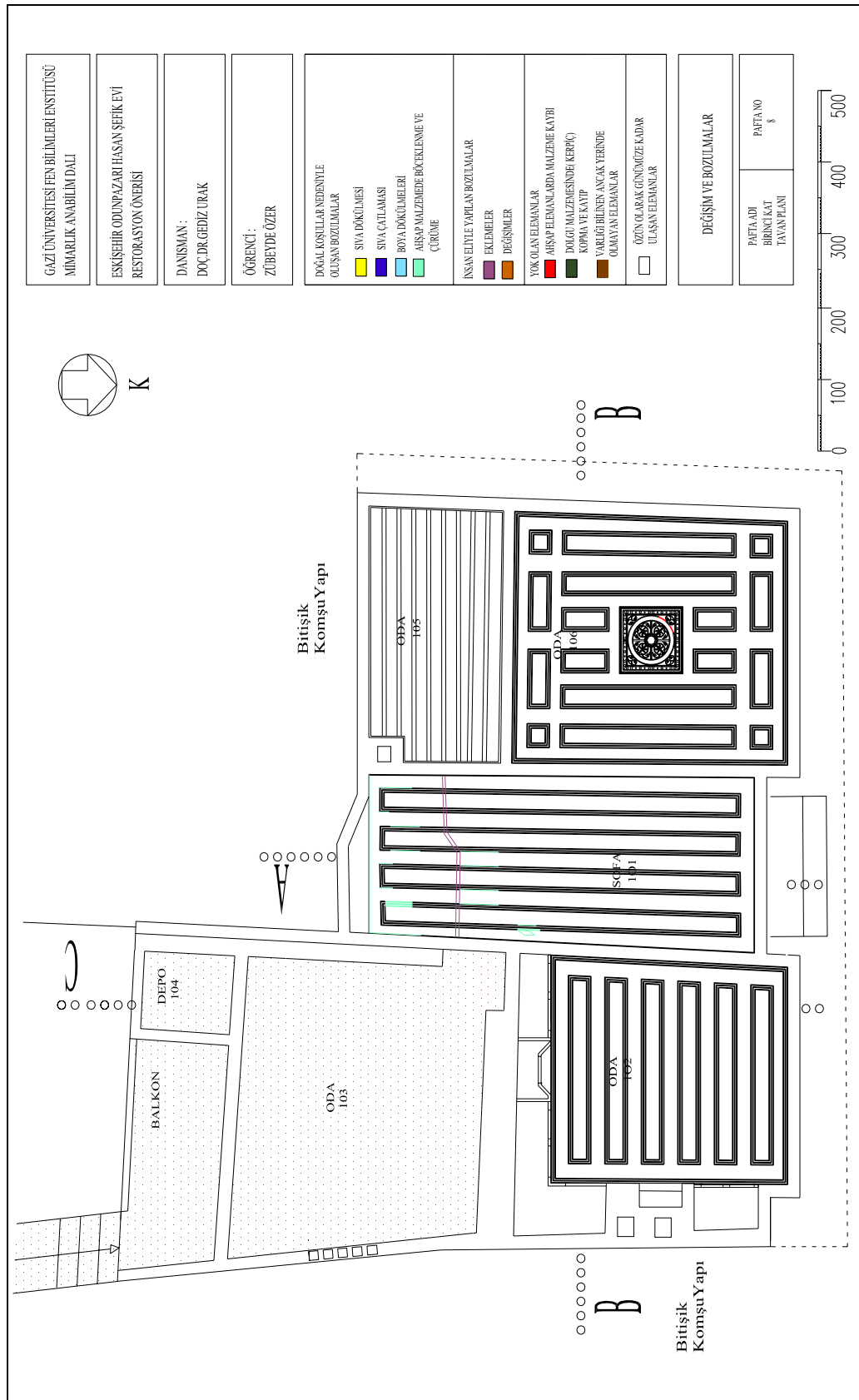

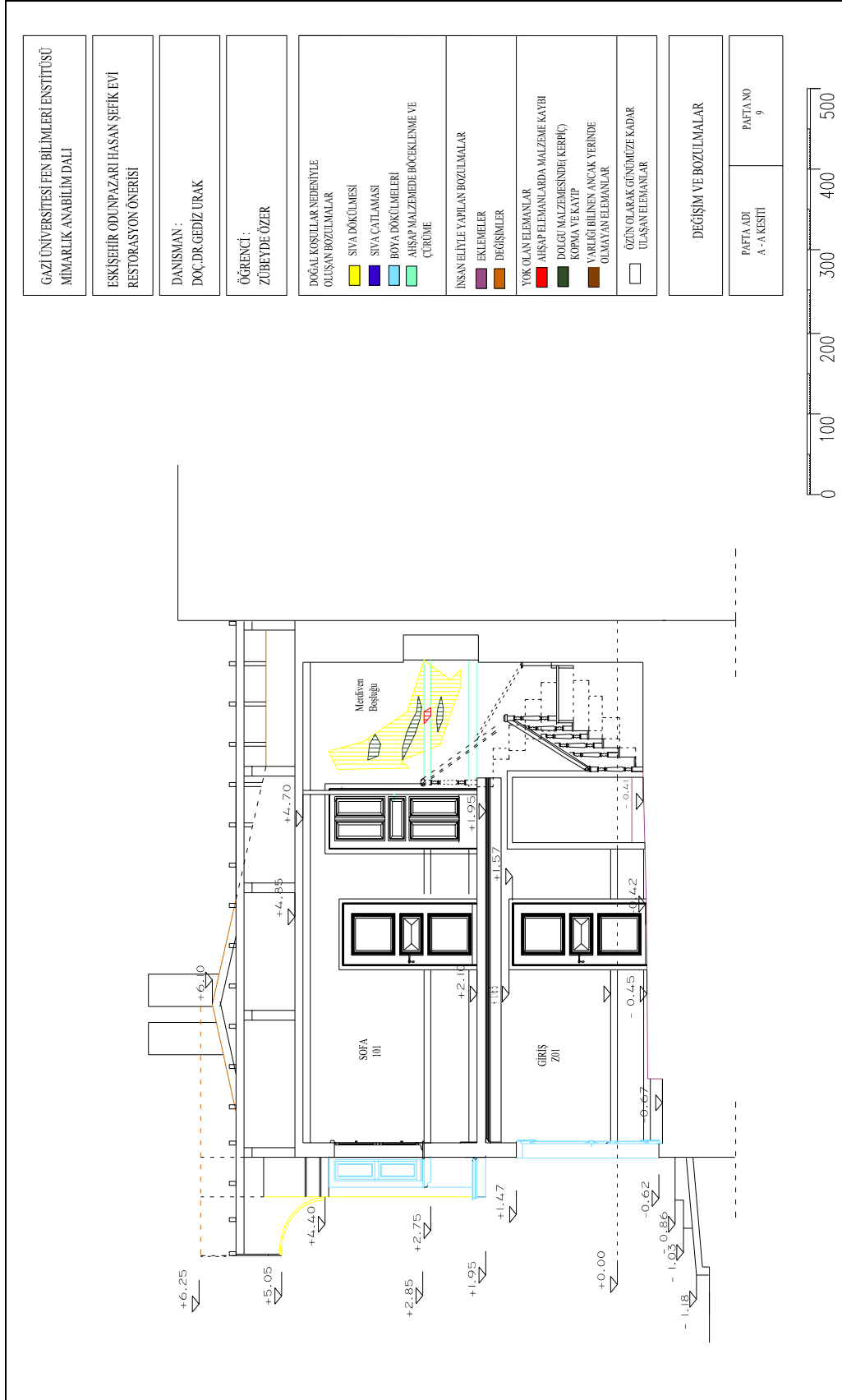

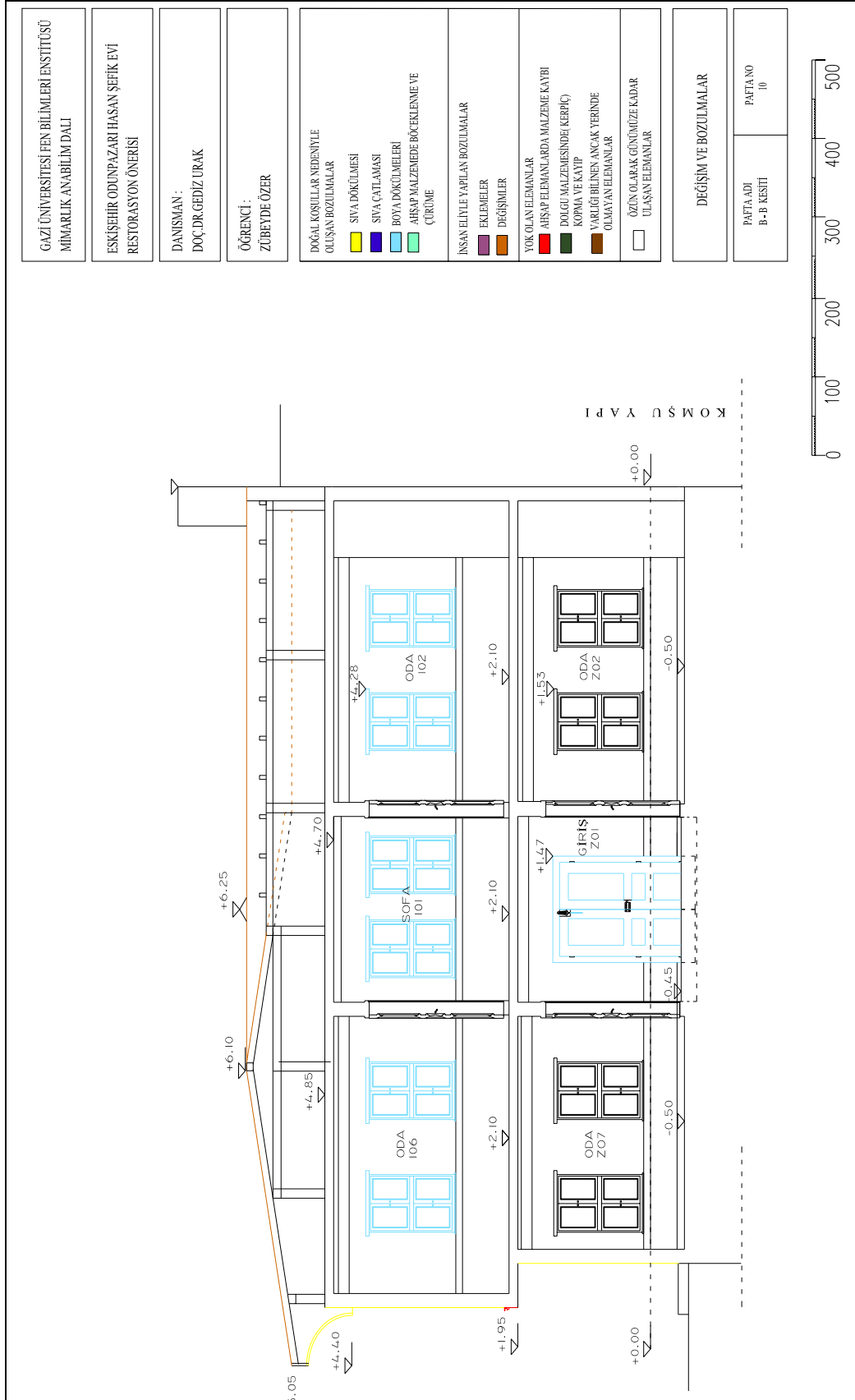
Şekil 4.35. Değişim ve bozulmalar zemin kat tavan planı

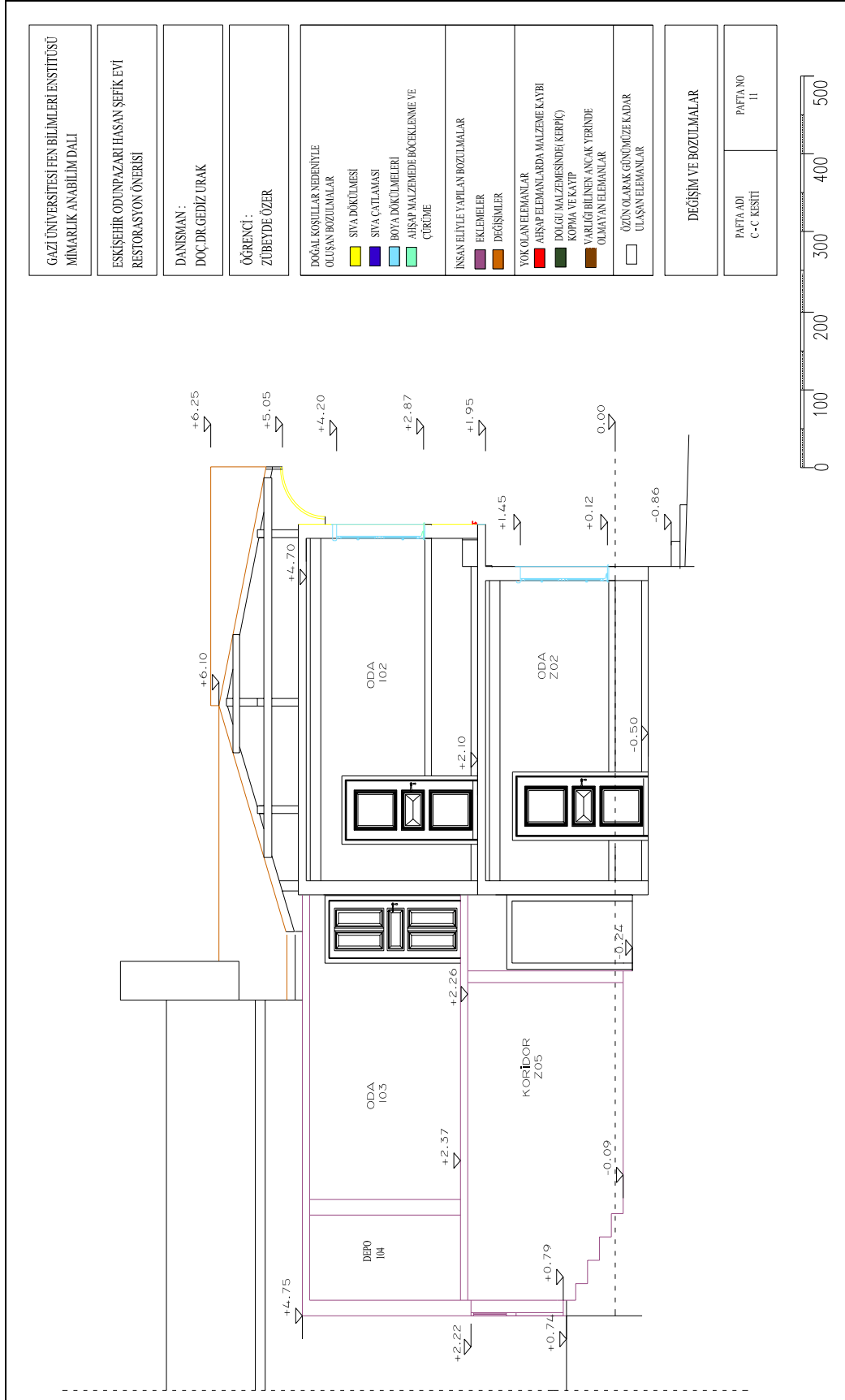
Şekil 4.36. Değişim ve bozulmalar birinci kat tavan planı

Şekil 4.37. Değişim ve bozulmalar A-A kesiti

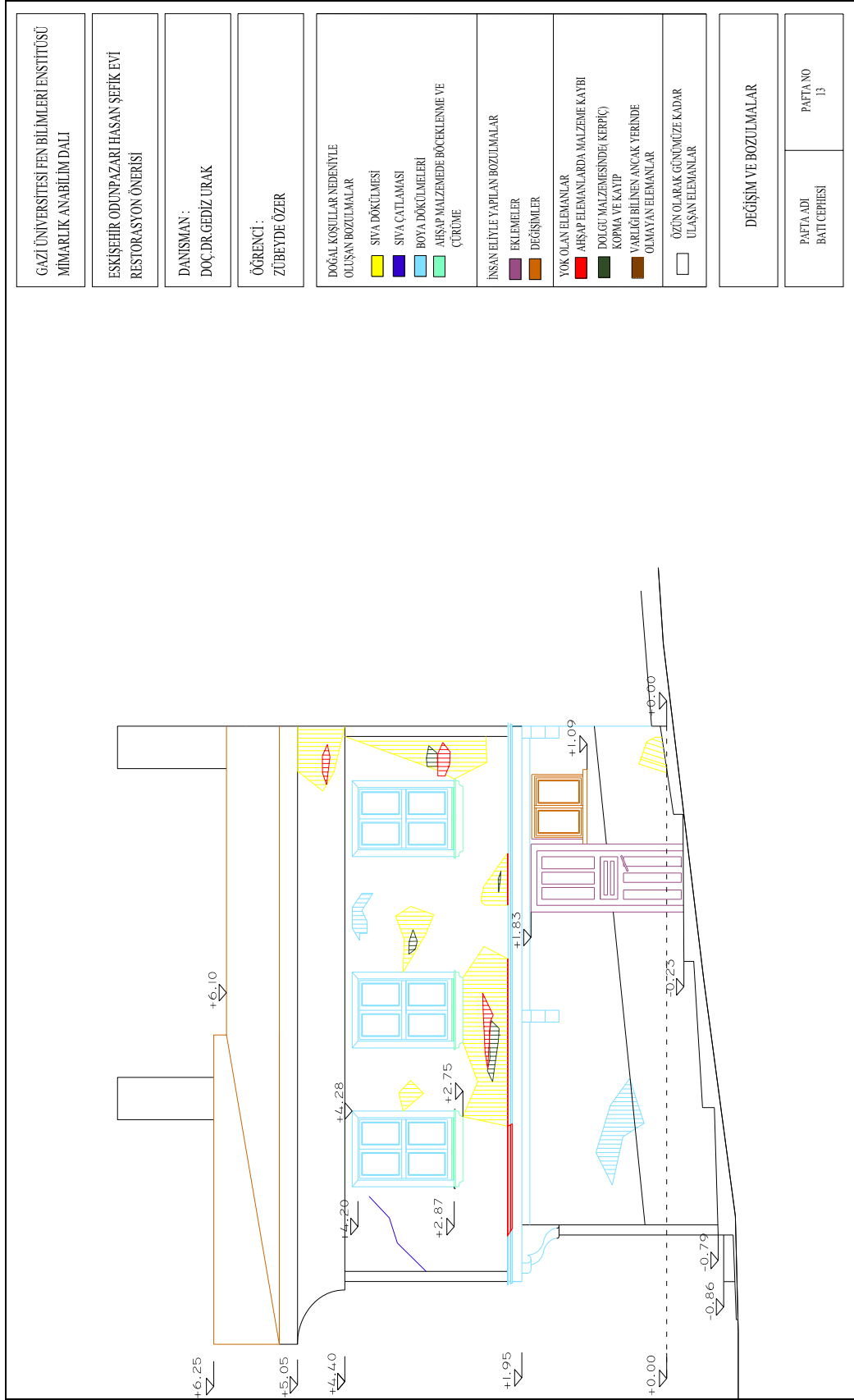

Şekil 4.38. Değişim ve bozulmalar B-B kesiti

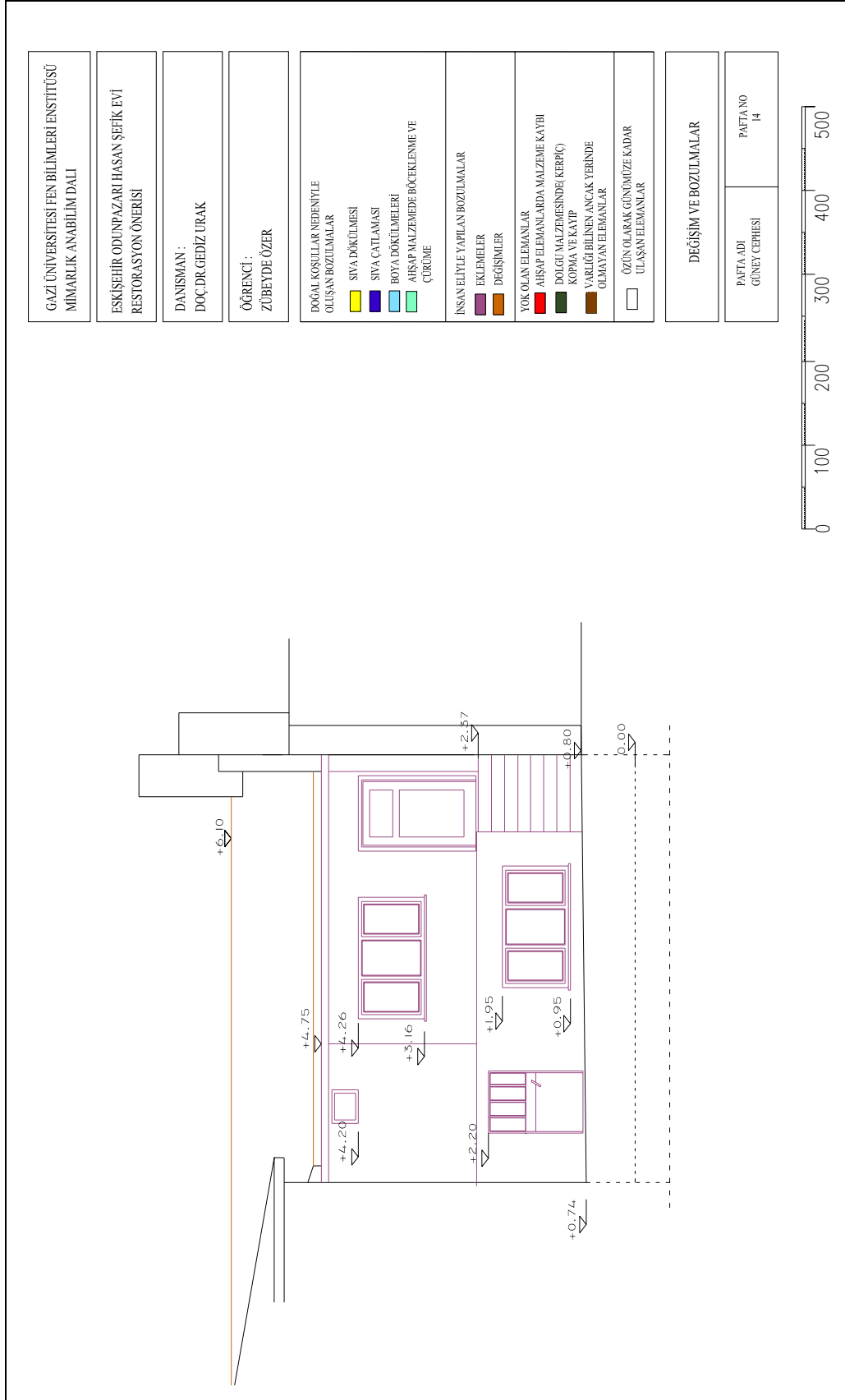

Şekil 4.41. Değişim ve bozulmalar batı cephesi

Şekil 4.42. Değişim ve bozulmalar güney cephesi

5. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA

5.1. Karşılaştırmalı Çalışma Metodolojisi

Hasan Şefik Evi'nin geleneksel Odunpazarı evlerindeki yerini, bilinmeyen mekan ve elemanlarını belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı çalışmanın ilk aşamasında geleneksel Odunpazarı evinin şehir dokusu üstündeki önemi, yerleşim biçimleri, yapım yöntemi ve mekansal kurgularına yönelik genel özellikleri anlatılmaktadır.

Diğer aşamalarda ise sırasıyla geleneksel Odunpazarı evlerinin yerleşim özellikleri, tanımlamalar (taşıyıcı sistem ve elemanları, plan tasarımları ve mekânsal elemanlar, mimari elemanlar, çıkmalar, cepheler, çatı örtüleri ve saçaklar ile süslemeler) ve son olarak da Hasan Şefik Evi'nin Odunpazarı konut tipolojisindeki yeri karşılaştırma yapılarak tespit edilmiştir.

Bu çalışma ile zamanla özelliğini yitirmiş ya da yok olmuş, yapı malzemeleri ve elemanlarının tespiti yapılmış ve bu veriler restitüsyon aşamasında kullanılmıştır.

5.2. Geleneksel Odunpazarı Evlerinin Genel Özellikleri

Geleneksel Odunpazarı Evleri çıkmaları, geniş saçak düzenleri ve saçak alınlarında kullanılan profilli alın süslemeleriyle hareket kazanan cepheleri, yolların darlığına ve yeşil dokunun azlığına rağmen zengin geleneksel doku perspektifi oluşturmaktadır. Yaya, atlı araba, hayvan ulaşımı ile doğal topoğrafik arazi yapısına göre şekillenen yollar dar ve kıvrımlıdır.

Cephelerde kullanılmış olan çıkma ve geniş saçak düzenleri, kapı, pencere, balkon korkuluğu, kafes, konsol gibi yapı elemanlarının doğallığı ve özgün işçiliği tarihsel doku silüetinin görsel zenginliğini artırmaktadır.

Odunpazarı konutları genelde iki tip olarak yapılanmıştır. İlk tip konutların girişleri sokaktan, bahçeleri arkadadır. İkinci tip konutlar ise bahçeler önde, konutlar bahçe

içinde yer almaktadır. Konutlar genelde bir sofa ve etrafında yer alan odalardan oluşmaktadır. Zemin kat, mutfak depo gibi servis hizmetlerine ayrılmıştır. Yaşam ve yatma mahalleri üst katlarda yer almıştır. Konutların ön cephelerindeki iki tarafa pencere köşe/başodası, daha büyük ve önemlidir.

Odunpazarı evlerine mekânsal ve katlar arası ilişkiler açısından bakıldığında geleneksel Türk evi mimarisinin özelliklerini yansıttığı görülür. Konutlarda zemin katlar evin hanımının rahatlıkla çalışabilmesi ve dinlenebilmesi, hem de komşuluk ilişkilerini rahatlıkla sürdürebilmesi düşünülerek şekillenmiştir. Çoğunlukla zemin katlar düzenli bir plan şemasına sahip değildir topografyaya uyumlu gelişen sokağın çizgisindedir. Mutfak, çamaşırlık, samanlık, ahır gibi iş alanları ve hayvan barınaklarını kapsar. Zemin katlar da, tamamen içe dönük, küçük pencereler ile dışarı ile ilişkiler sınırlandırılmıştır ve evin kendi içine dönük olarak avlu ya da bahçeye açılır. Geleneksel konutlardaki bu katlar, günümüz ev kadınlarının günlük ev düzenleri ve vakit geçirdikleri mekânsal değişikliklere göre zaman içinde mekân eklemeleri, bölmeleri, pencere eklemeleri veya pencere boyutlarında yapılan büyütmelemlerle farklılaştırılmıştır.

Odunpazarı evlerine plan tipolojisi açısından bakılacak olursa, sofasız plan tipi dışında geleneksel Türk evlerinde görülen sofalı tasarım biçimlendirmelerinin var olduğu görülür. Konutlar oda sayısı yönünden ele alındığında 2, 3 ve 4 odalı evler yaklaşık % 90'lık oranı bulurken, 1 ve 5 – 6 odalı evlerin oranı ise % 5 civarı olduğu görülmektedir [5].

Odunpazarı Geleneksel konutlarında, odalarda genelde pencerelerin önünde oturma sekileri yer almaktadır. Önemli odalarda en az bir duvar, geleneksel ahşap işçiliği örneklerini veren dolaplardan oluşmaktadır. Ayrıca duvarlarda günlük kullanım eşyaları için raf ve nişler mevcuttur. Sofa, konutların en büyük mekânıdır. Geniş saçakları, kapıları, pencereleri, konsolları, tavanları, dolapları ve diğer ahşap işlerinde büyük bir ustalık gösteren konutlarda, kalem işçiliği ve oyma sanatının örneklerini görmek mümkündür.

Konutlarda yapı malzemeleri olarak ahşap, kerpiç ve moloz taş kullanılmıştır. Konutlarda ahşap karkas arası büyük oranda kerpiç nadiren de tuğla dolgudur. Duvar sisteminin her iki tarafı bağdadi çıtalar ile kapatılarak sıvanmıştır. Çatı örtüsü genelde alaturka kiremittir.

Odunpazarı Geleneksel konut dokusu, Geleneksel Türk Evi özelliklerini oluşturan iç ve dış mekânsal kurguları, malzeme özellikleri, yapı elemanları, iç donanım öğeleri ve doğal sokak dokusuna uyumlu biçimlenmesi ile Geleneksel Türk evlerinin eşsiz örneklerini barındırmaktadır. Ancak Anadolu'daki diğer örneklerine nazaran bu konutlar ve Odunpazarı tarihi sit alanı fazla tanınmamaktadır. Oysa kente tarihi kimliğini kazandıran ve bunu ziyaretçilerine yansıtan en önemli bölge bu tarihi dokudur.

Bu inceleme sonucunda elde edilecek geleneksel özellikler tez konusu olan Hasan Şefik Evi'nin restitüsyonunda bilinmeyen bazı özelliklerinin karşılaştırılarak ortaya konmasında yararlanılacaktır.

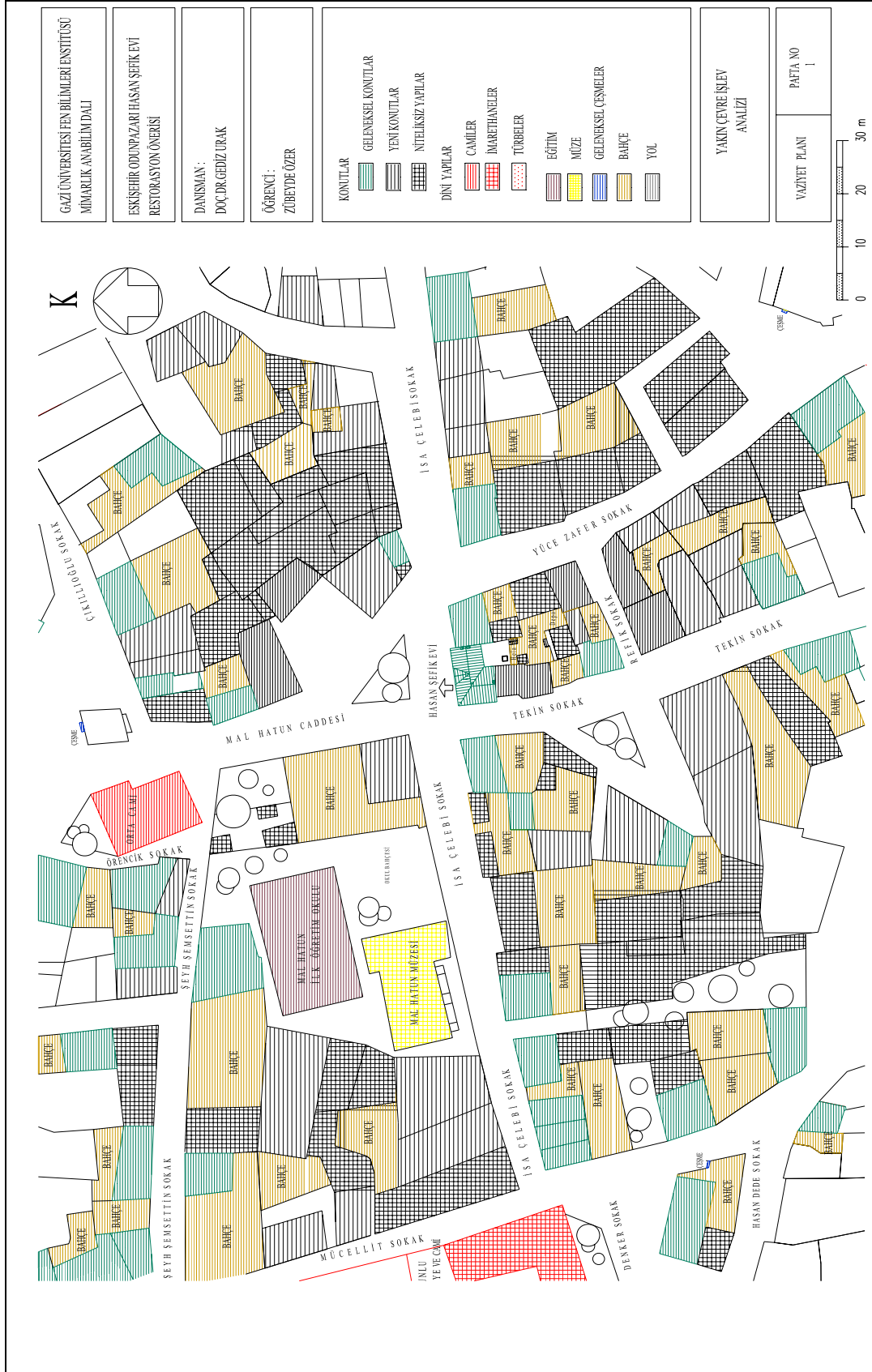
5.3. Yerleşim

Odunpazarı semti, şehrin en önemli dinsel ögesi olan ve 16. yy da inşa edilen Kurşunlu Külliyesi'nin çevresinde gelişim göstermiştir.

Odunpazarı tarihsel ve kentsel sit alanı içerisinde yer alan yapılar çoğunlukla zemin +1, kısmen de zemin +2 katlıdır ve Geleneksel Türk Evi karakterleri sokak-bahçe-yapı ilişkilerini ve Geleneksel Türk yerleşim dokusu organik özelliklerini taşımaktadır. Arazi topografyasına uyumlu gelişen sokaklarda, yapıların zemin kat ve bahçe dış duvarları sokakların doğal uzantı hatlarını izlemiş, üst katlar ise çıkmalarla sokağa taşmıştır. Yapıların üst kat duvarları, zemin katların sokak doğrultusunu bozmadan uzanmalarına karşın dik açılı bir düzen içerisinde manzara ve uygun güneşin sağlanmasına göre planlanmıştır. Türk evinin de bir özelliği olan, konutun doğa ve dış mekân ile ilişkisinin kurulduğu kat üst katlardır.

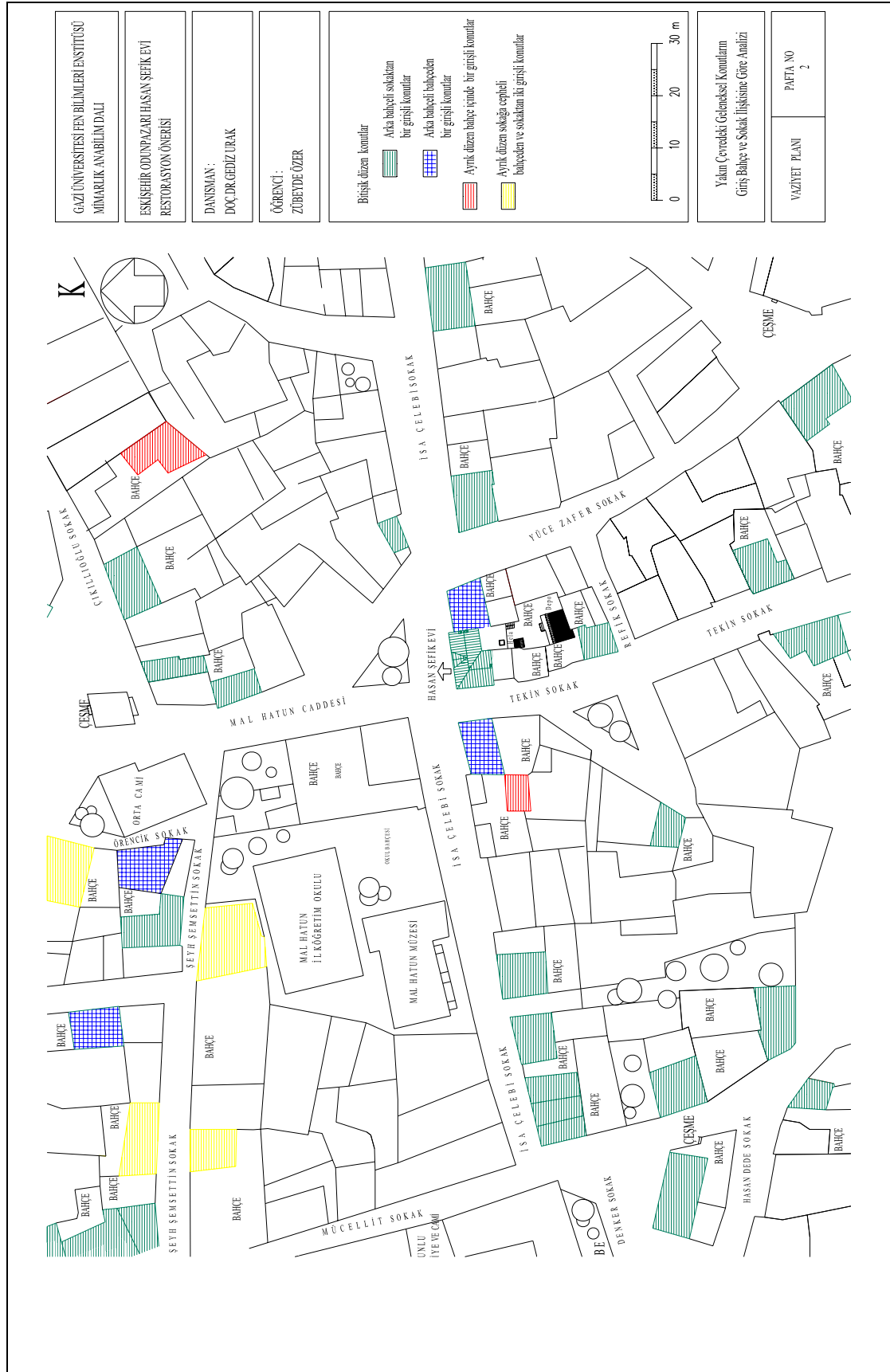
Hasan Şefik Evi

Şekil 5.1. Yakın çevre işlev analizi

Şekil 5.2. Yakın çevredeki geleneksel konutların giriş bahçe ve sokak ilişkilerine göre analizi

Şekil 5.3. Yakın çevredeki geleneksel konutların yükseklik ve kat adedine göre analizi

5.4. Yapısal Karakteristikler

5.4.1. Taşıyıcı sistem ve taşıyıcı elemanlar

Odunpazarı geleneksel konutlarının taşıyıcı sistemi, ahşap karkas arası dolgulu sistemdir. Dolgu malzemesi kerpiç ya da tuğladır. Bölge içinde çok nadir de olsa yığma kerpiç olan taşıyıcı sisteme de rastlamak mümkündür. Bu sistemlerde kullanılan taşıyıcı elemanlar düşey ve yatay taşıyıcı elemanlar başlıkları altında incelenmiştir.

Düşey taşıyıcılar

Temeller

Odunpazarı geleneksel konutlarında genel olarak temel duvarları moloz taş olarak inşa edilmiştir. Bu taşlar genellikle kentin 25 km güneyindeki Gümele Köyü ya da Akkaya çevresindeki taş ocaklarından sağlanmıştır. Temel duvarlarında kullanılan moloz taşların derzlerinde bağlayıcı olarak saman karıştırılmış çamur harç kullanılmıştır. Temel derinlikleri genelde 50 cm, subasman yüksekliği ise 70-120 cm.,temel duvarları da ortalama 60 cm kalınlıktadır [5].

Duvarlar

Taşıyıcı duvarlar yığma kerpiç veya daha büyük çoğunlukla ahşap iskelet arası kerpiç ya da tuğla dolgu; bölme duvarları ise ahşap karkas arası kerpiç ya da tuğla dolgu ya da dolgusuz/iki tarafı ahşap kaplamalı (bağdadi) olarak inşa edilmiştir. Tüm duvarların her iki yüzü de sıvalıdır.

“Taşıyıcı duvarları yığma kerpiç olan uygulamaların sayısı oldukça azdır. Bu tür duvarlarda 50x50x15 cm boyutlarında kerpiç bloklar tercih edilmiş, tuğla hiç kullanılmamıştır. Bunlar daha çok düşük gelirli kesimde tercih edilmiş olmasına karşın, yoğunlukla kullanılan, ahşap karkas kerpiç ya da tuğla dolgu sistemdir. Ahşap

karkas, dikmelerin payandalarla desteklenmesi ve pencerelerin alt ve üstlerinden birbirlerine bağlanması ile oluşturulmuştur. Kerpiç çamurunun; kırıntı, saman, kireç gibi malzemelerin katılmasıyla dayanıklılığı artırılmıştır. Ortalama 20 cm kalınlığında yapılmış olan taşıyıcı duvarlarda, çatki arasındaki kerpiç ya da tuğla dolgunun kireç katkı harçla birleştirilmiş, yüzeyleri bağdadi tekniği ile sıvanmıştır”[5]. “Dış cephelerde genellikle samanlı çamur, kireç veya alçı harçlı sıva ile sıvanarak kaplanır” [20]. “İç yüzeylerde ise kerpiç harçlı sıva kullanılmıştır. İç duvarların tümü ahşap karkas sistemdedir. Büyük çoğunlukla iskeletin arası tuğla veya kerpiç ile doldurulmuştur. Dolgu yapılmayan ve iki yüzden bağdadi tekniği ile kaplanan bazı uygulamalara da rastlanmaktadır. Yüzeyleri bağdadi tekniğinde / kireç harçla sıvalı ve dolgu olan duvarların kalınlığı içte 17 – 20, dış duvarlarda ise 18 – 20 cm’dir. Taşıyıcılık özelliği bulunmayan bu öğelerde dolgu için kerpiç seçilmiş ise, kullanılan kerpiç blokların boyutu yaklaşık 50x15x15 cm. olmakta ve kapı üzerinden 15 cm’lik ahşap hatıllar geçirilmektedir” [5].

Yatay taşıyıcılar

Döşemeler

Odunpazarı Geleneksel Konutlarında zemin katların döşemesi taş, sıkıştırılmış toprak veya ahşap, üst katların döşemesi ise tümüyle ahşaptır. Üst katlarda ahşap karkas sistemin bir devamı niteliği taşıyan bu öğeler 45 – 75 cm aralıklarla yerleştirilen kirişlemeler şeklindedir. Döşemenin kalınlığı seçilen taşıyıcı kesitine (14 – 16 cm çaplı dairesel kesitler veya 8x12, 12x12, 8x14, 10x14 gibi dikdörtgen kesitler) ve kirişlerin alttan kapatılıp kapatılmayışına bağlı olarak değişir. Oda ve sofaların tümünde ahşap tavanlar yapılarak döşeme kirişlerinin altı kapatılmış zemin kat sirkülasyon alanlarında ise (avlu, ahır, odunluk, çamaşırlık vb.) tavan kirişlemesi genelde açık bırakılmıştır [5].

5.4.2. Plan tasarımları ve mekânsal elemanlar

Geleneksel Türk Evlerinin çoğunda olduğu gibi Odunpazarı konutlarında da zemin katların genellikle topografya ve yerel kültürel özelliklere göre değişiklik gösterir. Bu katların düzenli bir şemaya göre biçimlenmemesi, esas kat olarak nitelendirdiğimiz zemin üzerindeki katların tasarımı ise geleneksel konutlarda uygulanan ortak bir plan tipi ve bu tipin değişik düzenlenmelerine göre gerçekleşmesi nedeniyle geleneksel tipolojik özelliklerinin ortaya konulabileceği katlar üst katlar olmaktadır.

Zemin kat sokak doğrultusunu izlerken, esas katlar daha çok kare ve dikdörtgen formlar barındırmaktadır. Zemin katlarda kadının günlük ev işlerini yapacağı; toplumun dinsel kabulleri doğrultusunda şekillenmiş, dışa kapalılığı ilk bakışta algılanabilen geniş bir iş alanı yaratılmıştır. Ahır, samanlık, çamaşırlık, mutfak gibi servis mekânlarından oluşan bir çalışma alanı, evin kendi iç yaşamına dönük olarak iç bahçeye ya da avluya açılır.

Konutun dış dünya ile ilişkisinin kurulduğu esas katların tasarımında gözlenen en çok yinelenen özellik ise, iki oda ve aralarında bir açık hacim/eyvan ile bunların önünde uzanan bir sofadan oluşan ortak bir plan şemasının oluşudur.

“Konutun ayırık ya da bitişik düzende olması, odaların sayısı ile yerleştirme düzeni, sofanın biçimi, sofanın diğer mimari elemanlar ve bahçe ile ilişkisi, eyvanların varlığı ile sayısı ve konumu, merdivenin yeri, seki, taht, köşk, helâ gibi elemanların varlığı vb. değişkenlere göre oluşan plan çeşitlemeleri mevcuttur. Odunpazarı geleneksel konutlarında en çok yinelenenler “Dış Sofalı” ve “İç Sofalı” tasarımlardır”[5].

Ayrık düzen koşullarında geliştirilmesi ve konutun üç ya da dört cephesinin açık olması durumunda en gelişmiş çözümlerine ulaşılabilen “Orta Sofalı” örneklerine ise çok az sayıda rastlanmaktadır. Plan tipleri dağılımında bu oranların saptanmasının önemli nedenlerinden biri bölgedeki egemen yapılanma düzeninin bitişik olmasıdır.

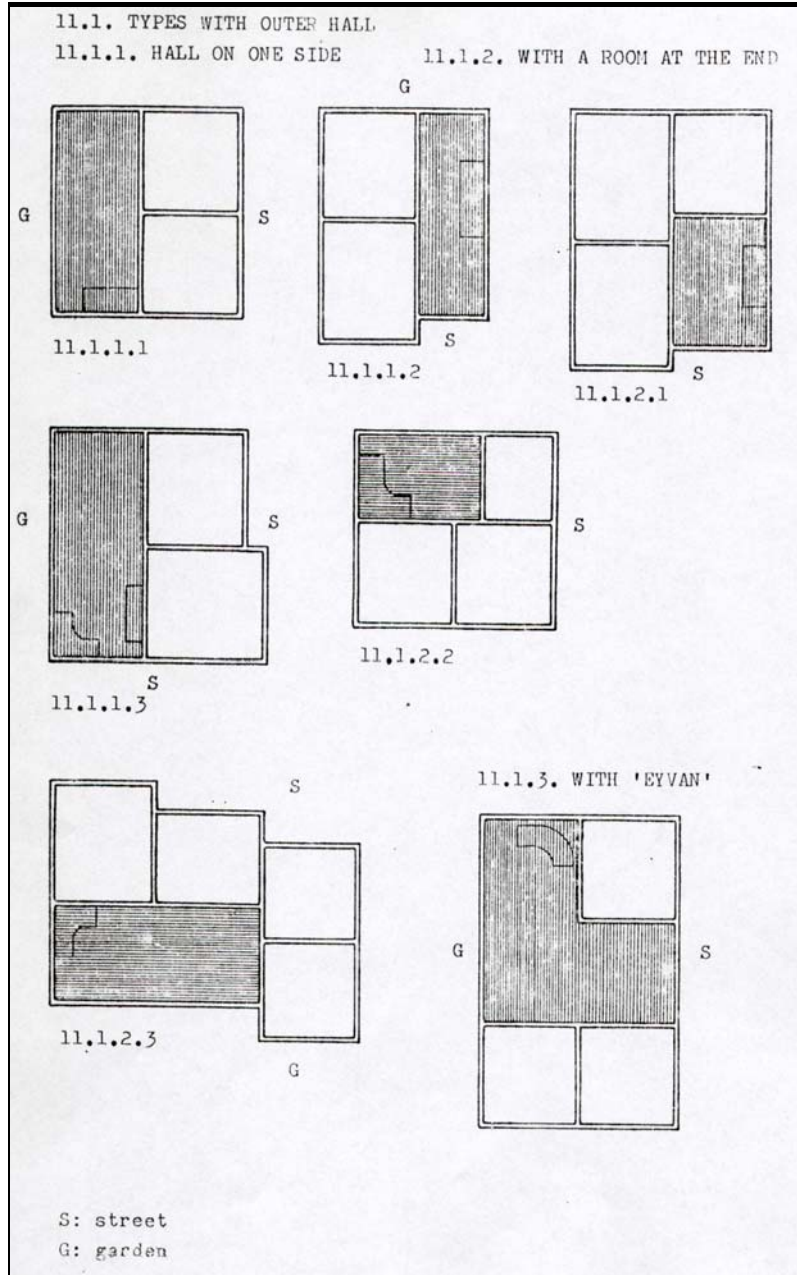
“Dış Sofalı” plan tipi, Türk evi tasarımında “Sofasız” tipten sonraki aşama olarak kabul edilir. Dış sofalı tiplerin en yalın biçiminde, odaların birbiriyle bağlantısını sağlayan sofanın, yalnızca üstü örtülmüş yarı açık bir mekân durumunda olduğu görülmektedir. Uygulama olanakları iklimin elverişliliği ile orantılı olan sofası kapatılmamış planlar, zamanla yan duvarların üzerine pencere açılarak kapalı dış sofalı tiplere dönüştürülmeye başlanmıştır. Plan şeması gelişiminin diğer aşamalarında ise sofanın önündeki direklerin arası kafesler ve daha sonra da camla kapatılmış; böylece iç sofalı konutlarda olduğu gibi sofası tümüyle ev içindeki kapalı bir mekâna dönüşmüş olan plan tipleri elde edilmiştir”[5].

“Dış sofalı tasarımlarda en yalın tip, odaların sofanın bir yönünde dizilmesi ile oluşan bir sıra odalı plan şemasıdır. Sofanın dar kenarında yer alan köşklerin kapatılması ve diğer odalar gibi düzenlenmesi sonucunda köşk sayısının bir ya da iki olmasına göre iki sıra odalı/köşe sofalı veya üç sıra odalı plan tipleri meydana gelmektedir” [5].

“Plan gelişiminin son aşamasında iki cephe de tümüyle kapatılarak sofa evin içine alınmış ve bazı çözümlerle odalar arasında bir veya karşılıklı iki eyvan düzenlenmiştir. Sofanın bir veya iki yüzünün pencereli olması, iç sofalı plan şemalarının oluşumunu etkileyen önemli bir değişken niteliği taşımakta ve arsa verilerine ilişkin zorunluluklar nedeniyle sağır tutulan yönler merdiven ya da bazı servis hacimleri yerleştirilmektedir. Bu tür çözümlerde plan şemalarını zenginleştiren seki, eyvan, köşk gibi mimari öğelere pek fazla rastlanmamaktadır”[5] (Şekil 5.5-5.7).

ODA SAYISI	I.-DIŞ SOFALI PLAN TİPİ			II.-İÇ SOFALI PLAN TİPİ		III.-ORTA SOFALI PLAN TİPİ	
	I/1.-Bir Sıra Odalı	I/2.-İki Sıra Odalı (Köşe Sofalı)	I/3.-Üç Sıra Odalı	II/1.-Sofanın Max. Bir Yüzeyi Açık	II/2.-Sofanın İki Yüzeyi Açık	III/1.-Dik Açılı Orta Sofalı	III/2.-Köşeleri Pahlı Orta Sofalı
A-1 ODALI							
B-2 ODALI							
C-3 ODALI							
D-4 ODALI							
E-5 ODALI							
- 6 ve 6+ ODA							

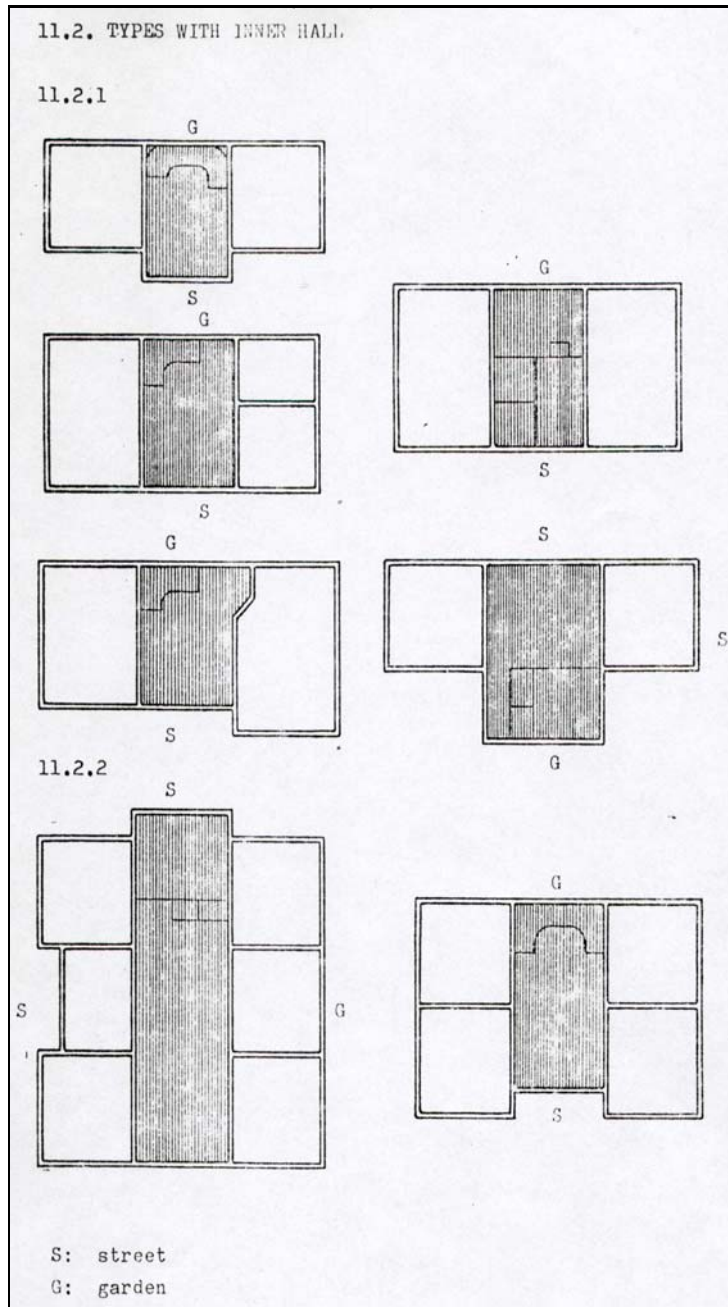
Şekil 5.4. “Dış sofalı, iç sofalı ve orta sofalı oluşlarına göre” Odunpazarı geleneksel konutları plan tipolojisi [5]

S: Sokak
G: Bahçe

Şekil 5.5. Odunpazarı geleneksel konutları plan tipolojisi
“dış sofalı” [13]

S: Sokak
G: Bahçe

Şekil 5.6. Odunpazarı geleneksel konutları plan tipolojisi
“iç sofalı” [13]

Yaşama mekânları

Sofalar

Sofalar; her biri bir ev niteliğinde olan odalar arasında bağlantının sağlandığı ortak bağlantı ve oturma alanlarıdır.

“Türk evini Batı Avrupa evinden ayıran en önemli nokta, ayrı ayrı sofalara açılarak sofanın hareket merkezi olmasıdır. Bu fark kullanım bakımından önemli bir üstünlük getirmektedir. Sofanın şekli ve yeri, plan tipini oluşturan en önemli etkidir. Sofa odaların önünde, arasında ve ortasında olmak üzere farklı plan tiplerini oluşturur. Sofa en eski tiplerde açıktır. Üzeri tavanla örtülü olmakla birlikte yan duvarlar yoktur, tavanı direkler üzerine oturmuştur”[21].

“Odunpazarı sit alanında % 52.38 lik uygulama oranıyla çoğunluğu oluşturan “İç Sofalı” plan tipleri, Türklerin özellikle kentsel yerleşmelerde çok sık kullandıkları bir tasarım biçimidir. İki yüzüne pencere açılabilen aydınlık iç sofalarda ise daha değişik bir mekân algılama etkisi sözkonusu olmakta, özellikle pencere önlerinde ilgi çekici oturma köşeleri düzenlenebilmektedir. Odunpazarı’nda saptanan 154 iç sofalı geleneksel konutun 118 adedi bir yönden, 36 adedi de iki yönden aydınlatılmaktadır”
“Orta Sofalı” plan tipleri, bu şemanın bölgedeki yapılanma koşullarına uygun olmaması nedeniyle çok uygulanan bir tip olmamıştır[5].

Çizelge 5.1. Odunpazarı geleneksel konutlarında esas katlar plan tasarımlarında uygulanan sofa tiplerinin dağılımı [5]

Plan Tipi	Konut Sayısı	Uygulanma Oranı %
Dış Sofalı	121	41.46
İç Sofalı	154	52.38
Orta Sofalı	5	1.70
Bilinmeyen	14	4.76
Toplam	294	100

Odalar

Geleneksel aile yaşam tarzına göre şekillenen odalar, kareye yakın, dikdörtgen yada oda girişi pahlanmış bir plan şemasına göre sofa çevresinde yer alırlar.

“Bölgede oda sayıları olarak konutlara bakıldığında 2, 3 ve 4 odalı evler yaklaşık %90’lık oranı bulurken, 1 ve 5–6 odalı evlerin oranı ise % 10 olduğu görülür”[12].

“İncelenmiş olan konutlara plan şemasındaki oda sayısı açısından bakıldığında ise 69’ unun “2 Odalı”, 16’ sının “3 Odalı”, 65’ inin “4 Odalı”, 2’ sinin “5 Odalı”, 2’ sinin de “6 Odalı” olduğu görülmektedir.” [5].

Odalar bir ailenin oturma yemek ve uyuma, yıkanma, ısınma vb. gereksinimlerini sağlayacak bütün mimari elemanları kapsar. Odalarda yer alan yüklük, ocak, gusülhane birimleri yapıda her odada, ya da en az bir odada bulunmaktadır. Oda sağır duvarının bir ya da ikisinde yüklük düzenlemesi yer alır, bu yüklükler bazılarında sadece yüklük işlevini üstlenirken, bazıları da yüklük – ocak, ya da yüklük – ocak – gusülhane şeklinde biçimlenir. Oturma ve yatma birimleri olarak sedirler kullanılmıştır. Bahçe ve sokağa bakan duvarlardaki pencereler, yapının doğal aydınlatmasını sağlarlar. Baş oda yapının en önemli köşesinde yer alır ve çoğunlukla özel süslemeleriyle dikkat çeker (Şekil 5.5 – 5.7).

Servis mekânları

Mutfak

Bölüm 5.3.2. plan tasarımlarında da açıklandığı üzere Odunpazarı geleneksel konutlarında mutfak mekânları servis mekânlarının yer aldığı zemin katlarda planlanmıştır. Evin hanımının zamanının büyük bir bölümünü geçirdiği mutfak mekânı çoğunlukla yapının iç bahçesine ya da avlusuna bakar. Pencereleri diğer yaşama mekânlarına göre daha küçüktür. Duvara monte edilmiş raflar, dolap ile ocak yer alır.

Banyo

Geleneksel Türk konutlarının bir özelliği olduğu üzere, Odunpazarı konutlarında da ev halkının banyo ihtiyaçları, yaşama – yatma işlevlerini de karşılayan odalar içerisinde yer alan dolap sistemleriyle beraber çözülmüş olan gusülhanelerle karşılaşılır. Dolap sisteminin bir parçası olan bu mekânlar ortalama 75 cm genişlikte yapılmışlardır. Gusulhaneler yapının en az iki odasında planlanmıştır.

Helâ

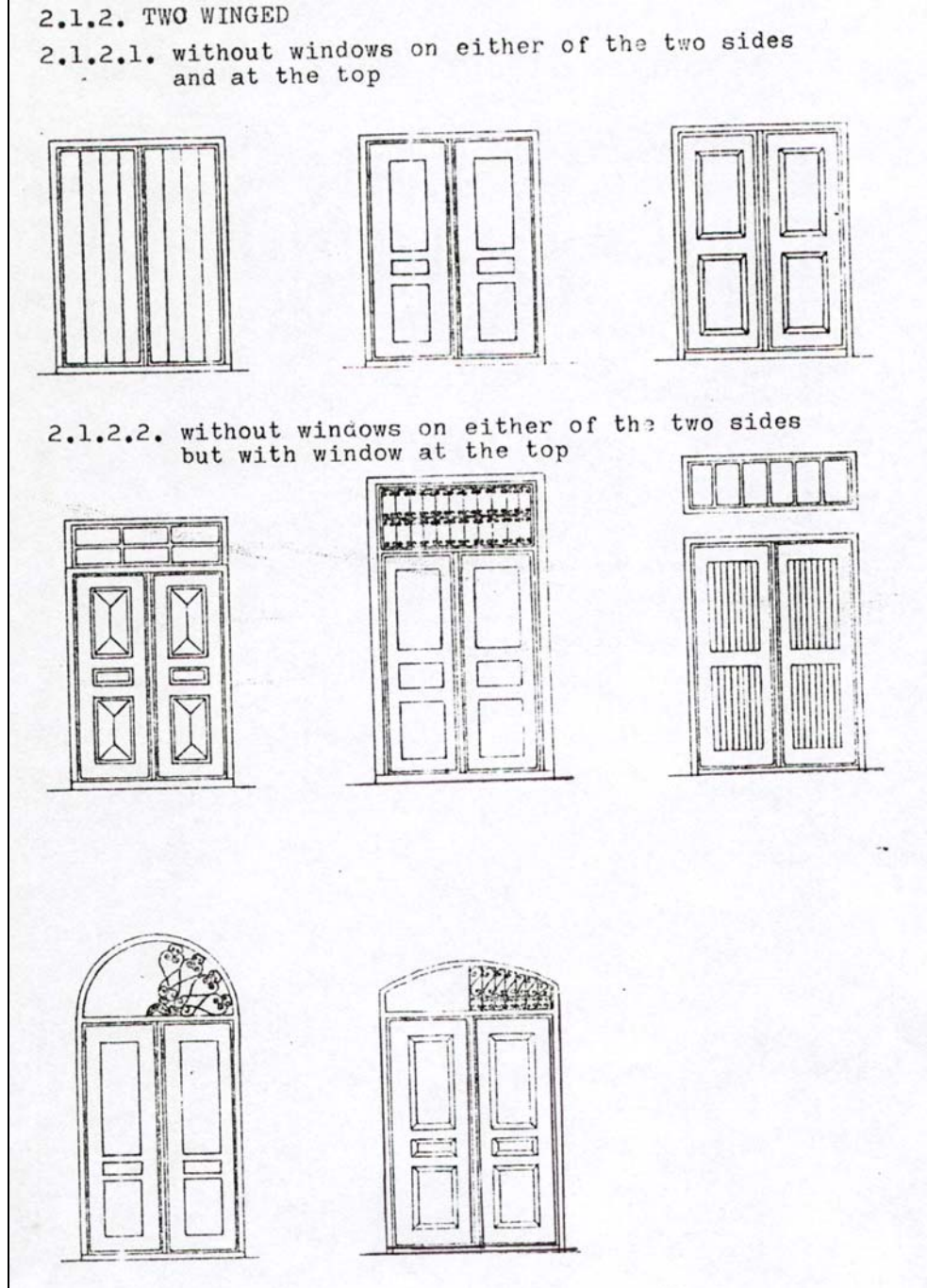
Odunpazarı geleneksel konutlarında helâlâlar, tüm servis mekânlarının yer aldığı zemin katlarda, planlanmıştır. Bunlar bazı konutlarda bahçe içerisinde planlanırken, bazılarında da yapı içerisinde alınmışlardır. Çoğunlukla helâlâlar iki bölümlü olarak düzenlenmişlerdir (abdestlik ve helâ bölümü). Bu sayede, helâ içi ile direk görsel bağ koparılmış ve koku sorunu da çözümlenmiştir. Helâlâlarda, özgün olarak son örnekleri görülebilenler taş veya mermerden oyularak yapılmış helâ taşı ve lavabolardır.

5.4.3. Mimari elemanlar

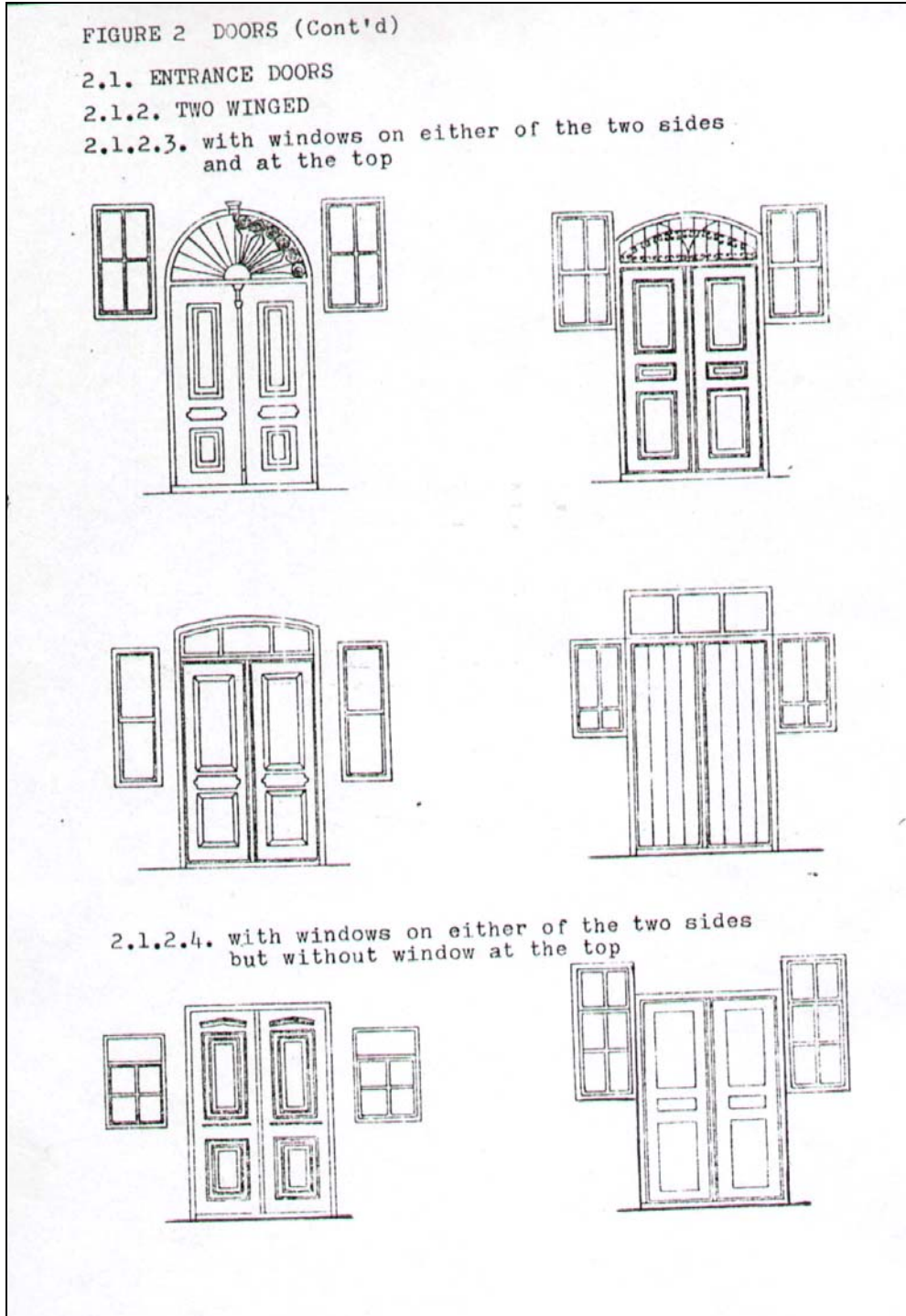
Geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi Odunpazarı geleneksel konutlarının da en belirgin mekân özelliklerinden biri, mimari elemanları ile mimarinin bütünleştiği bir tasarım anlayışının egemen olmasıdır. Bu anlayışa göre her odada ev halkının tüm eylemlerini gerçekleştirmesine yardımcı olacak durağan donatı öğeleri bulunmakta ve sedir, dolap/yüklük, raf, ocak, gibi öğeler yapı ile birlikte inşa edilerek fiziksel çevrenin biçimlenmesini önemli ölçüde etkilemektedirler. Mimari elemanlarının tasarımında her zaman gözlenen en dikkat çekici özellik ise, işlevsel gereksinimlere uygun boyutlar seçilmesi, en yararlı kullanım olanaklarının saptanması ve gereksiz biçimsel davranışlardan kaçınılması ilkesidir.

Kapılar

Konutların giriş kapıları çoğunlukla çift kanat olmakla beraber tek kanatlı kapılar da kullanılmıştır. Kapı üzerlerinde genellikle pencere ögesi kullanılmıştır. İç kapılar genellikle tek kanatlı düşünülmüş bazı odalarda çift kanatlı kapı da kullanılmıştır. “Kanatlar, kalın düşey tahtaların yan yana getirilmesi ve değişik kotlardaki yatay kuşaklarla bağlanması ile oluşturulabildiği gibi tablalı olarak da yapılmışlardır. Özellikle tablalı kapılarda kanatların ve üst pencerelerin biçimlenişine büyük özen gösterilmiş, bazen demir donatı ve bazen de renk unsurunun görsel etkisinden yararlanılarak dikkat çekici örnekler oluşturulmuştur. Kapı genişlikleri genelde 90 cm., yükseklik ise 1.90 - 2.30 m’dir. Bahçe kapıları da eve giriş kapıları gibi tek veya çift kanatlı, masif, kuşaklı veya tablalı olarak yapılmışlardır. Kuşakların çakılmasında kullanılan demir başlı çivilerin dizilme düzeni ve kanatların üzerindeki demir kapı tokmaklarından işlevsel gereklilikleri yanında bezeme ögesi olarak da yararlanıldığı görülmektedir. Kanat genişlikleri genelde 75 – 90 cm, yükseklik ise 2.40 m’dir [5] (Şekil 5.8 – 5.10).

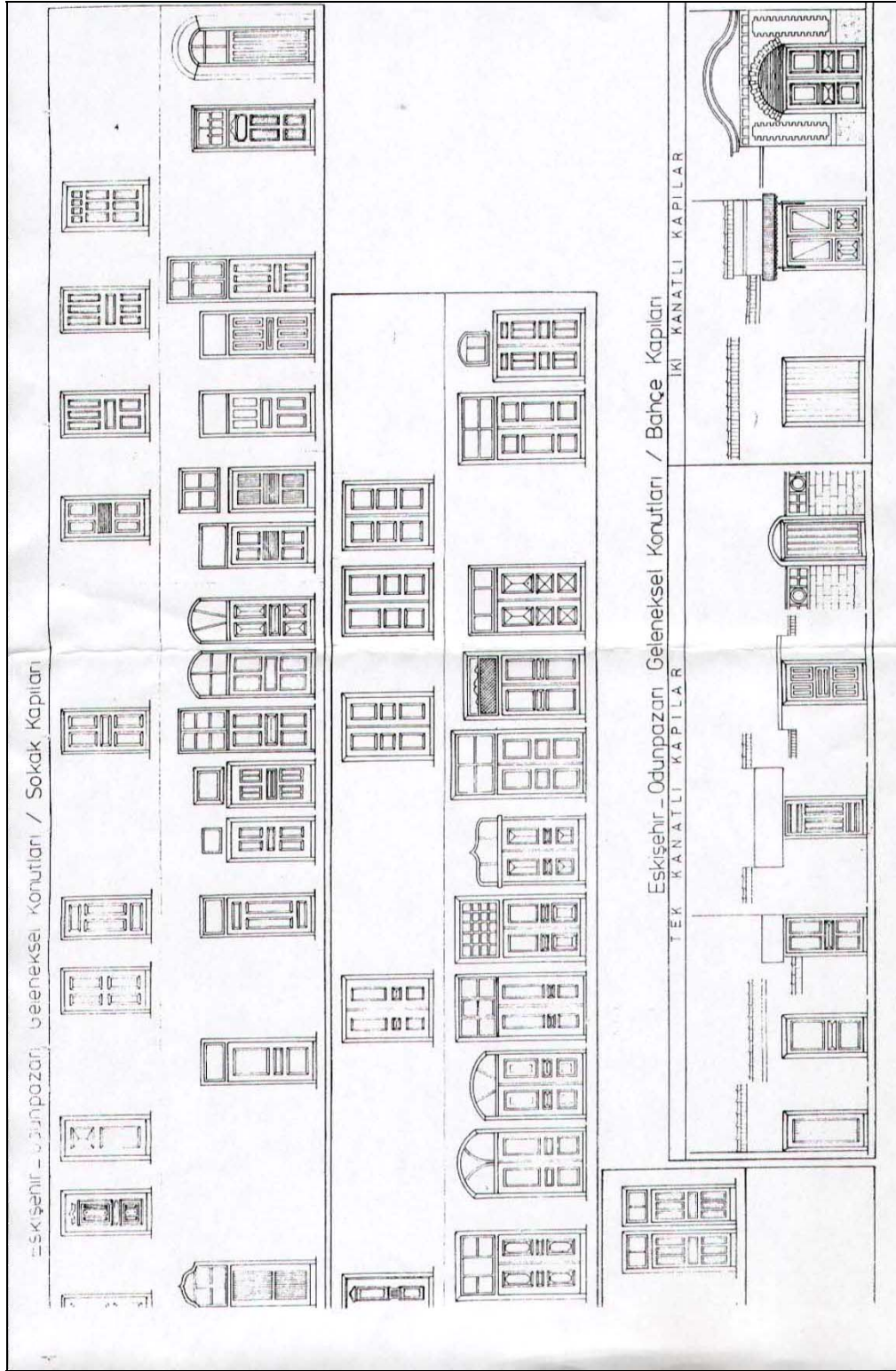

Şekil 5.7. Kapı sistemleri “iki kanatlı penceresiz ve iki kanatlı üstü pencereli kapılar” [13]

Şekil 5.8. Kapı sistemleri “iki kanatlı iki yanı ve üstü pencereli kapılar ile iki kanatlı iki yanı pencereli kapılar” [13]

Sekil 5.9. Sokak ve bahçe kapı örnekleri [5]

Pencereler

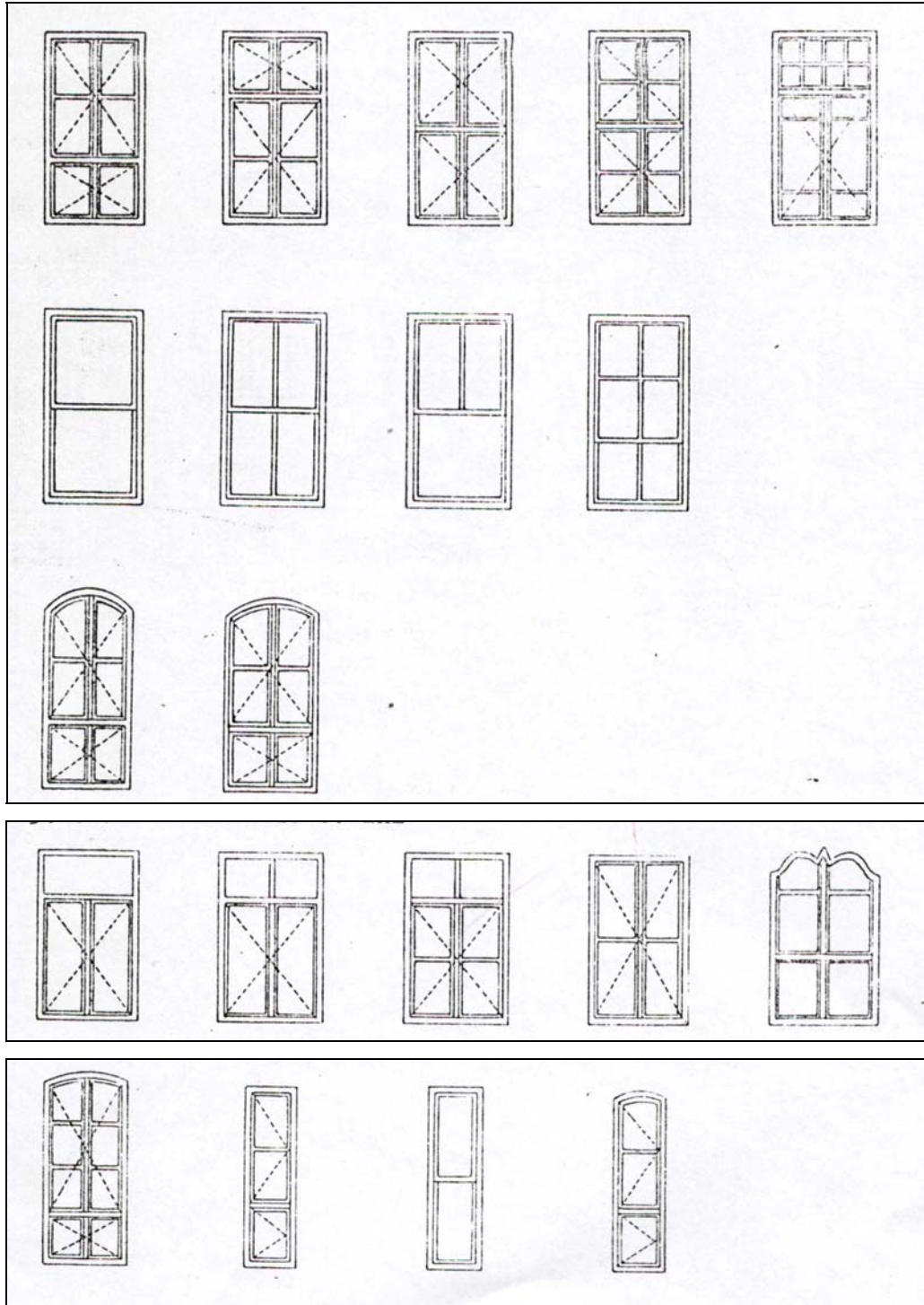
Geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi Odunpazarı geleneksel konutlarında da, yapının az önem taşıyan odaları tek cephesinden dışa açılmaktadır. Köşelerde kullanılan daha önemli mekânların ise birden fazla cephesi pencerelidir ve açılan cephe sayısı, arsaya yerleşme olanaklarının elverdiği ölçüde artmaktadır.

“Dış sofalı konutların sofası çoğunlukla kapalı olduğu için; iç ve orta sofalı evlerde de sofaya pencere açılmadığından, bölgedeki evlerin mekânları yalnızca bir ve iki yönden dışa açılabilmişlerdir. İkidenden fazla cephesi pencereli olan mekânlar, önemsenmeyecek derecede azdır. Konutların esas kat pencereleri genellikle 60 – 80 cm. genişliğinde ve 120 – 180 cm. yüksekliğindedir. Mekânın çıkmalı olması durumunda, dışarı taşan yan duvarlarda (tip pencere boyutunu a ölçüsü olarak düşündüğümüzde) en sık görülen $a/2$ ve sırasıyla, $3/4a$ ve a genişliklerinde pencereler düzenlenerek iç - dış ilişkisi güçlendirilir” [5] (Şekil 5.11- 12).

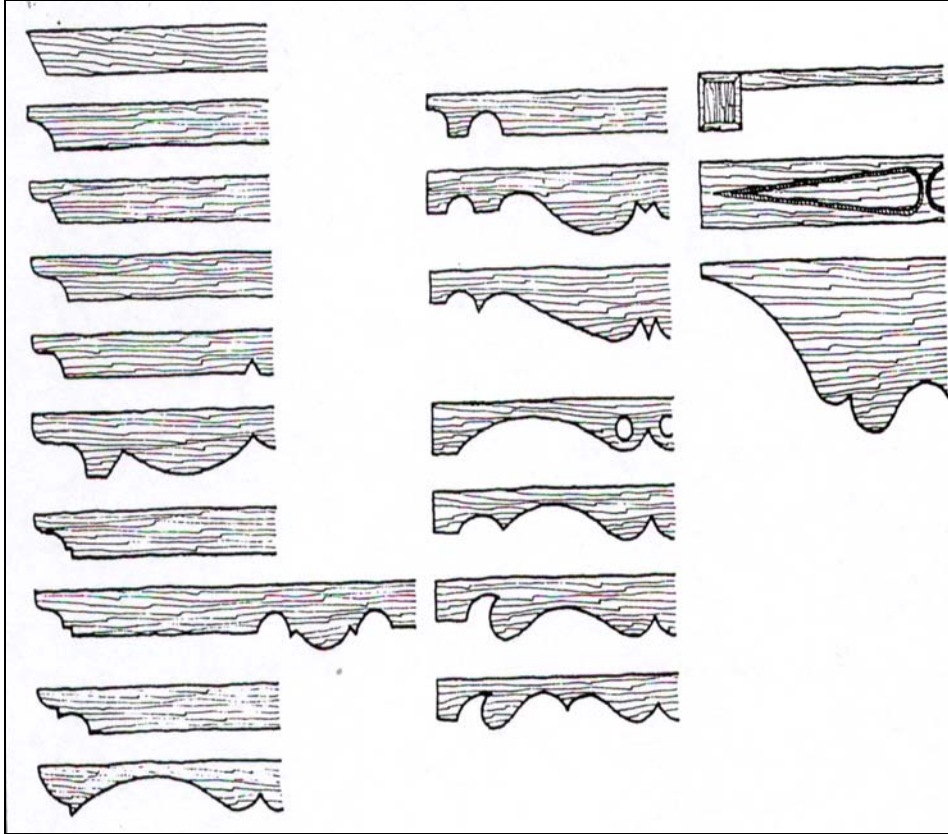
Konutlarda en çok kullanılan pencere tipleri ise iki ya da dört parçası açılan “Kanatlı” ve düşey “Sürme” pencerelerdir.

“Pencereler genellikle sedir yastıklarının üst kotundan başlatılırlar. Bölgede tepe penceresine hiç rastlanmamış, bir başka deyişle tepe pencereli örnekler günümüze ulaşmamış olmalıdır. Pencere parmaklıkları ve kafesler de bölgede büyük ölçüde yok olmuştur. Az sayıda rastlanan örneklerle bakılarak bu elemanlarda çok özenli bir ahşap işçiliği kullanıldığı anlaşılmaktadır. Üst katlardaki sofa pencereleri çoğunlukla oda pencerelerinin birer eşidir. Değişik örneklerde ise pencere altlarında küçük kanatlar düzenlendiği veya sürme pencerelerin tercih edildiği görülmektedir. Oda pencerelerinin bölünmesinde de çok uygulanan bu açılma biçimleri, sedir üstünden aşağısı ile ilişki kurmayı kolaylaştıran ve sağlıklı bir havalandırma için çok elverişli olan çözümlerdir” [5] (Şekil 5.11 – 5.12).

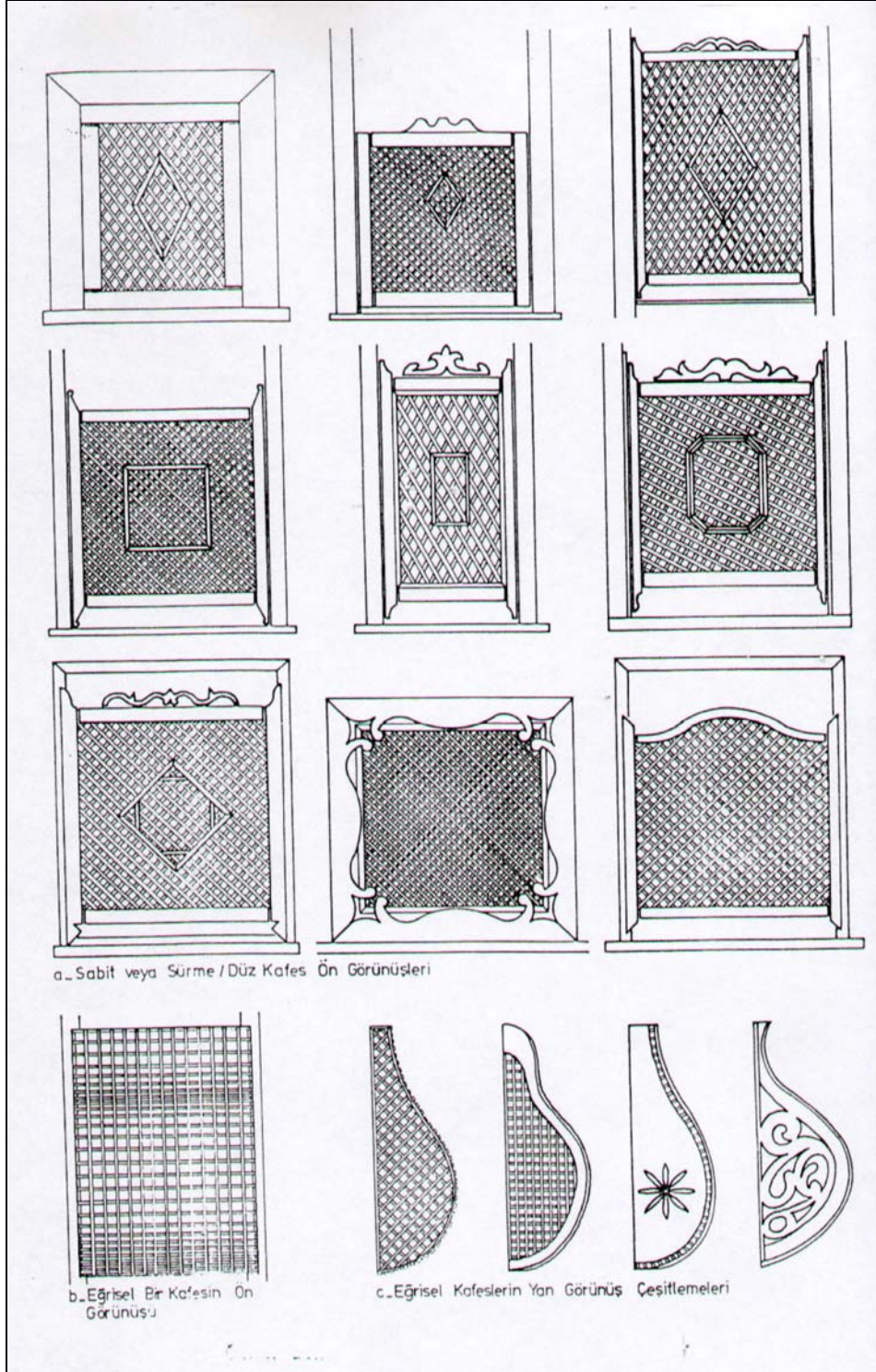
Pencere üstlerinde genişliği 6-14 arasında değişen ahşap lentolar, altlarında ise hem iç hem de dışta 10-12 cm ölçülerinde masif ahşap pervazlar kullanılmıştır. Dış cephede kullanılan denizlik altındaki pervazlar genellikle alt köşelerinde pahlanıp eğrisel şekillendirilmişlerdir. Kasalar duvar kalınlığı boyunca devam ederek, dışta 8–12 cm ölçülerinde yer alan ahşap sövelerle birleşirler. Tümünde olmamakla beraber bazı Odunpazarı geleneksel konutlarında ince ahşap işçiliğinin örneklerini yansıtan pencere kafesleri de oldukça fazla kullanılmıştır (Şekil 5.13)

Şekil 5.10. Odunpazarı geleneksel konutları pencere sistemleri örnekleri (kanatlı) -1- [13]

Şekil 5.11. Pencere altı pervazları [5]

Şekil 5.12. Pencereelerde kullanılan kafes örnekleri [5]

Dolaplar

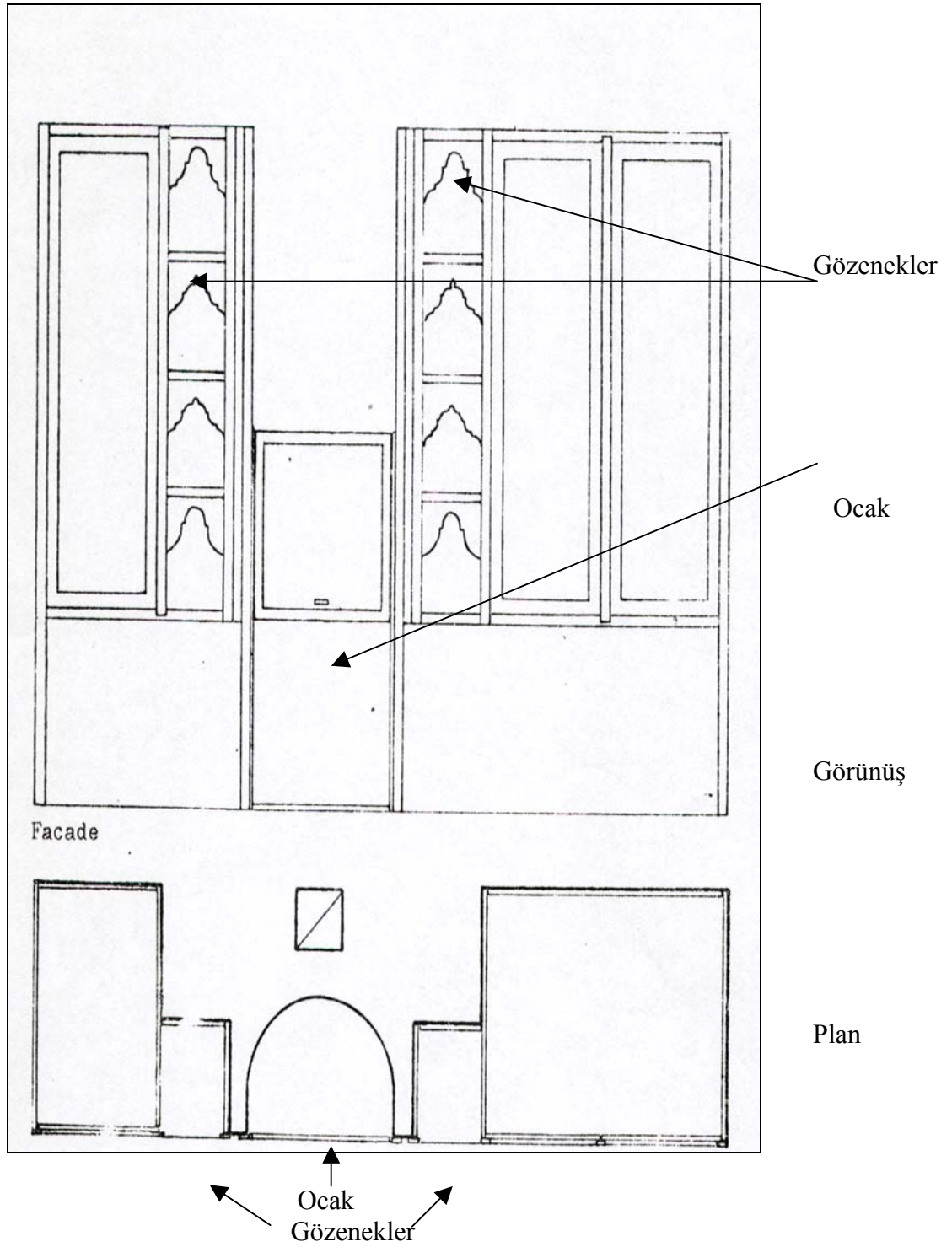
Geleneksel konutlardaki mimari elemanların en önemlileri yüklük adı verilen ve her türlü eşyanın, özellikle şilte, yorgan ve yastıkların yerleştirilmesinde kullanılan sabit dolaplardır.

Yüklükler kapı ile birlikte ele alınarak tasarlanmakta, ocak da genellikle odaya giriş cephesinin karşısındaki duvara yerleştirilmektedir. “Odunpazarı’ndaki örneklerde en sık rastlanan tasarım biçimi, oda kapısının arkasındaki duvarın boydan boya yüklükle kaplanması olup, bu düzen yan yana iki odada araya bölme duvarın girdiği sırt sırta kurulmuş iki ayrı dolap şeklinde de uygulanabilmektedir. İki duvar arasında boydan boya devam eden yüklüklerin ortasına ocak getirilmesi; kalınlığından yararlanılarak dolaplı duvar yüzeyinin ortasında bir geçit bırakılarak giriş kapısının bu boşlukta yer alması gibi uygulamalar da sık rastlanan tasarım biçimleridir. Bu konutlardaki bazı büyük yüklüklerde, genellikle ocağa yakın olan bir modül, döşemesi çinko ile kaplanarak yıkanma yeri / gusülhane olarak düzenlenmektedir” [5]. Gusulhane bölümü, yüklük yüzey doğrultusundan 15 -20 cm çıkıntılıdır ve küçük bir kapısıyla yüklüğün kapıdan uzak olan köşesindedir. Ancak gusülhaneler günümüzde önemli ölçüde işlevini yitirmiş bulunmaktadır

Odunpazarı geleneksel konutlarında kat yükseklikleri genellikle çok fazla olmadığından, yüklükler tavana kadar devam etmektedir. Derinlikleri 50 – 60 cm’ dir. Gusülhane olarak düzenlenen bölümlerin derinliği ise 75 cm civarındadır [13].

“Odunpazarı geleneksel konutlarında, Türk evlerinde çok sık görülen ve ocağın üst kotundan geçerek odayı çepeçevre dolanan “Yemişlik” ya da “Terek” adlı rafa pek rastlanmamaktadır. Üstteki ve alttaki pencereleri birbirinden ayıran bu rafın yokluğu, bölgede tepe pencerelerinin kullanılmamış olması ile açıklanabilir. Ancak bu rafın işlevini vermek üzere yüklüklerin değişik yerlerinde, farklı boyut ve biçimlerde, “Gözenek” adlı küçük nişler düzenlenmiştir”[5] (Şekil 5.14).

Şekil 5.13. En sık uygulanan dolap düzenlemesi [5]

Ocaklar

Geleneksel Odunpazarı evlerinin hemen hemen hepsinde ocak ögesi bulunmaktadır. Ocaklar odanın ısıtılmasını, yemeklerin pişirilmesini ve suyun ısıtılmasını sağlamak amacıyla, genellikle oda giriş kapısı karşısındaki duvarı ortalayacak şekilde planlanmıştır. Bir mekânın duvarında tek başlarına planlanmasının yanında, gusülhane ya da yüklük dolap sistemiyle beraber planlandığı düzenler de çoğunluktadır. Yüklük sistemiyle birlikte planlanmış olan ocaklar genellikle dolap kapakları formunda bir kapak ile gizlenmiştir. Servis mekânlarında fırın işlevinde kullanılan ocaklar ya da duvarda tek başlarına planlanan ocaklarda bu gizleme kapağı kullanılmamıştır. Ocak içlerinde genellikle blok taş malzemeler kullanılmıştır. Ocak iç derinlikleri 50–65 cm, genişlikleri ise 60–70 cm civarındadır. Yaşama mekânlarında duvarda tek başına yapılmış olan ocaklar, yüklük sistemiyle beraber planlananlara göre daha geniş ölçülerde yapılmışlardır. (Şekil 5.14).

Sekiler

Odunpazarı geleneksel konutlarında sekiler; yaşama mekânlarında oturma, yatma amaçlı kullanılan ahşap yapı elemanlarıdır. Özellikle pencere duvarların önünde boydan boya devam eder ve yapı ile birlikte inşa edilirler. “Genişlikleri 56–60 cm, yükseklikleri de 20–25 cm civarındadır”[13]. Geleneksel Odunpazarı evlerinde sekiler işlevlerinin konforunu sağlamak amacıyla şilte, yastık, halı, kilim ya da işlemeli dokuma ürünleri ile örtülerek mekânın görsel algısını zenginleştiren özgün bezeme alanlarına dönüştürülmüştür. Sekiler odanın bir ya da iki duvarında, ya da üç duvarında birden düzenlenebilmektedir.

Döşeme kaplamaları ve süpürgelikler

“Konutlarda döşeme sisteminde, zemin katlarda sıkıştırılmış toprak, taş ya da ahşap malzeme, üst katlarda sadece ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap döşeme sistemi 5. Döşemeler bölümünde açıklanan, 45–75 cm. aralıklarla yerleştirilmiş olan tali ahşap

kirişlerin üzerine 1,5–3 cm kalınlığında ve 12–20 cm genişliğindeki ahşap kaplama malzemesinin çakılmasıyla oluşturulmuştur” [5]. Bu ahşap kaplamalarda boya vb. malzeme kullanılmamış, ahşap doğal renk ve dokusu ile bırakılmıştır.

Odunpazarı geleneksel konutlarında ahşap döşeme ve döşeme kaplamalarıyla beraber ahşap süpürgelikler yapılmıştır. Süpürgelikler 8–12 cm yüksekliklerinde yapılmıştır. Çıkma ve sekilerin yer aldığı dış duvarlarda bu ölçü 25–30 cm civarındadır. Süpürgelikler ahşap döşeme kaplaması üzerinde duvar boyunca devam eder. Kapı boşluklarında kapı pervazlarının başladığı yerde sonlandırılır.

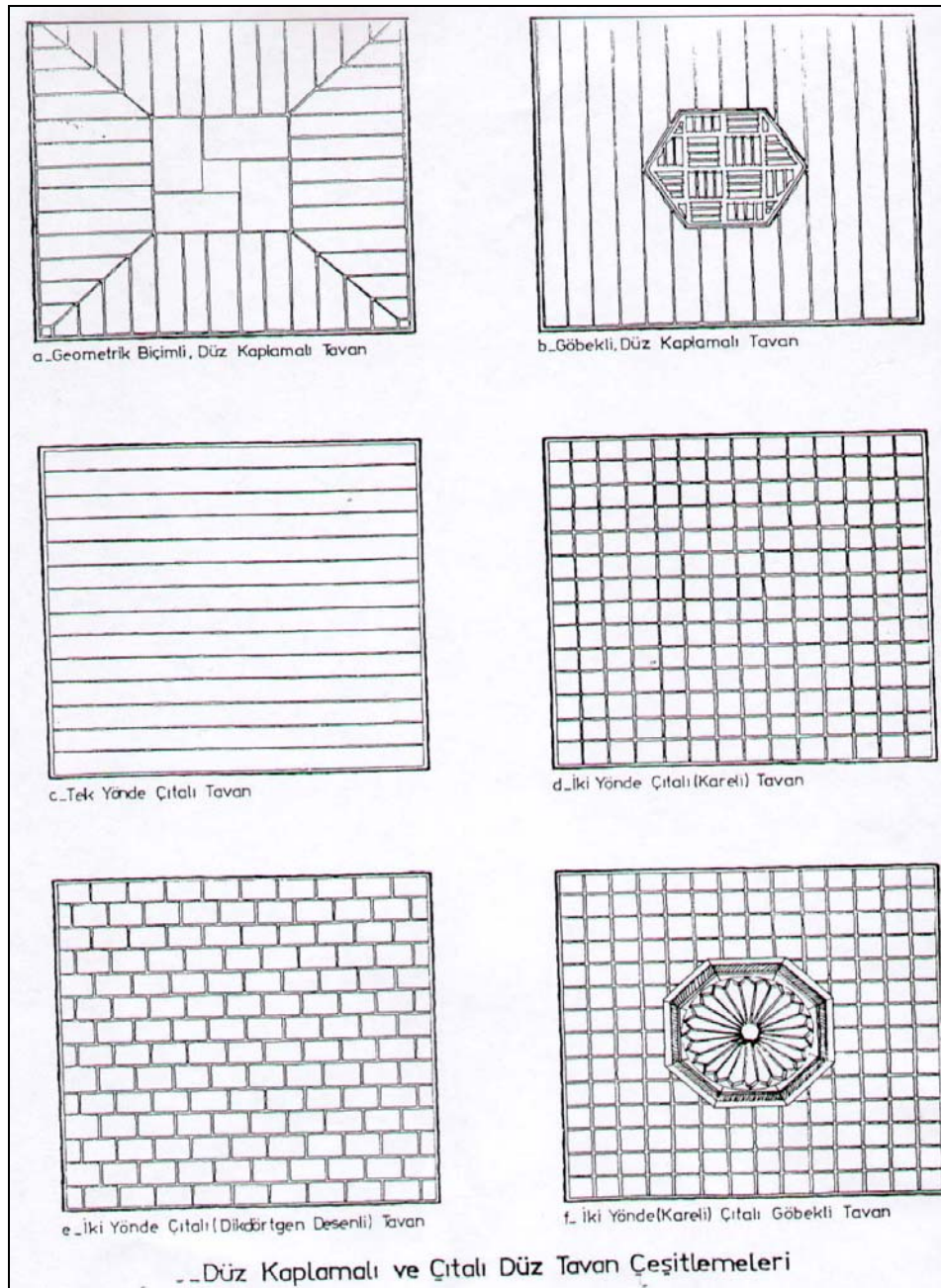
Tavan kaplamaları

Odunpazarı geleneksel konutlarında, tüm Türk evlerinde olduğu gibi tavanlar mekânın en önemli bezeme alanlarından biri olarak görülmüştür. Gelir düzeyi düşük kişilerin evlerinde bile, bu anlayışa uygun tasarımlar yapılmaya çalışılmıştır. Bu evlerin fazla önem taşımayan mekânlarında görülen en ilkel tavan tasarımı, üst kat kirişlerinin herhangi bir kaplama malzemesiyle kapatılmadığı uygulamalardır. Daha ileri bir aşama olarak, döşeme kirişlerine dik yönde çakılan kaplama tahtalarıyla düz ahşap tavanlar oluşturulmuştur.

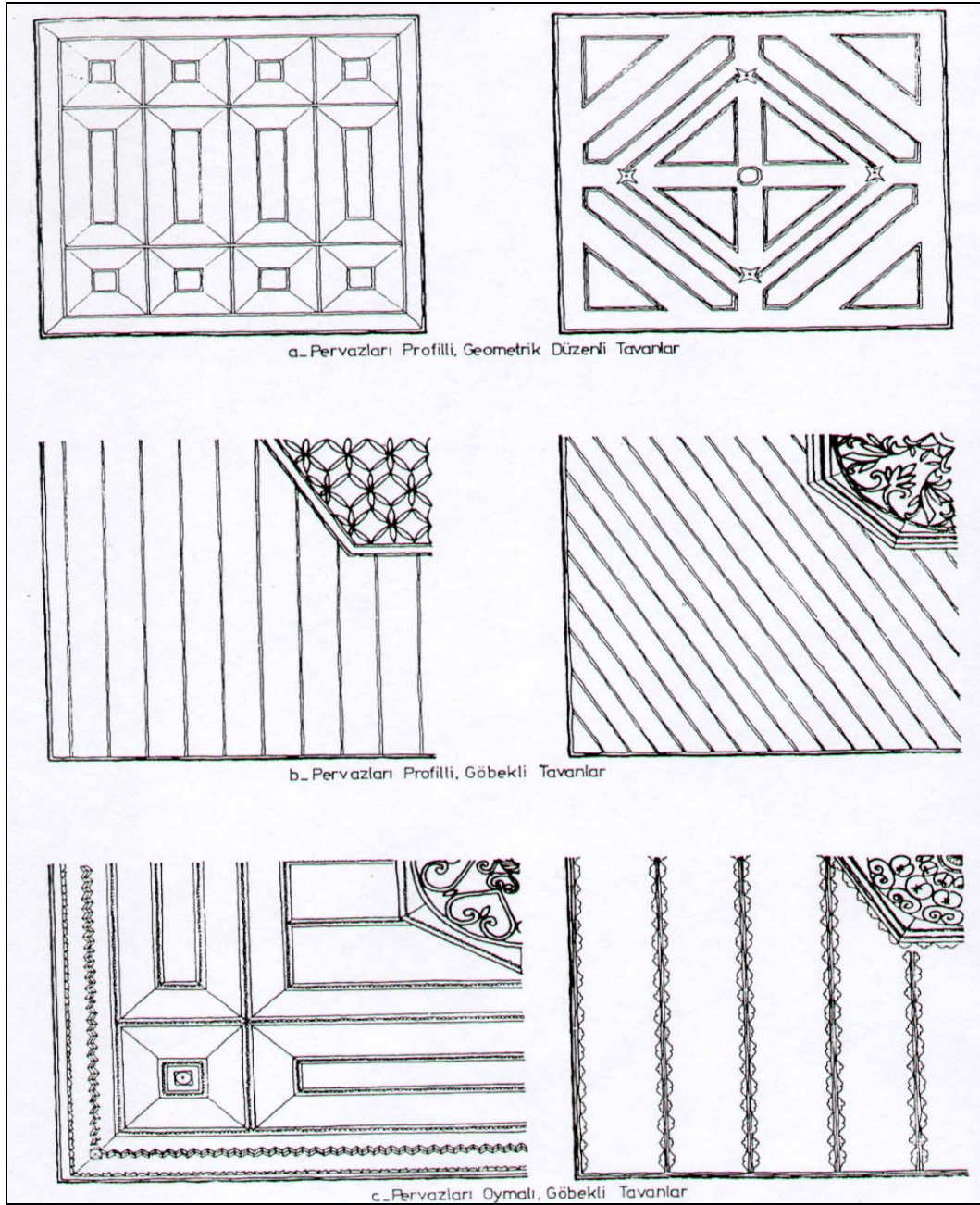
“Herhangi bir bezemesi bulunmayan ahşap kaplamalı veya sıvalı düz tavanlardan sonra “Tekne” ya da “Çökertme” tavan adı verilen tiplerin yalın biçimleri yer alır. Döşeme kirişlerinin ahşap ile kapatılması uygulaması, tavanlardaki bezeme eyleminin başlangıcı olarak kabul edilebilir. Tahtaların demir çivilerle kirişlere çakıldığı tek katmanlı kaplamalardan başka, birinci kaplama katı üzerine değişik geometrik düzenlerde küçük ahşap öğeler çakılması ile oluşturulan iki katlı kaplama tiplerine de rastlanmaktadır. Bu kaplamalarda küçük ahşap oyma parçalar, daha önceden hazırlanıp yerine monte edilmiş ve dizilmeleri sırasında altındaki birinci kaplama katmanının derzlerini kapatacak düzenler seçilmiştir” [5].

“Konutlarda tavanları “Düz” ve “Tekne” olarak iki ana guruba ayırmak mümkündür. En yalın tipler düz ahşap kaplama yapılanlardır. Değişik biçim ve düzenlerde

tahtaların yerleştirilmesi ile oluşturulan geometrik biçimli düz ahşap kaplama tavanlarda açık bırakılan derzlerin çizgisel düzeni bir bezeme ögesi olarak kullanılmıştır. Kaplama tahtalarının bitiştiği derzleri kapatmak üzere, en kalını 15 mm olan çıta veya pervazların kullanılmasıyla çıtalı tavanlar oluşturulmuştur. Çıtalar kare ya da yarım daire gibi yalın biçimlerde veya profillendirilmiş karmaşık kesitlerde olabilirler. Bu tip tavanlarda çıtaların dizilme sistemine bağlı olarak değişik geometrik biçimler oluşması imkânından yararlanılmış ve yalnızca kaplama derzlerini kapatma amacına yönelik tek yönde çıtalı tavanlarla yetinmeyip, iki yönde çıtalı ve iki yönde göbekli çeşitlemeler tasarlanmıştır” [5] (Şekil 5.15, 5.16).

Şekil 5.14. Düz kaplamalı ve çıtalı düz tavan sistemleri [5]

Şekil 5.15. Pervazları oymalı göbekli tavanlar [5]

Merdivenler

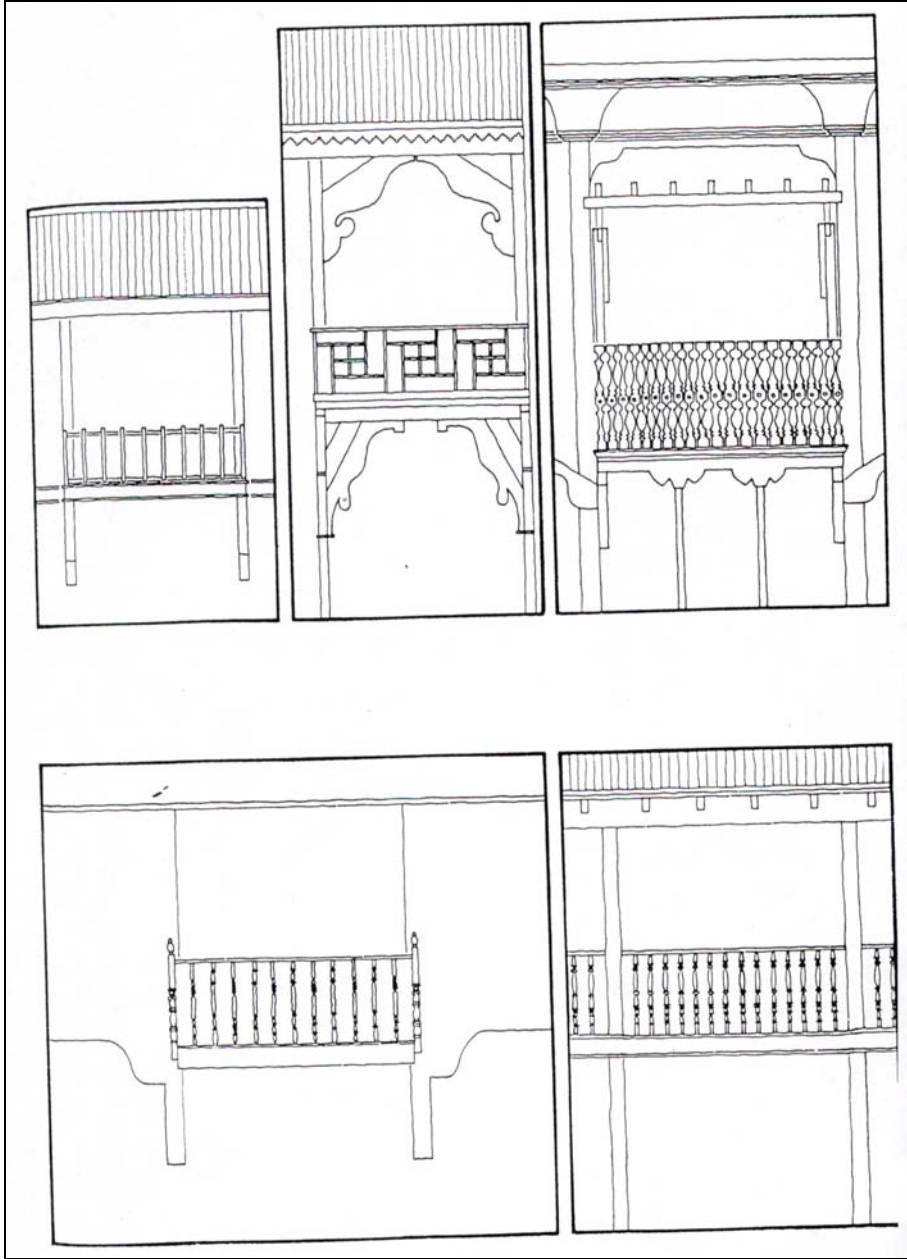
Odunpazarı Geleneksel Konutları'nda katlar arasındaki bağlantıyı sağlayan merdivenlerin çoğu ahşaptır. İlk basamakların avluya oturtulacağı durumlarda, ahşap ile taş döşemenin bağlantısını kesmek üzere, merdivenler yerden yükseltilecek üç veya dört rıhtlı taşlıkların üzerinden başlatılmıştır. “Merdiven altları genellikle dolap ya da hela olarak planlanmıştır”[13].

“Dış sofalı konut tiplerinde tek kollu olarak planlanmış, iç sofalı konutlarda tek kollu, iki kollu/sahanlıklı, döner merdivenler veya üç kollu / sahanlıklı tipler tercih edilmiştir. İç ve orta sofalı konutların merdivenlerindeki basamaklar, dış sofalı yapılardaki tek kollu merdivenlere göre daha rahat bir çıkış sağlayacak şekilde (ortalama $h=16,5-17,0$, $b=25,5-27,5$ cm) boyutlandırılmışlardır. Tek kollu merdivenlerde basamak genişlikleri ortalama 25,0 cm, yükseklikleri 17,0 cm.dir. 2,5–4,0 cm. kalınlığındaki tahtalardan yapılan basamaklar limon kirişleri üzerine oturtulmakta ve dış mekânlardaki merdivenlerdeki rıhtların altları çoğunlukla açık bırakılmıştır. İç ve orta sofalı evlerdeki merdivenlerin ise rıht altları kapalıdır. 90 cm yüksekliğindeki ahşap korkuluklar, eğrisel oyma profillerle bezenmiş düşey ahşaplar ve bunların bağlantısını sağlayan profilli, sert ağaç bir trabzandan oluşmuştur” [5].

Balkon Korkulukları

Balkonlarda genellikle, düz ahşapların 10–20 cm aralıklarla dizilip alt ve üstten birbirine bağlandığı yalın korkuluk biçimleri uygulanmıştır. Bu korkulukların tornada işlenerek profillendirildiği örneklerle de oldukça sık rastlanmaktadır. Korkuluk yükseklikleri 90cm dir [5] (Şekil 5.17).

Şekil 5.16. Balkon korkuluklarına örnekler [5]

5.4.4. Çıkmalar

Çıkmalar, konutun yer aldığı arsanın doğal ve kentsel verileri ile Türk Evinin sosyal yaşantısı gerekleri doğrultusunda biçimlenen yapı öğeleridir. Zemin katlar içe dönük olarak düzenlendiği için üst katlarda olabildiğince dışa açılmak ve sokaktaki olayları izleyebilmek, kadının komşusuna seslenmesi, sohbet etmesi gibi gereksinimlerini karşılayacak dinlenme ve eğlenme köşeleri oluşturmak; en elverişli ışık, görüntü ve serinleme olanaklarını sağlamak; serbest geometrili parsel oluşumlarının yarattığı eğik sokak doğrultularını oda içinde algılamamak ve dik açılı hacimler oluşturmak amacı ile ortaya çıkmış ve zengin çeşitlemeler gerçekleştirilmiştir.

“Çıkma tipleri; oldukça sık rastlanan “Giriş Nişi”nin varlığı ile cephe düzenini belirleyen konumlarına göre gruplanabilmektedir. Ayrıca çıkmanın plandaki geometrik biçimi (dikdörtgen çıkma, düzeltme çıkması, eğrisel çıkma, çokgen çıkma, sokak köşelerindeki dönüşleri kolaylaştırıcı pahların üzerinde yer alan çalık köşe çıkmaları) de bir diğer değişken olarak ele alınır. Konutlarda çıkma sistemi ise genelde payandalı ya da payandasız tiptedir, bağdadi tekniği ile sıvanarak ya da bazı süsleme bezeme tekniği kullanılarak dış cepheden algılanması zor hale gelmiş olsa da çıkmaların tümünde taşıyıcı sistem ahşaptır” [5] (Şekil 5.18, 5.19).

Odunpazarı Geleneksel Konutları’nda çıkma düzenlerini şöyle guruplayabiliriz;

1-Çıkmasız Yapılar

2-Çıkmalı Yapılar

A-Kapalı Çıkma

a- Girişi Nişsiz

- 1- Kat boyunca çıkmalı
- 2- İki yanda çıkmalı
- 3- Tek yanda çıkmalı
- 4- Testere çıkmalı (düzeltme çıkma), tekli, ikili, üçlü.
- 5- Köşe düzeltmeli
- 6- Ortada çıkmalı

b- Girişi Nişli

- 1- Kat boyunca çıkmalı
- 2- İki yanda çıkmalı
- 3- Tek yanda çıkmalı
- 4- Testere çıkmalı (düzeltme çıkma), tekli, ikili, üçlü.
- 5- Köşe düzeltmeli
- 6- Ortada çıkmalı

B- Açık Çıkma / Balkon

a- Girişi Nişli

- 1- Ortada
- 2- Yanda

b- Girişi Nişsiz

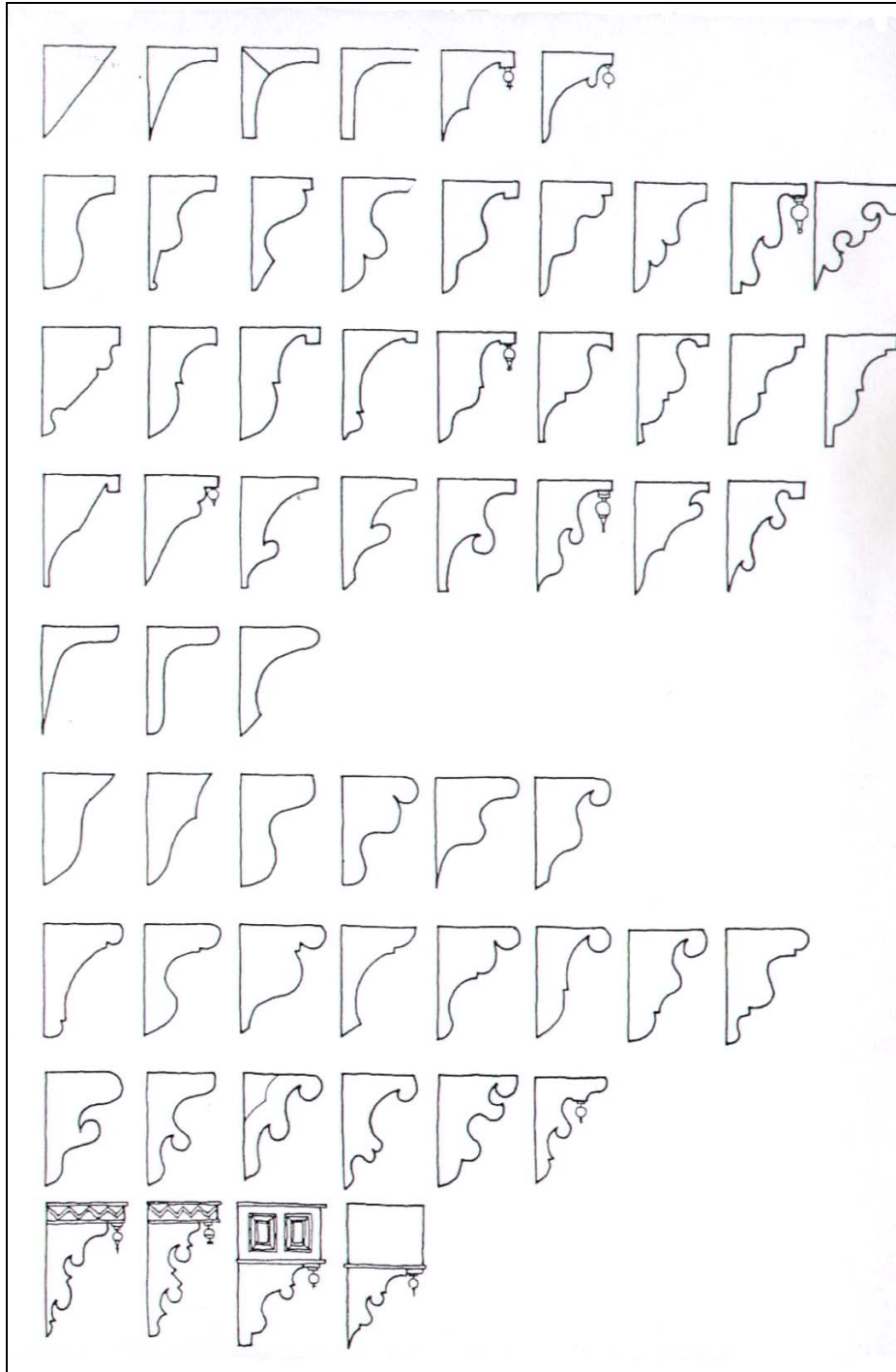
- 1- Ortada
- 2- Yanda

Çıkma altlarında yer alan konsollar, çıkmaların yükünü beden duvarına aktarma görevi görürler. Genellikle zemin kat beden duvarlarındaki hatıllara oturtulurlar. Odunpazarı geleneksel konutlarında bir çıkmayı destekleyen konsol sayısı en fazla 7'dir (Şekil 5.20).

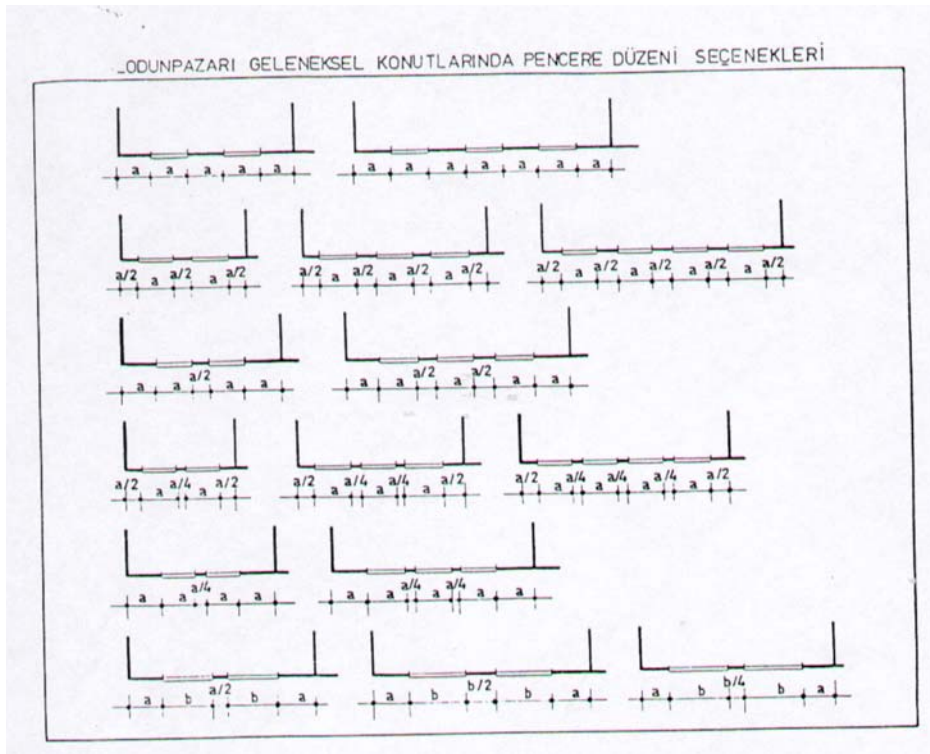

Şekil 5.19. Çıkma altlarında yer alan konsollara örnekler [5]

5.3.5. Cepheler

Odunpazarı geleneksel konutlarında cephe düzenleri, yapının konumu, çıkma düzenleri, pencere ve saçak formları, oturma alanı vb. özelliklerine göre şekillenirler. Bölgeye özgü bu karakteristik özellikler ilgili bölümlerde ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Odunpazarı geleneksel konutlarında cephe düzenlerine örnekler ve cephelerdeki pencere organizasyonu Şekil 5.21 – 5.27 de gösterilmiştir.

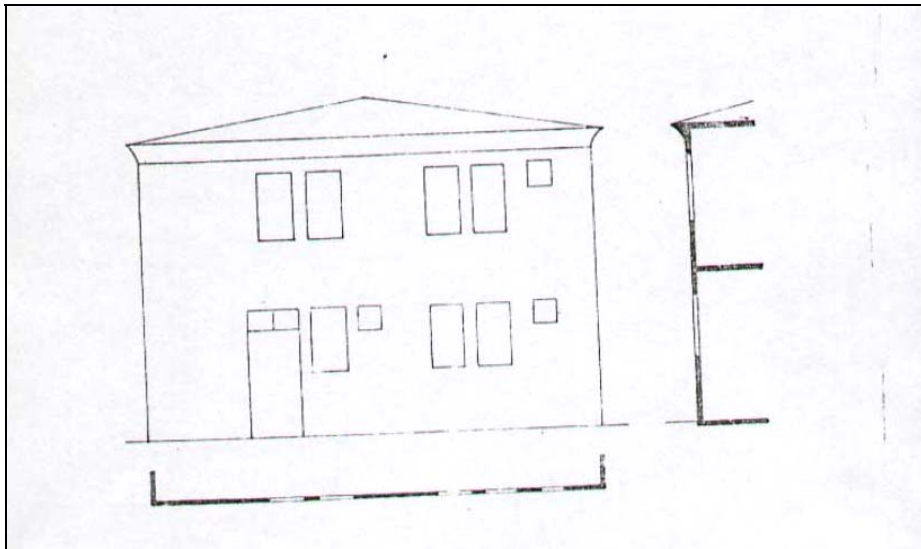

Şekil 5.20. Pencere düzeni tipolojisi [5]

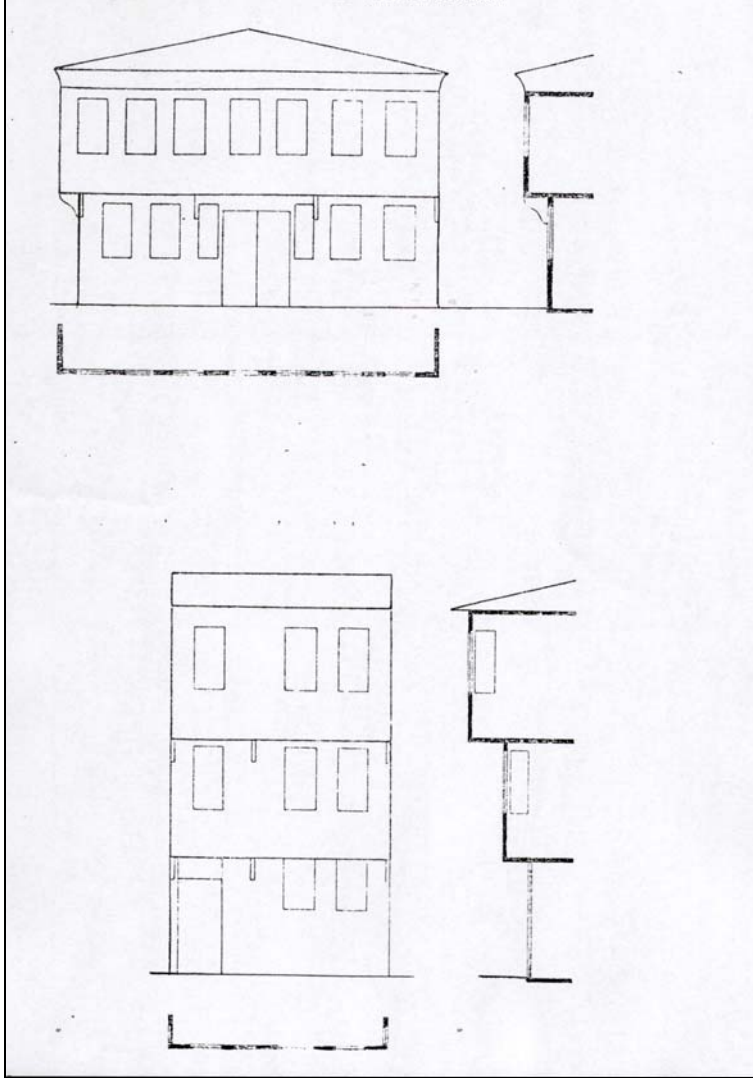

		DAR CEPHELİ			GENİŞ CEPHELİ		
		Çıkmasız	Çıkmalı	Çok Çıkmalı	Çıkmasız	Çıkmalı	Çok Çıkmalı
2 KATLI	Sokaktan giriş						
	Bahçeden giriş						
3 KATLI	Sokaktan giriş						
	Bahçeden giriş						

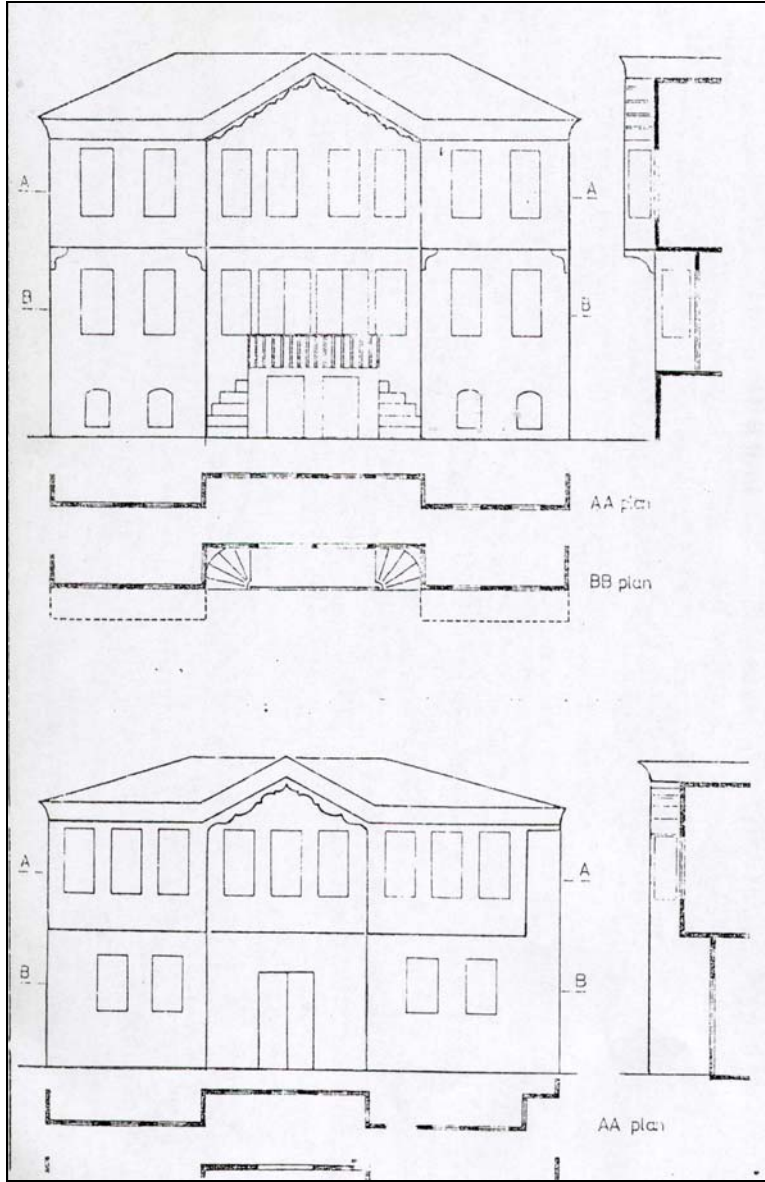
Şekil 5.21. Cephe düzeni tipolojisi -1- [20]

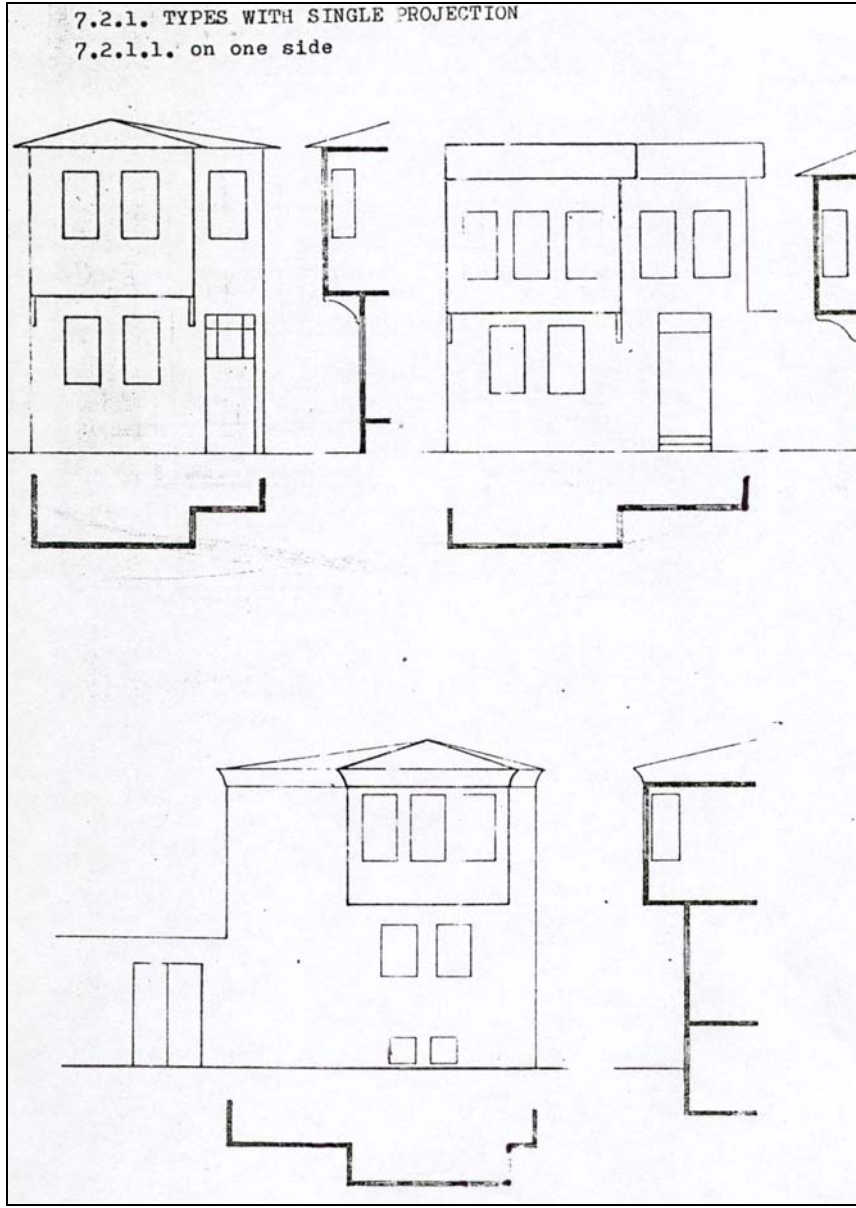
Şekil 5.22. Cephe düzeni tipolojisi “çıkmasız” -2- [13]

Şekil 5.23. Cephe düzeni tipolojisi “kat boyunca çıkmalı” -3- [13]

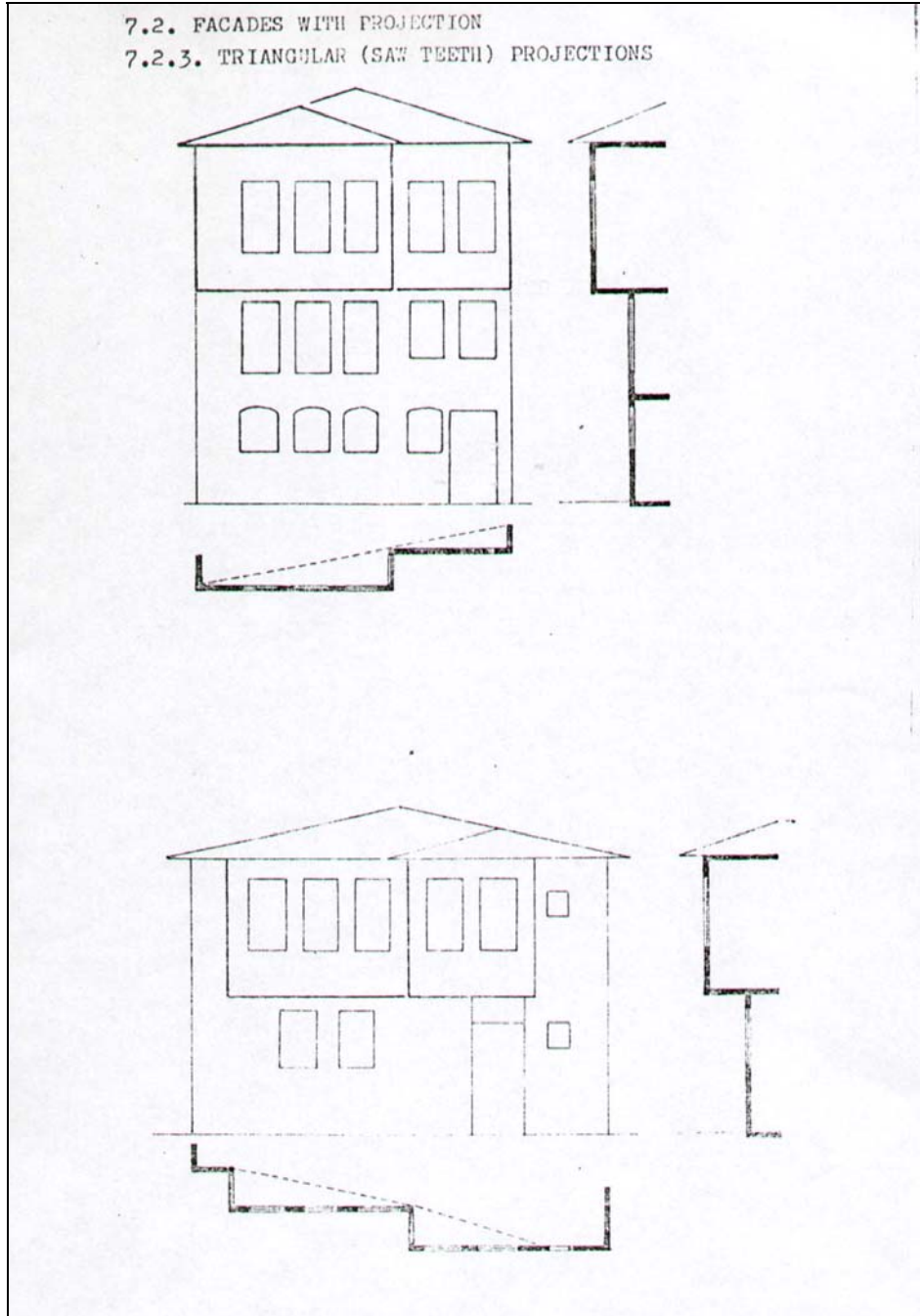

Şekil 5.24. Cephe düzeni tipolojisi “iki yanda çıkmalı” -4- [13]

Şekil 5.25. Cephe düzeni tipolojisi “ortada veya yanda tek çıkmalı” -5- [13]

Şekil 5.26. Cephe düzeni tipolojisi “testere çıkmalı” -6- [13]

5.4.6. Çatı ve çatı örtüleri

Odunpazarı geleneksel konutlarının çatı kuruluşunda mahyaların biçimlenişini belirleyen en önemli etkenlerden biri, yapının ayrık ya da bitişik düzende olmasıdır.

“Yan cepheleri sağır olan evlerde sokağa ve arka bahçeye doğru akıntılı, iki yöne eğimli/beşik çatılar kullanılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Beşik çatıların sokağa eğimli yüzlerinde hem estetik kaygılarla, hem de çıkmalara bağlı işlevsel gereksinmelerle yapı - örtü ilişkisinin kuruluşunda değişik saçak seçenekleri uygulanmış, etkinin yoğunlaşması istenen alanlarda eğim yönleri değiştirilip yeni mahyalar eklenerek, sokağa eğimli yüzeyler kırma çatıya dönüştürülmüştür. Yapılarda örtünün eğimi genellikle %30 dolaylarındadır. Çatılarda ahşap taşıyıcı sistemin kurulması için geçmeli bağlantılar yapılmamış tüm tespitlerde çivi kullanılmıştır” [5].

Örtü oluklu alaturka kiremittir. Bazı konutlarda yöreye özgü bir özellik olarak cephenin ortasındaki çatı bölümü yükseltilerek, üçgen ya da karmaşık profilli alınlar oluşturulmuştur. Konutların çoğunda yağmur oluğu yerleştirilmemiş, özellikle beşik çatılı çözümlerde suyun serbestçe akması sağlanmıştır (Şekil 5.28).

_COUNPAZARI GELENEKSEL KONUTLARINDA SAÇAK DÜZENİ SEÇENEKLERİ							
örnek sayısı		oranı		örnek sayısı		oranı	
2 yöne eğimli / boşuk çatılar		29 — % 9.86		11 — % 3.74		19 — % 6.45	
		2 — % 0.68		2 — % 0.68		11 — % 3.74	
		33 — % 11.22		14 — % 4.77		2 — % 0.68	
						6 — % 2.04	
						8 — % 2.73	
4 yöne eğimli / karma çatılar		35 — % 11.90		8 — % 2.73		15 — % 5.10	
		4 — % 1.36		1 — % 0.34		8 — % 2.73	
				1 — % 0.34		8 — % 2.73	
				33 — % 11.22		20 — % 6.80	
		12 — % 4.07		11 — % 3.74			
				1 — % 0.34			

Şekil 5.27. Çatı düzenlerine örnekler [5]

5.3.7. Saçaklar

Genişliği 60–120 cm arasında değişen saçakların altı bazı durumlarda açık bırakılmış ve mertekler gösterilmiş, bazılarında ise içbükey profilli, eğimli veya düz ahşap kaplamalar yapılmış; bazılarında bunlar bağdadi kaplanıp sıvanarak oluşturulan yüzeylerle saçağın altı kapatılmıştır. Saçak altları kapatılan konutlarda yöreye özgü bir özellik olarak cephenin ortasındaki çatı bölümünün yükseltildiği ve dairesel üçgen ya da karmaşık profilli alınlar oluşturulmuştur. Düz cephelerde çok az örneği bulunan bu uygulama, simetrik planlı evlerin ortasındaki girişi sofa ya da eyvan bölümlerinin dışarıdan vurgulanmasını sağlamak amacıyla geliştirilmiştir [5].

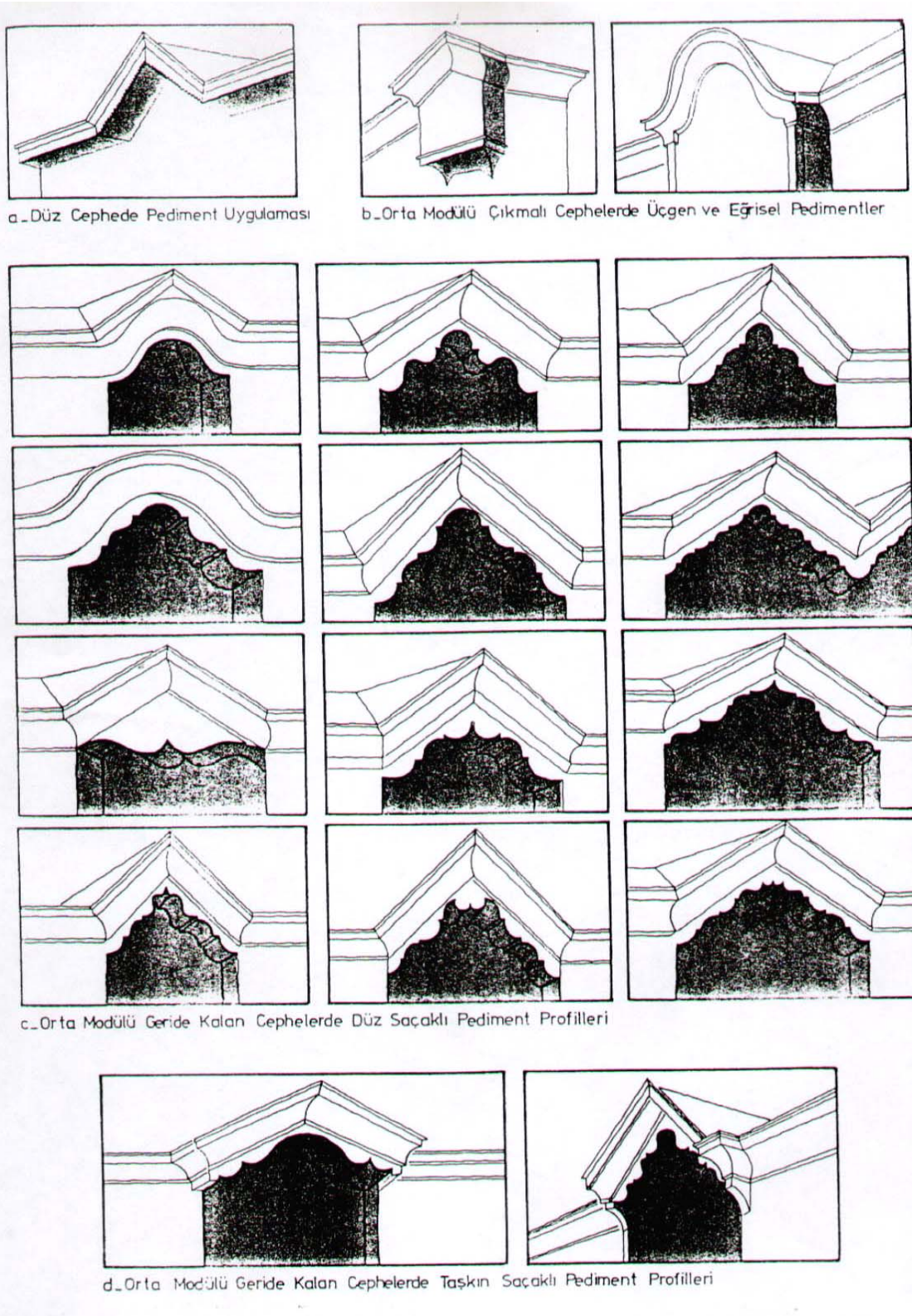
Odunpazarı geleneksel konutlarının yapı - örtü ilişkisi için dört farklı uygulama türü gerçekleştirilmiştir. Konutun ayrıık ya da bitişik düzende oluşuna göre seçilen beşik veya kırma çatı çözümlerinin her ikisinde de gözlenen bu uygulama türleri şunlardır:

1. Genişliği 50 – 80 cm. arasında olan bir saçak, boyutu değişmeden tüm cepheye paralel olarak devam etmekte ve %73.46 lık bir uygulama oranıyla bölgenin en ayırtkan yapı - örtü ilişkisini simgelemektedir. Sabit bir gölge boyutu elde edilen bu tür çözümlerde, cephedeki girinti ve çıkıntılara paralel taşmalar için değişik saçak kırılma biçimleri geliştirilmiştir.
2. Saçak cepheye paralel olarak, yönünü hiç değiştirmeden düz devam etmekte ve yapıdaki girintilerden bağımsız bir doğrultuda uzanmaktadır. Cephe biçimine uyan doğrultu değişiklikleri olmadığı için, taşkın kısımların gerisinde kalan yüzler daha geniş saçaklı ve gölgelidir. İki çıkma arasında kalan geniş saçaklı bölgeler, bazen çatı kırılmalarıyla daha da belirginleştirilebilir. Bu tür saçak düzeni % 25 e yaklaşan bir oranla birinci tür çözümleri izlemektedir.
3. Saçak gene cepheye paralel olarak uzanmakta, ancak iki çıkma arasındaki bölgede dışarı taşırılarak geride kalan eyvan kısmı belirginleştirilebilmektedir. Yalnızca iki örneğine rastlanan bu çözüm ile cephenin diğer kısımlarındaki saçak

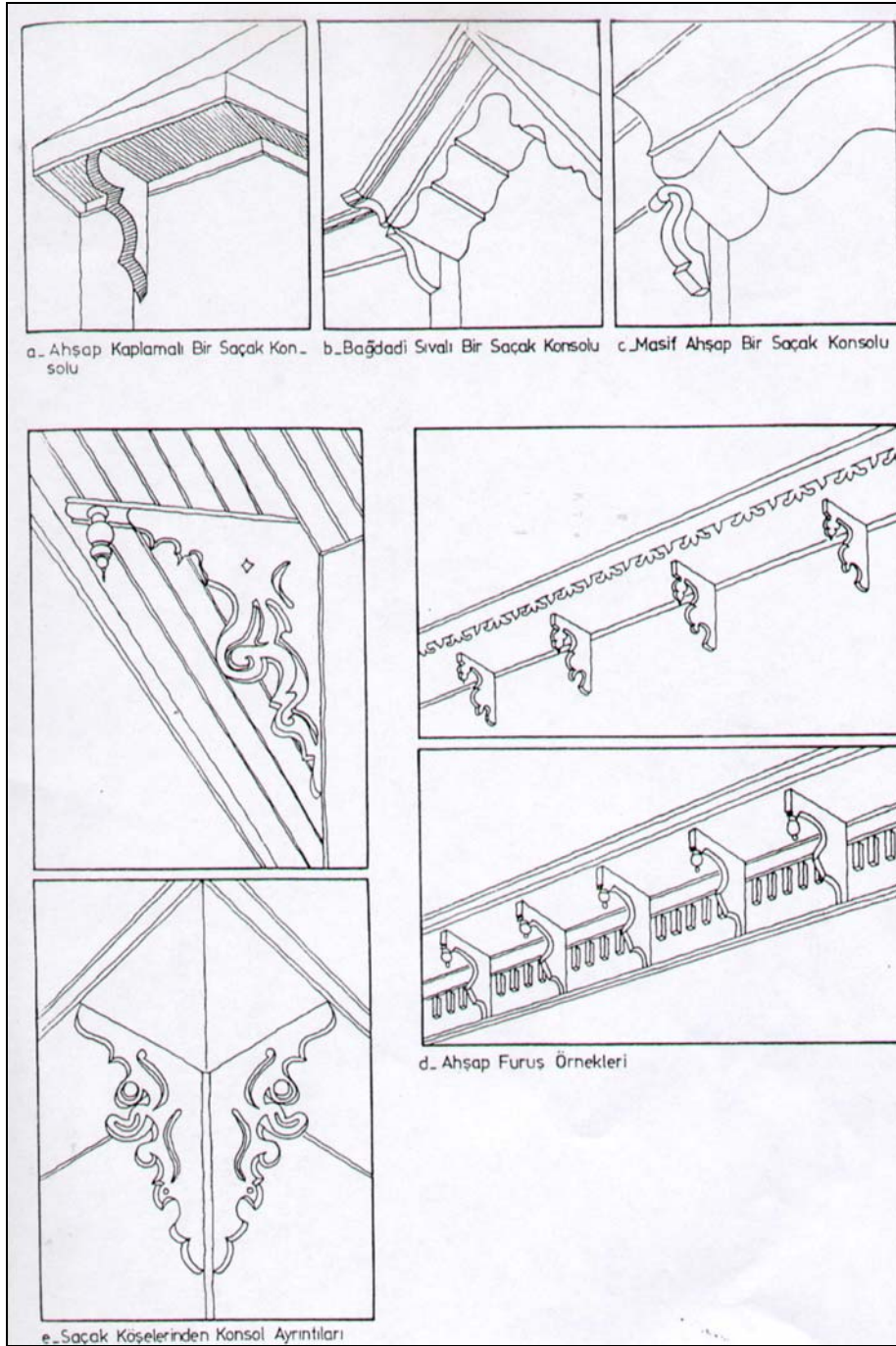
boyutunun yaklaşık üç katına eşit olan genişlik ve buna bağlı olarak da eyvanda oldukça önemli bir gölgeleme elde edilmektedir.

Saçak cephe biçiminden bağımsız olarak yapıya uymayan bir doğrultuda uzanmakta; örtü ile çıkmaların üzerinde bulunan bir saçak, çıkmalara uyarak değil de zemin kat doğrultusuna paralel olarak devam etmekte veya belirli bir yere kadar cepheye paralel giden saçak, geride kalan kısmı örteceği noktadan itibaren doğrultu değiştirmektedir. Az sayıda örneğine (3 adet) rastlanan bu tür çözümlerde, yapı ile örtü arasındaki açıya göre lineer olarak değişen bir gölge boyutu sağlanmaktadır [5] (Şekil 5.29- 30).

Şekil 5.28. Saçak profillerine örnekler [5]

Şekil 5.29. Saçak altlarında yer alan konsollara örnekler [5]

5.4.8. Süslemeler

Geleneksel Odunpazarı evlerinde herhangi bir süsleme ögesinin bulunmadığı evlerin yanı sıra özellikle tavan süslemesine yer verilen konutlar da çoğunluktadır. Bu tavan süsleri genellikle büyük sofalı konutların sofalarında ve konutun başodasında yer almıştır. Bu süslemeler ahşap çubukların oyularak şekillendirilip motifler oluşturarak, ya da boyama ile figürler ve motifler oluşturarak veya bir oda / sofa duvarının tamamının resimlendirilerek boyanması şeklinde görülebilmektedir.

Özellikle içbükey saçak biçimleri ile yapı giriş cephesi ortasında şekillenen bölgeye özgü farklı saçak profillendirilmesi ile oluşturulan formlar, saçak ve çatılarda kullanılan ahşap bezeme örnekleri, farklı çıkma ve konsol çeşitlenmeleri, pencere oranları ve bir araya gelişleri, kat silme ve pervazları ile bunların özgün yapı malzemeleri cephelerde yer alan yegane süs ögesidir. Bu özellikler dokuda önemli bir süsleme zenginliği oluşturur.

5.5. Eskişehir Odunpazarı Hasan Şefik Evi'nin Geleneksel Odunpazarı Konut Tipolojisindeki Yeri

Odunpazarı tarihi sit alanı içerisinde yer alan Hasan Şefik Evi, geleneksel Odunpazarı konutlarının özgün özelliklerini yansıtan bir konuttur. Yapıya ait ilk kesin yazılı belgelerin tarihi 1952 olarak belirlenmiştir. Ancak, yapının yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, binanın eski sahibi olan Cemalettin Sarar'dan alınan bilgiye ve yapım tarihi bilinen yapıların incelenmesi sonucunda tespit edilen tipolojik özelliklerine göre 19. yy sonlarında (1895 – 1910) inşa edildiği sonucuna varılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde yapının plan tipi, cephe, çıkma ve saçak şekillerinin yapım tekniğinin Odunpazarı genelindeki konutlara ne ölçüde benzediği, yöresel özellikleri taşıyıp taşımadığının anlaşılması ve yapıda bilinmeyen bazı özelliklerin

geleneksel özelliklerle karşılaştırılarak ortaya konması amaçlanmış ve bu konuda bazı tezler ve kitaplardan faydalanılmıştır.

Bu inceleme sonucuna göre Hasan Şefik Evi, *köşe parsel, bitişik nizam ve arka bahçelidir. Sokak cephe ve sokaktan tek girişli, iki katlı* bir yapıdır. Hasan Şefik Evi fiziksel çevre analiz paftalarında yakın çevrede yer alan geleneksel konutların sokak-giriş-bahçe düzeni dağılımları ile yükseklik ve kat adedi yönünden inceleme ve karşılaştırmaları ayrıntılı olarak belirtilmiştir (Şekil 5. 3- 5.4).

Plan tasarımı ve mekân ilişkileri bakımından “*ayrık düzen, eyvansız iç sofalı ve dört odalı konutlar*” tipolojisi içerisinde yer aldığı anlaşılmıştır. İki sokağa da açılan köşe odası olan 106 mekânının, iki yöne açılan pencereli aydınlık ferahlığı, özenli ve diğer odalardan farklı tavan süsleme işçiliği, çift kanatlı kapısı ve özenli işçiliği ile konutun *başodası* olduğu anlaşılmıştır.

Tavan kaplama düzeni “*tek yönde çıtalı*”, “*pervazları profilli tek yönde çıtalı*”, ve başodada ise “*pervazları profilli göbekli*” tavan sistemleri uygulanmıştır. Tüm mekânların tavanlarında, tavan ve duvar birleşim yerlerinde 10 ve 16 cm lik pervazlar kullanılmıştır.

Ön cephe çıkması yönünden incelendiğinde, yapı bir tarafından bitişik olduğu için kuzey cephesinde ve batı cephesinde çıkma yapılmıştır. Başodada iki yönlü diğer odalarda tek yönlü çıkma düzeni mevcuttur. Sofada çıkma yapılmamıştır. Kuzey giriş cephesi esas alınarak incelendiğinde, “*girişi nişsiz, iki yandan kapalı çıkmalı yapılar*” grubuna girmektedir. Yapıda 45 cm çıkma yapılmıştır. Yapının cephe verdiği her iki sokaktaki konutlara bakıldığında yine aynı düzen görülmüş, batı cephesinde yer alan bitişik sıra evlerde sadece odalarda tek yönde çıkmalar yapılmış sofalar yine çıkmasız plandadır.

Pencereler dört bölmeli ve her bölme de açılır kanatlı olup toplam dört kanatlıdır. Tipoloji içinde “a” pencere genişliğine göre “*çıkma köşelerde ve iki pencere arasında a/2 oranında dolu duvar*”, çıkma olmayan sofada ise yine “a” pencere genişliğine göre “*iki pencere arasında a/4 oranında dolu duvar*” pencere

düzeninde, “ *dört bölmeli ve dört bölmesi de kanatlı penceredir*”. Aynı sokak üzerindeki yapılarda da aynı tip pencereler kullanılmıştır.

Yapının zemin katında bulunan pencerelerde 15 cm ara ile yatayda düz demir parmaklık kullanılmıştır. Odunpazarı geleneksel konutlarının hemen hepsinde aynı tür demir parmaklık, özellikle yapıların zemin katlarında, zemin katı düşük kotta olan bazı örneklerde birinci katta da kullanılmıştır.

Tüm özgün kapılar “*camsız ve tablalıdır*”. Birinci kattaki 106 numaralı başoda dışındaki tüm iç kapılar tek kanatlıdır. Sadece başoda kapısı ile ana giriş kapısı çift kanatlıdır. Yapı giriş kapısı ise “*üstü penceresiz çift kanatlı ve yan pencerelidir.*”

Zemin katta özgün döşeme ve kaplaması ahşaptır. Ancak bazı mekânlar ev sahiplerince sonradan değiştirilmiştir. Tüm Odunpazarı geleneksel konutlarında olduğu gibi birinci kat döşemesi ve kaplaması tamamen ahşaptır.

Diğer Odunpazarı konutlarında olduğu gibi Hasan Şefik Evi’nde de odalarda yüklükler kullanılmıştır. Zemin kattaki Z02 mekânı ile bu odanın üstünde yer alan birinci kattaki 102 odasında “*ocak ve yüklük öğeleri bir arada çözülmüş*” ve birçok örnekte olduğu gibi ocak giyotin bir dolap kapağı ile gizlenmiştir. Geleneksel Türk evinin en belirgin özelliklerinden biri olan gusulhane Odunpazarı evlerinde de mevcuttur. Hasan Şefik Evi’nde ise Z02 mekânında olduğu izlerinden tespit edilmiş, ev sahiplerince de kaldırılmış olduğu belirtilmiştir.

Zemin kat ve birinci kat bağlantısını sağlayan özgün merdiven gelenek olduğu üzere ahşaptır. Tüm iç sofalı evlerde olduğu gibi rıhtlar kapatılmıştır. Korkuluklar yine tipolojiye uygun olarak eğrisel oyma profillerle şekillenmiş düşey ahşaplardan oluşmakta ve bunlar profilli sert ağaçtan yapılmış bir trabzanla bağlanmaktadır.

Diğer Odunpazarı konutlarında olduğu gibi Hasan Şefik Evi çatısında da yağmur oluğu kullanılmamıştır. Odunpazarı Evlerinin en belirgin özelliği olan çatı saçak ve duvar birleşiminde uygulanan ve yapının sofa mekânını vurgulayan biçim burada da

uygulanmıştır. Bu alın “*eğrisel profilli olarak şekillenmiş ve bağdadi tekniğinde*” kaplanarak, sıvanmıştır.

Cephede ıkma altında yer alan konsollar ise hemen hemen tüm Odunpazarı Geleneksel Konutlarında olduğu gibi “*ahşap kaplanmıştır*”. Ancak Odunpazarı Geleneksel Konutlarında bağdadi kaplanarak sıvanmış olan örnekler de oldukça fazladır.

6. RESTİTÜSYON

6.1. Restitüsyon Yöntemi

“Restitüsyon, değişmiş, kısmen yıkılmış ya da yok olmuş öğelerin, yapıların veya yerleşmelerin ilk tasarımlarındaki ya da belirli bir tarihteki durumlarının, arşiv kayıtlarından, yapı üzerindeki izlerden, yapıya, yerleşmeye ait çizim, fotoğraf gibi belgelerden yararlanılarak ortaya konmasıdır” [19].

Eskişehir Odunpazarı Hasan Şefik Evi’nin restitüsyon çalışmasındaki amaç, yapıdaki değişiklikleri belirleyip, bilimsel verilere dayalı olarak özgün halini tespit etmek ve restorasyon çalışmalarına zemin hazırlamaktır. Yok olan ya da değişen yapı öğelerinin özgün hallerinin ortaya konması için, çeşitli kaynaklardan yararlanılarak restitüsyon analizleri yapılmış ve bu analizler sonucunda ortaya çıkan veriler baz alınarak restitüsyon çözümleri yapılmıştır. Öncelikle yapı ile ilgili kaynakların kesinlik derecelendirmesi ve kullanımının gösterildiği restitüsyon ve restitüsyon çizimleri hazırlanmıştır.

6.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı

Odunpazarı Hasan Şefik Evi konut olarak yapılmıştır. Zemin + 1 kattan oluşmaktadır. Konut olarak yapılması ve bu amaç dışında başka bir işlevde kullanılmamış olması nedeniyle konut işlevinin sağlanacağı bütün mekân ve elemanlara sahiptir. İşlevsel olarak değişiklik olmamasına rağmen yapıda bazı mekân eklemeleri ve değişiklikleri mevcuttur. Bu değişikliklerin neler olduğu ve yapının özgün durumunun nasıl olduğunu saptayabilmek için restitüsyon analizi yapılmıştır. Özgün özelliklerin tespit edilebilmesi için yapının kendisi bölgedeki aynı dönem konutlar, yazılı ve görsel belgeler kaynak olmuş, bunların yetersiz kaldığı durumlarda mimari gerekliliği olan elemanlarda mantık yolu ile çıkarımlar yapılmıştır.

Özgünün varolması dolayısı ile yapının kendisinden elde edilen bilgiler ve eski fotoğraflar ve eski kullanıcıların verdiği bilgiler en kesin bilgilerdir. Bunun dışında, bölgedeki aynı dönem yapılar ikinci güvenilirlik derecesindedir. Yapı ile ilgili yaşlı çevre sakinlerinin verdikleri sözlü bilgiler üçüncü güvenilirlik derecesinde bilgilerdir. Bu kaynaklar yeterli olmadığında yapının mimari işleyişi dolayısı ile mutlaka olması gerekenler ise mimari gereklilik olarak tamamlanan ancak kesinliği en az olanlardır.

Yapının restitüsyonu için kullanılan kaynaklar kesinlik derecelerine göre aşağıda sıralanmıştır.

A-Yapıdaki iz ve örneklerden elde edilen kesin bilgiler;

- 1- Varlığı kesinlikle bilinen elemanlar, rölöve çalışması sırasında varlığı kesin olarak belirlenip tespit edilenler.
- 2- İzi olan, biçimi, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler.
- 3- İzi olmayan ancak varlığı ve tüm özellikleri yapıdaki diğer örneklerden elde edilenler.

B- Karşılaştırmalı çalışmalardan elde edilen bilgiler;

- 1- İzi olan, biçimi, boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışmadan elde edilenler.
- 2- Yapıda herhangi bir izi olmayan, ancak tüm özellikleri karşılaştırmalı çalışmadan elde edilenler.

C- Yazılı ve görsel kaynaklardan elde edilen bilgiler.

- 1- Yazılı belge ve fotoğraflar.

2- Sözlü bilgiler.

D- Mimari gereklilik nedeniyle olması gerekenler.

Yukarıda sıralanan kaynakların kullanımı ile Hasan Şefik evinin restitüsyonu hazırlanmıştır. Yapıda fiziksel, kimyasal ve işlevsel bazı bozulmalar mevcuttur, ancak yapıda güney bölümüne eklenen wc – banyo ve mutfak dışında plan bazında değişimler olmamıştır.

Yapıyı mekân bazında değerlendirecek olursak;

Z01 Giriş mekânındaki pabuçluk bölümünün özgün olduğu karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgiler doğrultusunda tespit edilmiş ve muhafaza edilmesine karar verilmiştir. Bu mekândaki mevcut döşeme kaplaması üzerine şap atılmış ve buradaki döşeme yüksekliği artmıştır bu nedenle süpürgeliklerin bir kısmı kapanmıştır. Restitüsyonda döşeme özgün yüksekliğine getirilmiştir. Merdiven altındaki depo-dolap bölümünün kapısı sökülerek yok edilmiştir. Aynı şekilde bu mekândan eklenen kısma geçişte bulunan kapı kanadı yok edilmiştir (izi olan, biçimi, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden gelenler).

Z02 Oda mekânında, D3 duvarında bulunan ocağın önü duvar örülerek kapatılmıştır. Sonradan örülen bu duvarın yıkılarak özgün ocağın ortaya çıkarılması gerekmektedir. Ayrıca aynı duvarda ocak yanında bulunan ve sökülmüş olan gusülhane - dolap bölümünün varlığı tespit edilmiştir (izi olan, biçimi, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden gelenler – birinci el sözlü bilgiler).

Z03 Banyo mekânı özgün oda duvarları önüne tuğla duvar örülerek oluşturulmuştur. Restitüsyon çalışması sırasında sonradan örülen tuğla duvarlar ve eklenen baca kaldırılmıştır. Mevcuttaki döşeme ve duvar kaplaması olan seramik kaplamanın sonradan yapıldığı, karşılaştırmalı çalışmalar ve sözlü bilgiler doğrultusunda özgün döşeme kaplamasının ve döşemenin ahşap olduğu tespit edilmiştir. Restitüsyon çalışmasında bu bilgiler değerlendirilmiş, duvar kaplamasının da diğer odalardaki

gibi sıva ve boya kaplama olduğu bu bilgiler ışığında tespit edilmiştir. Bu mekânın kapısının değiştirildiğine ve özgün olmadığına karar verilmiştir (boyutu, malzemesi yapıdaki diğer örneklerden belli olan - mimari gereklilik).

Z04 Mutfak mekânı yapıya sonradan eklenmiştir. Restitüsyon çalışmasında bu bölüm kaldırılmıştır (karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgiler – birinci el sözlü bilgiler).

Z05 Koridor mekânı betonarme ekleme doğrultusunda uzatılmıştır. Eklenen bölüm restitüsyon çalışmasında kaldırılmıştır. Ayrıca koridorun D1 duvarı özgün duvar önüne tuğla duvar örüldüğünden bu duvar kaldırılmıştır (izi olan – birinci elden bilgiler).

Z06 Oda mekânındaki tezgâh sonradan eklendiğinden kaldırılmıştır. Ayrıca buradaki dış cepheye açılan kapının sonradan yapıya eklendiği anlaşılmış ve kapatılmıştır (karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgi). Odadaki demir doğrama pencere sonradan değiştirildiğinden restitüsyon çalışmasında özgün ahşap malzeme olarak ele alınmıştır. Bu mekân içinde bir helâ bölümünün varlığı tavan kaplamasındaki izlerden tespit edilmiş ve restitüsyon çalışmasında gösterilmiştir (izi olan- karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgi). Bu mekânın mevcut karo kaplamasının özgün olduğuna karar verilmiştir. (karşılaştırmalı çalışma ve birinci el sözlü bilgiler)

Z07 Oda mekânında D4 duvarında yer alan özgün dolabın kaldırılmış olması dışında bir değişme gözlenmemiştir (karşılaştırmalı çalışma ve birinci el sözlü bilgiler).

101 Sofa mekânına girişteki camekân ve kapısının sonradan eklendiği tespit edilmiştir. Ayrıca D2 duvarında yer alan sedir sökölerek yok edilmiştir (izi olan ve karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgi).

102 Oda mekânında herhangi bir değişim gözlenmemiştir.

103 Oda mekanı ve balkonu ile merdiveni, sonradan eklenen betonarme bölüm olduğundan restitüsyon çalışmasında tamamen kaldırılmıştır. Bu bölümdeki balkon

mekanının varlığı ev sahibinin verdiği bilgiler doğrultusunda tespit edilmiş ve restitüsyon çalışmasında yer almıştır (gözlem - karşılaştırmalı çalışmadan ve birinci elden gelen sözlü bilgiler).

104 Depo mekânı da aynı şekilde sonradan eklendiğinden kaldırılmıştır (gözlem - karşılaştırmalı çalışmadan ve birinci elden gelen bilgiler).

105 Oda mekânında herhangi bir değişiklik gözlenmemiştir.

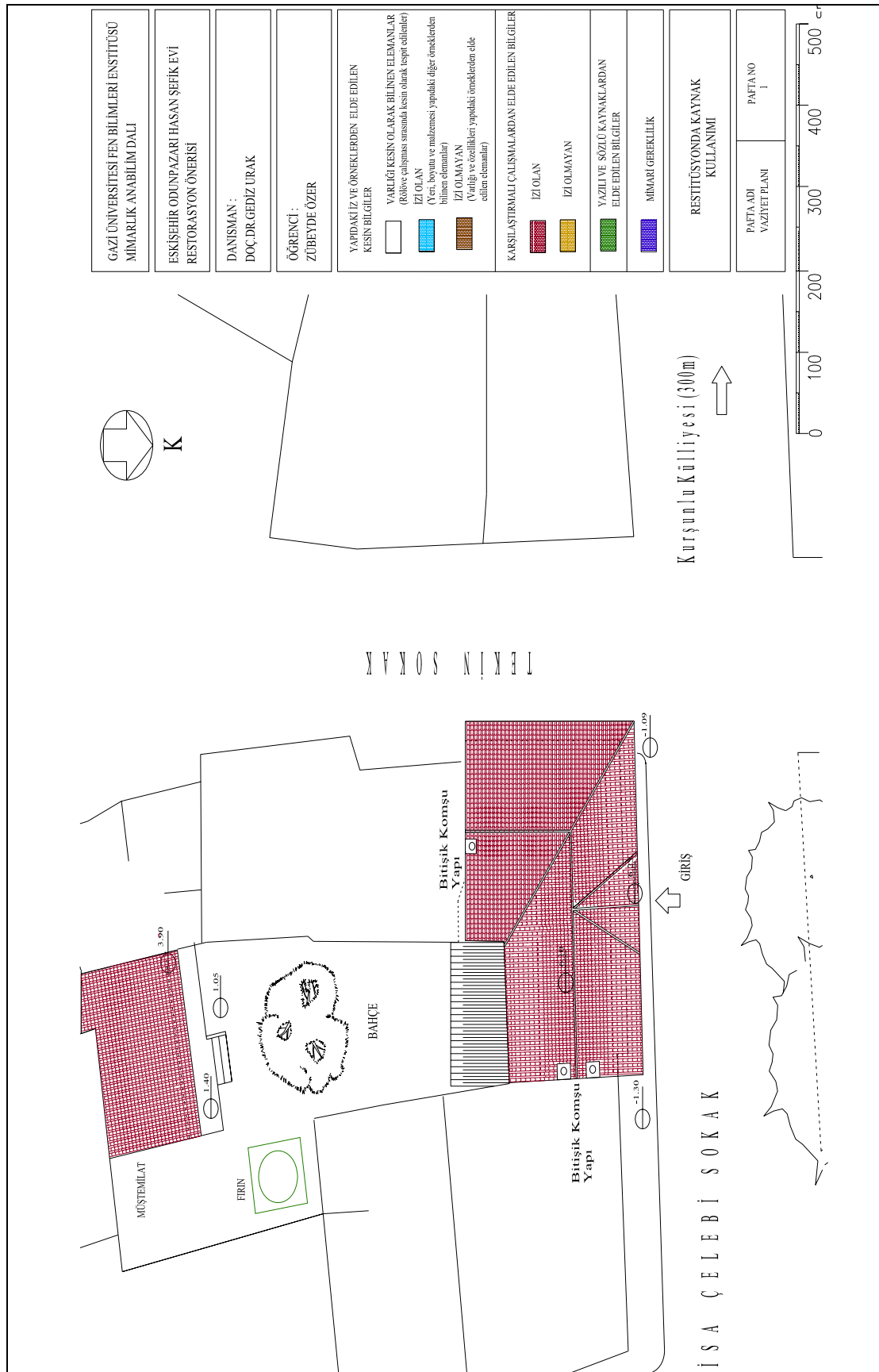
106 Oda mekânı yapının başodasıdır (karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgi), bu mekânda da herhangi bir değişim gözlenmemiştir.

Bahçede yer alan iki bölmeli depo mekânı mevcut ölçü bölmesi dışında şu andaki ev sahibi tarafından tamamen yıkılarak yeniden yapılmıştır. Mevcut boyutlar ve bölmeler korunarak restitüsyon çalışmasında yer almıştır (birinci elden sözlü bilgi ve karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgiler).

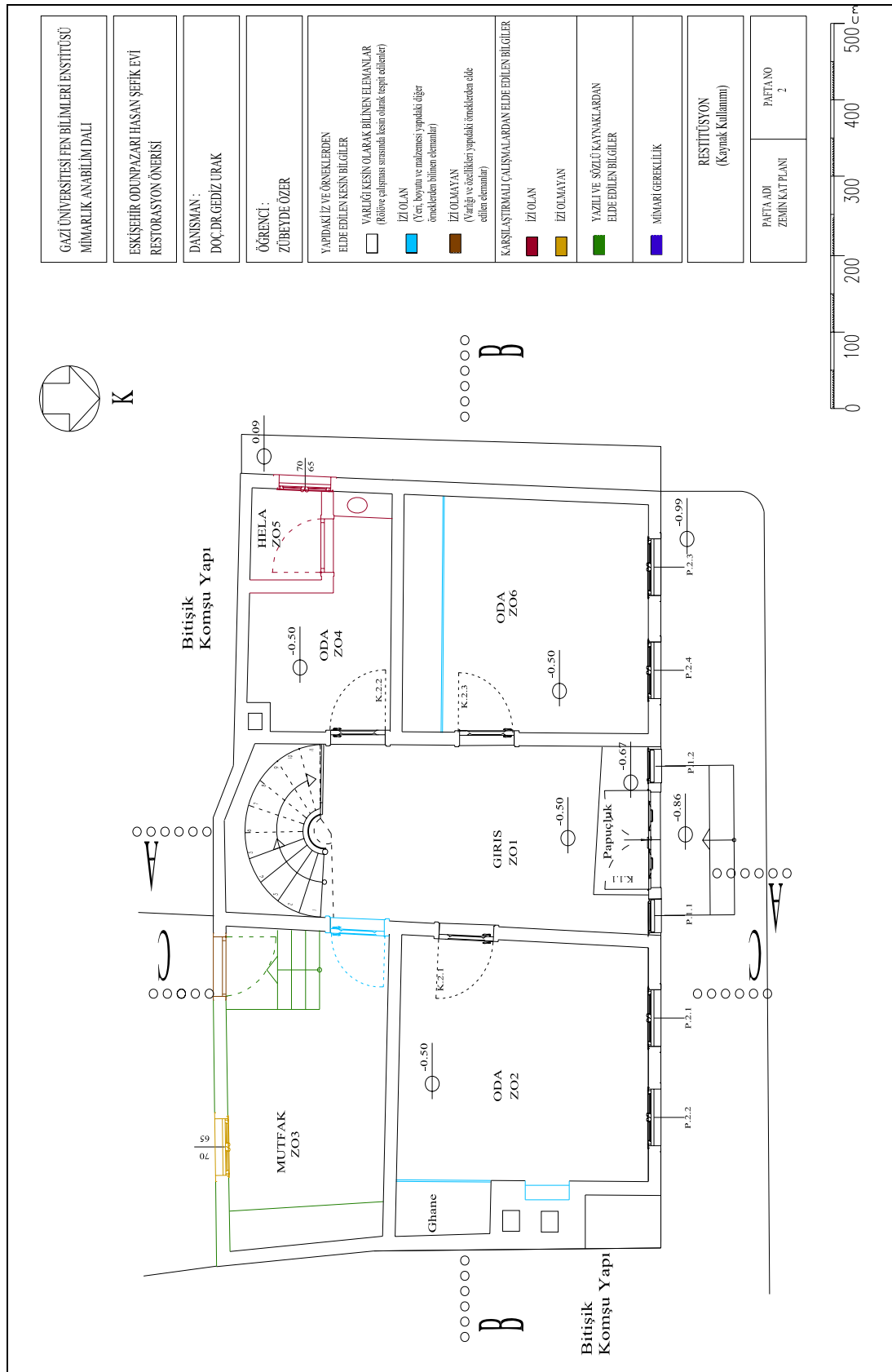
Yine bahçede yer alan hela sonradan yapıldığından restitüsyon çalışmasında kaldırılmıştır (birinci el sözlü bilgi).

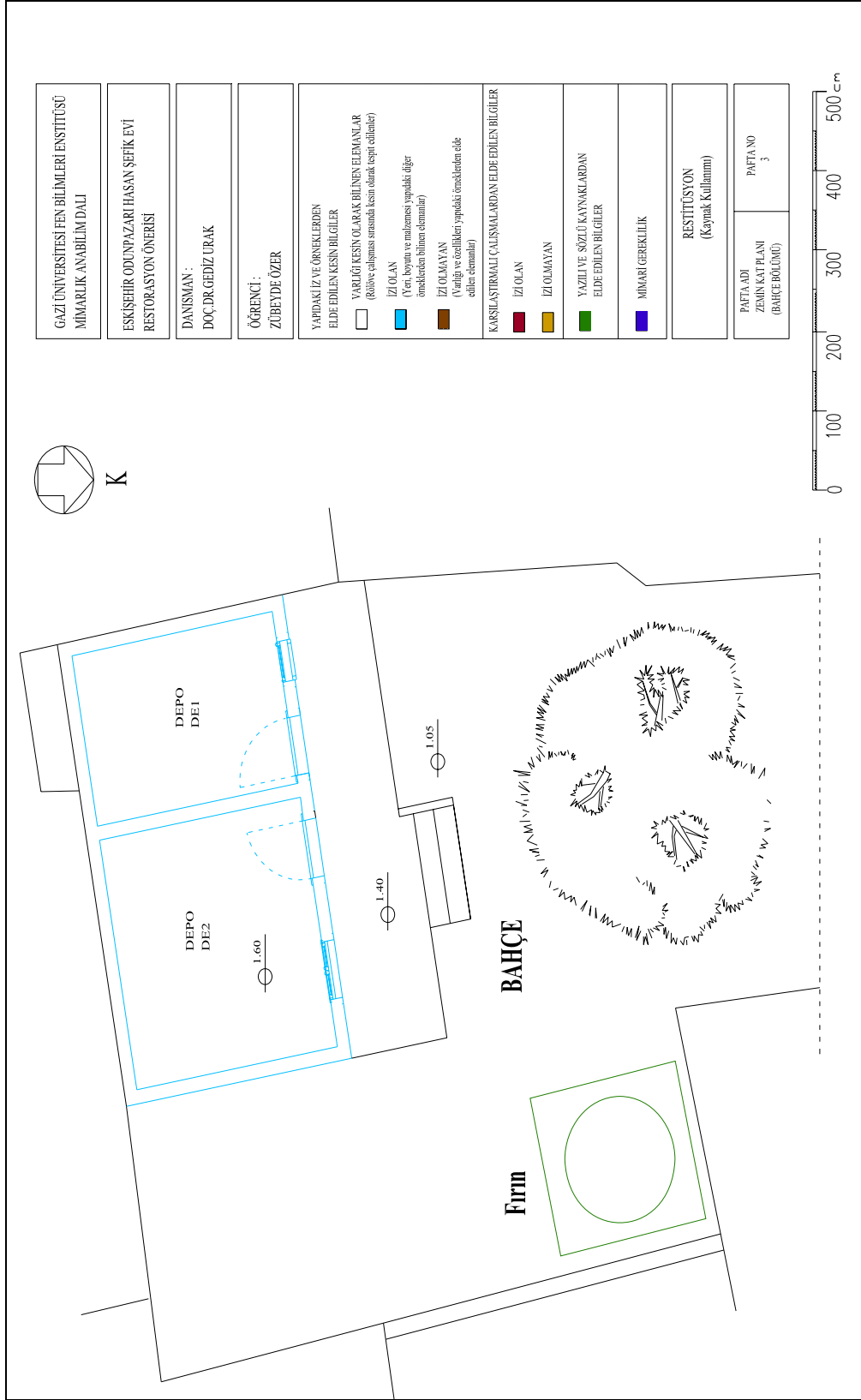
Bahçede tuğla malzemeden yapılan dairesel formda bir fırının mevcut olduğu ancak ev sahibi tarafından yıkılarak yok edildiği tespit edilmiştir (izi olan – birinci elden alınan sözlü bilgi).

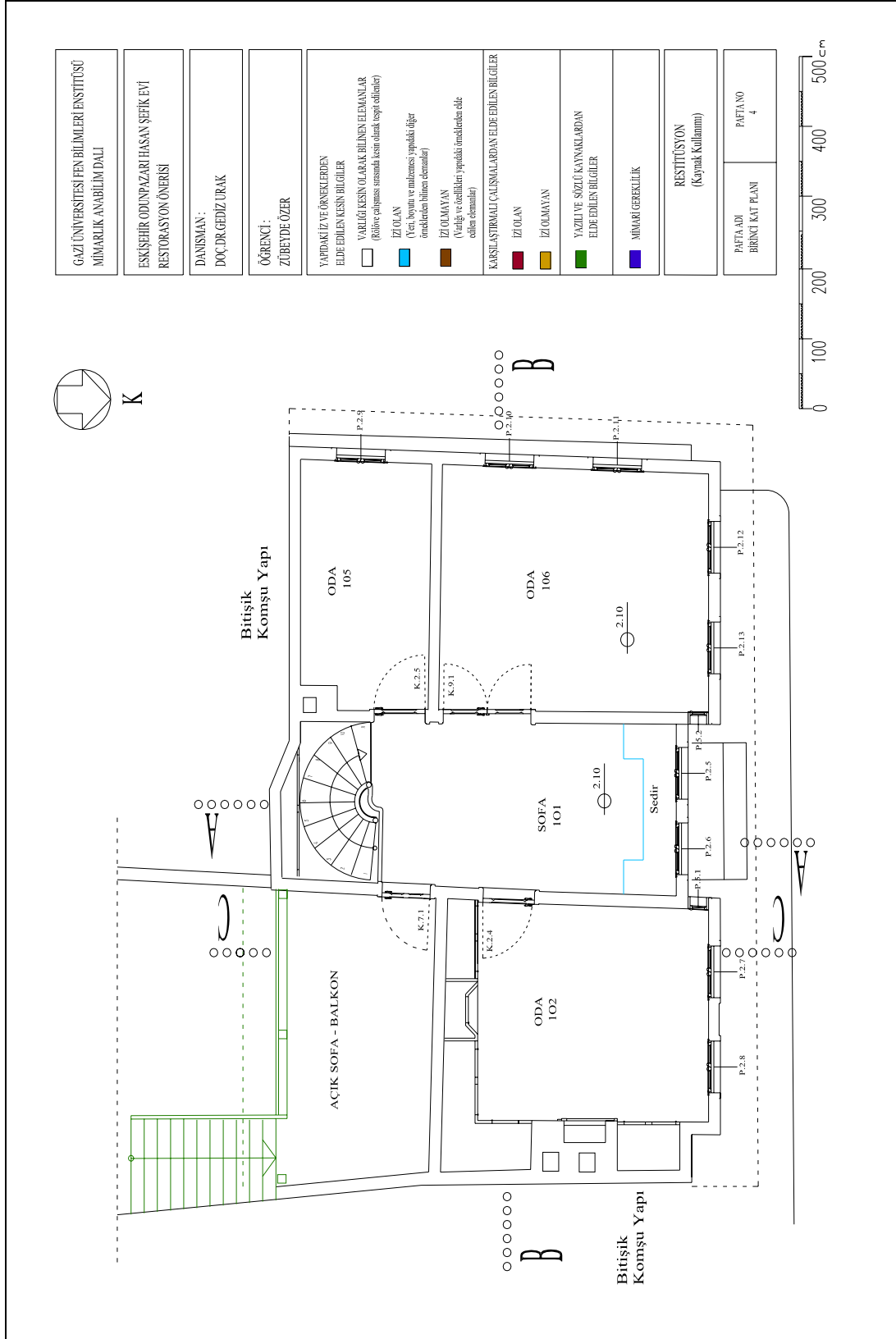

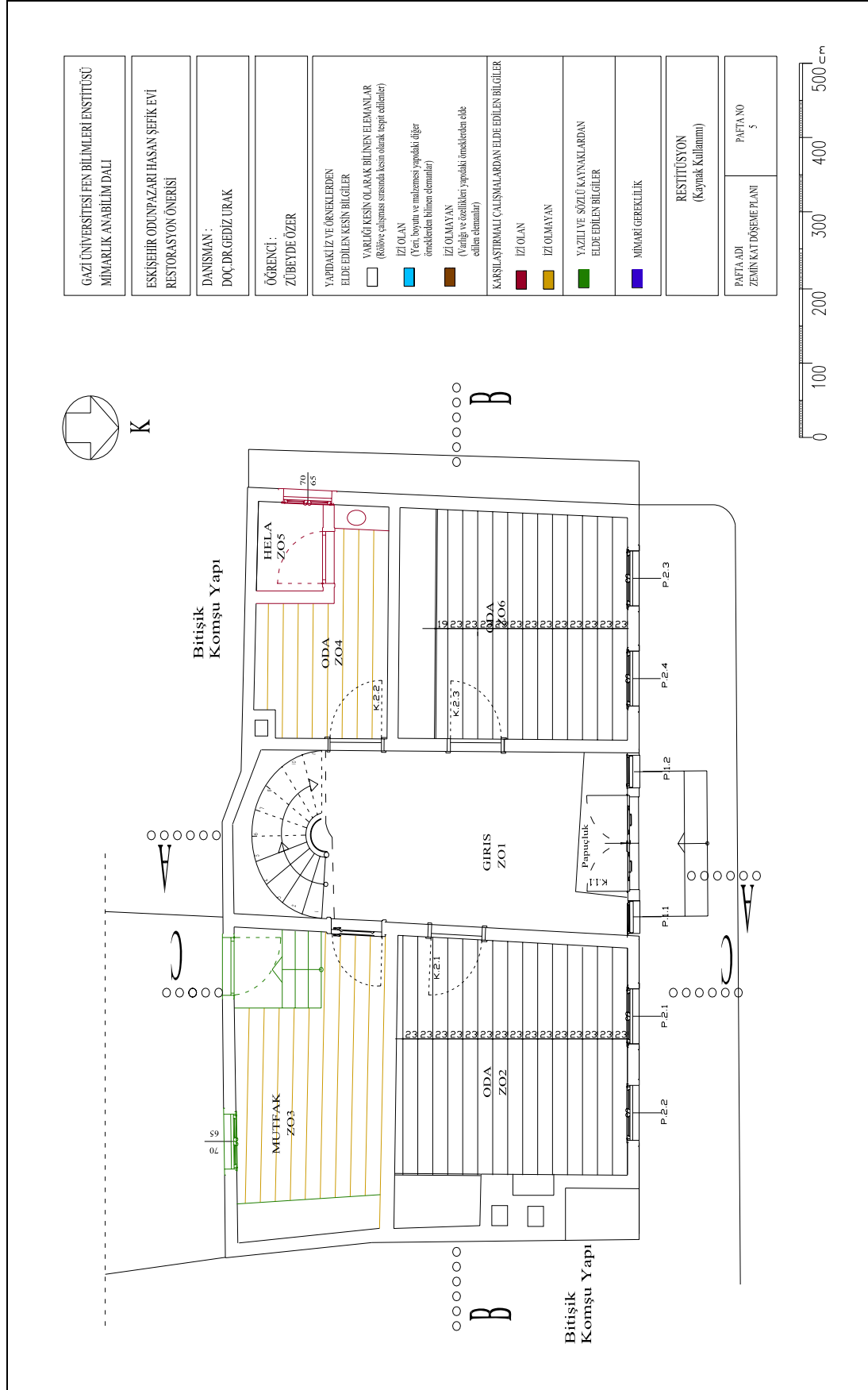
Şekil 6.1. Restitüsyonda kaynak kullanımı vaziyet planı

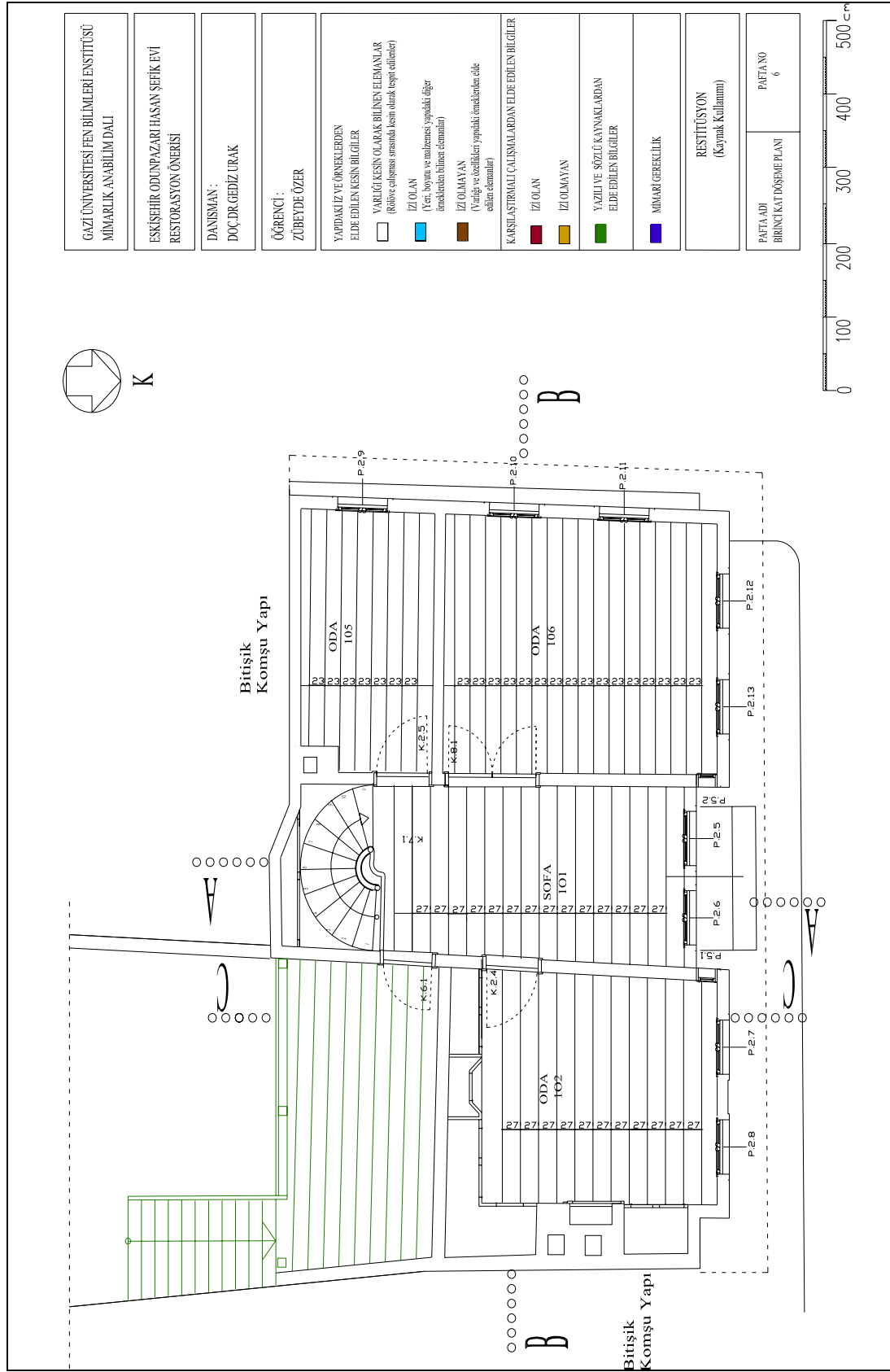

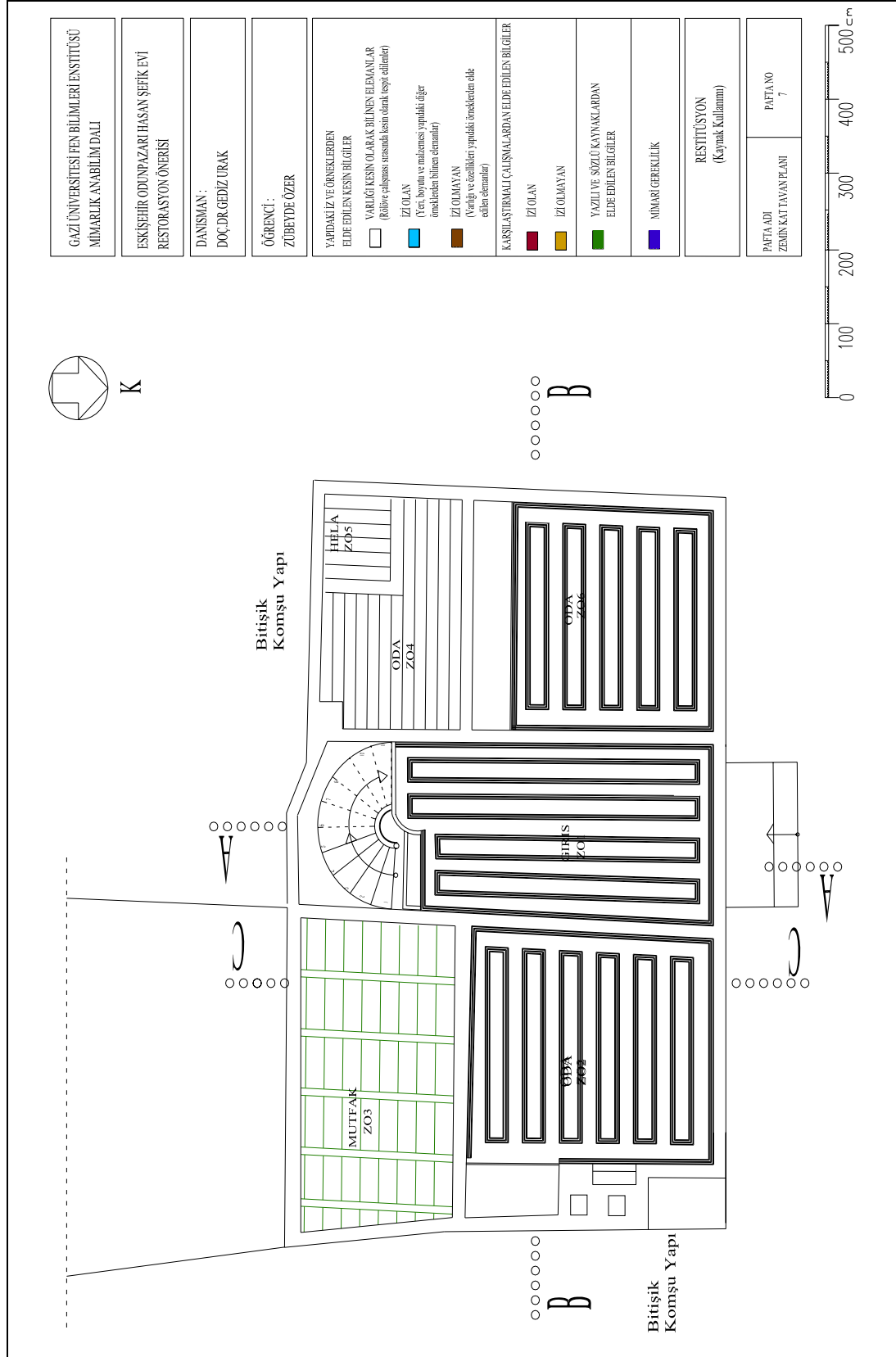
Şekil 6.3. Restitüsyonda kaynak kullanımı zemin kat bahçe bölümü

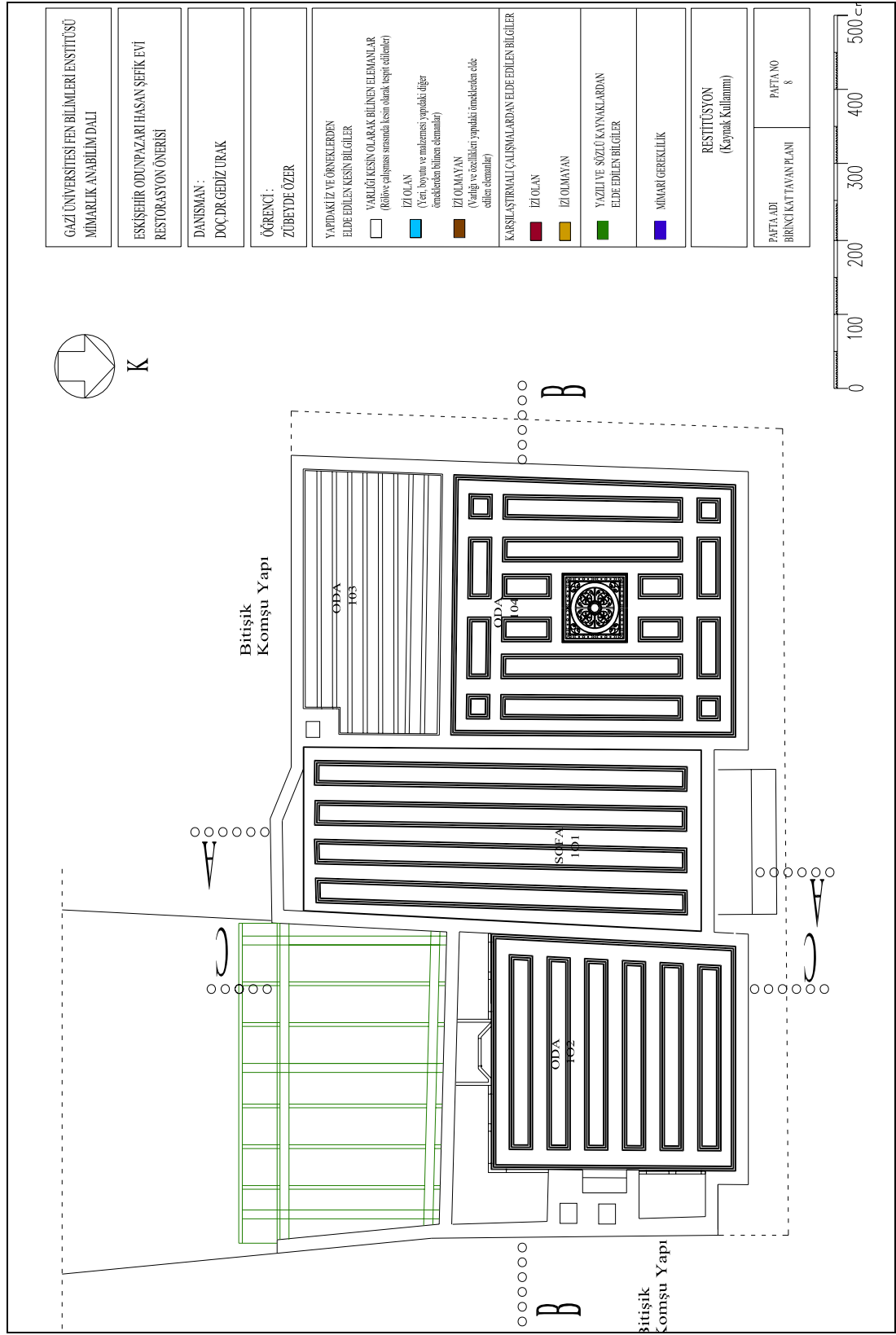

Şekil 6.5. Restitüsyonda kaynak kullanımı zemin kat döşeme planı

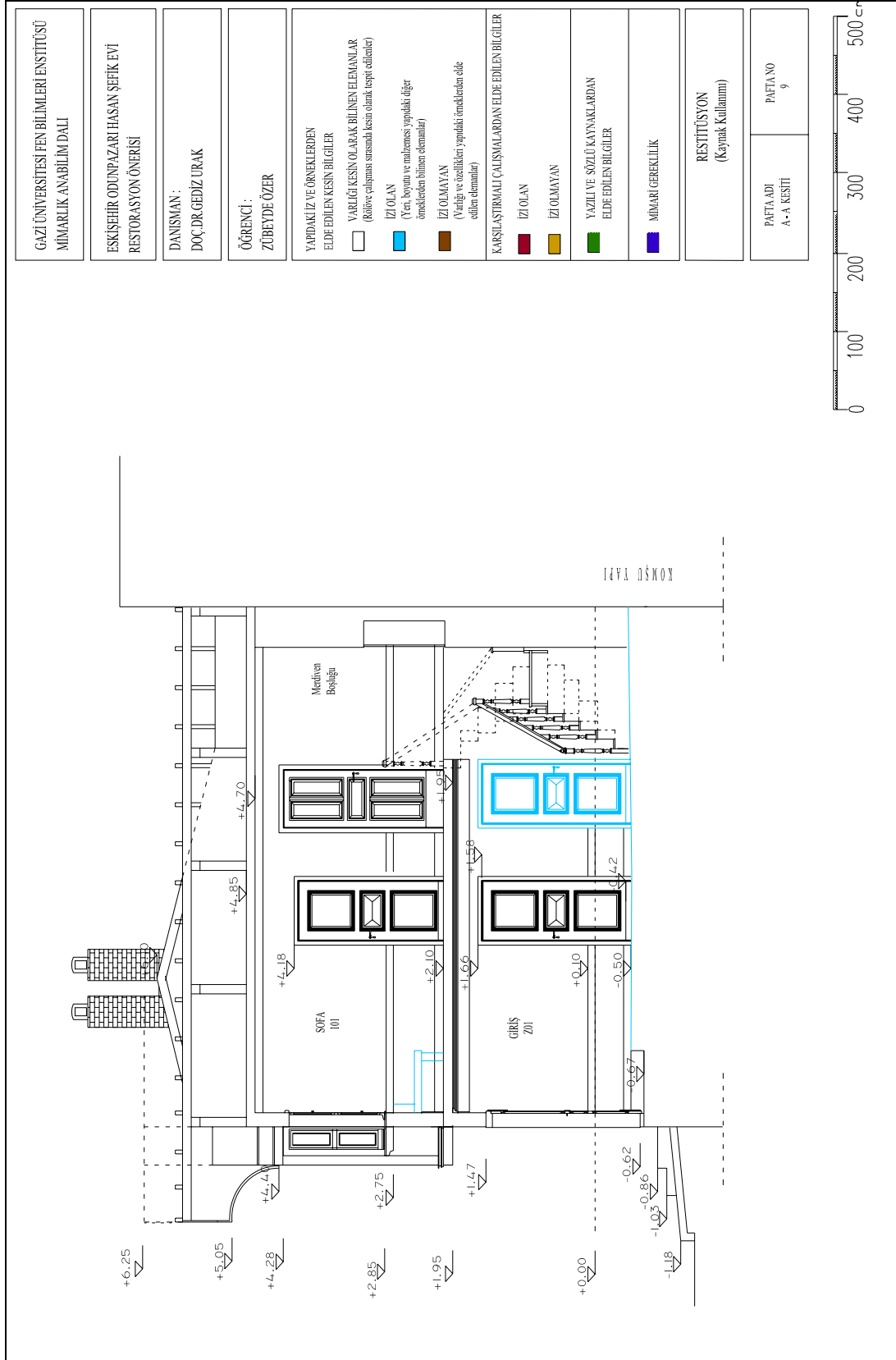

Şekil 6.7. Restitüsyonda kaynak kullanımı zemin kat tavan planı

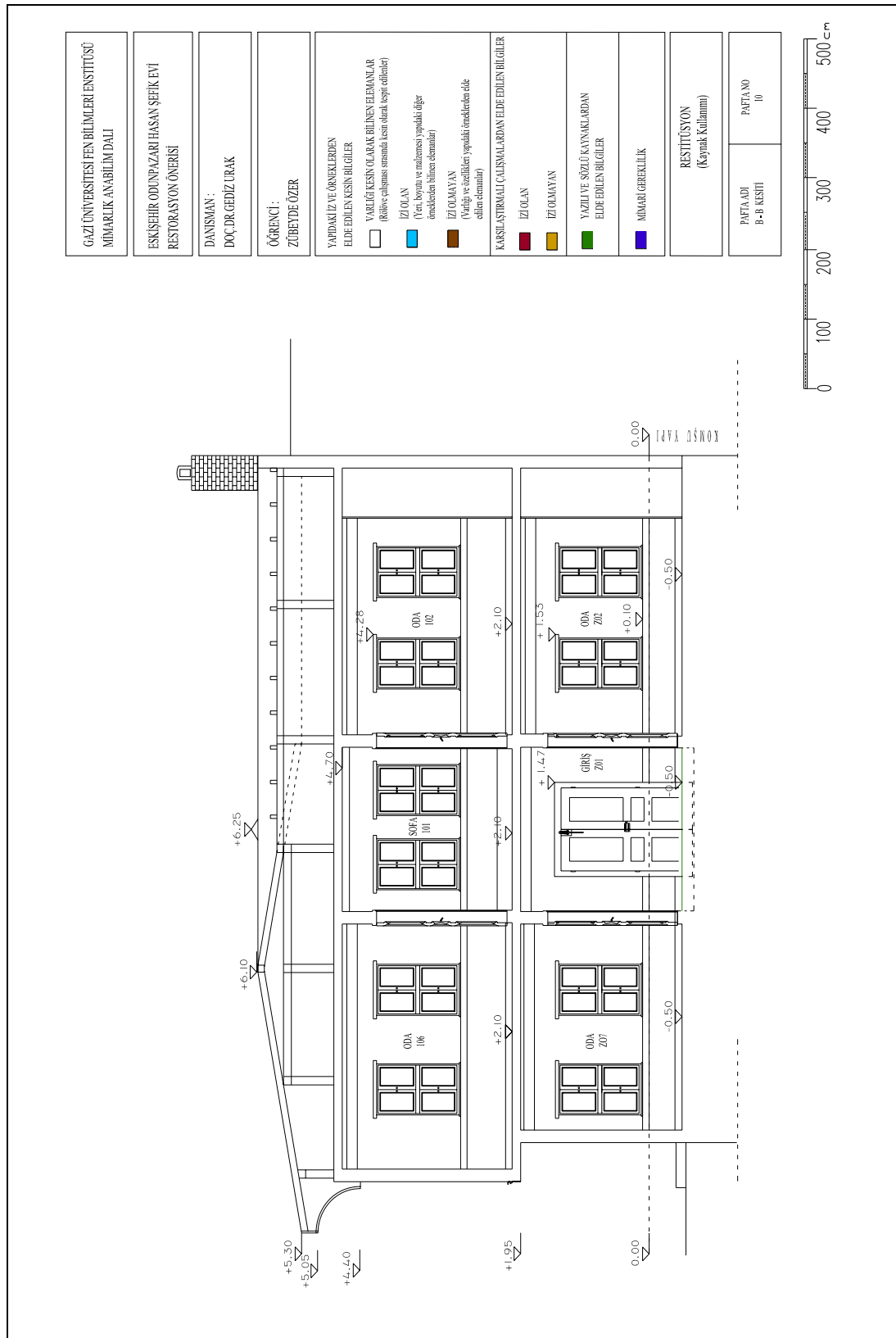

Şekil 6.8. Restitüsyonda kaynak kullanımı birinci kat tavan planı

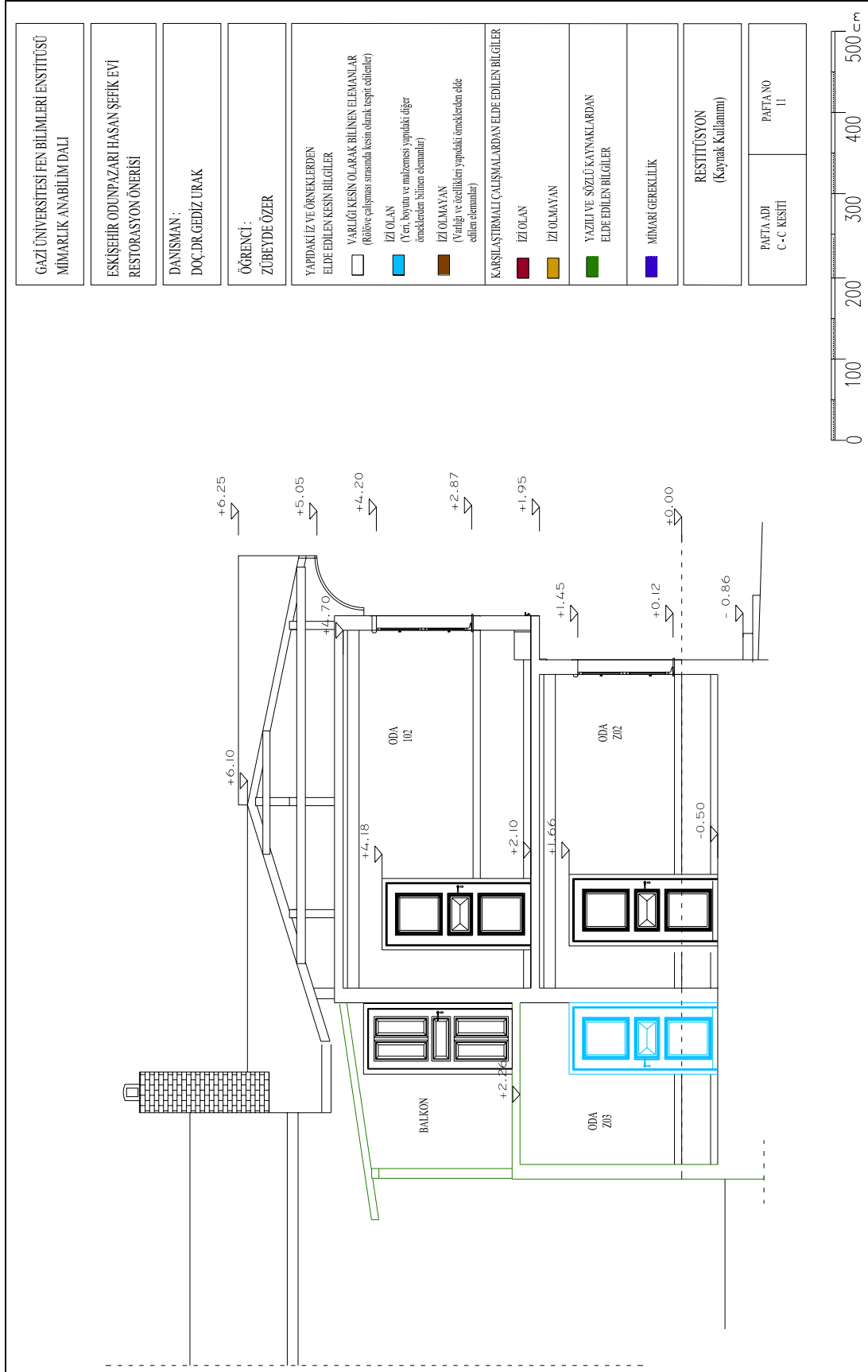

Şekil 6.9. Restitüsyonda kaynak kullanımı A-A kesiti

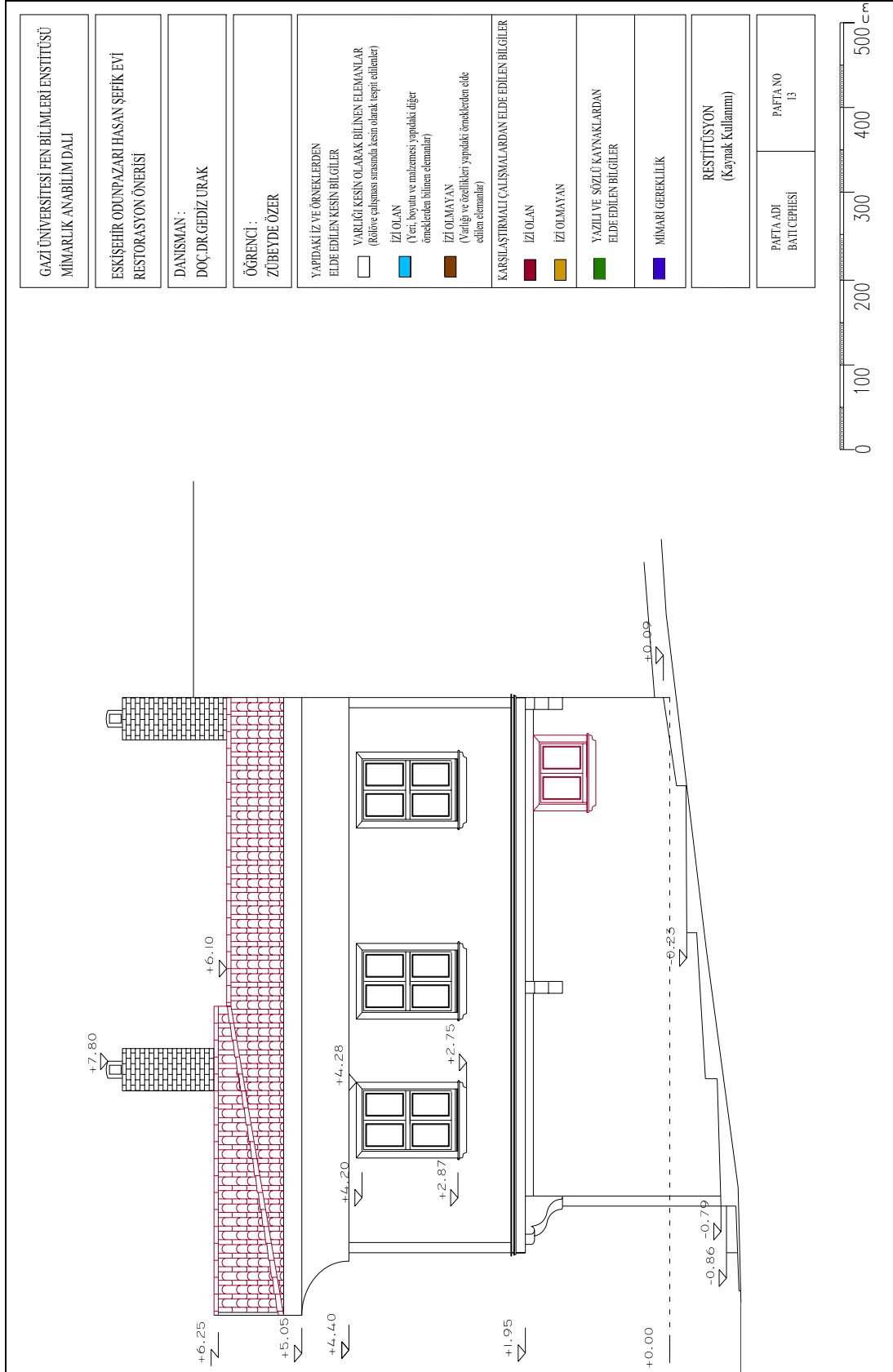

Şekil 6.10. Restitüsyonda kaynak kullanımı B-B kesiti

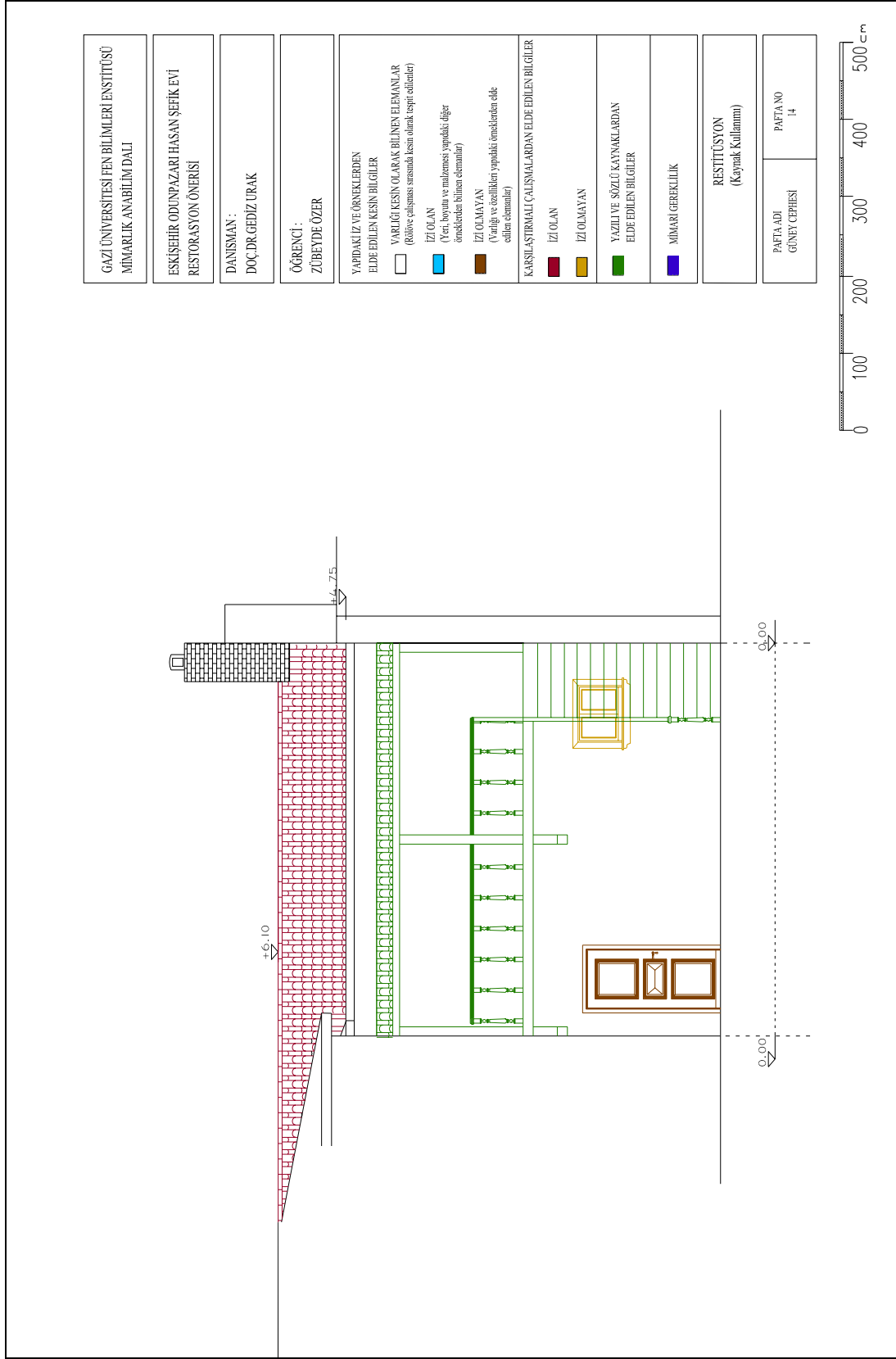

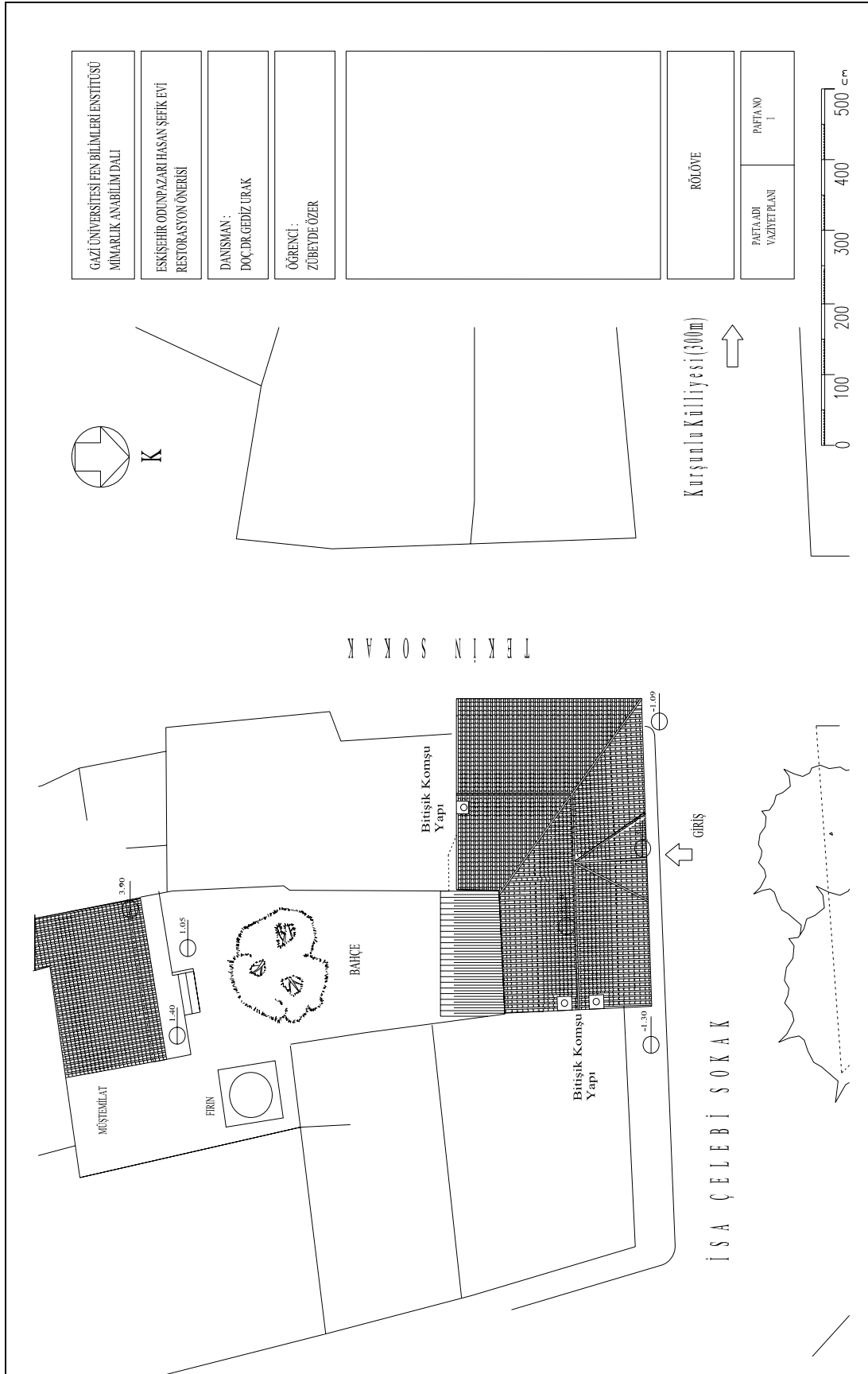
Şekil 6.12. Restitüsyonda kaynak kullanımı kuzey cephesi

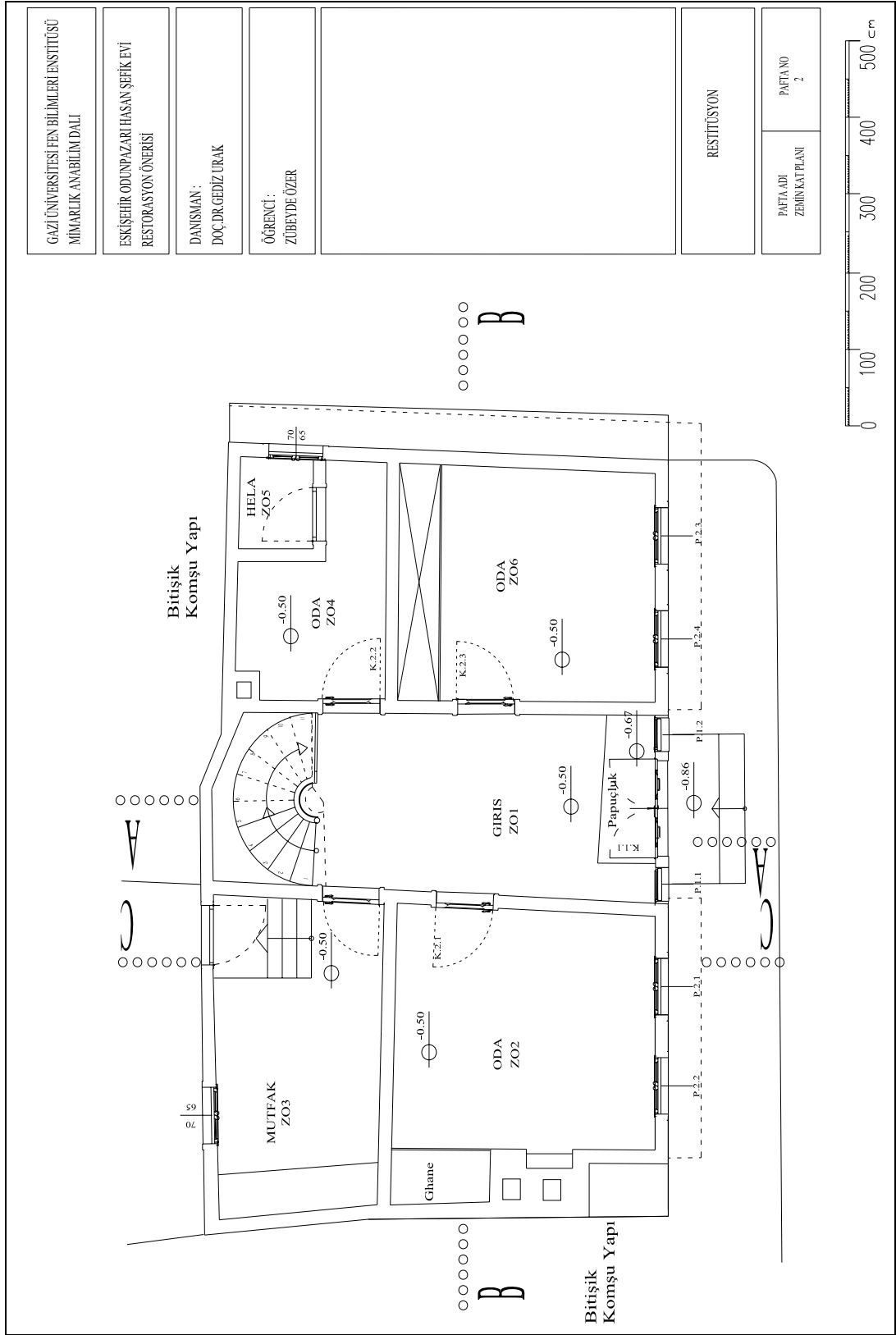
Şekil 6.13. Restitüsyonda kaynak kullanımı batı cephesi

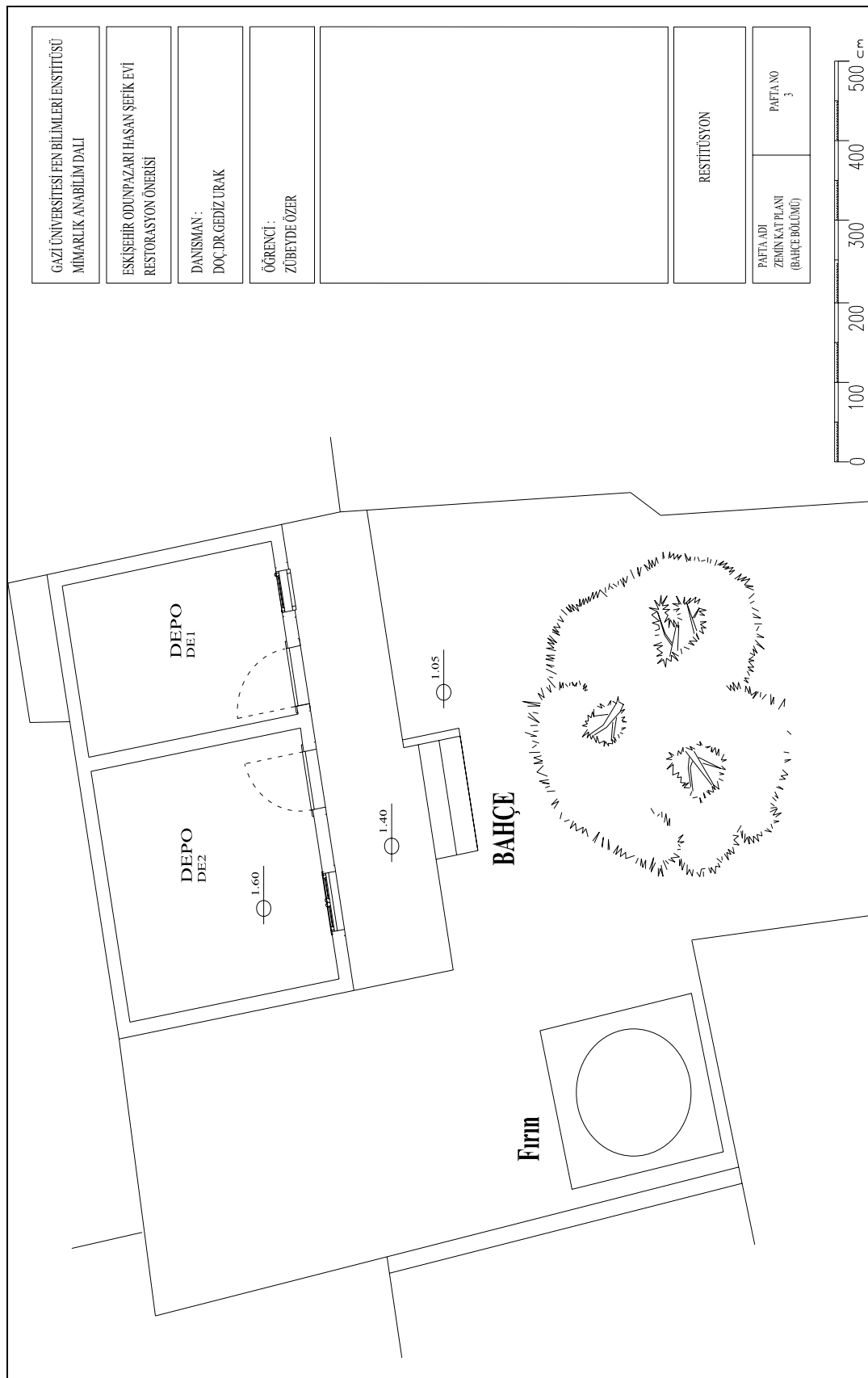
Şekil 6.14. Restitüsyonda kaynak kullanımı güney cephesi

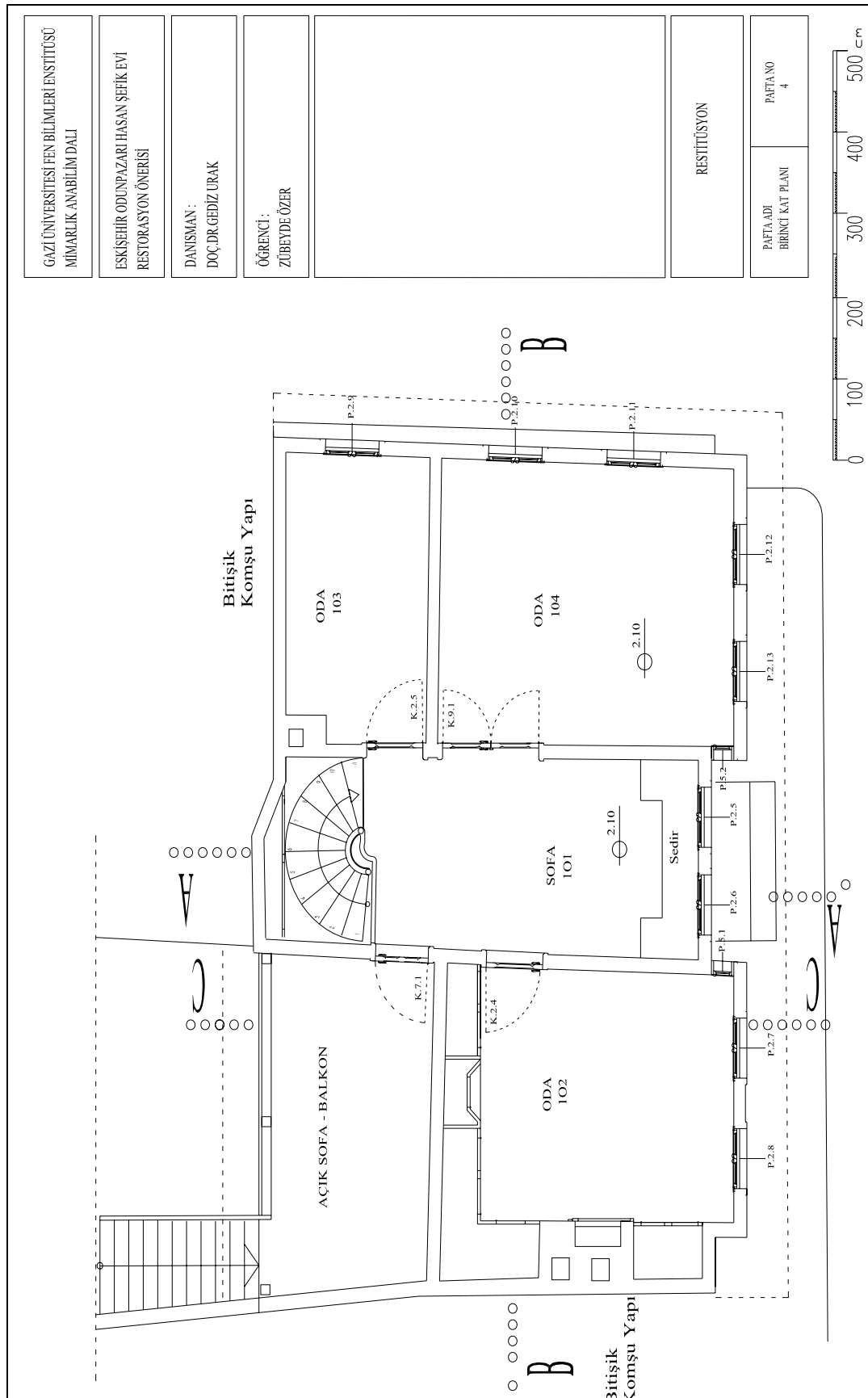

Şekil 6.1. Restitüsyon vaziyet planı

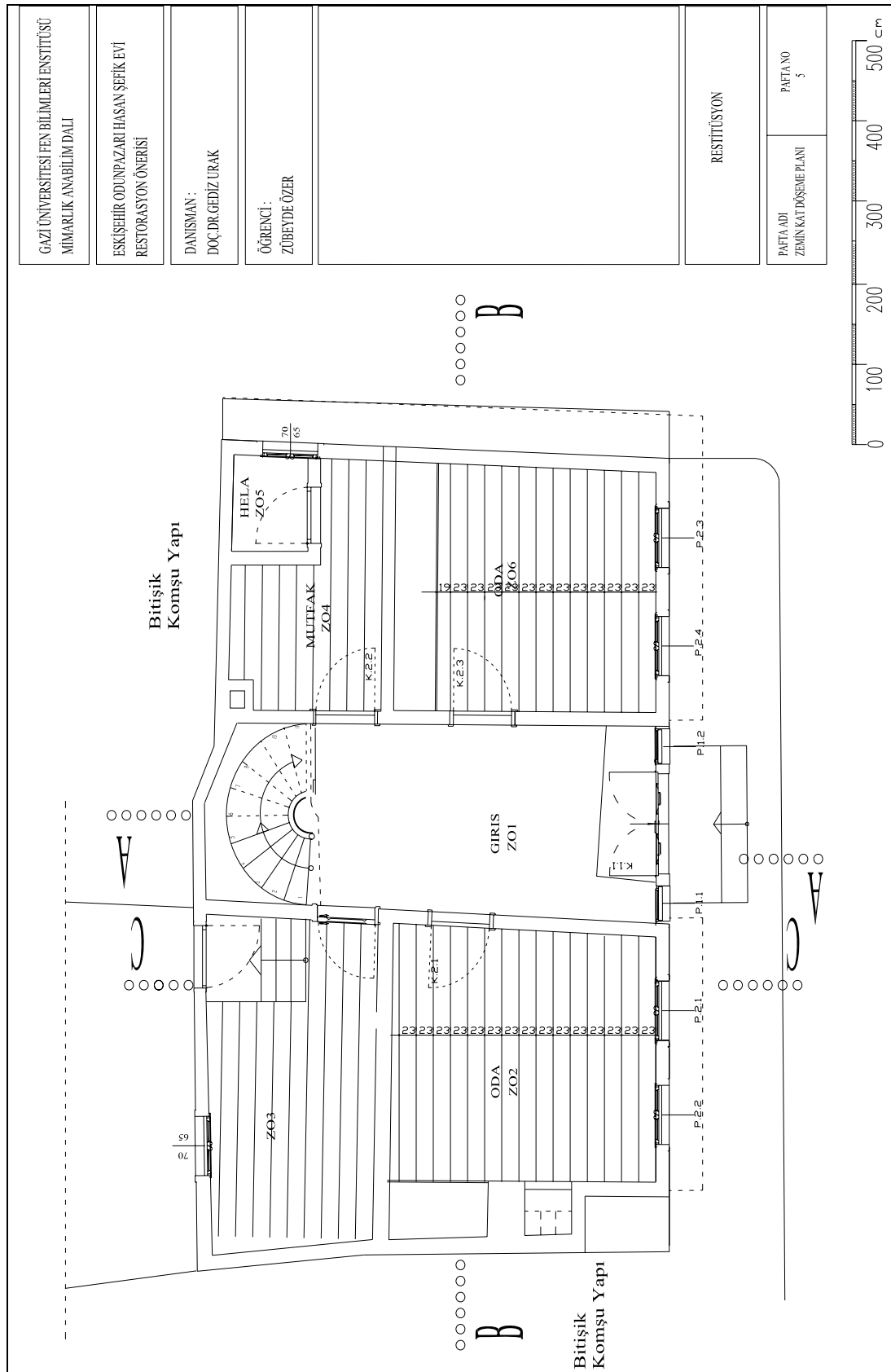

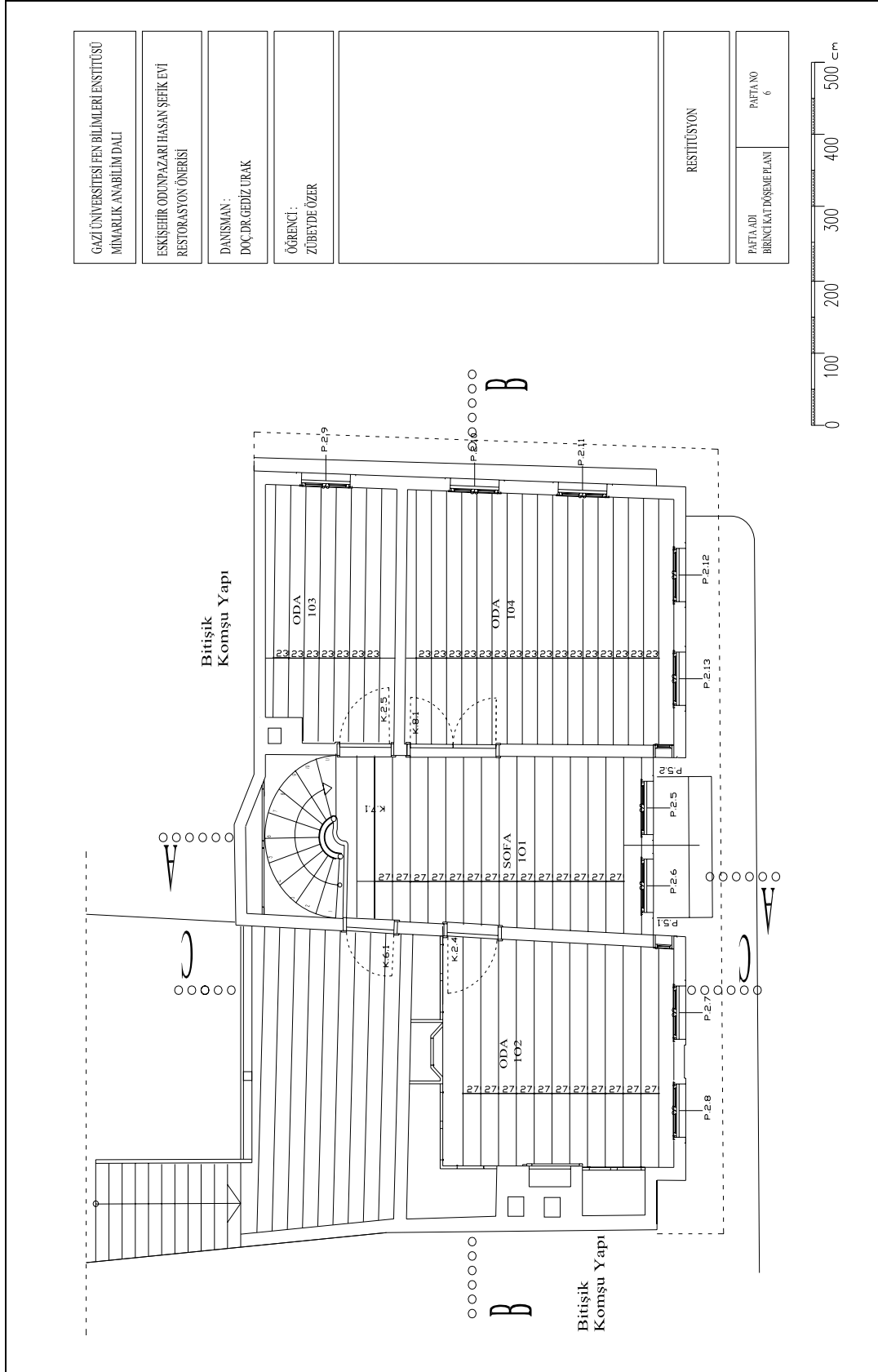

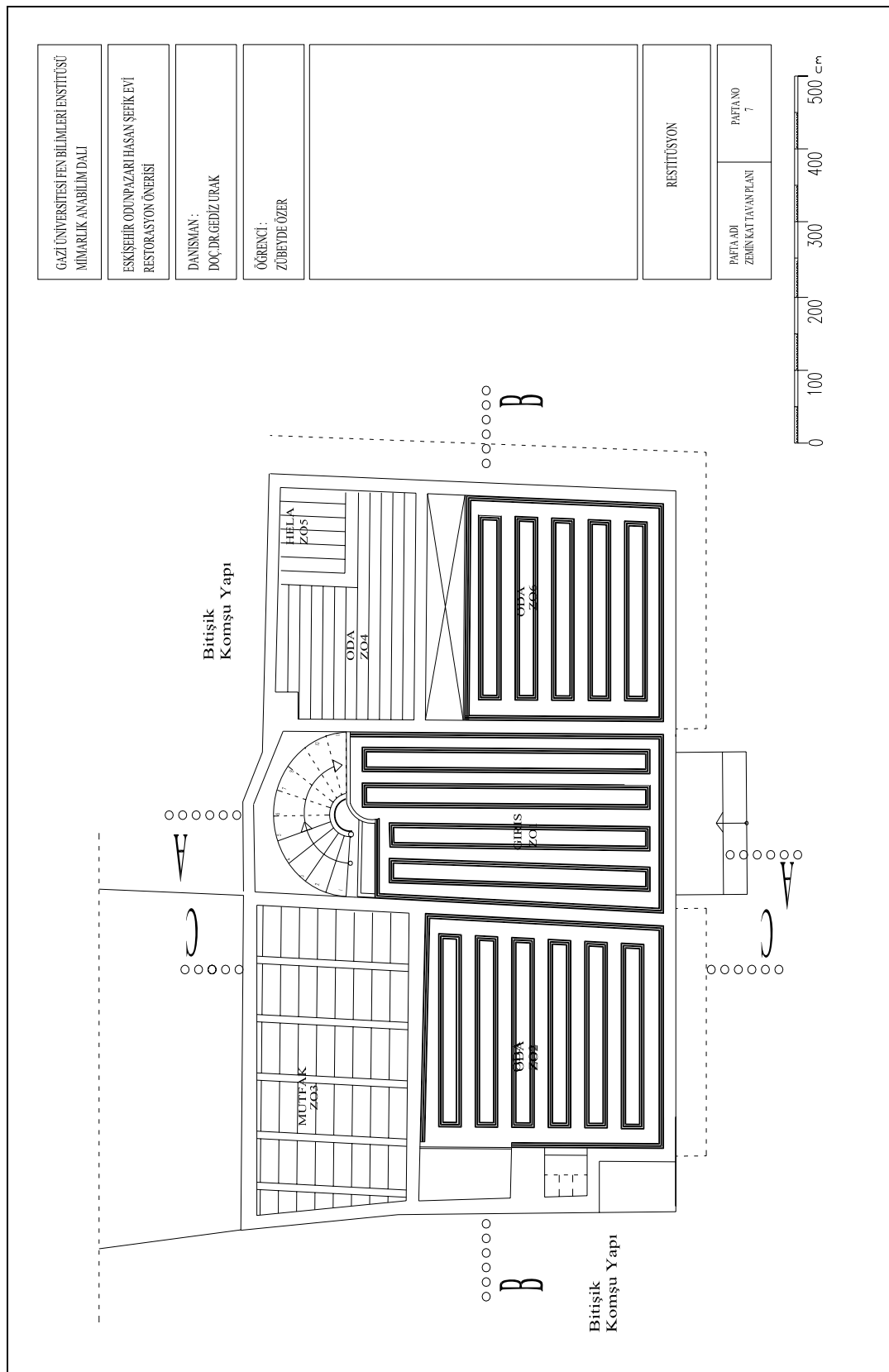
Şekil 6.4. Restitusyon birinci kat planı

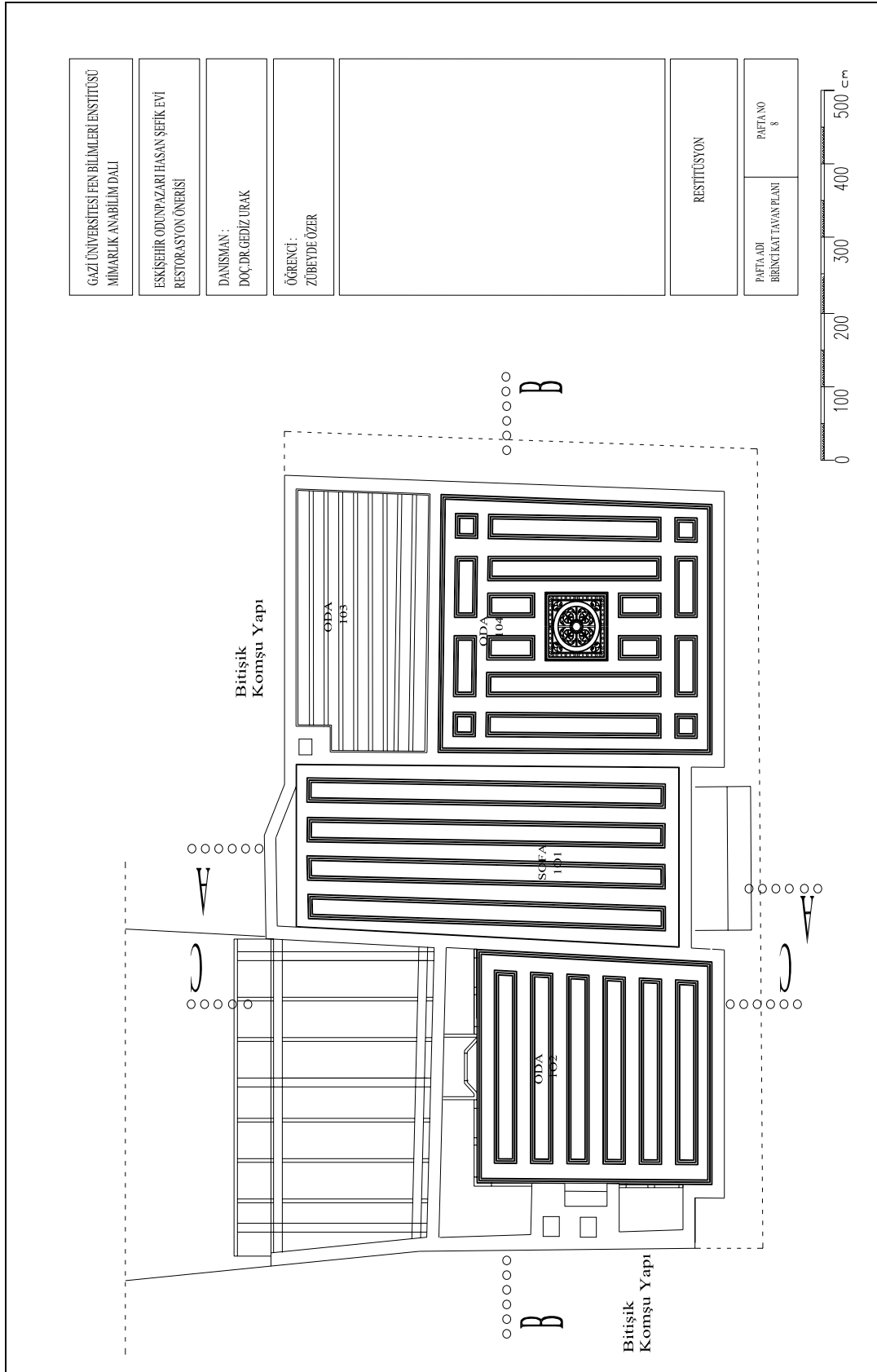
Şekil 6.5. Restitusyon zemin kat döşeme planı

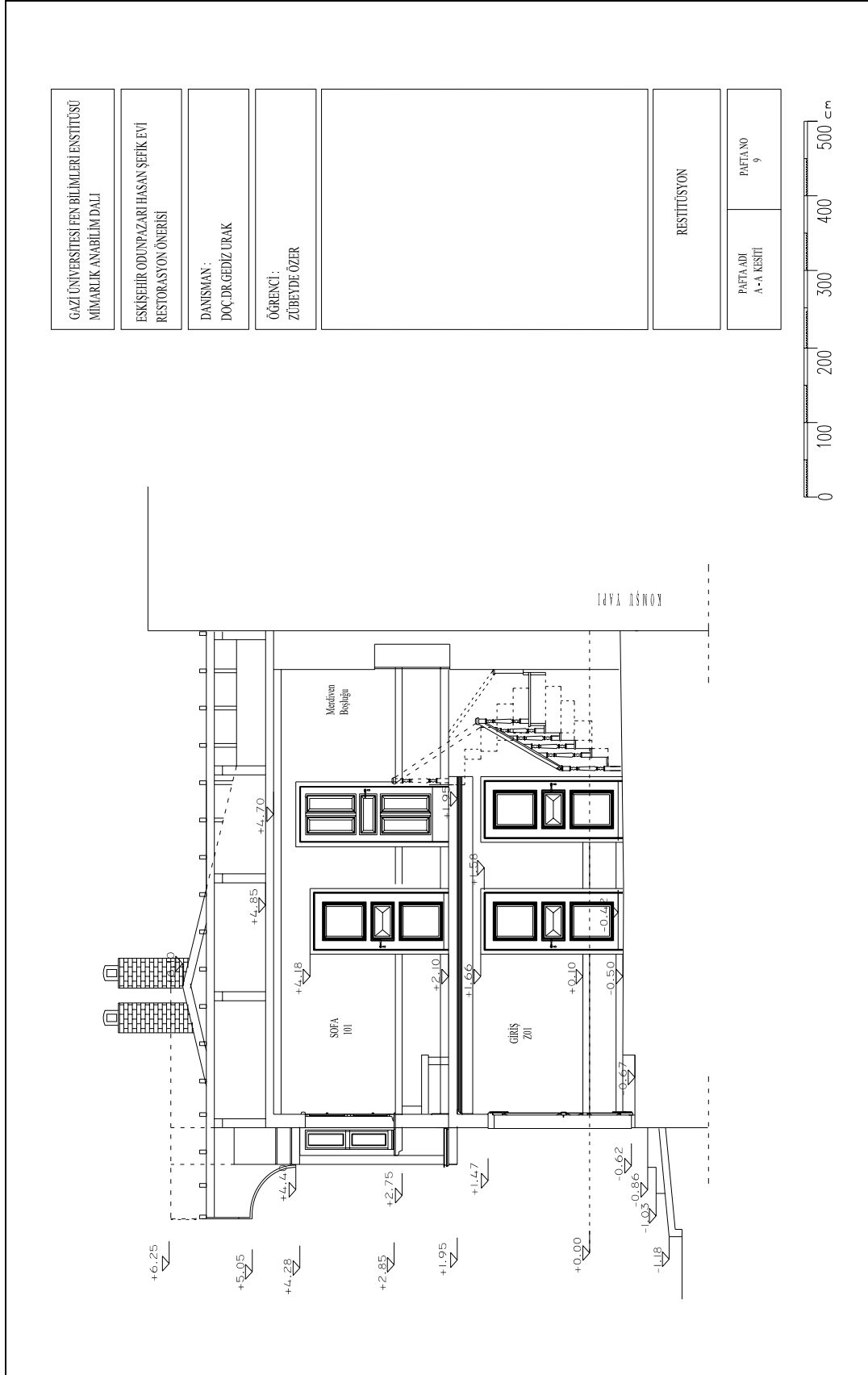
Şekil 6.6. Restitüsyon birinci kat döşeme planı

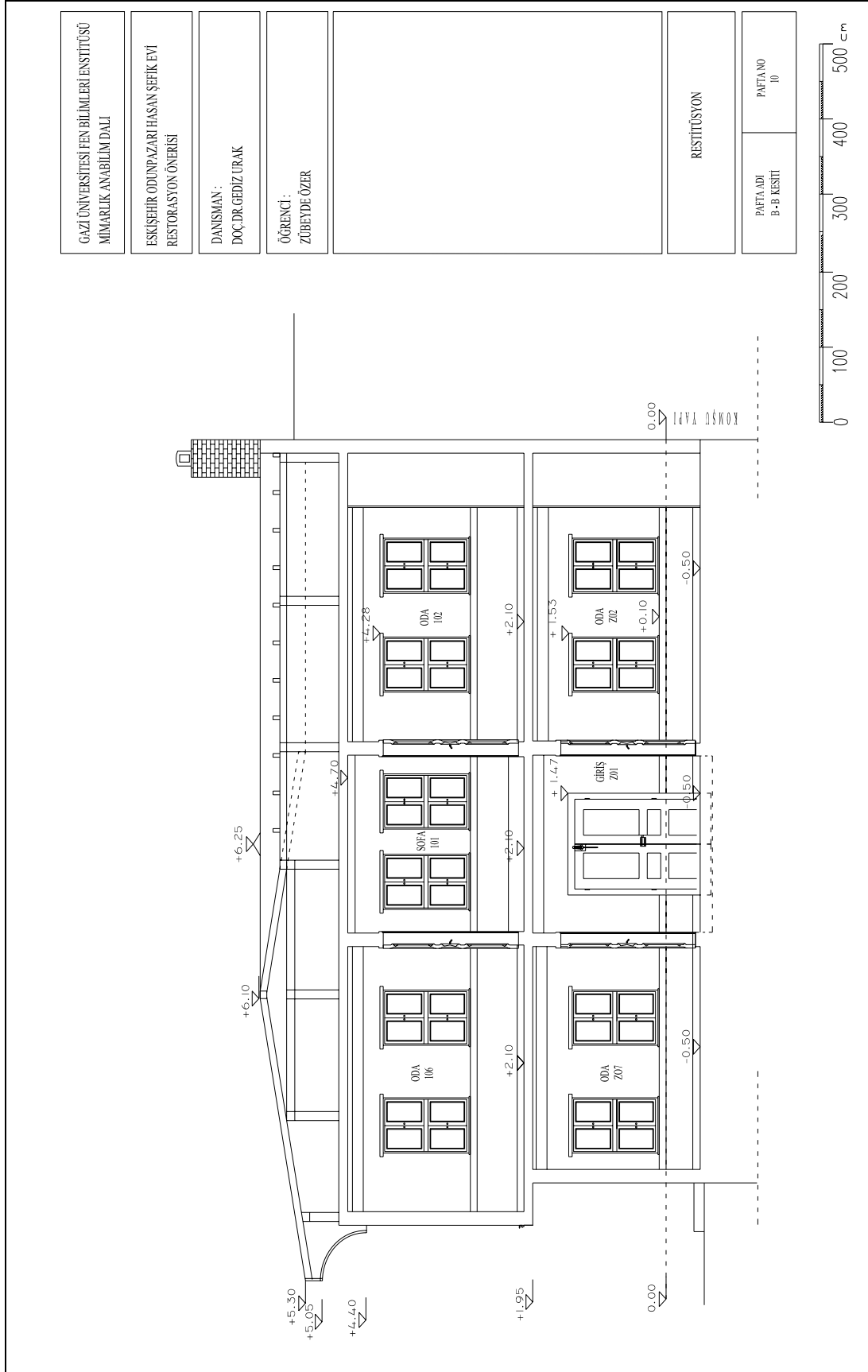
Şekil 6.7. Restitusyon zemin kat tavan planı

Şekil 6.8. Restitüsyon birinci kat tavan planı

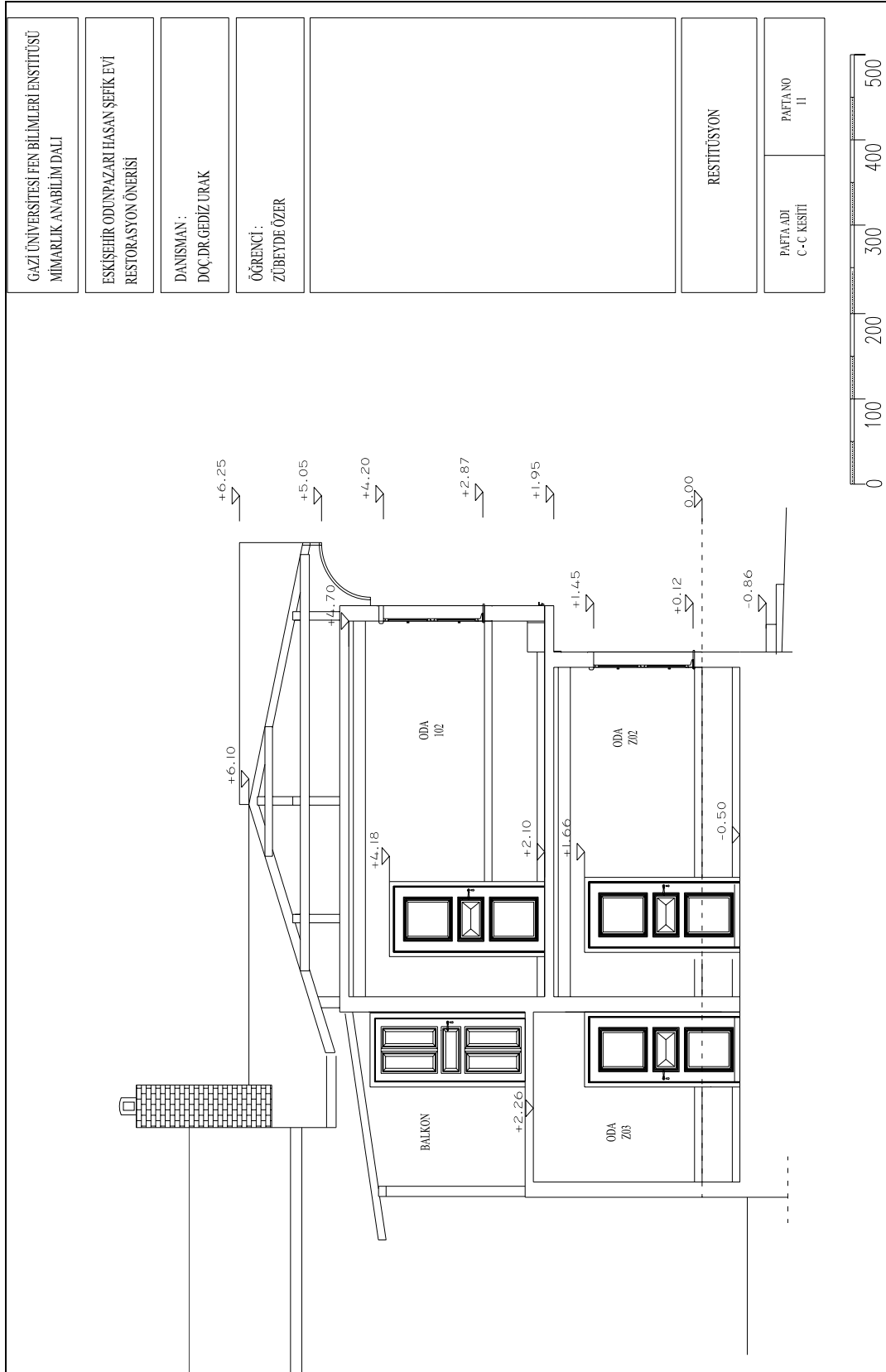

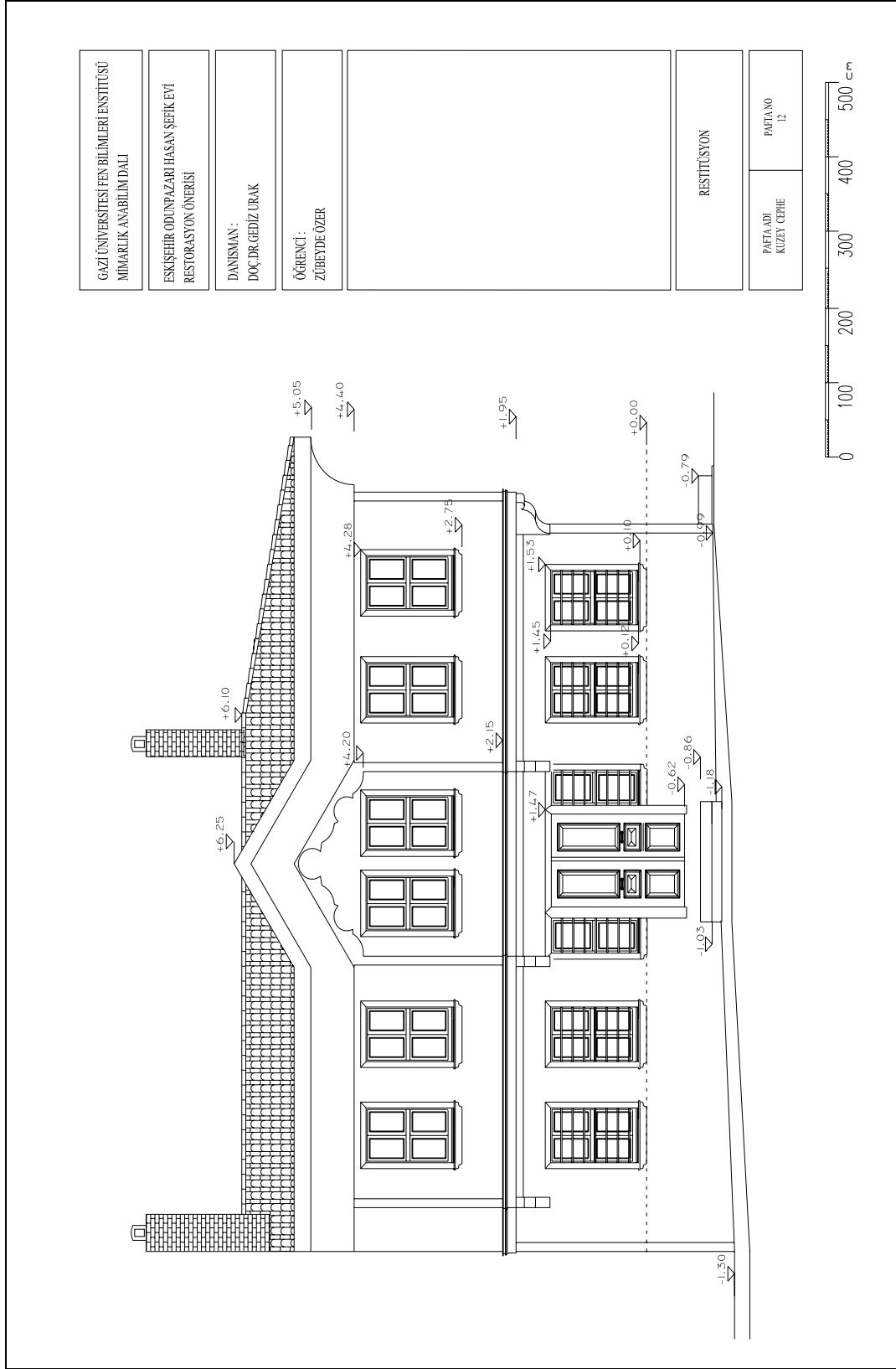
Şekil 6.9. Restitüsyon A-A kesiti

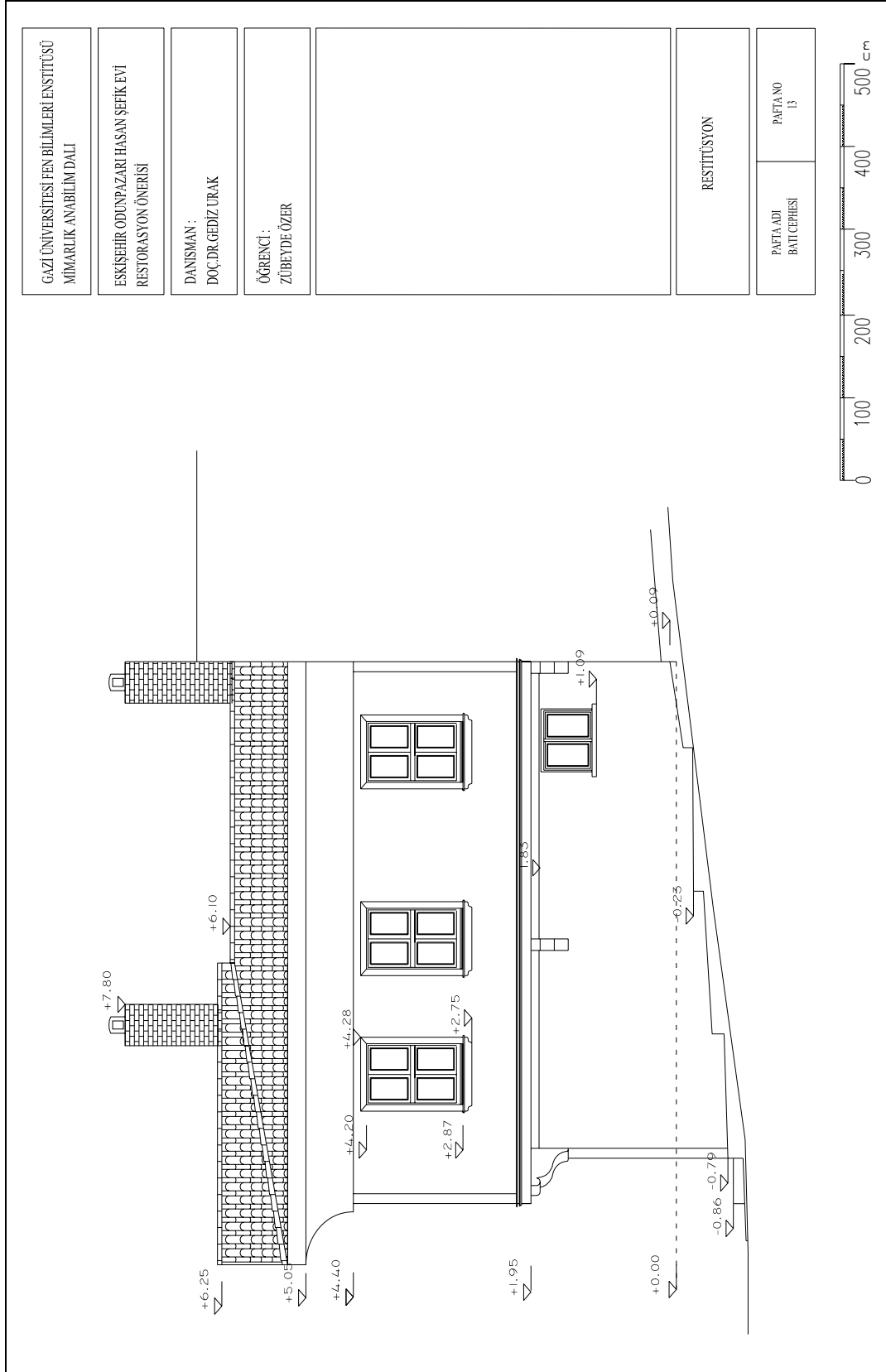
Şekil 6.10. Restitüsyon B-B kesiti

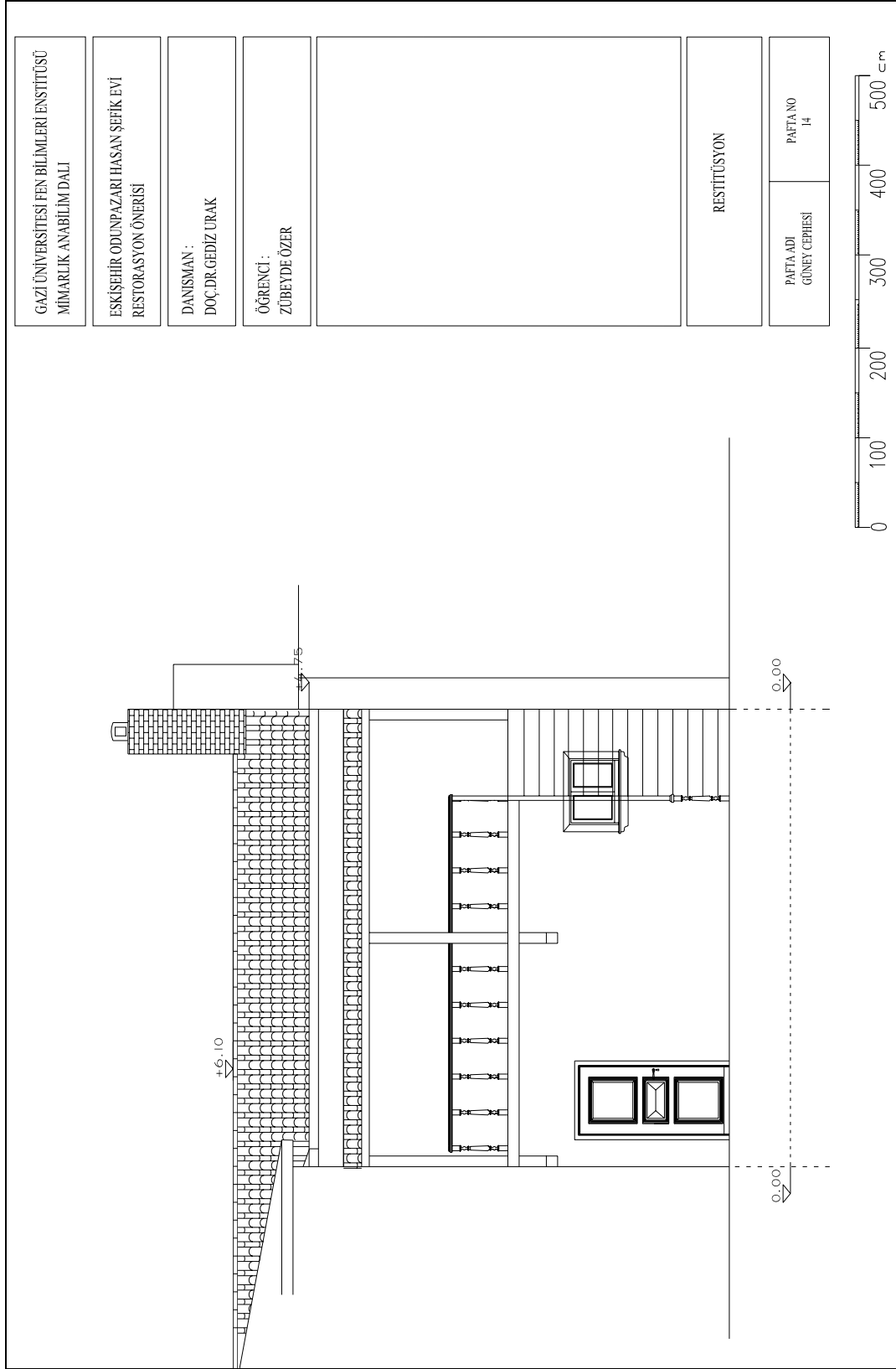

Şekil 6.12. Restitüsyon kuzey cephesi

Şekil 6.13. Restitüsyon batı cephesi

Şekil 6.14. Restitüsyon güney cephesi

7. RESTORASYON

7.1. Hasan Şefik Evi'nin Bugünkü Durumunun Değerlendirilmesi

Bölüm 3' de anlatıldığı üzere, Hasan Şefik Evi Eskişehir Odunpazarı semti, Orta Mahalle, İsa Çelebi Sokak 12 numarada bulunmaktadır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte yapının eski sahibi olan Cemalettin Sarar'dan alınan bilgiye göre, 19. yy sonu 20. yy başlarında yani 1895–1905 yılları arasında bir tarihte yapıldığı sanılmaktadır. Yapı yaklaşık 25 senedir bugünkü sahibi olan Hasan Şefik'e aittir.

Odunpazarı tarihi sit alanı içerisinde, küçük bir meydancığa bakan köşe parselde yer alan konumu nedeniyle oldukça önemli bir yapıdır. Bu bölgede geniş bir çap içinde geleneksel yapım tekniği ve özgün özelliklerinin bozulmamışlığı ile de göze çarpan bir yapıdır. Ayrıca Kurşunlu Külliyesi'ne yaklaşık 300 m, tarihi Mal Hatun Müzesine ise 50 m mesafede olması nedeniyle bu önem daha da artmaktadır.

Ev sahibi restorasyondan sonra yapıyı konut olarak kullanmayı düşünmektedir. Yapının ilk yapım amacı ve bugüne değin kullanım işlevi sürekli konut olması nedeniyle tüm ihtiyaç mekânları sonradan eklenen bölümler de kullanılarak çözülmüş durumdadır. Yapı, taşıyıcı yapı bakımından fazla problemli olmamakla birlikte, mimari elemanları ve duvar, zemin ve tavan kaplamaları ile onarım gereksinimi olan bir durumdadır.

- Bahsi geçen bu potansiyellerin yaşatılması, fiziksel ve işlevsel sorunların çözümü ile yapının sürdürülebilir korunması ile önemli bir kültür hizmeti yerine getirilmiş olacak,
- Gelecek nesillerin bu kültür varlığını görme, bilme hakları korunmuş olacak,

- Yöre ve yakın çevre sakinlerinin kültürel eğitimi ve koruma bilinçlenmesine katkı sağlanacak,
- Kentteki diğer geleneksel konutların restorasyonlarına örnek teşkil edilecektir.

7.2. Hasan Şefik Evi'nin Restorasyon Gerekçeleri

Hasan Şefik Evi'nin restorasyon gerekçeleri çevresel, sosyal ve yapısal faktörler başlıkları altında incelenmiştir.

7.2.1. Çevresel faktörler

Mimari Özelliklerinin değerlendirilmesi bölümünde de anlatıldığı üzere yapı Odunpazarı sit alanının merkezi olan Kurşunlu Külliyesi, Mal Hatun Müzesi ve diğer birçok geleneksel konutlarla iç içe durumdadır. Bu artı özelliğinin yanında, sit alanı olarak koruma altında olmasına rağmen semte eski yeni karmaşık bir yapılaşma ve yapı grupları mevcuttur. Geleneksel ve mimari açıdan zengin yapıların dışında, eski fakat mimari açıdan fazla zengin özellikler barındırmayan yapılar, daha erken çağlarda fakat derme çatma basit sistemlerde yapılmış tek katlı ve 2 katlı yapılar, günümüz teknolojisinde betonarme 3–4 katlı yapılmış yapılar yoğun olarak yapıyı çevrelemiştir.

Altınoluk da çevre faktörleri konusunda şöyle demektedir [15].

“Çevre değişimleri binanın yeniden değerlendirilmesini gerektirebilir. Sokak ölçeğinde, ada ölçeğinde veya sınırları çizilmiş bir çevrenin, öncelikli değerlerinin saptanması gerekmektedir. Çevreyi oluşturan yapay öğeler; eski ve yeni binalar, duvarlar, yollar, enerji hatları, kent mobilyaları, gürültü, iyi ve kötü koku gibi doğaya kimi iyi kimi kötü olarak insanın ekledikleridir”.

Bu açıdan bakıldığında, Eskişehir'in en önemli ve şehrin tarihi prestijini de yansıtan Odunpazarı semtinde bulunan Hasan Şefik Evi'nin restorasyonunun yapılması, bu

önemli tarihi çevre içerisinde yer alan diğer geleneksel yapıların restore edilmesi ve sonrasında yeni yapılacak olan yapıların özenine dikkat edilmesi anlamında örnek teşkil edecektir.

7.2.2. Sosyal faktörler

Kuban (2000) şöyle demektedir [16].

“Yapıların restorasyonlarında hedef toplumsal hizmet vermek ve koruma sürekliliği sağlamak olmalıdır. Özgün işlevlerin yok olması, arsa fiyatlarının yükselmesi, yapıların taşıyıcı olarak büyük masraflar gerektiren müdahale gereksinimi, kentsel boyutta koruma kararlarının gerektirdiği büyük masraflar, bu mali kaynakların kamu kuruluşlarınca sağlanamaması, yeni işlev vererek restorasyonu sağlayacak ekonomik kaynak yaratmayı en yaygın müdahale türü haline getirmiştir”.

Kısaca anlatılmak istenen tarihi bir kültür varlığı sahibi kişi veya kurumların bu kadar masraflı olan restorasyon uygulamasını sağlayacak mali kaynağı olmaması halinde, bu yapıların işletmecilik bilinci ile restorasyon için harcanan paranın işletim sırasında geri dönüşümünü sağlayacak işlevlerde kullanılması sağlanabilir.

Venedik Tüzüğüne göre (1964);

“Anıtın korunması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır.”

Buna göre, Kurşunlu Külliyesi ve Mal Hatun Müzesinin de yer aldığı İsa Çelebi Sokak üzerinde Hasan Şefik Evi’ni de kapsayan geniş çaplı koruma ve rehabilitasyon yapılması zorunlu olacaktır. Bu konuda Odunpazarı Belediyesinin konuyu önemsemesi ve yaptığı çalışmalar yadsınamaz, ancak bu çalışmalar semt içerisinde çok dağınık ve yetersiz durumdadır. Bununla beraber bu çalışmaların konusunda uzman deneyimli kişiler tarafından yapılmadığında, geri dönüşü olmayan yanlış uygulamaların yapılmasına neden olabilmektedir.

7.2.3. Yapısal faktörler

Yapının taşıyıcı sistem olarak en önemli bozulması, güney cephesine yapılan betonarme ekleme sırasında yapıya verilen ek yüküdür. Bu ekleme sırasında mevcut bitişik komşu duvarlarına yaslanan ahşap çatki sistem duvarını sağlamlaştırmak amacıyla, duvar önlerine yeni tuğla duvar örerek mevcut duvarların bozulmasına neden olunmuştur. Bunların dışında yapısal bakımdan iyi durumdadır. Yağmur, kar ve rüzgar etkisiyle, özellikle batı cephesinde yoğun olmak üzere sıva dökülmeleri sonucunda açıkta kalan ahşap bağdadi sistemde böceklenme – çürüme ve kerpiç dolgu malzemesinde az da olsa kayıplar oluşmuştur. Diğer ahşap malzemelerdeki bozulma ve böceklenme, sıva çatlakları ve dökülmeleri dışında önemli bir yapısal bozukluklar bulunmamaktadır. Bina içindeki sıva çatlak ve dökülmeleri sadece merdivenin bulunduğu kısımda oluşmuştur.

Hasan Şefik Evi'ndeki mevcut strüktürel ve fiziksel tahribatlar nedeniyle korumaya yönelik müdahalelere ihtiyacı vardır.

7.3. Restorasyon Yaklaşımında Yasal Kabuller

Hasan Şefik Evi'nin restorasyonu öncelikle yapının sağlamlaştırılarak günümüz konfor koşullarına uygun hale getirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu durumda yapıya tek elemanlar ölçeğinde müdahale etme zorunlulukları doğacaktır. Zamanla dayanımını veya özelliğini kaybetmiş elemanların yenilenmesi veya sağlamlaştırılması ile ilgili kararların alınması ve restorasyon çalışmasının bu ilkelere uygun şekilde yürütülmesi en doğru yöntem olacaktır. Restorasyon uygulamaları sürecinde yararlanılan ve yol gösterici olan başlıca yasa ve tüzükler şunlardır:

Tarihi anıtların ve yerleşmelerin korunması ve onarımı için 25–31 Mayıs 1964 yılında kabul edilen Uluslararası Venedik Tüzüğü kararları 5805 sayılı özel kanun ile, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 24 Eylül 1967 tarih ve 3674 sayılı kararı ile Türkiye'de de kabul edilmiştir [17].

2863 sayılı T.C. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 21 Temmuz 1983 tarihinde kabul edilmiştir, 22 Temmuz 1983 tarih ve 18113 sayılı resmi gazetede yayımlanması ile yürürlüğe girmiştir.

1975 Amsterdam Tüzüğü ve deklarasyonu 1976 Nairobi kararları ve 3 Ekim 1985 tarihinde Granada’da imzalanan “Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi” 13.04.1989 tarih ve 2534 sayılı kanun ile kabul edilmiştir.

Hasan şefik Evi restorasyon kararları, yukarıda verilen yasal kabuller ve uluslararası ilkeler doğrultusunda yapılan, analiz, değerlendirmeler ve sentez çalışmaları sonucunda verilmiştir.

7.4. Hasan şefik Evi’nin Restorasyon Yaklaşımı ve Kararlar

 evre; Nairobi Kararları’na göre (1976), “Her tarihi alan ve çevresi, özel karakteri ve dengesi, onu oluşturan parçaların birbiriyle kaynaşmasına bağlı olan yapılar, mekânsal organizasyon ve çevresi kadar insan faaliyetlerini de içeren bir bütün olarak görülmelidir. Bütün geçerli öğeleri, insan etkileri de dâhil olmak üzere ne kadar yakın olurlarsa olsunlar, bütüne oranla göz ardı edilemeyecek olan bir anlam taşırlar” [18].

Bu açıdan bakıldığında, yapının içerisinde bulunduğu çevrenin, yapılaşma sisteminin, yapılarının özelliklerinin önemi de ortaya çıkmaktadır. Hiçbir zaman yapı tek başına düşünülmemelidir. Yapının kullanım amacı kararı aşamasında kendi mekânsal özellikleri ve kapasitesinin yanında fiziksel ve sosyal  evre gereksinmelerinin en iyi  rt şebileceği bir işlev seçimi önem kazanmaktadır. Hasan şefik Evi mimari karakteristiği ve tarihsel özellikleri ile çevresi ile bir bütün oluşturan önemli bir yapıdır.

Venedik Tüzüğüne göre (1964);

“Geleneksel ortam olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir” [18].

Bu yaklaşımla yapıda yer alan her özgün eleman olduğu gibi korunmuş, yapının  zg nl ğ n  bozan değişme ve bozulmalar özgün hale getirilmiş, yapıya uyumlu ve kullanımda ihtiyaç gösteren elemanlar ise bu günkü haliyle kullanılmıştır.

Yapı; Eskişehir Odunpazarı Hasan şefik Evi’nin restorasyonunda genel yaklaşım yapının korunmasına ve yaşatılmasına yöneliktir. Bu amaçla, yapının bozulan ve bozulmaya başlayan, b ceklenen,  r yen, kopan ya da kaybolan yapı elemanlarının en kısa zamanda tespit edilerek sağlamlaştırılması onarılması ya da yenilenmesi ve ileriye yönelik korunması gerekmektedir.

Koruma  alışmaları; Venedik Tüzüğü’ne göre (1964);

“Anıtların korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması ve sürekliliğinin sağlanmasıdır” [17].

Hasan şefik Evi’nin devamlılığının sağlanabilmesi için yapıya zararlı olan etkenler tespit edilerek ortadan kaldırılacak, zarar gören kısımların iyileştirilmesine ve ileriye yönelik tedbirler alınmalıdır.

Yapının geleneksel i  sofalı ve dört odalı plan şeması değiştirilmemelidir. Bakımsız kalmış olan bahçe içerisinde yer alan, özgün depo binasının yerine günümüz yapı malzemesi kullanılarak (briket) yeniden yapılmış olan depo binası yıkılarak bahçe temizlenmeli ve yeniden düzenlenmelidir. Yapıya sonradan eklenen ve statik açıdan da binaya ek yük getirerek sistemi tehdit eden betonarme ekleme yıkılarak temizlenmelidir.  zg n olmayan sıva ve boyalar, zeminde yer alan  imento esaslı döşemeler temizlenerek kaldırılmalıdır.

Yapı  evre olarak önemli bir konumda bulunması nedeniyle özellikle cephe özgünlüğünün korunmasına dikkat edilmelidir. Yapının  zg n cephe elemanları korunmalı, aykırı değersiz eleman ve malzemeler temizlenmelidir. Bu bakımdan

sonradan açılan kapı ve pencereler kapanmalı, malzemesi değiştirilmiş olan pencere doğramalarında yapıya ters düşmeyen özgün malzeme seçimine gidilmelidir.

Bina çevresinde alınacak önlemler; eğimli bir arazide bulunması yapıya zarar verecek yağmur ve zemin sularının yapı yüzeyinde fazla kalmadan akması nedeniyle kuzey ve güney cepheleri bu bakımdan şanslı cephelerdir. Ancak yapının güney cephesi bahçeye baktığından ve eğimli gelen arazide akan suların doğrudan yapıya gelmesi nedeniyle özellikle bu cephede yağmur ve zemin sularının drenajı sağlanmalıdır. Yapının zemin etüdü yapılarak, depreme karşı dayanıklılık analizleri çıkarıldıktan sonra, gerekirse zemine uygun sağlamlaştırma yöntemleri araştırılmalıdır.

Neme karşı alınacak önlemler; Yapının nem nedeniyle kısmi zarar gören çatı örtüsü, dış duvarları ve kısmen zemin gibi bölümleri uygun malzeme ile özgün doku ve teknikte tamamlanmalı ve yeniden oluşabilecek bozulmaları önlemek amacıyla yalıtım çözümleri üretilmelidir.

Restitüsyon çalışmalarından faydalanılarak formu, boyutu ve malzemesi belli olan kısımların özgüne uygun bir biçimde tamamlanması gerekmektedir. Eksik olan ahşap doğramaları, kapı ve pencere kanatları, yıpranan ve kopan silmeler, tavan kaplamaları özgün teknik ve boyutlarda tamamlanacaktır. Yapının plan şemasına, cephe düzenine ve yapının yapım tekniğine aykırı eklentiler kaldırılacak, yeni kullanımına ve özgün formuna uygun bir şekilde tamamlanacaktır.

7.5. İşlevlendirme

“Örenler ve sadece sağlamlaştırılan Ortaçağ yapıları, dini yapılar, mezar yapıları ve çeşme, anıtsal yapı gibi örnekler dışında, çağdaş restorasyonun temel konusu olan konutlar, eski sanayi yapıları, kışlalar, saraylar, medreseler, manastırlar, kaleler, tersaneler, hamamlar, depolar gibi yapıların tümü yeni bir işlev vererek restore edilebilir. Çağdaş restorasyon ilkelerine göre eski yapılar büyük oranda, yeni işlev verilerek korunmuştur” [16].

Tarihi bina restorasyonlarının asıl amacı; bu yapıların tarihi ve mimari kimliğine zarar vermeksizin sonraki nesillere özgün haliyle ulaşmasını sağlamaktır.

Venedik Tüzüğü'ne (1964) göre;

“Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir. Verilecek yeni işlev yapının mimari ve tarihi kimliğine aykırı olmamalı, ek bir yük getirmemeli ve deformasyona sebep olmamalıdır. Yapının taşıyıcı sistemi de yeni işlevin gereklerini karşılayacak özellikte olmalıdır” [17].

Nairobi Kararları'na (1976) göre;

“Tarihi Alanlar ve çevreleri, yerine konulmaz evrensel mirası oluşturan değerler olarak ele alınmalıdır. Topraklarında yer aldığı devletin, hükümet ve vatandaşları bu mirası korumayı ve günümüz sosyal yaşamı ile bütünleştirmeyi görev saymalıdır” [18].

Restorasyonu yapılacak binaların alanı ve çevresi de yeni işlevlendirmede ele alınmalı, yapıdan bağımsız olarak düşünülmemelidir. İyi bir restorasyon, çevre ve sosyal verilerle yapının verilerinin uyumlu bir şekilde kaynaştırılmasına bağlıdır. Bu nedenle yeni verilecek işlev uzun süre yaşayabilecek ve binanın kullanım süresini uzatabilecektir.

Altınoluk (1998) şöyle demektedir [15].

“Eski bir binaya bir işlev verilirken; binanın mekânsal oluşumu, tüm boyutları, işlevsel ilişkiler kurgusu ve bulunduğu konum araştırılmalıdır”.

Binanın mekân oluşumu; yapının ilk yapım amacı ve halen kullanımı konut olarak işlevlendirildiğinden mekânsal oluşumda çok fazla farklılıklara gidilmemelidir.

Binanın işlevsel ilişkiler kurgusu; yapının işlevi, verilecek olan fonksiyona ters düşmemelidir.

Binanın bulunduğu konum; semtin merkezi bir yerinde bulunan yapı için verilecek fonksiyon çok iyi belirlenmelidir.

7.6. Yapının İşleve Uygun Programlanması ve Mekânların Kullanımı

Yapının iç kullanım alanı, zemin katta 80 m², birinci katta ise 94 m² dir.

Çevre Analiz İşlev paftasında görüldüğü gibi bölge yoğun olarak konut kullanımındadır (Şekil 5.1). Yapının sahibi de restorasyonu sonrası yapıyı konut olarak kullanmayı istemektedir. Mevcut işlevinden farklı ve ticari bir kullanım amacı düşünmediğinden ve yapının ilk yapım işleviyle aynı amaçta kullanımının, ana taşıyıcı sistemi ve plan şemasına çok fazla müdahale biçimlerini sınırlamış olacağından konut olarak kullanımı düşünülmektedir. Bu karar göre;

Bahçede; yapının arka güney cephesinde yer alan özgün deponun yerine yapılmış ve oldukça kötü durumda olan depo mekânı yıkılarak, bahçe içerisinde çevre düzenlemesi yapılacaktır. Vaziyet planında gösterilen kısımlara oturma bölümü ile pergole ve depo yapılacaktır.

Zemin katta; yapının güney cephesine eklenen betonarme bölüm ve bahçeden bu bölüme bağlantıyı sağlayan betonarme merdiven yıkılacaktır.

Z01 Giriş mekânının şap dökülerek yükseltilecek döşemesi kaldırılarak özgün yüksekliği korunacak ve şapın kapadığı özgün ahşap süpürgelikler ortaya çıkarılacaktır. Girişteki papuçluk bölümü aynı amaçla muhafaza edilecektir.

Z02 numaralı odada tuğla ile örülerek kapatılan ocak, bu tuğla duvar yıkılarak kullanılır hale getirilecektir. Bu bölüm çocuk yatak odası olarak kullanılacaktır.

Z03 mekânı; sonradan örülen duvarlar sökülüp özgün duvarların iyileştirilmesinden sonra, bu mekân hâlihazırda ıslak hacim olarak kullanıldığından gerekli yalıtım çözümlerinin uygulanmasından sonra yine aynı amaçla kullanılacaktır.

Z05 oda mekânı; hâlihazırda mutfak olarak kullanılan betonarme kısmın yıkılması ve bu odada mevcutta kullanılır durumda bir bacanın da bulunması nedeniyle mutfak alanı olarak kullanılacaktır. Karo kaplaması korunacaktır.

Z06 oda mekânı konutun yemek odası olarak kullanılacak, sonradan özgün dolabın yerine yapılmış olan dolap kaldırılarak özgün dolaplara uyumlu ve özgün özelliklere aykırı olmayan dolap sistemi yapılacaktır.

Birinci katla bağlantıyı sağlayan özgün ahşap merdiven iyileştirilerek korunacaktır.

101 sofa mekânına açılan, sonradan yapılmış olan camekân bölme ve kapısı kaldırılacaktır. Sofada varlığı bilinen ancak yerinde olamayan sedirin yerine yapı özgünlüğünü bozmayan, yapı elemanlarıyla uyumlu yeni bir seki yapılacaktır.

102 numaralı oda; ebeveyn yatak odası olarak kullanılacaktır. Mevcut özgün ahşap dolap sistemi ve ocak iyileştirilerek muhafaza edilecektir. İhtiyaç duyulan diğer mobilyalar (yatak, şifoniyer vs) özgün dolap sistemi ve malzemesine uyumlu olarak planlanıp yapılacaktır.

Yapının özgün plan tipinde var olan balkon bölümü, yapının özgün plan şeması ve malzeme özelliklerine aykırı olmayacak şekilde yeniden yapılacaktır. Bu kısımda balkon bölümüyle bir bütün olarak planlanacak şekilde oturma birimi yapılacaktır.

103 mekânı konutun depo odası ve kombi sisteminin bulunduğu oda olarak planlanacaktır.

104 mekânı özgün tavan motifi süslemesi ve köşe oda olması nedeniyle konutun başodası niteliğindedir. Bu mekân iyileştirme ve sağlıklılaştırmalardan sonra konutun yaşama odası olarak kullanılacaktır.

7.7. Fiziksel Koruma

Yağmur sularının zararlarına karşı alınacak önlemler; yağmur suyunun binaya zarar vermemesi ve yağmur sularının tahliyesi için, oluk ve inişlerin yapılarak drenaj sistemine bağlanması gerekmektedir.

Ericin (1987) şöyle demektedir [19].

“Nemlenmeye karşı alınacak önlemler; zeminden gelecek neme karşı suyun yapı çevresinden uzaklaştırılmasını sağlayacak drenaj sisteminin oluşturulması ve zemin ile temasta bulunan duvar yalıtımının yapılması gerekmektedir”.

Binanın içi ve dış duvarlarında nemlenmeden kaynaklanan bozulmuş yerler uygun malzemeler ile değiştirilmelidir.

Ahşap malzemelerin bozulmalarına karşı alınacak önlemler; yapıdaki ahşap elemanlardan özellikle direk dış mekân ile temasta olan ahşap elemanlar ile pencere doğramaları ve dış hava koşullarına maruz kalmış ve nem almış iki oda kapısı, merdiven korkuluk ve basamakları tahrip olmuştur. Bozulan bu ahşap elemanlar, onarılmalı, onarımı mümkün olmayanlar, özgün haline sadık kalınarak değiştirilmelidir. Mevcuttakilerin bozulmalarını önlemek için kimyasal malzemeler kullanılmalıdır.

Yapıda kullanılacak olan ahşabın uzun ömürlü olması şarttır. Ahşaplara öncelikle ön koruma yapılmalıdır. Bu sayede ahşabın mantar ve böceklerle karşı korunması sağlanabilir. Ahşaba ön koruma maddesi emdirilerek suyun nüfus etmesi önlenir. Ahşabın beton yüzeylere değen bölümlerinde koruma sağlanır. Ön koruması yapılan ahşaplar özellikle güneşin zararlı etkilerinden korumak için nefes alan ahşap boyalar ile boyanarak korunur. (Çizelge 7.1–7.4)

Yapılacak onarımlarda kullanılacak olan malzemelerin özgün malzemeler ile aynı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle, seçilen malzemelerin laboratuvar koşullarında yapılacak deneylerle özgün malzeme ile uyumu belirlenmelidir. Hasan Şefik'e ait olan binanın malzeme deneyleri O.D.T.Ü. ve İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi'ne ait restorasyon laboratuvarı ile Kültür Kabanlığı'na bağlı İstanbul Konservasyon ve Restorasyon Merkezi'nde yapılmalı, yenilenecek ve tamamlanacak elemanların malzeme ve detay seçimi bu çalışma sonuçlarına göre seçilmelidir.

7.8. Restorasyon Kaynakları, Güvenirlilik Dereceleri, Restorasyon Kriterleri ve Koruma Uygulamaları

A-Yapıdaki iz ve örneklerden gelen kesin bilgiler;

1- Varlığı kesinlikle bilinenler; Özgün elemanın ayakta olması ile kesin olarak tespit edilenler. Bu elemanların bir kısmı olduğu gibi kullanılacaktır. Nem, mantar, kavlama, kopma gibi nedenlerle dayanıklılığı azalmış olan malzemeler sağlamlaştırılacaktır.

2- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler; Bu özellikteki yapı elemanları özgün ile aynı biçimde ve aynı cins malzeme ile tamamlanacaktır. Yapıda bu tarzda onarım yapılacak olan yerler; kayıp olan pencere parmaklıklarından birinin tamamlanması, restorasyonda kaynak kullanımı paftalarında da gösterilen bölümlerdeki dış duvarlardaki dökülmüş sıvalar, yer yer dökülerek kaybolan kerpiç dolgu malzemesi, ahşap bağdadi kaplaması ve ahşap kat silmeleridir.

3- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler; Bu durumda özgün ile aynı biçim ve aynı cins malzeme ile yeni detaylar kullanılarak tamamlamalar yapılacaktır. Yapıda bu tarzda onarım yapılacak olan yerler; betonarme eklemenin kaldırılmasından sonra yeni oluşturulacak olan banyo mekânında kullanılacak olan pencere, zemin ve tavan kaplamalarıdır.

B- Karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgiler

Bu durumda da, özgün ile aynı biçim ve aynı cins malzeme ile yeni detaylar kullanılarak yapılacaktır. Yapıda bu tarzda uygulama yapılacak olan yerler; Z06 oda mekânındaki mevcutta demir doğrama olan pencerenin kaldırılarak ahşap pencere yapılması, yine aynı mekândaki sonradan açılmış olan kapının kapatılması, birinci kat güney ucunda planlanacak olan balkon korkuluklarının yapılmasıdır.

C- Mimari gereklilik

Yapıda yeni işlev gereği, olmayan ancak mutlaka tamamlanması gerekli olan yapı elemanlarıdır. Bunlar yeni malzeme ve detay ile tamamlanmalıdır. Restitüsyondan gelen bilgilere göre, yapının özgün planında yer almayan mutfak ve banyo ile bunların tefrişi ve ısıtma tesisatına yönelik yapılması gereken planlamalardır.

D- Yapıya yeni işlevi gereği eklenenler

Yeni işlev gereği de olsa yapının özgünlüğüne zarar verecek herhangi bir ekleme yapmaktan kaçınılmıştır. Yapı günümüzde konut olarak kullanıldığından ve yapım amacı da konut olduğundan iç mekâna eklemek zorunda kalınan bir bölüm yoktur. Bu tür eklemeler sadece yapı dışında bahçede yapılacak olan çevre düzenleme elemanları ile balkon bölümündeki oturma birimleridir. Bunlar da günümüzde var olan malzemeler ve güncel detaylarla yapılacaktır.

Çizelge 7.1. Zemin kat koruma uygulamaları -1-

MEKÂN	YAPI ELEMANLARI / RESTORASYON KAYNAK VE KRİTERLERİ	KORUMA UYGULAMALARI	FİZİKSEL MÜDAHALE BİÇİMLERİ				
			SO	TA	Temizleme		E K
					FT	KT	
Z01 Giriş	Tüm pencereler A/1 ²	İç ve dış yüzeyi boyalı olan pencere kasaları akıtma (empreyne) yöntemi ile ön koruma yapılması, dış yüzeylerinin güneşin UV-IR ışınlarına karşı etkili olan ve nefes alan koruyucu boya ile korunması	X			X	
	Tavan A/1	Boyalı ahşap yüzeylerin boya sökücü ile temizlenmesi, akıtma (empreyne) yöntemi ile koruma yapılması, dolgu verniği ve cila uygulaması	X			X	
	Merdiven ve merdiven altı dolap kasa ve pervazları A/1 - A/2 ³	Boyalı ahşap yüzeylerin boya sökücü ile temizlenmesi, akıtma (empreyne) yöntemi ile koruma yapılması, dolgu verniği ve cila uygulaması	X	X		X	
	Pervazlar A/1	Boyalı ahşap yüzeylerin boya sökücü ile temizlenmesi, akıtma (empreyne) yöntemi ile koruma yapılması, dolgu verniği ve cila uygulaması				X	
	Süpürgelikler A/1	Boyalı ahşap yüzeylerin boya sökücü ile temizlenmesi, akıtma (empreyne) yöntemi ile koruma yapılması, dolgu verniği ve cila uygulaması				X	
	Demir pencere korkulukları A/1- A/2	Metal malzemenin korozyondan korunması için pas sökücü astar ve boya uygulanması		X		X	
	Kapılar A/1	Boyalı ahşap yüzeylerin boya sökücü ile temizlenmesi, akıtma (empreyne) yöntemi ile koruma yapılması, dolgu verniği ve cila uygulaması	X			X	
	SO: Sağlamaştırma ve onarım TA: Tamamlama EK: Ekleme FT: Fiziksel temizleme KT: Kimyasal temizleme						

² Yapıdaki iz ve örneklerden gelen kesin bilgiler, varlığı kesinlikle bilinenler.

³ Yapıdaki iz ve örneklerden gelen kesin bilgiler, izi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler.

Çizelge 7.2. Zemin kat koruma uygulamaları -2-

MEKÂN	YAPI ELEMANLAR / RESTORASYON KAYNAK VE KRİTERLERİ	KORUMA UYGULAMALARI	FİZİKSEL MÜDAHALE BİÇİMLERİ				
			SO	TA	Temizleme		EK
					FT	KT	
Z02 Oda	Tüm pencereler A/1	İç ve dış yüzeyi boyalı olan pencere kasaları akıtma (empreyne) yöntemi ile ön koruma yapılması, dış yüzeylerinin güneşin UV-IR ışınlarına karşı etkili olan ve nefes alan koruyucu boya ile korunması	X			X	
	Tavan A/1	Boyalı ahşap yüzeylerin boya sökücü ile temizlenmesi, akıtma (empreyne) yöntemi ile koruma yapılması, dolgu verniği ve cila uygulaması	X			X	
	Pervazlar ve Süpürgelikler A/1	Boyalı ahşap yüzeylerin boya sökücü ile temizlenmesi, akıtma (empreyne) yöntemi ile koruma yapılması, dolgu verniği ve cila uygulaması				X	
	Ahşap Döşeme A/1	Eski ahşaplarda akıtma (empreyne) yöntemi ile koruma yapılması, dolgu verniği ve cila uygulaması	X				
	Demir pencere korkulukları A/1	Metal malzemenin korozyondan korunması için pas sökücü ile temizlenmesi astar ve metal renginde boya uygulanması				X	
	Kapı A/1	Boyalı ahşap yüzeylerin boya sökücü ile temizlenmesi, akıtma (empreyne) yöntemi ile koruma yapılması, dolgu verniği ve cila uygulaması				X	
Z03 Banyo	A/1- A/2- A/3 ⁴ - B ⁵ - D ⁶	Restitüsyon ve restorasyon projesine uygun olarak yeniden düzenlenecektir	X	X	X	X	X
Z04 Mutfak		Restitüsyon ve restorasyon projesine uygun olarak yeniden düzenlenecektir			X		
Z05 Koridor		Restitüsyon ve restorasyon projesine uygun olarak yeniden düzenlenecektir	X		X	X	
SO: Sağlamaştırma ve onarım TA: Tamamlama EK: Ekleme FT: Fiziksel temizleme KT: Kimyasal temizleme							

⁴ Yapıdaki iz ve örneklerden gelen kesin bilgiler, izi olmayan ancak varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler.

⁵ Karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgiler

⁶ Yapıya yeni işlev gereği eklenenler

7.9. Fiziksel Müdahale Biçimleri

Hasan Şefik Evi'nin restorasyonu, koruyucu nitelikteki müdahaleleri içeren işlemlerin yanında, farklı restorasyon teknikleri ile uygulanacak müdahale biçimlerini gerektirmektedir. Yapıya uygulanacak olan tüm bu müdahale işlemleri, restorasyon müdahaleleri paftalarında detaylı olarak gösterilmiştir.

7.9.1. Olduğu gibi kullanılacak yapı elemanları

Restorasyon uygulama aşamasında, temizlenerek olduğu gibi korunacak olan herhangi bir problemi bulunmayan yapı elemanlarıdır. Böceklenme ve çürüme gibi herhangi bir deformasyonu olmayan döşeme ve döşeme kaplamalarının bir kısmı, kapı tutamakları, kilit yerleri ve kilitlerinin bir bölümünü bu grupta giren yapı elemanlarıdır.

7.9.2. Sağlamaştırma

Yapıda, taşıyıcı sistemi oluşturan elemanlardan dayanımını yitirenler benzer malzeme ile yenilenecektir. Bunun yanında, bir payanda ya da destekle takviye edilerek kullanılabilenler yerinde muhafaza edilecek, takviyeler çağdaş bir uygulama olarak renk ve işçilik bakımından özgün elemanlardan ayırt edilebilir nitelikte olacaktır. Elemanların yenilenmesi işlemi, her elemanın uzmanlar tarafından incelenerek dayanımını tamamen yitiren yapısal elemanların hassas bir şekilde tespitini gerektirmektedir. Yeni elemanların günümüzün müdahalesi olduğu belgelenmelidir. Bu nedenle, yeni elemanların estetik bütünlüğün sağlanması amacıyla özgün eleman ile aynı malzemeden olması gerekmektedir. Bu tarz müdahaleler aşağıda açıklanmıştır.

1-Sıva tamiri ve badana işlemleri;

Yapıda bu grupta onarım yapılması gerektiren yerler, dökülmüş olan sıvalar ile sıva çatlaklarının bulunduğu bölgelerdedir. Buralardaki işlemler, sıvalarda tamir ve

tamamlama ile üzerlerinin badana yapılması işlemleridir. Bu işlemlerin uygulama yerleri belgelenerek yapı üzerinde de özgünden fark edilir olması sağlanacaktır.

2- Düzeltilecek malzeme deformasyonları;

Yapıda bu grupta müdahale gerektiren bölgeler, merdiven basamakları, tavan ve döşeme kaplama ve kirişleri gibi sehim yapmış yapı malzemeleridir. Bu uygulamada da gerekli görüldüğünde yapı askıya alınarak gerekli sağlamlaştırma müdahaleleri yapılacaktır.

3- Değiştirilecek yapı elemanları;

Onarılacak kullanımı mümkün olmayan kötü durumdaki yapı elemanlarıdır. Bunlar asıllarına uygun olarak yeniden yapılacaktır.

7.9.3. Tamamlama

Yapıda zaman içinde kısmen ya da bütünüyle kaybedilmiş elemanlar mevcuttur. Bu şekildeki bir bütünleme çalışmasında tamamlanacak elemanın bilinirliği ölçüsünde tamamlanması ve günümüzün yapı tekniklerinin (özgün görüntüyü bozmadan detaylarda yalın işçilikler uygulanarak) uygulanması gerekmektedir. Bir elemanın, konumu, boyutu, malzemesi ve yapım tekniği biliniyorsa, yeniden üretilerek yapıya eklenmesinde bir sakınca yoktur. Ancak bu elemanın günümüz üretimi ve eklemesi olduğu bir plaket ya da anlatım şekliyle ifade edilmelidir. Bunun dışında, bir yapı elemanının yeri belli olup, biçimi konusunda kuşkular varsa, o elemanın bilinen özellikleri ile yeniden üretilmesi ve bilinmeyen özellikleri hakkında yorumdan kaçınarak günün biçimlerinin uygulanması gerekecektir.

1- Tamamlanacak elemanın konumu, yeri ve malzemesi gibi özelliklerinden hepsi veya bir kısmı yapıdaki diğer örneklerden biliniyorsa bu eleman aynı yerde, aynı malzeme ile bilinen özelliklerine göre yalın olarak yapılacaktır. Z01 mekanı merdiven altındaki dolap kapakları, zemin kat pencerelerinde bir kısmı yok olan

demir parmaklıklar, 106 mekanındaki tavan göbeğinde yok olan ahşap çubuklar, Z01 mekanındaki merdiven yanından ekleme kısımdaki koridora geçiş kapısının kanadı, Z06 mekanındaki değiştirilen demir doğrama pencere, bu tür müdahale biçimini kapsamaktadır.

2- Tamamlanacak elemanın yalnızca izi mevcutsa, yeri ve malzeme özellikleri yapıdaki diğer örnekler baz alınarak, aynı yerde, benzerleri gibi, aynı malzeme ile yalın olarak yapılacaktır. 101 sofa mekânında yok olan seki ve Z02 ve Z07 mekânında yok olan dolap bu tür müdahale biçimini kapsamaktadır.

7.9.4. Temizleme (Liberasyon)

Fiziksel temizleme

Yapıya sonradan eklenen ve yapının özgünlüğünü bozan eklemeler kaldırılacaktır. Hasan Şefik Evi'nin özgün yapısına aykırı olan tüm eklemeler kaldırılacaktır. Zemin katta yapının batı cephesine açılan kapı kaldırılarak kapatılacaktır. Bu mekânda sonradan yapılan tezgâhlar sökülerek kaldırılacaktır. Zemin kat ve birinci kattaki betonarme eklemenin tamamı kaldırılacaktır. Bu bölgede yapının özgün ahşap karkas duvarları önüne örülmüş olan tuğla duvarlar kaldırılarak temizlenecektir. Birinci katta sofadaki camekân bölme kaldırılacaktır. Bahçeye sonradan yapılan helâ ile asıl yapıyla aynı yıllarda yapılmış olan ancak zaman içinde yıkılarak, özgün planına göre aynı yerde yeniden briket olarak yapılmış olan bahçedeki depo binası yıkılarak kaldırılacaktır.

Kimyasal temizleme

1- Ahşap malzeme temizliği, dolgu verniği ve cila işlemleri;

Yapının tüm ahşap yapı malzemeleri temizlenecek, varsa üzerlerindeki kırılma, çatlama ve boşlukları dolgu maddesi ile doldurulacak ve cilalanacaktır.

2- Boya kazınması, tamir, dolgu verniği ve cila işlemleri;

Yapıdaki ahşap yapı elemanları (döşeme ve tavan kaplama ve kirişleri, kapı kasa ve kanatları, merdiven basamak ve korkulukları, lentolar, söveler, süpürgelikler, pervazlar, özgün dolaplar vs) genel olarak iyi durumdadır. Bunlar temizlenecek, üzerlerindeki yağlı boyalar kazındıktan sonra dolgu verniği ile doldurularak cilalanacaktır. Kötü durumda olan ahşap yapı elemanları (pencere doğramaları ve kanatları, denizlikleri, bağdadi ahşap kaplamalar, kat silmeleri vs) öncelikle zarar görme nedenleri araştırılarak teşhis edilecek, bu nedenler ortadan kaldırılacak ve bunlardan çok kötü durumda olanlar özgüne uygun yapım yöntemiyle yapılan malzemelerle değiştirilecektir.

3- Su, nem ve rutubetlenmeye yönelik kimyasal maddelerle temizleme işlemleri;

Yapıda su problemleri, nem alma ve rutubetlenme nedeniyle renk değiştiren ve onarım gerektiren, pencere altlarında ve kenarlarında oluşan bozulmalar yüzeylerdeki renk değişimlerinin olduğu deformasyonlar kimyasal maddeler kullanılarak giderilecektir.

Bu teşhisler, uygun malzeme ve koruma yöntemine karar vermek için yapının yapım malzemesinin mevcut durumunun analizleridir. Bu aşamadaki doğru seçim, malzemenin tanınması, çevre etkilerinin bu malzemeler üzerinde yapmış olduğu değişim ve bozulmaları belirledikten sonra mümkün olabilecektir.

Temizleme işleminde genel anlamda basit yöntemler seçilmeli, karmaşık işlemler ve kimyasal maddelerin kullanılmasından mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.

7.9.5. Eklmeler

Venedik Tüzüğü'nün 13. maddesinde “ Eklmelere ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine ve çevresiyle olan bağlantısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir” denilmektedir. Tarihi

yapıların yeniden kullanımları sürecinde, günümüz çağdaş yaşam koşullarının sağlanabilmesi amacıyla zorunlu olarak bazı eklerle birlikte düşünölmeleri gerekmektedir. Hasan Şefik Evi'nde de konut olarak işlevlendirilmesinin yanında bazı eklemelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Kabul edilen restorasyon kriterlerine göre, yapıya yeni eklenecek bir eleman ya da uygulanacak bir müdahale, çağdaş malzeme ile dönemin teknolojik özelliklerine uygun olarak yapılmalıdır. Yeni işlev gereği veya sağıklaştırma amacı ile yapılacak eklemeler, özgün yapım sistemi ve elemanlarından ayırt edilebilecek bir yapım tekniği ile mevcut sistemi bozmayacak şekilde olmalıdır.

Hasan Şefik Evi restorasyonu çalışmasında yapılacak eklemeler, restorasyon sonrası kullanımda çağımız yaşam standartları gereğince yapıya eklenmesi zorunluluğu gösteren elemanlardır. Bunlar yapının özgönlüğünü bozmadan ve yapıya zarar vermeden eklenecek olan ısıtma tesisatına yönelik elemanlar, bugün banyo olarak kullanılan mekandaki restorasyon sonrası eklenmesi gereken banyo tefriş elemanları, ve mutfak tefriş elemanları ve tezgahı ile aydınlatma elemanlarıdır. Banyo bölümü, yapı duvarlarının sudan etkilenmemesi için önlemler alınarak düzenlenecektir. Zemin ve duvarlarda gerekli yalıtımlar yapılarak seramik kaplanacaktır. Tefriş elemanları günümüz özelliklerini yansıtır nitelikte görsel özgün bütönlüğü bozmayacak şekilde seçilecektir. Yapının ısıtması için gereken tesisatın, yapıya görsel ve fiziki açıdan en az zarar verecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Yapının büyük ölçüde ahşap elemanlarla yapılmış olması yangın açısından önemli bir tehlike oluşturmaktadır. Bu nedenle, özellikle elektrik tesisatının yalıtımı yapılarak, duvar yüzeylerinin üzerinden döşenmesi gerekmektedir. Diğer tesisat elemanlarının ise, görsel bütönlüğü etkilememesi nedeniyle ahşap bir elemanla gizlenmesi düşünölmektedir.

Yapıya uygulanacak olan tüm müdahale işlemleri, restorasyon müdahaleleri paftalarında detaylı olarak gösterilmiştir.

7.10. Restorasyon Aşamaları

1. Aşama: Yapıda detaylı bir temizleme işlemi yapılacak ve eklemeler kaldırılacaktır. Betonarme bölümün yıkılması esnasında, özgün yapı sistemine zarar vermemek amacıyla titiz bir çalışma yapılması gerekmektedir.

2. Aşama: Yapıda birinci kattaki çıkmalarda oluşan deformasyonların özellikle batı cephesinde) düzeltilmesi amacıyla, kuzey ve batı cephesinde iskele kurulup, çıkma duvarları askıya alınarak, deforme olan ahşap kirişlerin onarımı, kötü durumda olanların değiştirme işlemleri yapıp yapısal sistemde iyileştirme yapılması sağlanacaktır.

3. Aşama: Çatı ahşap elemanlarında bozulanlar değiştirilerek çatı aktarılacak, değiştirilmiş olan kiremitler kaldırılarak alaturka kiremit döşenecektir.

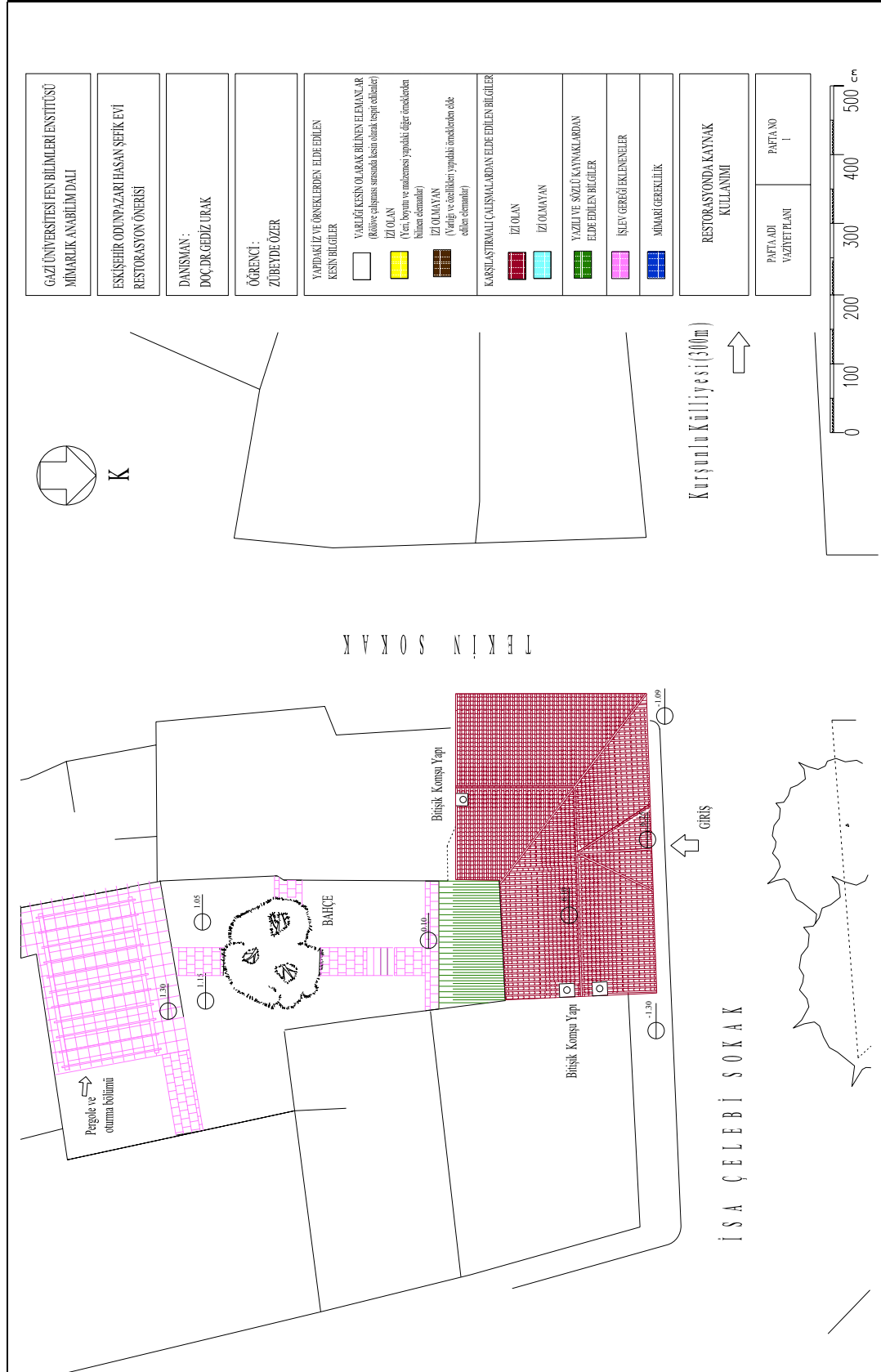
4. Aşama: Zemin ve yağmur sularının yapıya zarar vermeden uzaklaştırılması amacıyla drenaj sisteminin yapılacak ve bu hat kanalizasyon şebekesine bağlanacaktır.

5. Aşama: Yapıda olumsuz etkiler sonucu meydana gelen malzeme bozulmaları ve eksiklikler giderilerek tamamlama ve yenilemeler yapılacaktır.

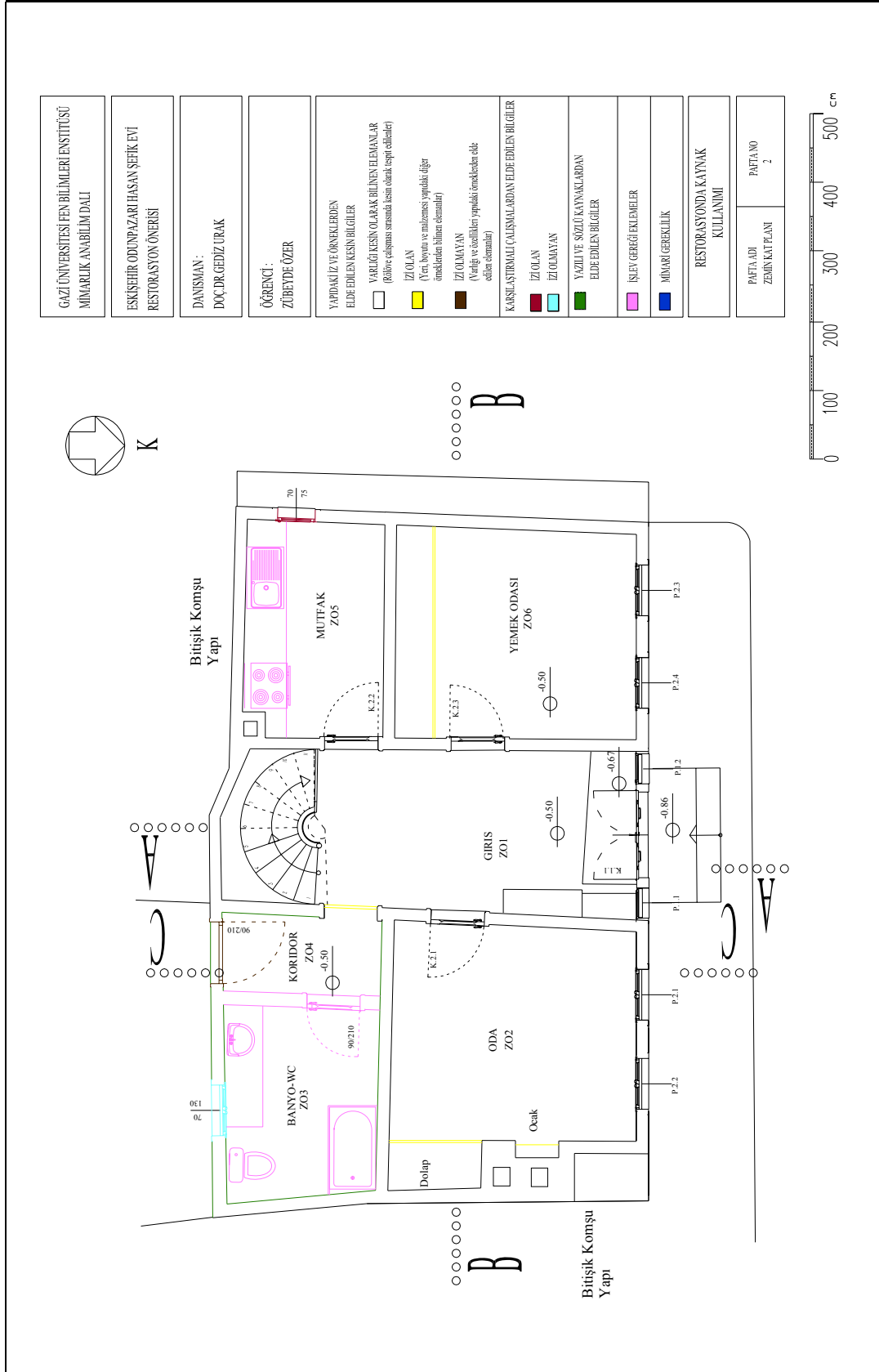
6. Aşama: Yapının ısıtma, elektrik, iletişim ve sıhhi tesisat problemleriyle ilgili çalışmalar yapılarak yeni kullanıma göre planlanıp uygulaması yapılacaktır.

7. Aşama: Yapının arka bahçesi içinde planlanan düzenleme işlemleri yapılacaktır. Ayrıca yapının bulunduğu alan içerisinde de düzenleme yapılmalıdır. Bu çevre düzenlemesi yapıya çok yakın olan Mal Hatun Müzesi ve oradan da Kurşunlu Külliyesine ulaşım aksı üzerinde yapılmalıdır. Bu aks üzerinde bulunan yapı cephelerine iskele kurularak, sıva ve yüzey detayları onarılarak tamamlanmalıdır.

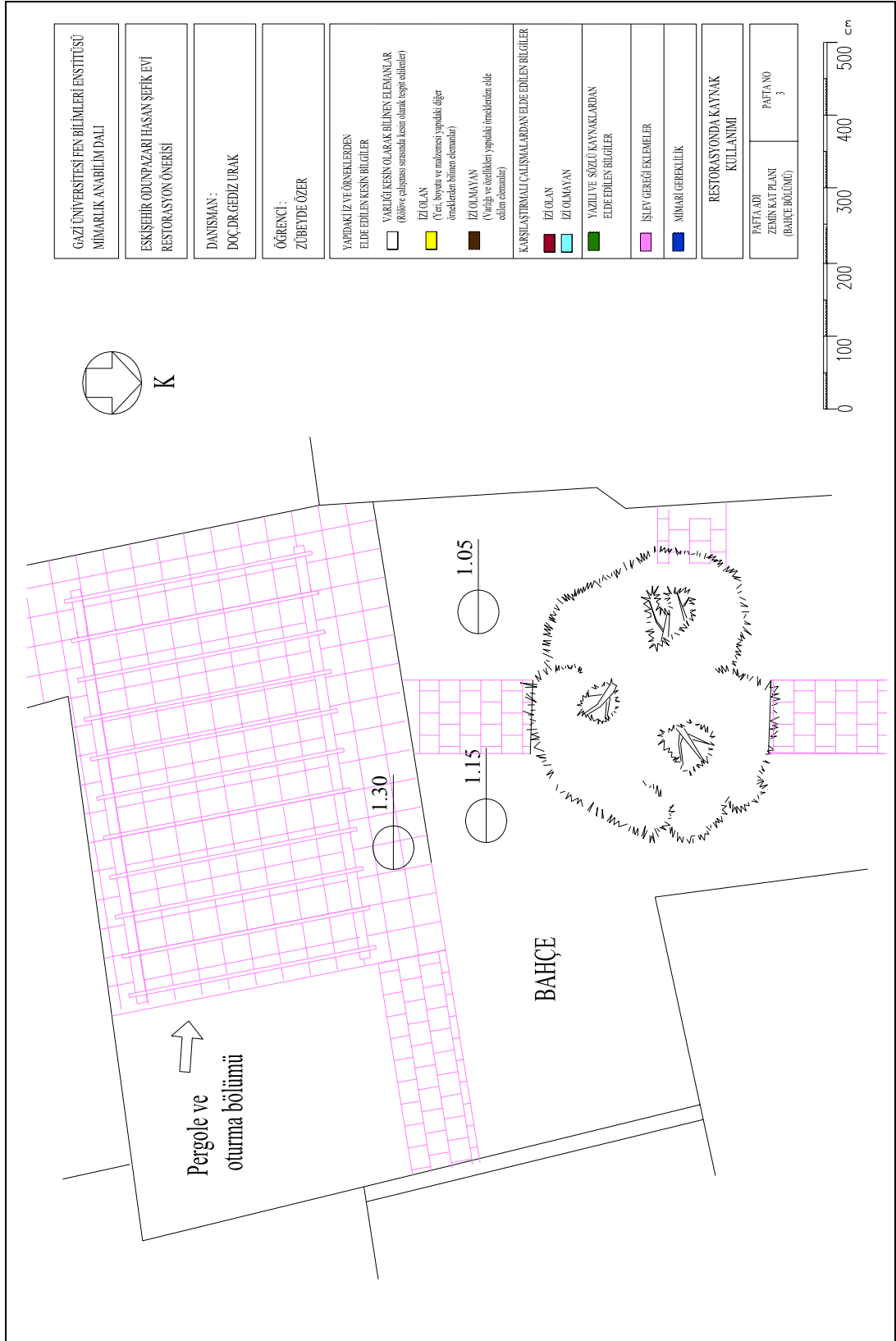
8. Aşama: Restorasyon projesinde belirtilen mobilyaların özgün yapıya aykırı olmayacak şekilde yaptırılacak ve dekorasyon işlemleri tamamlanacaktır.

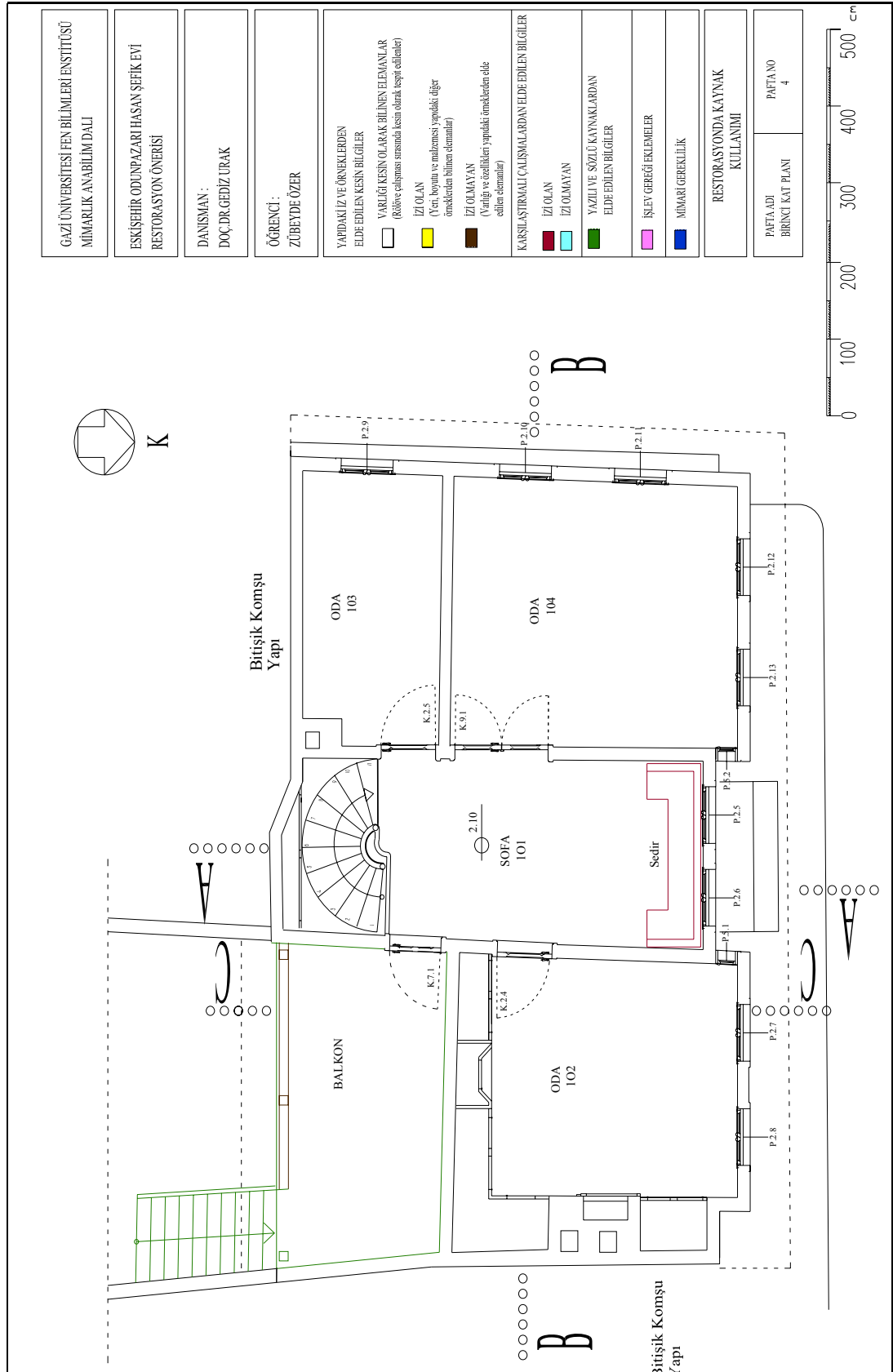
Şekil 7.1. Restorasyonda kaynak kullanımı vaziyet planı

Şekil 7.2. Restorasyonda kaynak kullanımı zemin kat planı

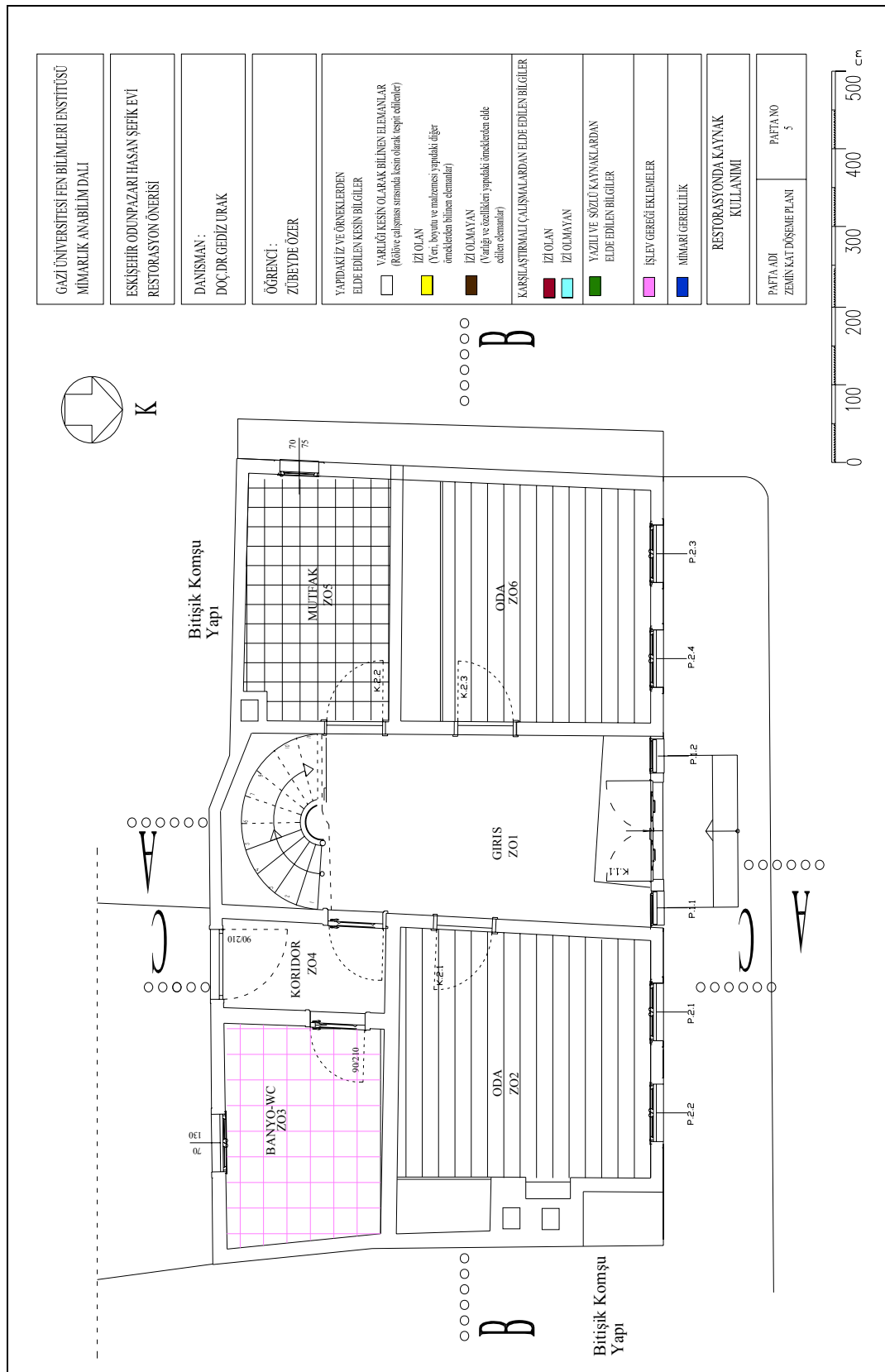

Şekil 7.3. Restorasyonda kaynak kullanımı zemin kat bahçe bölümü

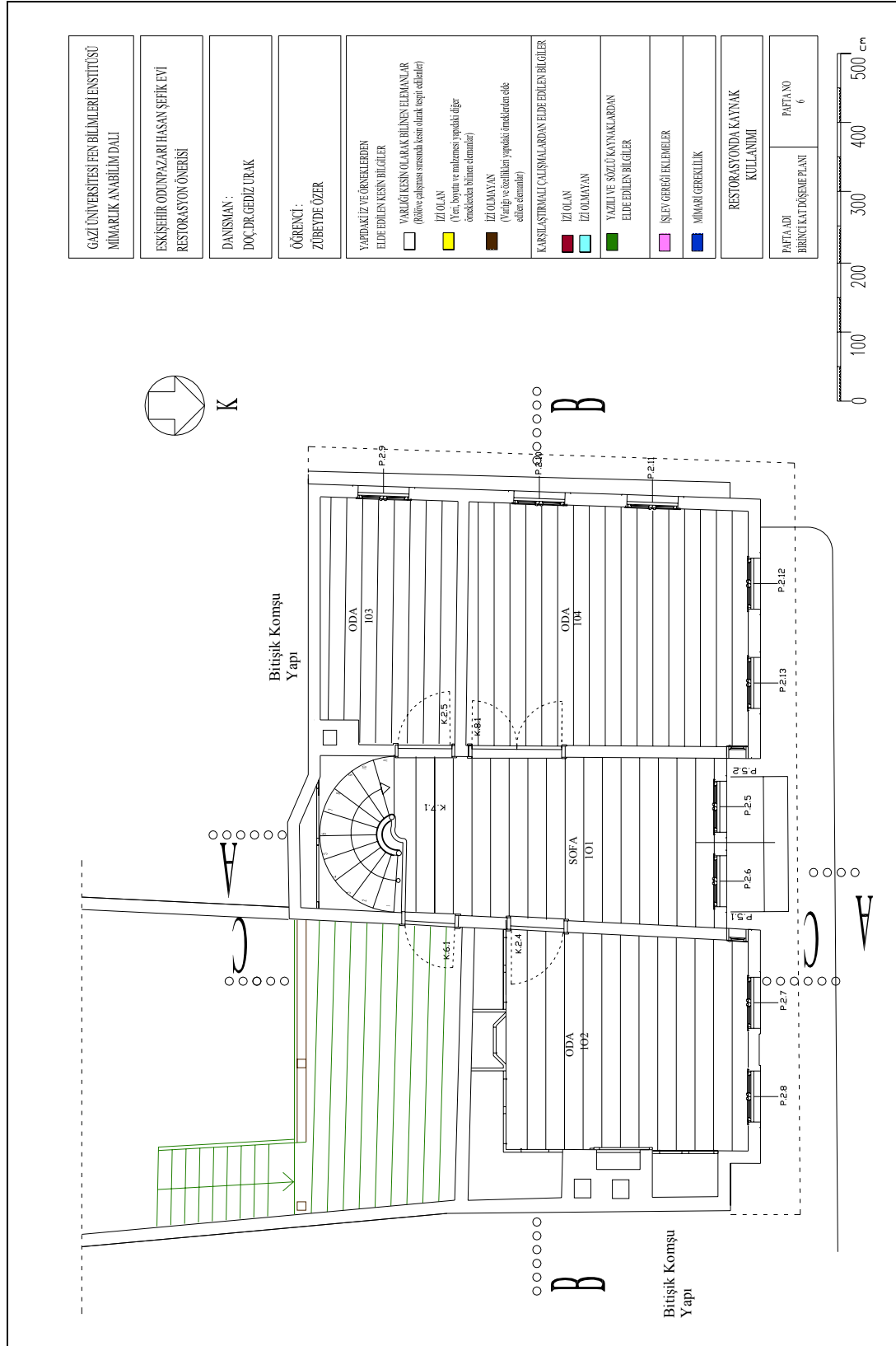

Şekil 7.4. Restorasyonda kaynak kullanımı birinci kat planı

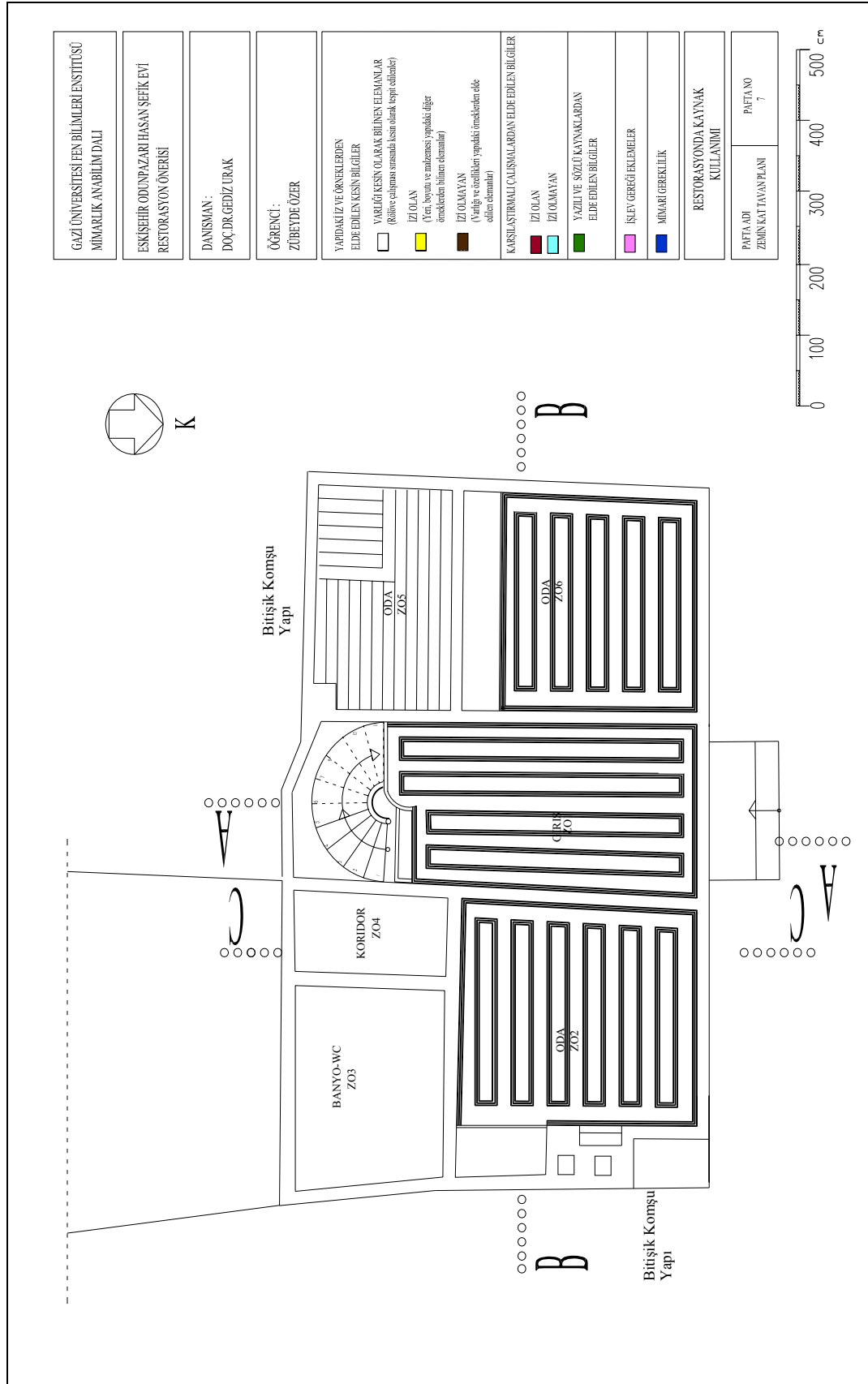

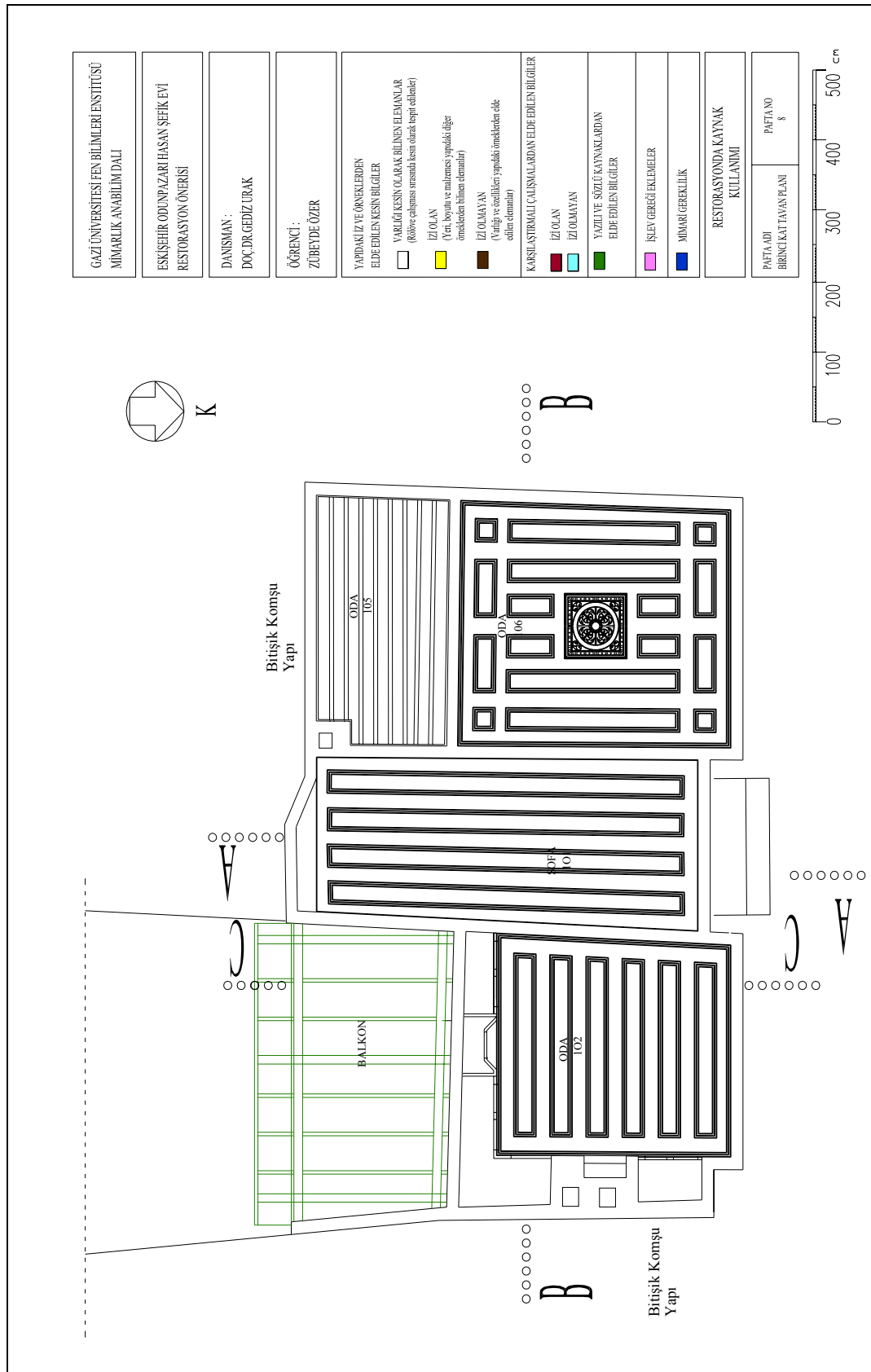
Şekil 7.5. Restorasyonda kaynak kullanımı zemin kat döşeme planı

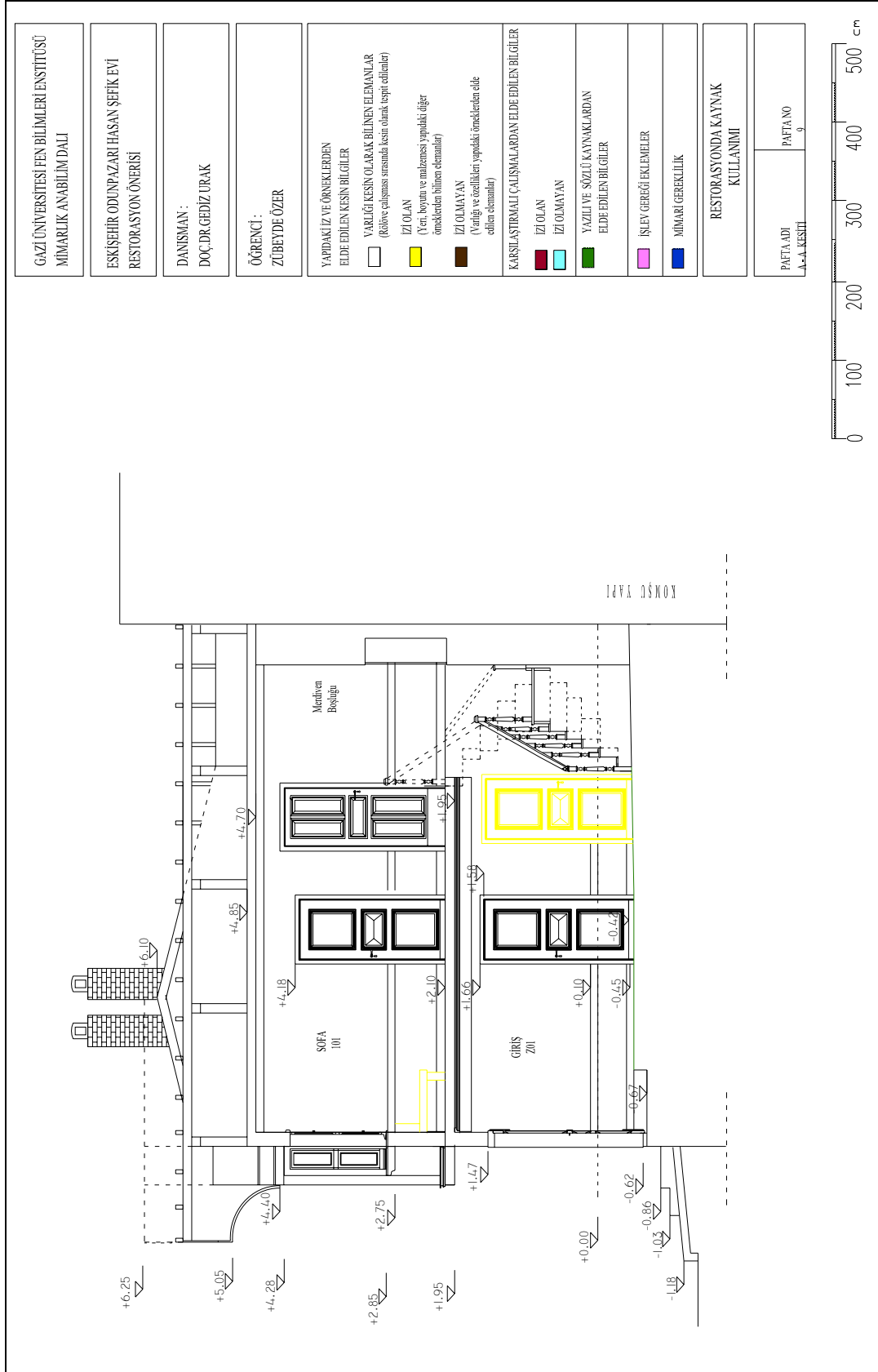
Şekil 7.6. Restorasyonda kaynak kullanımı birinci kat döşeme planı

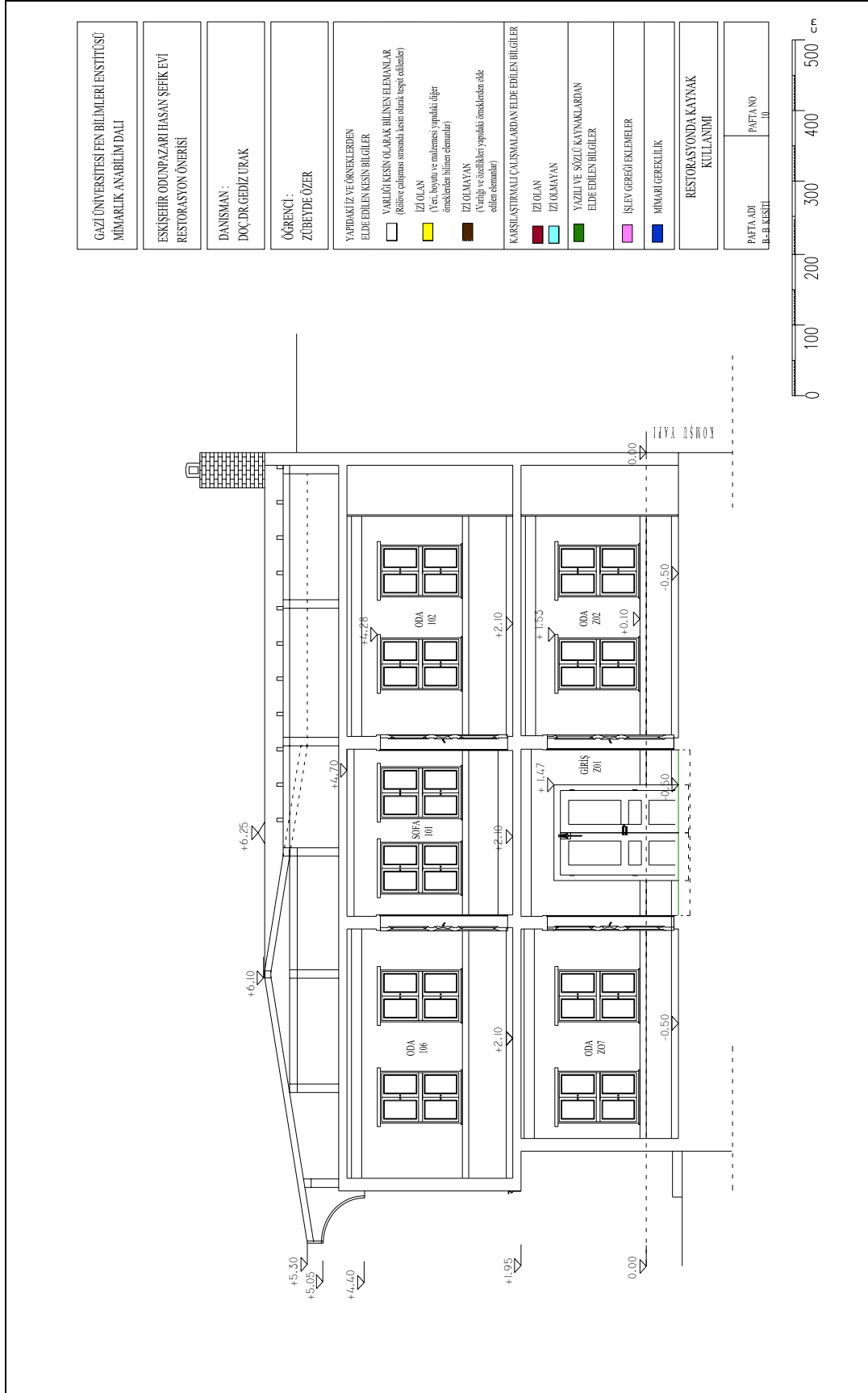

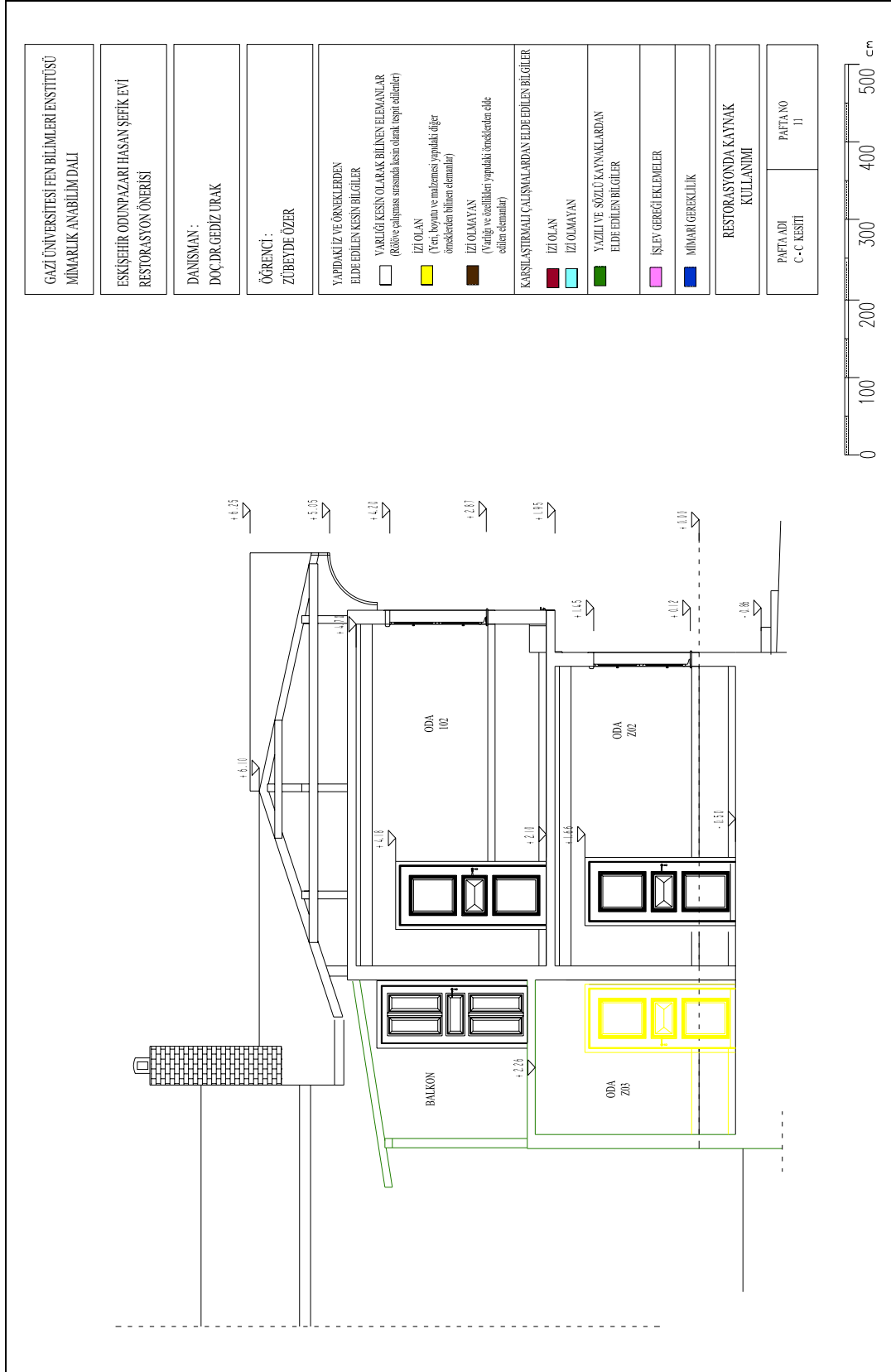
Şekil 7.7. Restorasyonda kaynak kullanımı zemin kat tavan planı

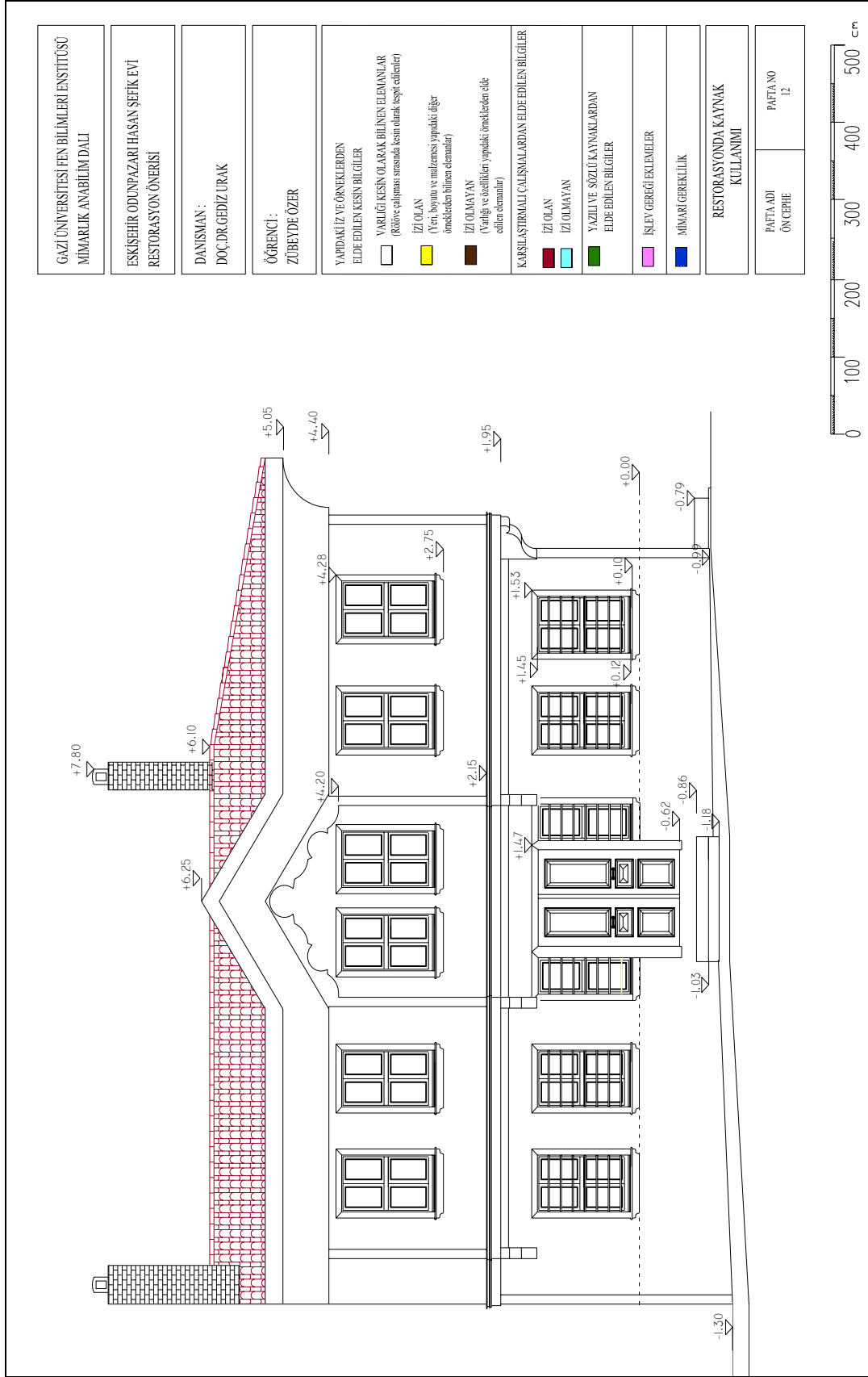

Şekil 7.8. Restorasyonda kaynak kullanımı birinci kat tavan planı

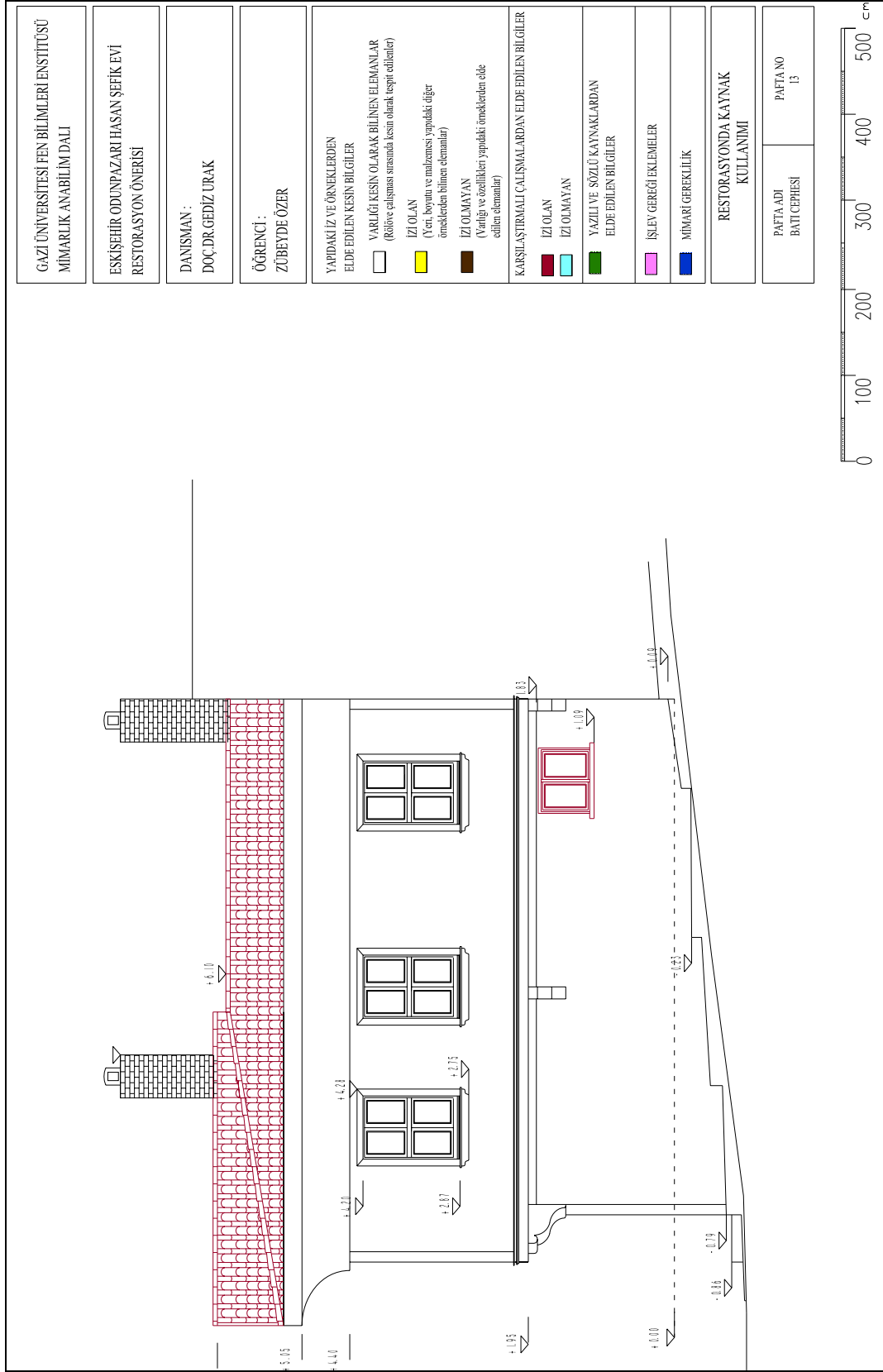

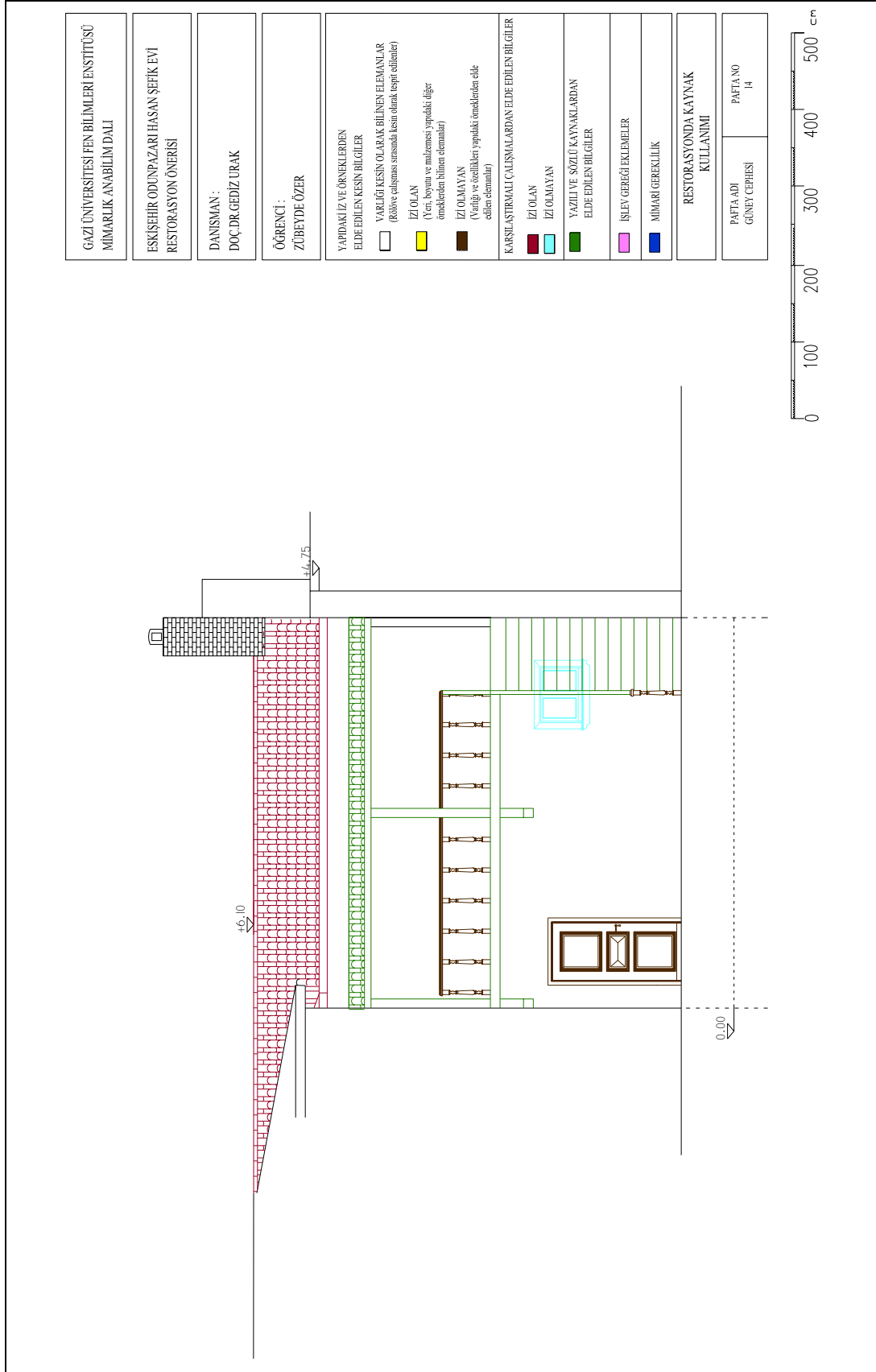

Şekil 7.12. Restorasyonda kaynak kullanımı kuzey cephesi

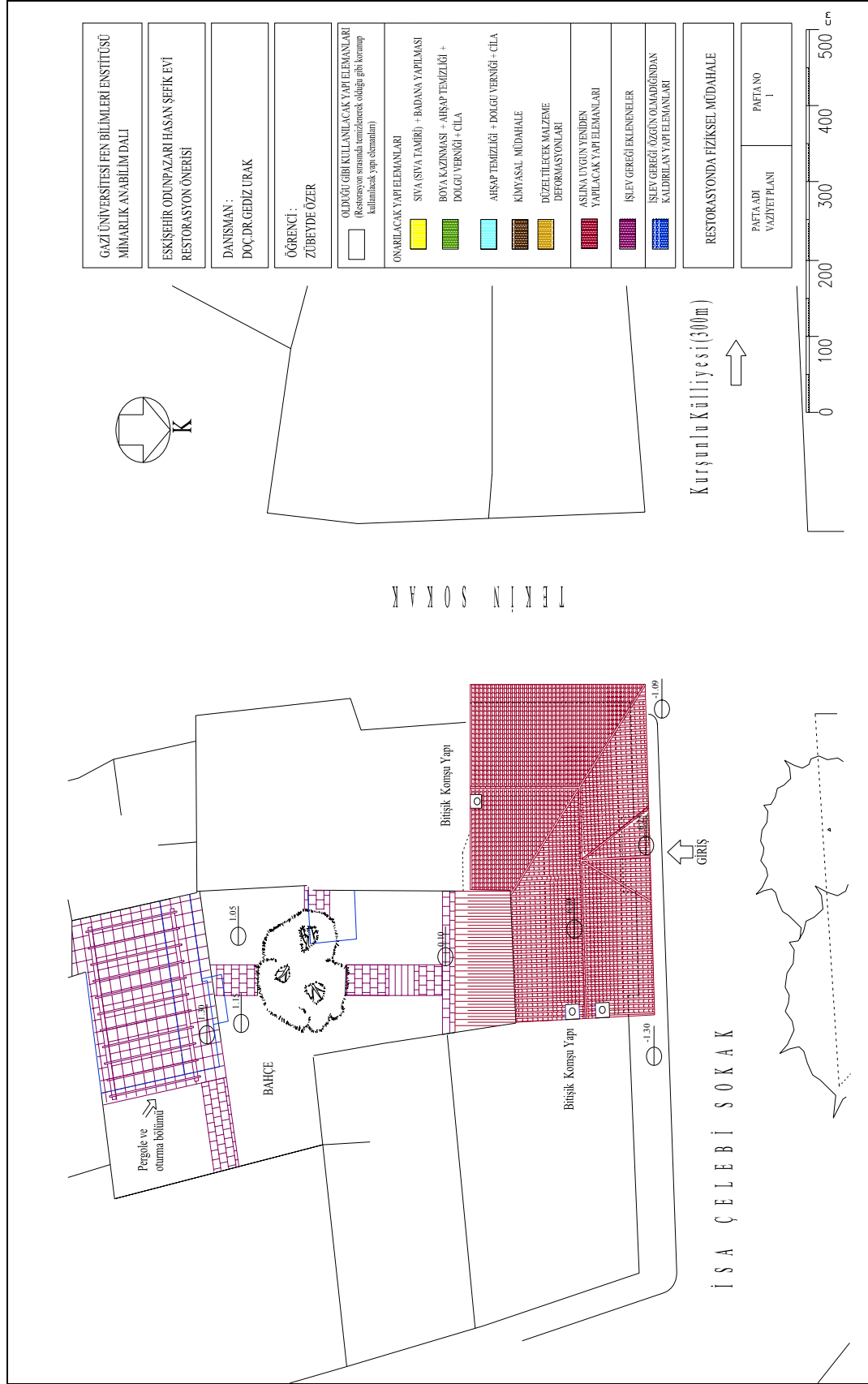

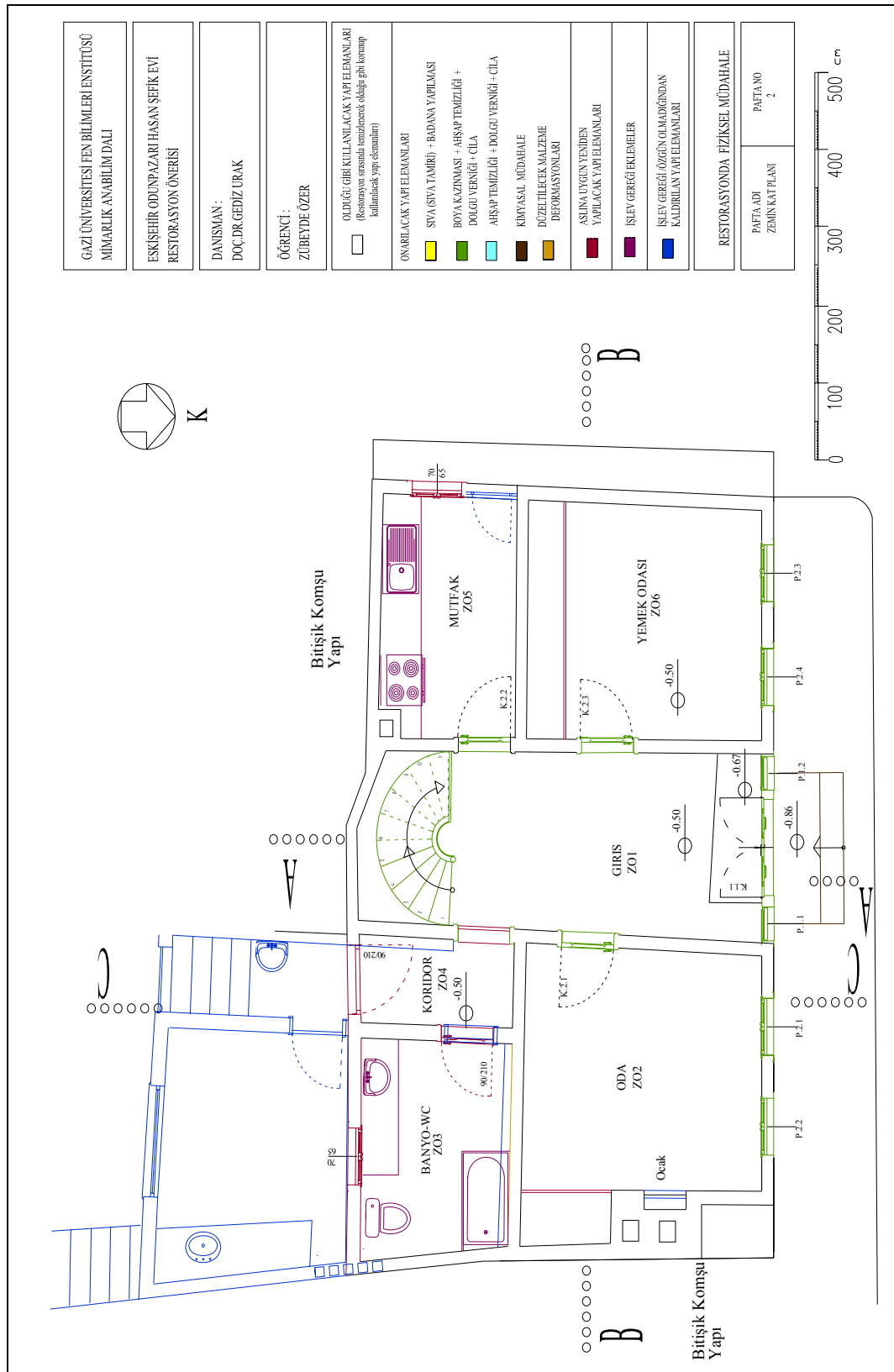
Şekil 7.13. Restorasyonda kaynak kullanımı batı cephesi

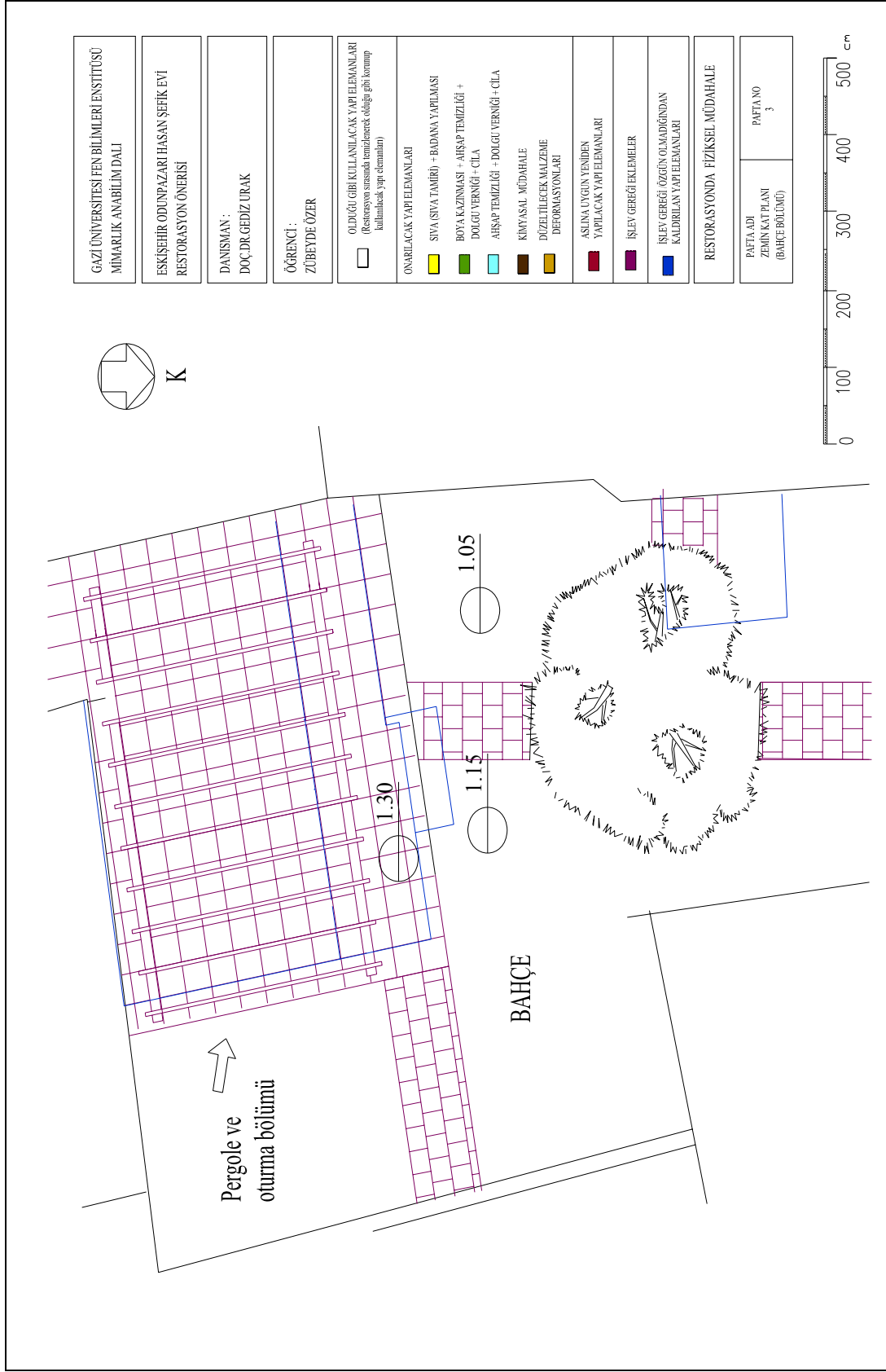
Şekil 7.14. Restorasyonda kaynak kullanımı güney cephesi

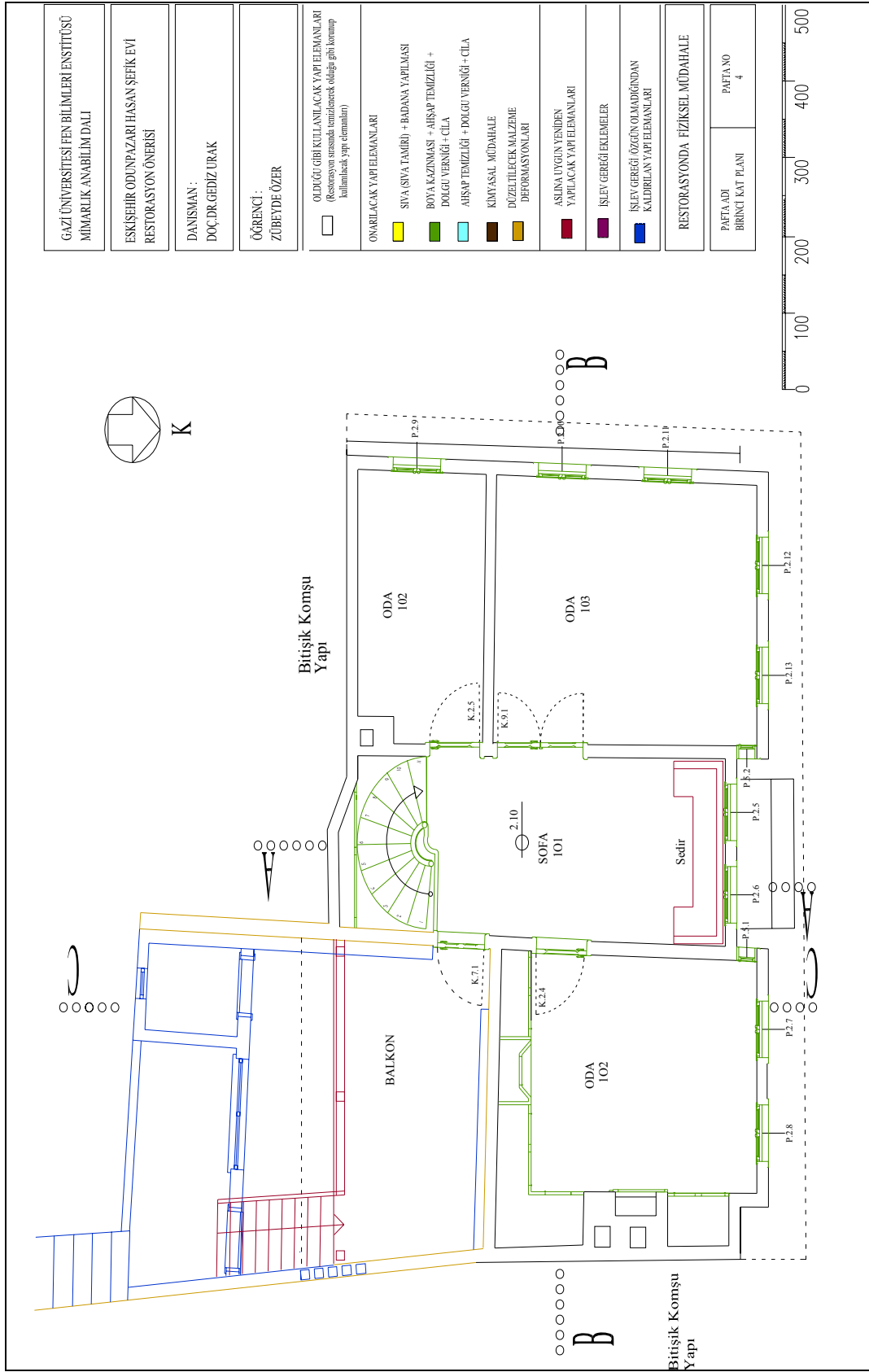
Şekil 7.15. Restorasyon fiziksel müdahale vaziyet planı

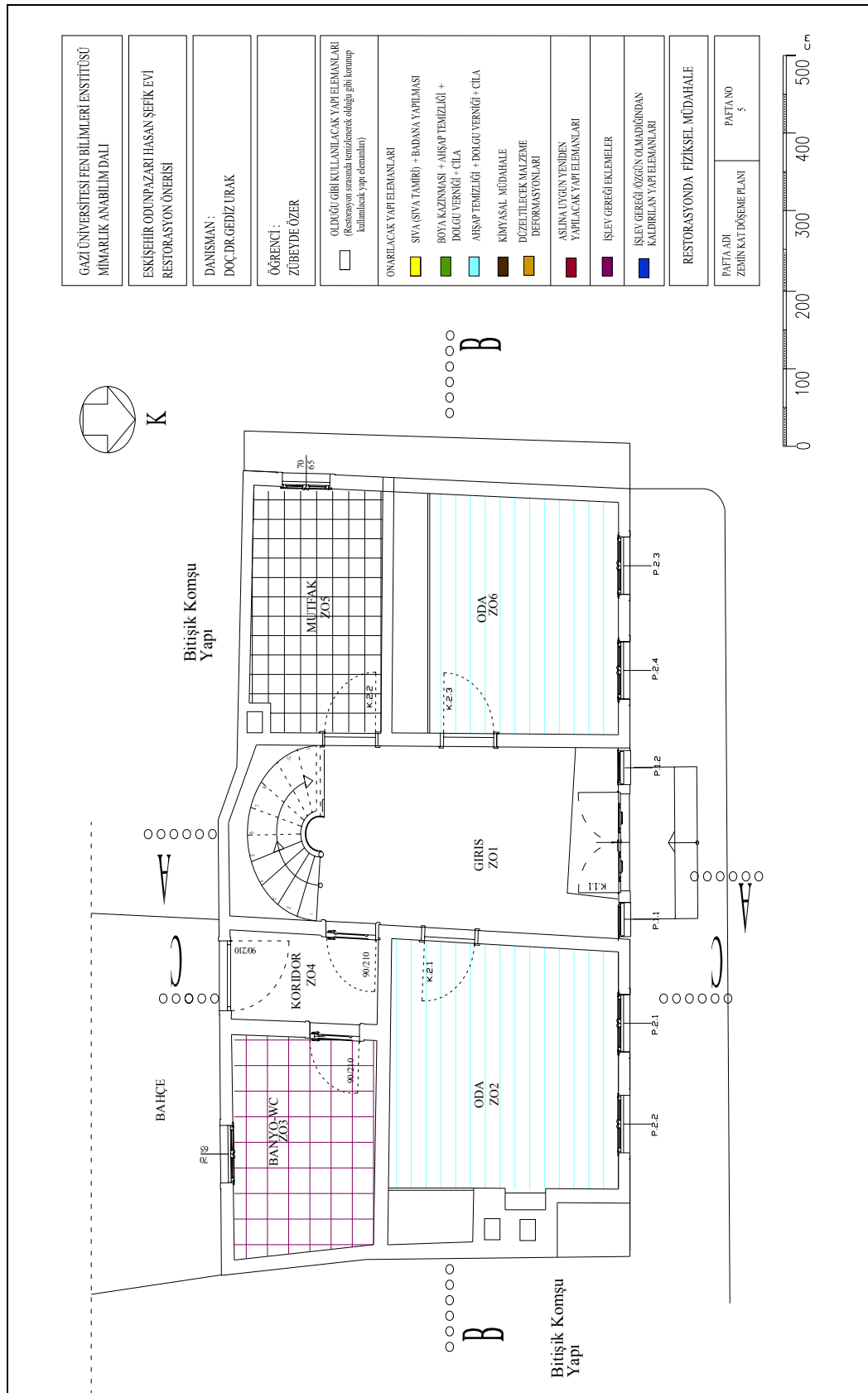

Şekil 7.16. Restorasyon fiziksel müdahale zemin kat planı

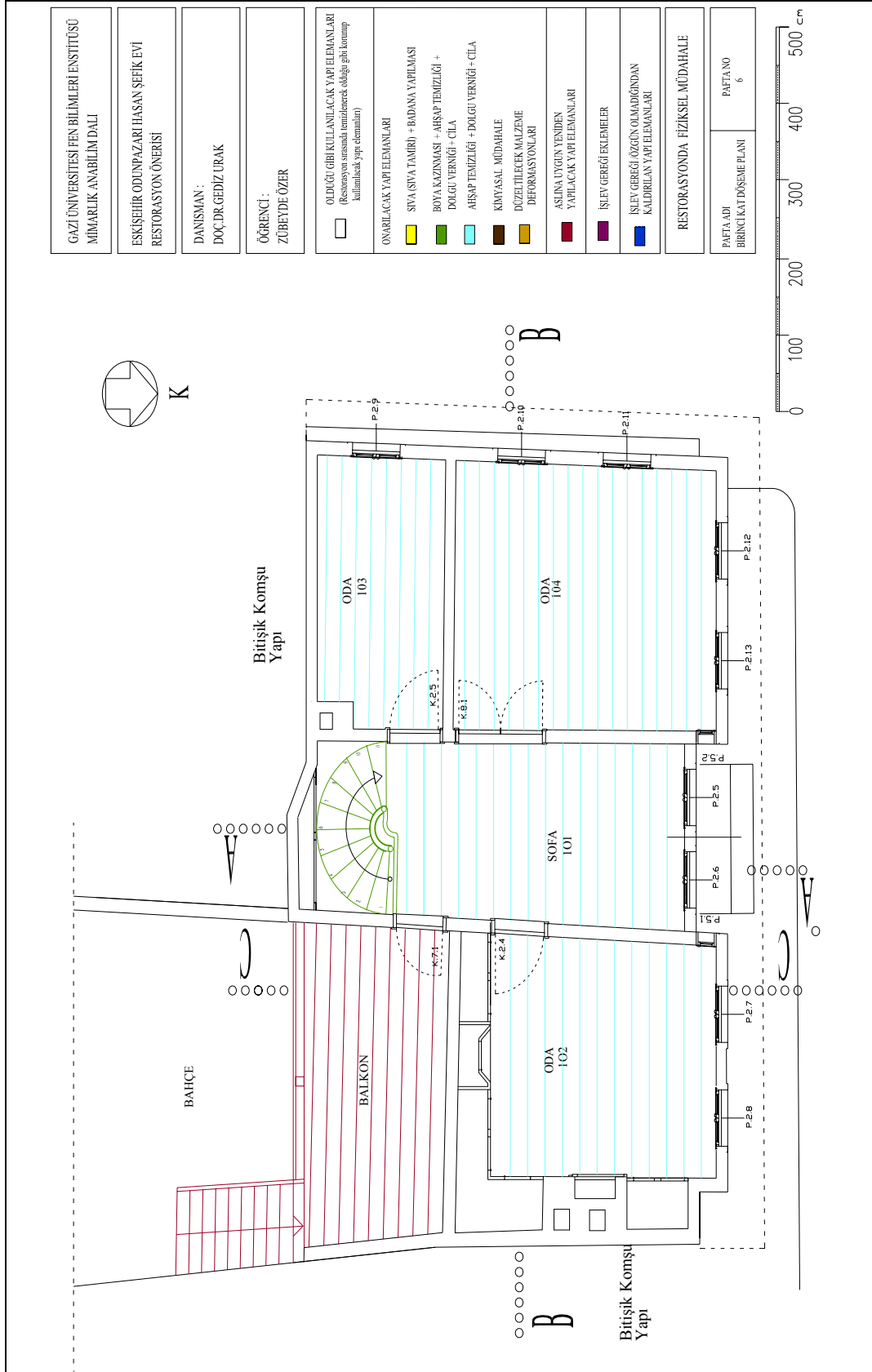

Şekil 7.17. Restorasyon fiziksel müdahale zemin kat bahçe bölümü

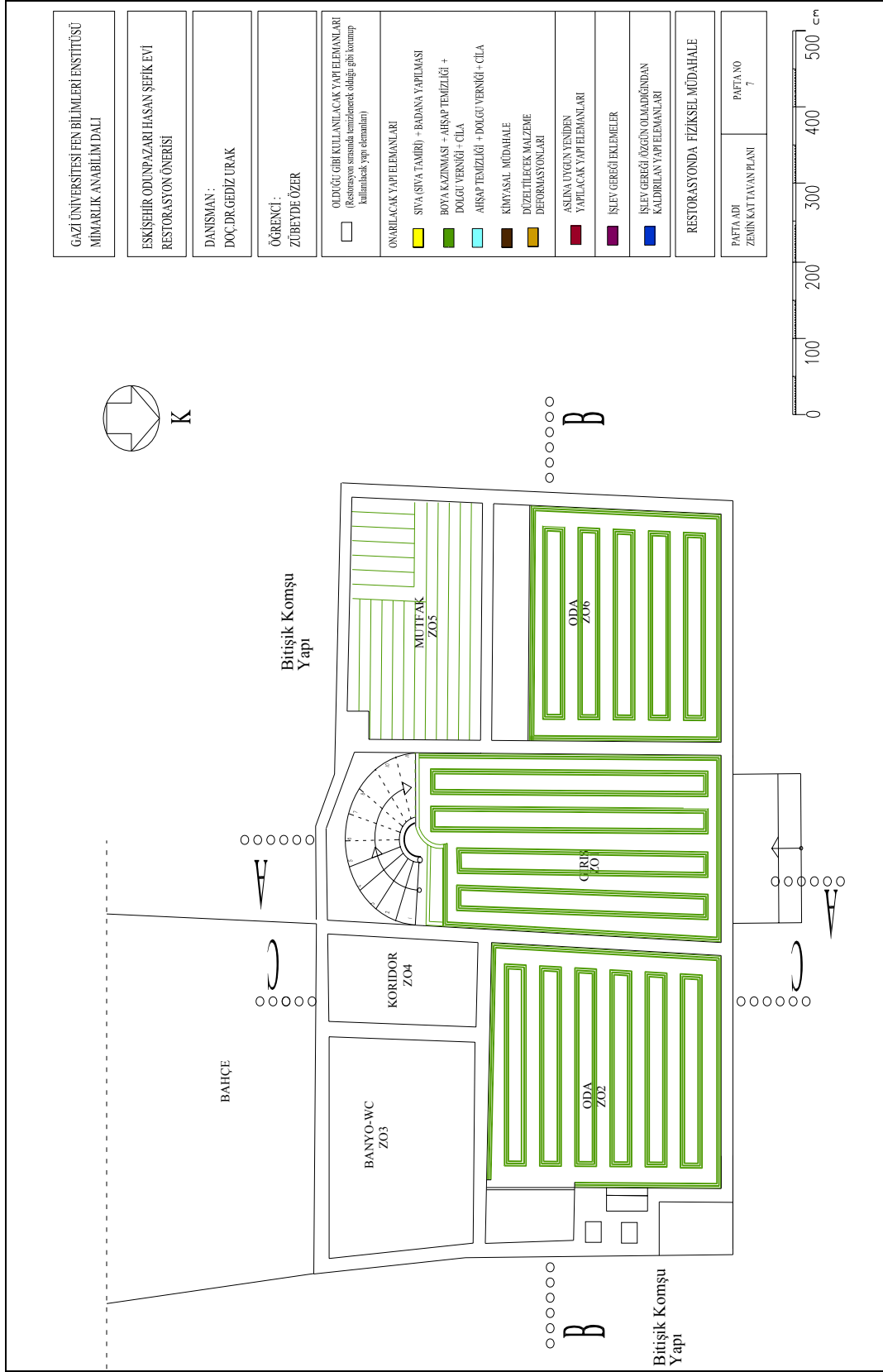

Şekil 7.19. Restorasyon fiziksel müdahale zemin kat döşeme planı

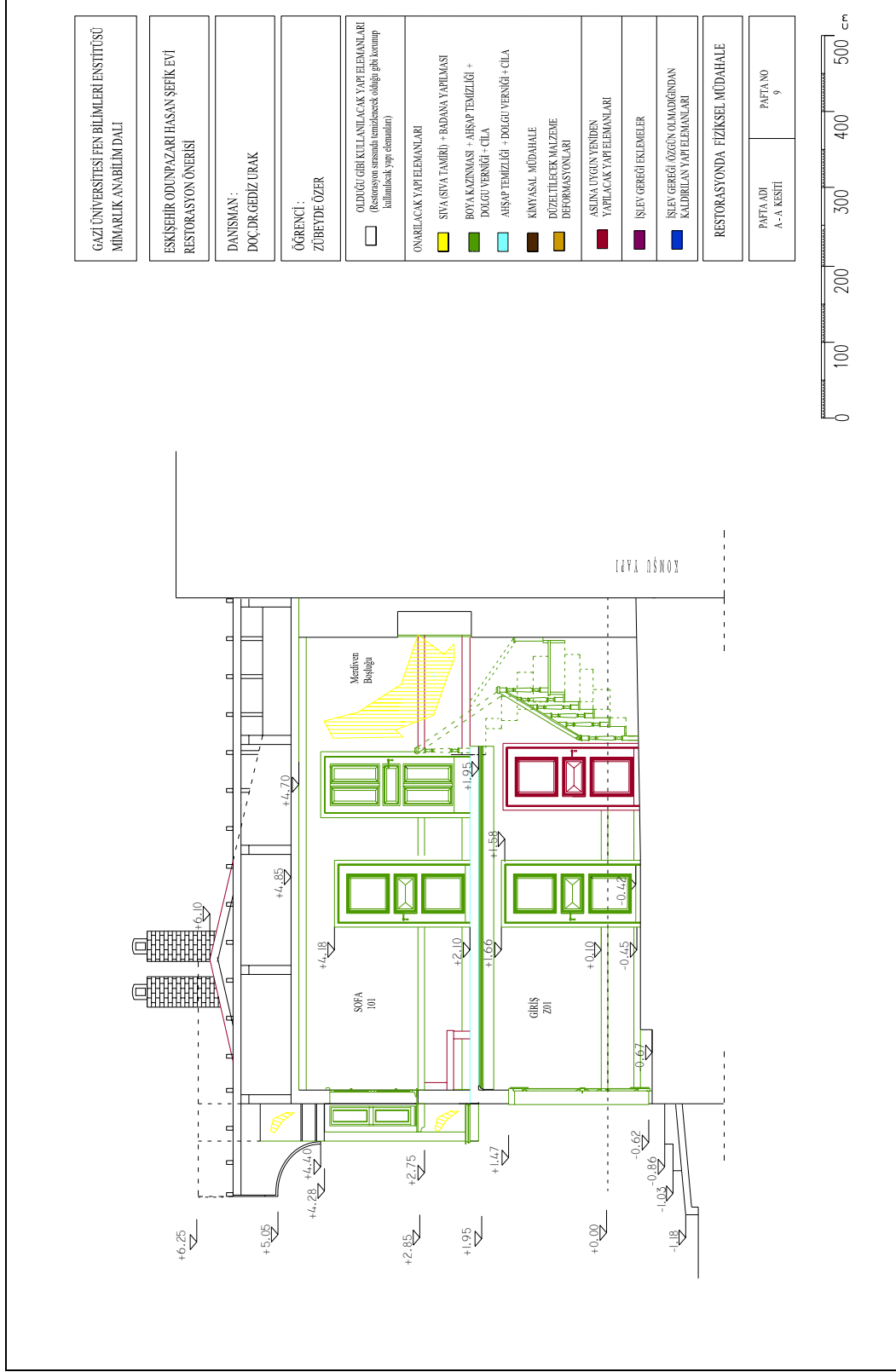

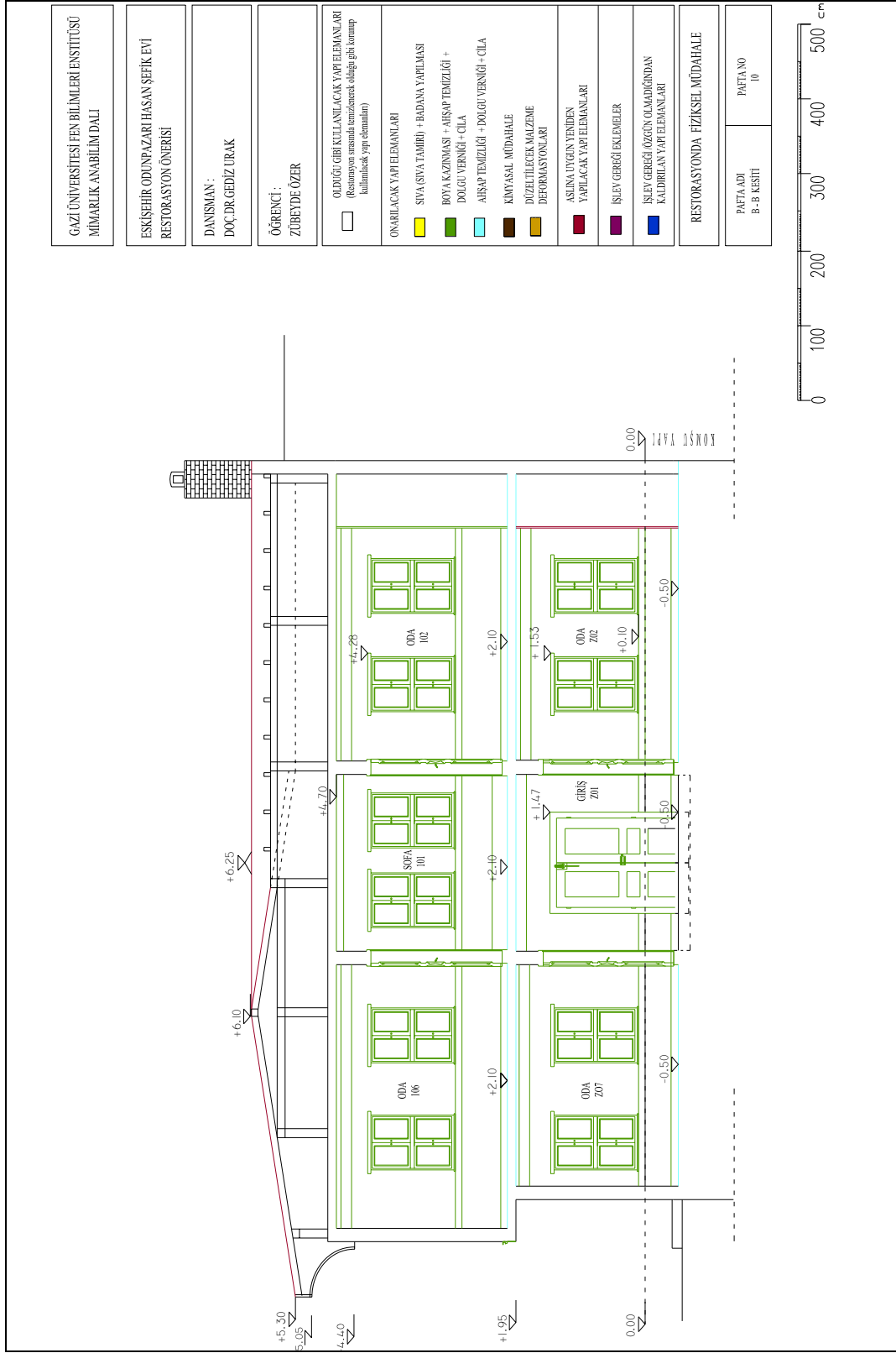
Şekil 7.21. Restorasyon fiziksel müdahale zemin kat tavan planı

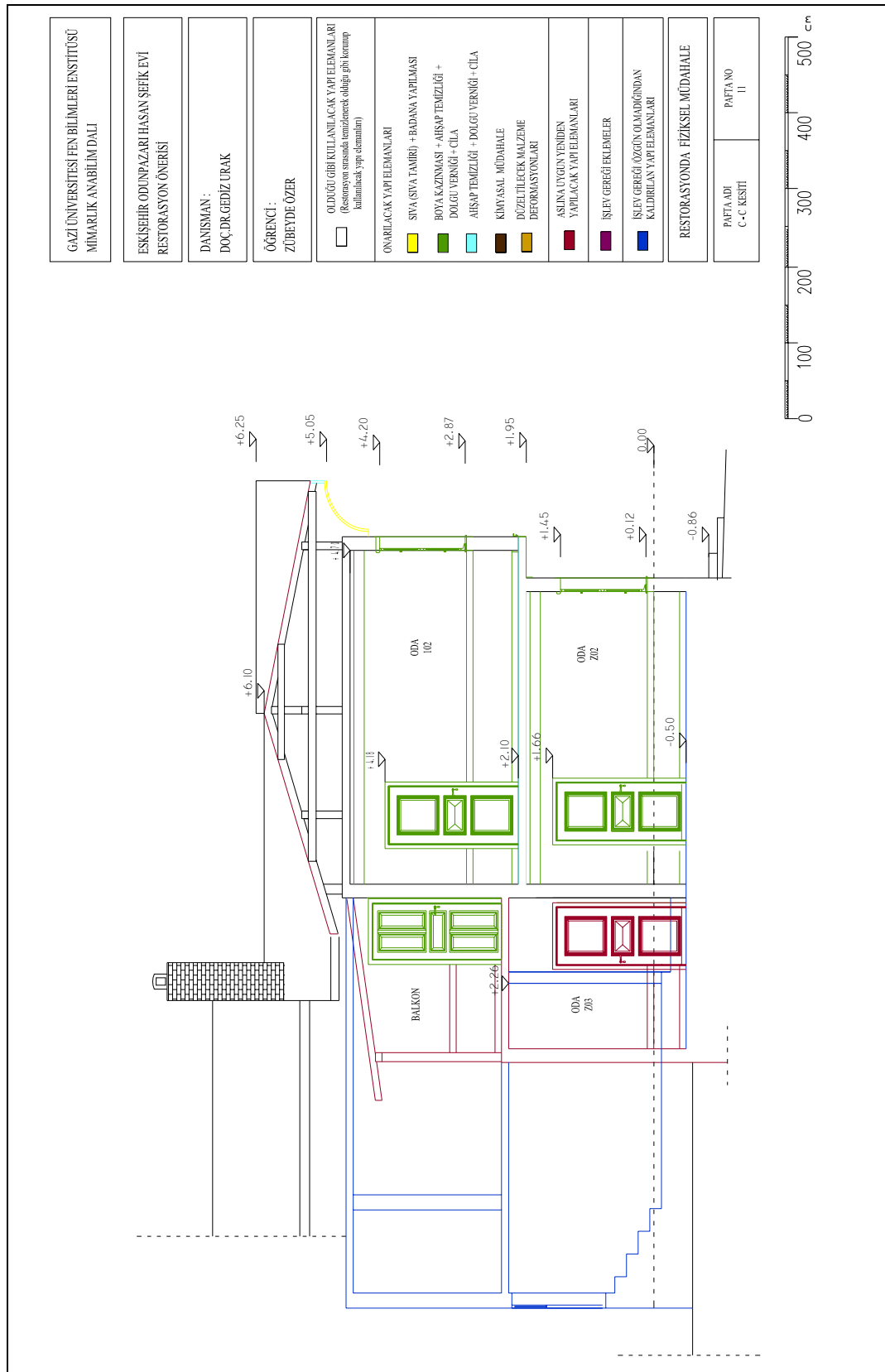
Şekil 7.22. Restorasyon fiziksel müdahale birinci kat tavan planı

Şekil 7.23. Restorasyon fiziksel müdahale A-A kesiti

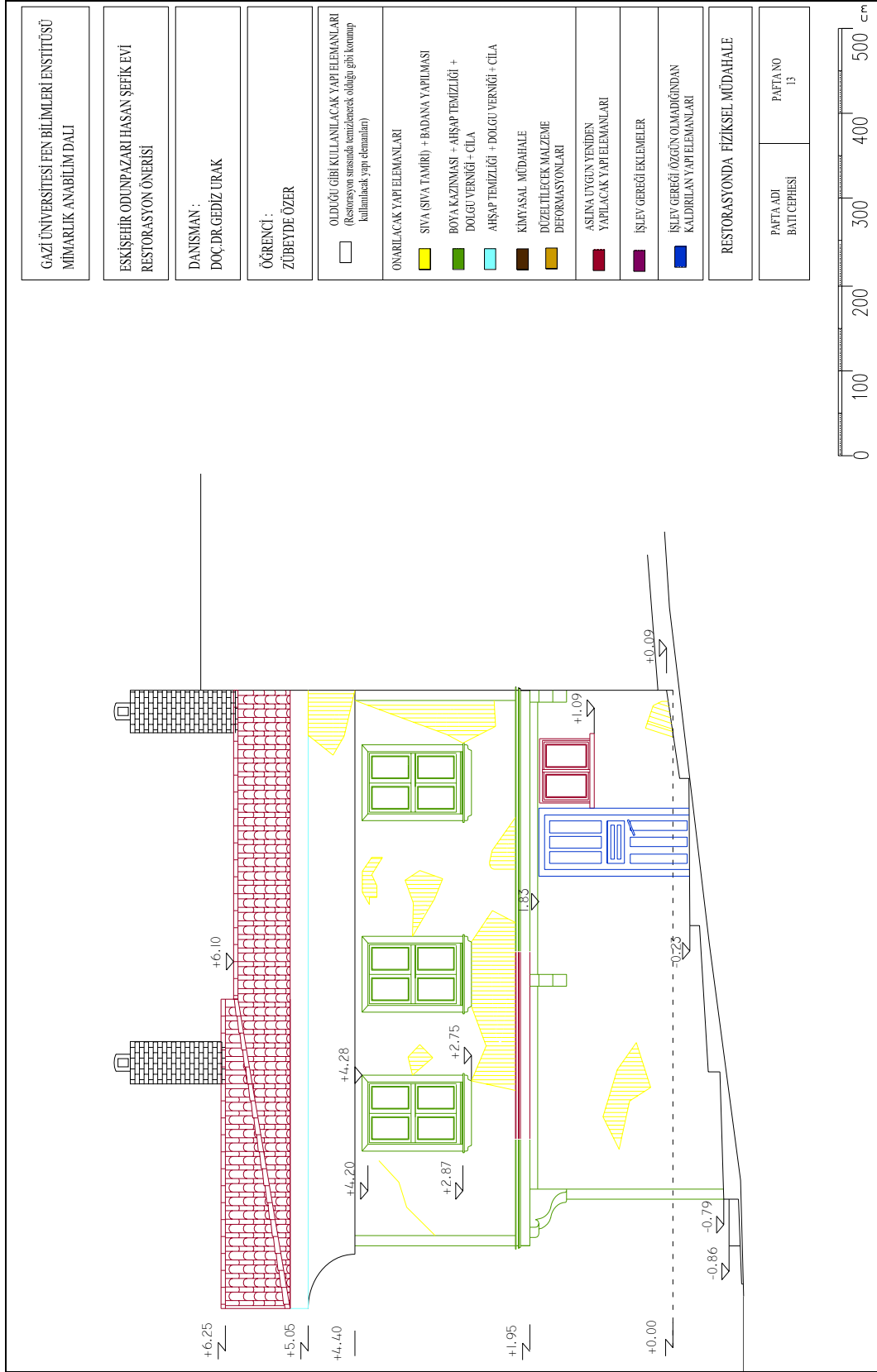
Şekil 7.24. Restorasyon fiziksel müdahale B-B kesiti

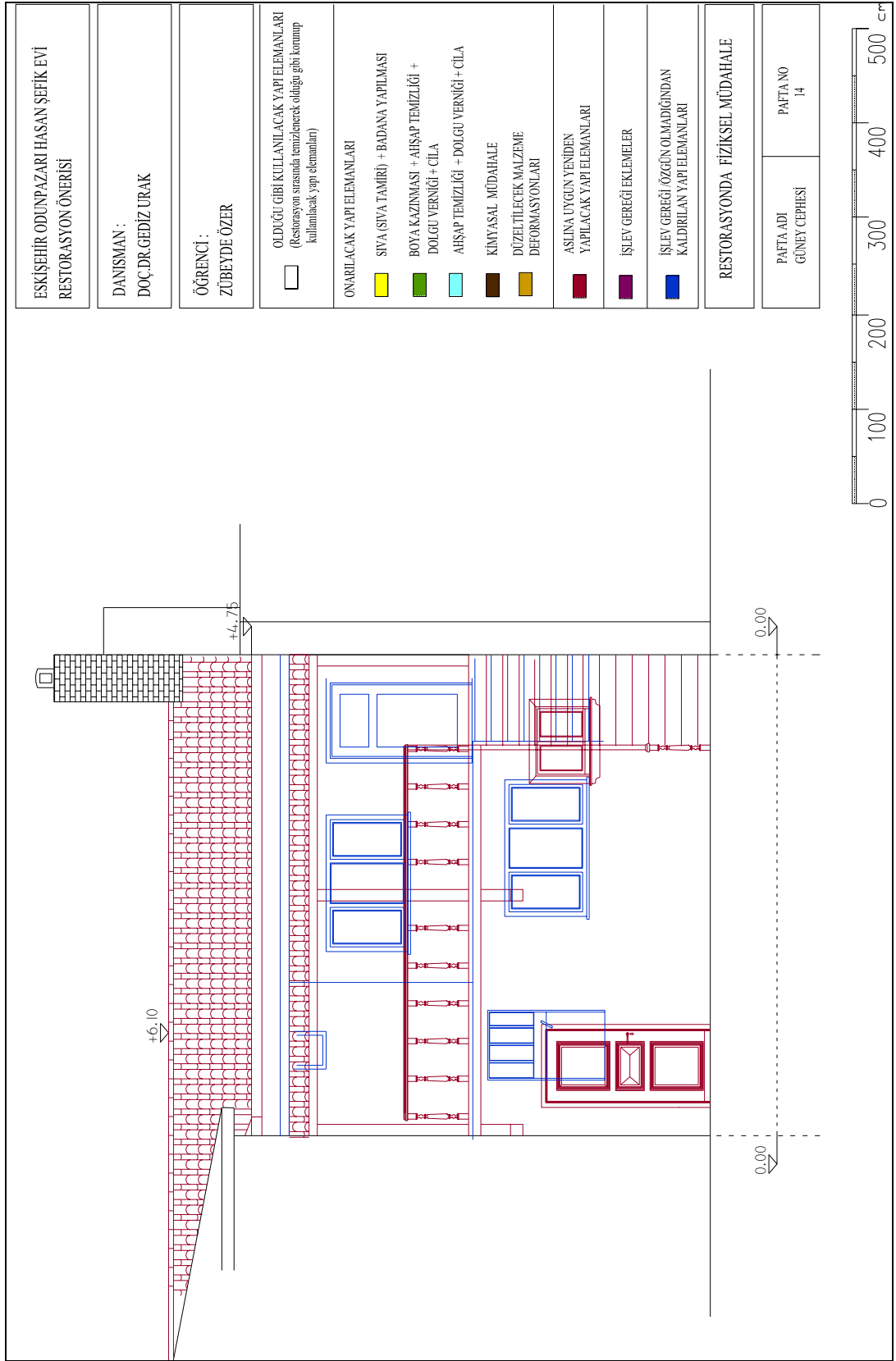
Şekil 7.25. Restorasyon fiziksel müdahale C-C kesiti

Şekil 7.26. Restorasyon fiziksel müdahale kuzey cephesi

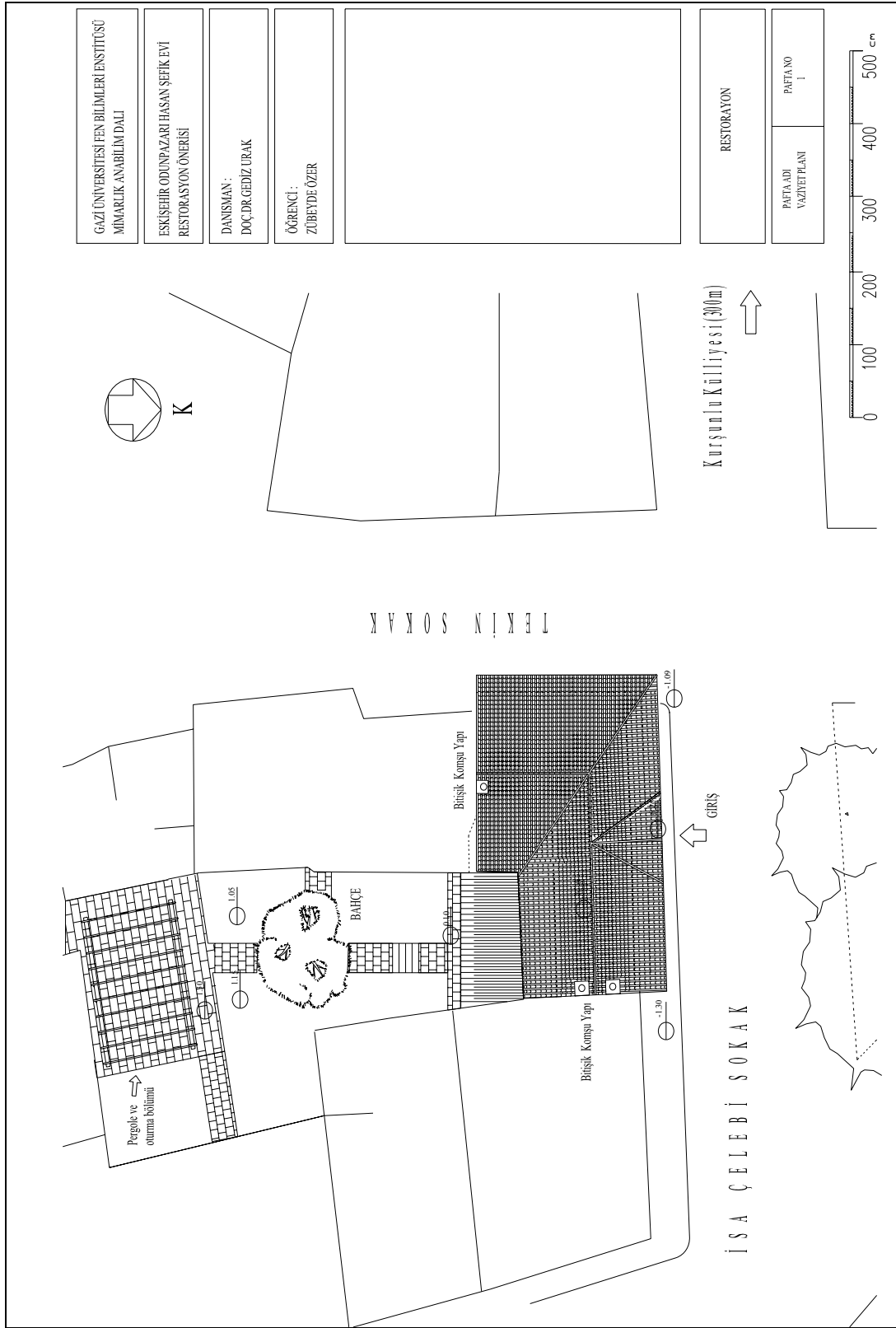

Şekil 7.27. Restorasyon fiziksel müdahale batı cephesi

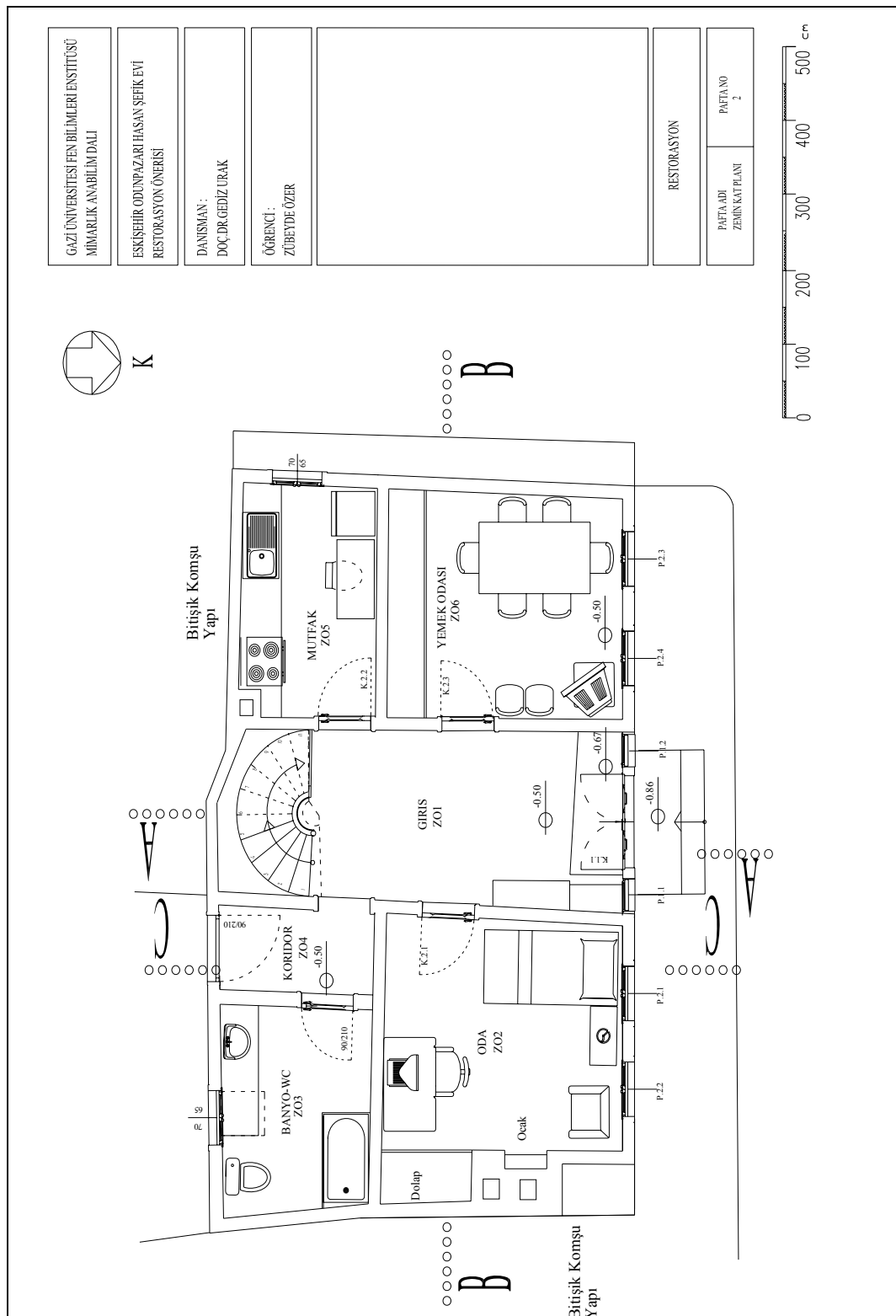

Şekil 7.28. Restorasyon fiziksel müdahale güney cephesi

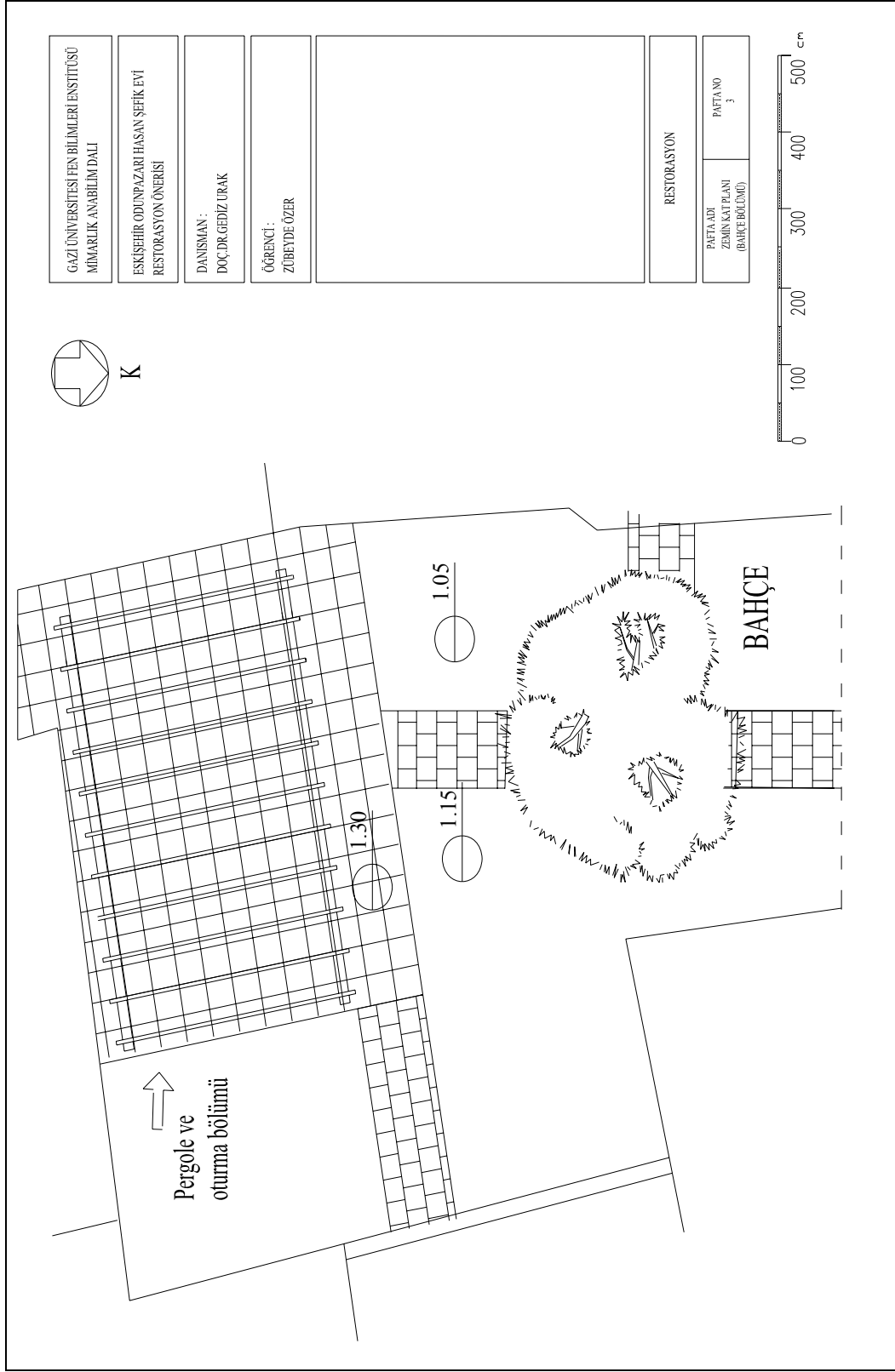

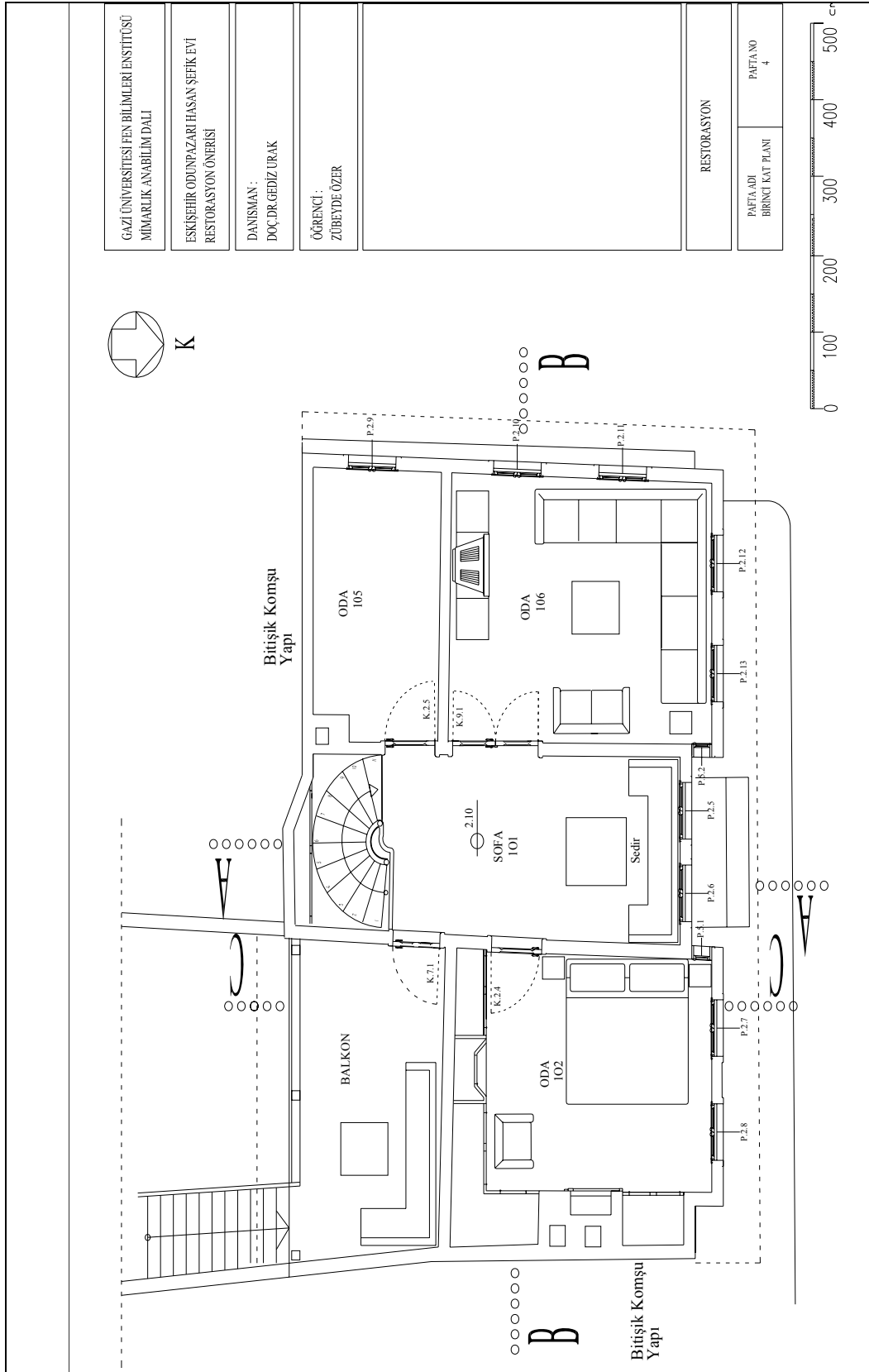
Şekil 7.29. Restorasyon vaziyet planı

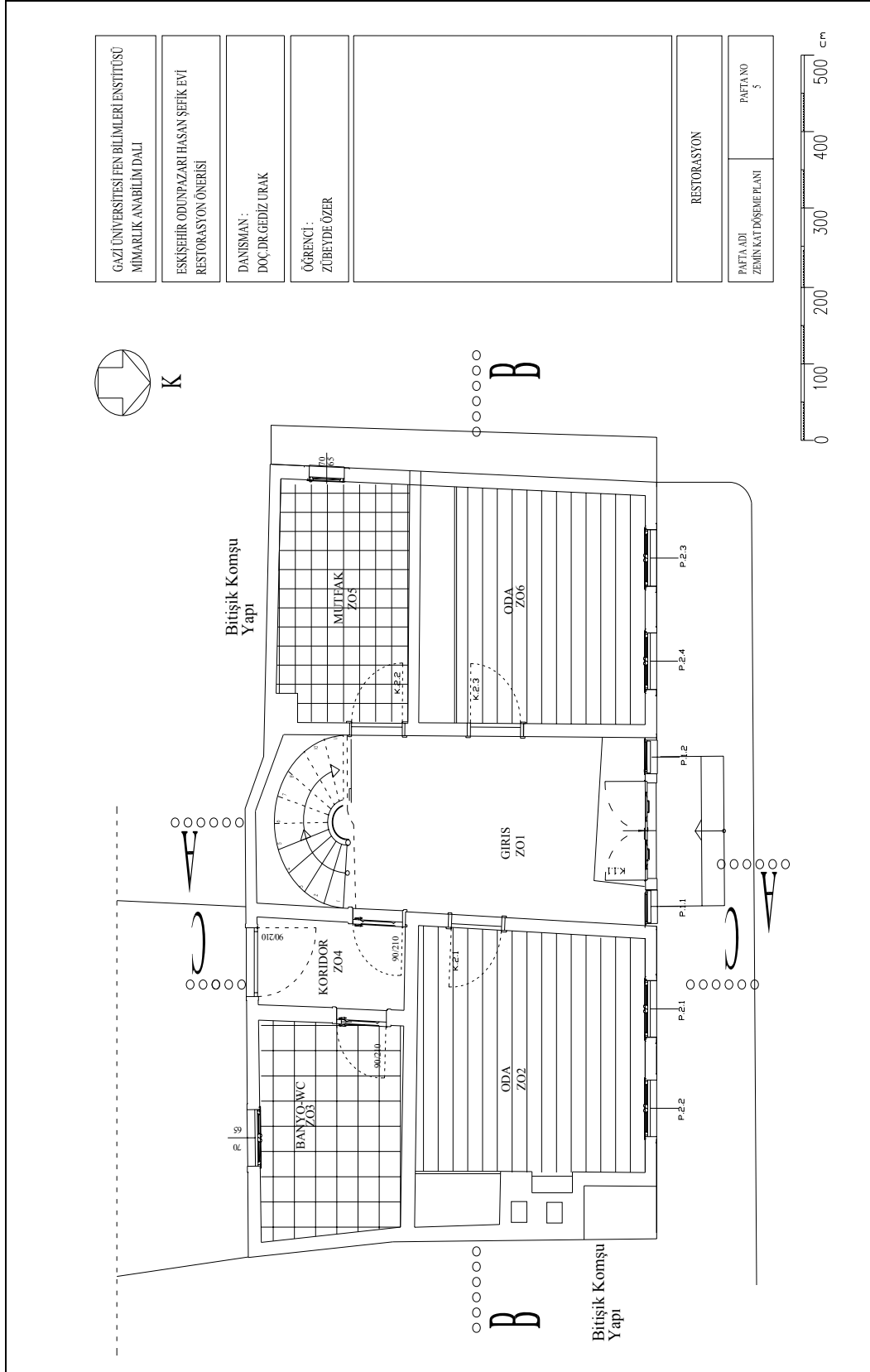
Şekil 7.30. Restorasyon zemin kat planı

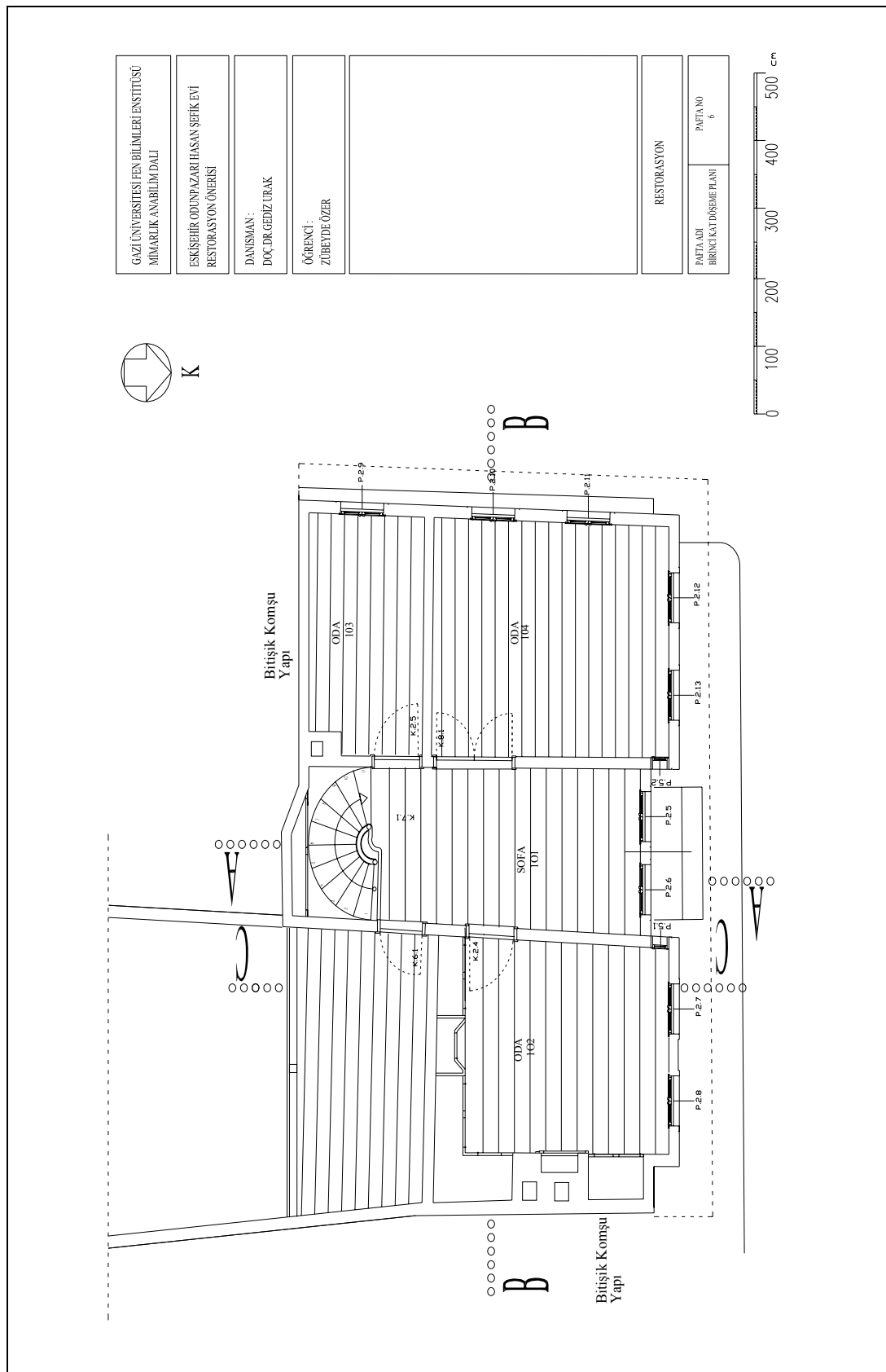
Şekil 7.31. Restorasyon zemin kat bahçe bölümü

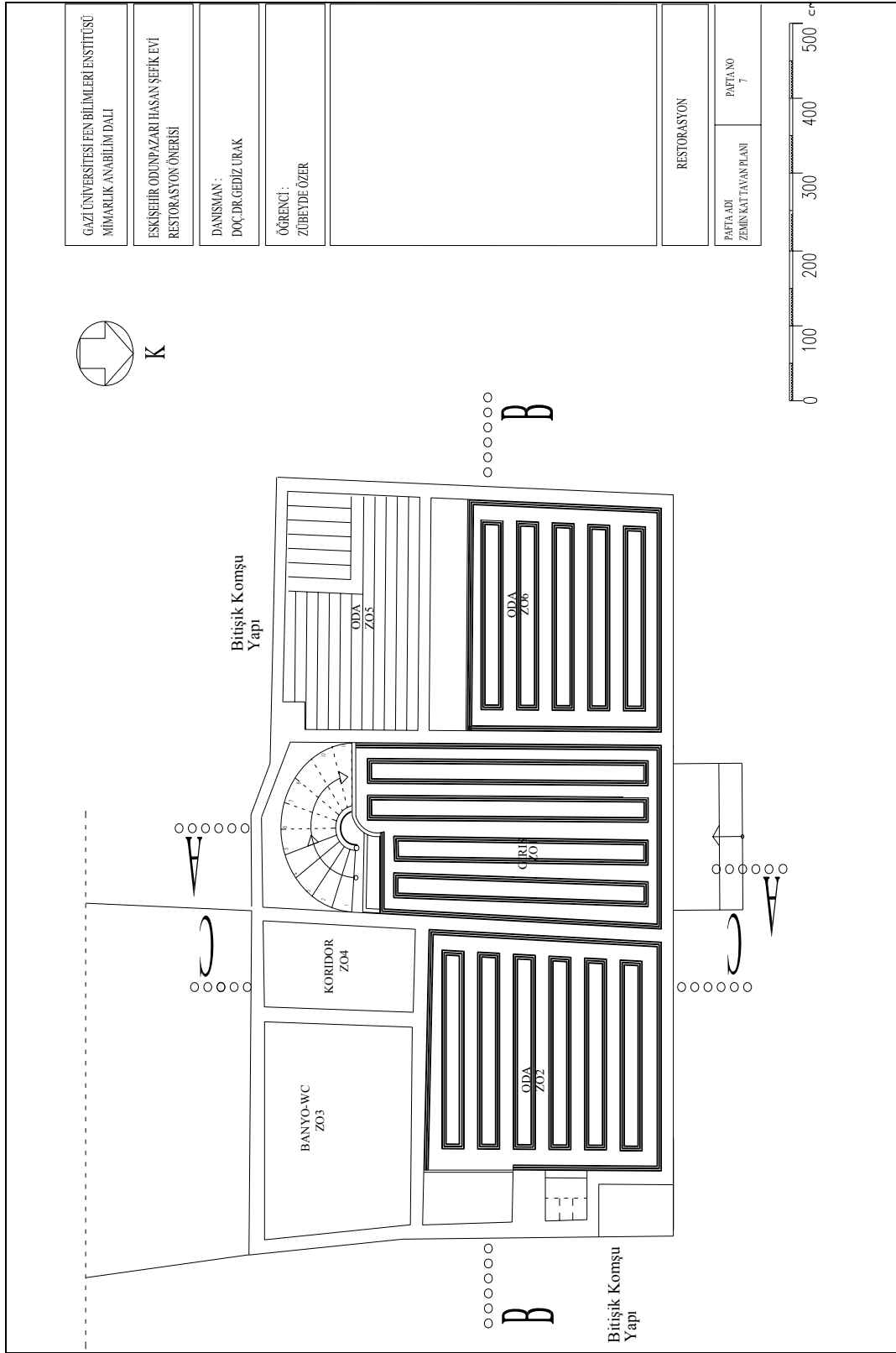

Şekil 7.32. Restorasyon birinci kat planı

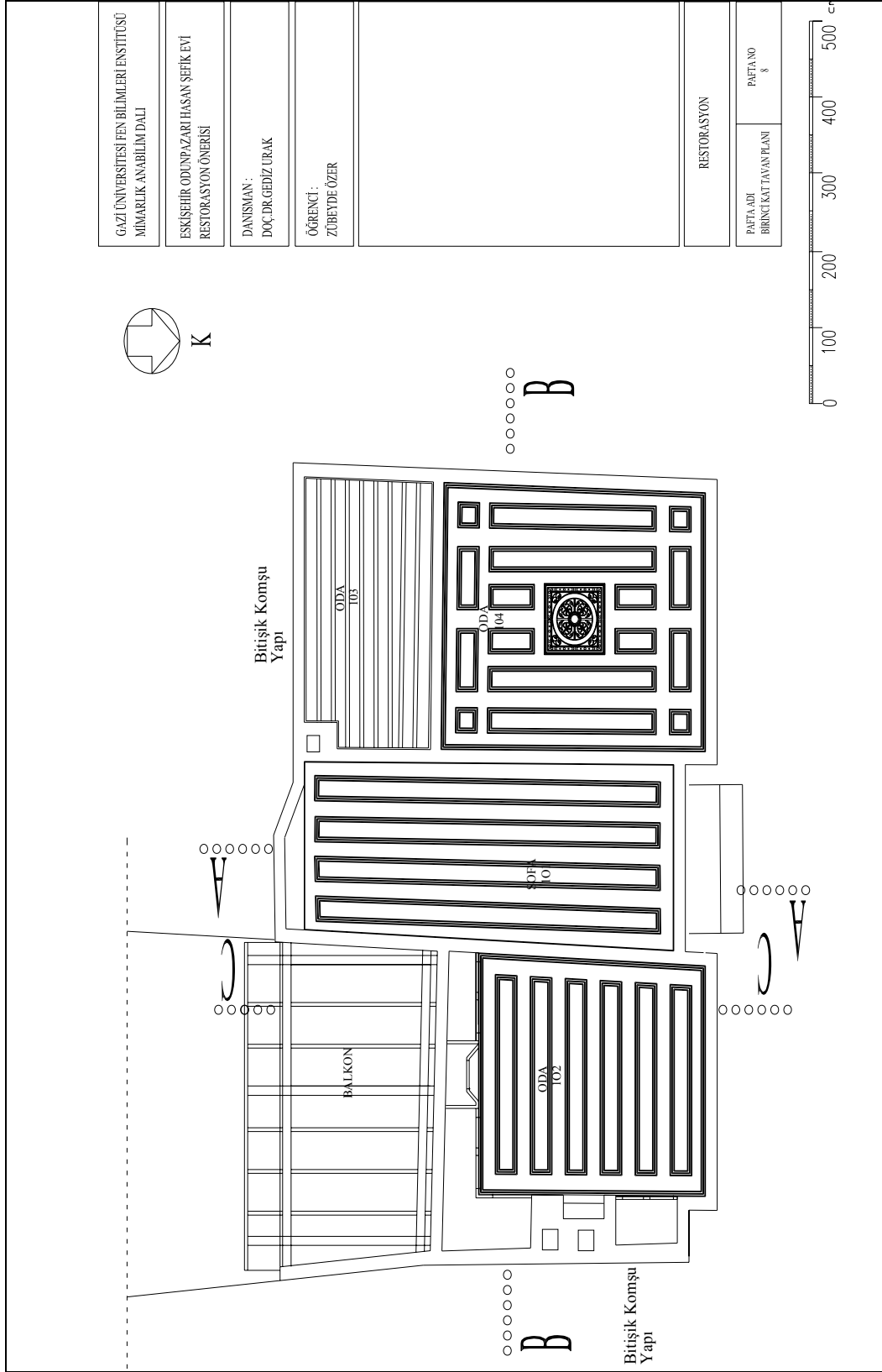

Şekil 7.33. Restorasyon zemin kat döşeme planı

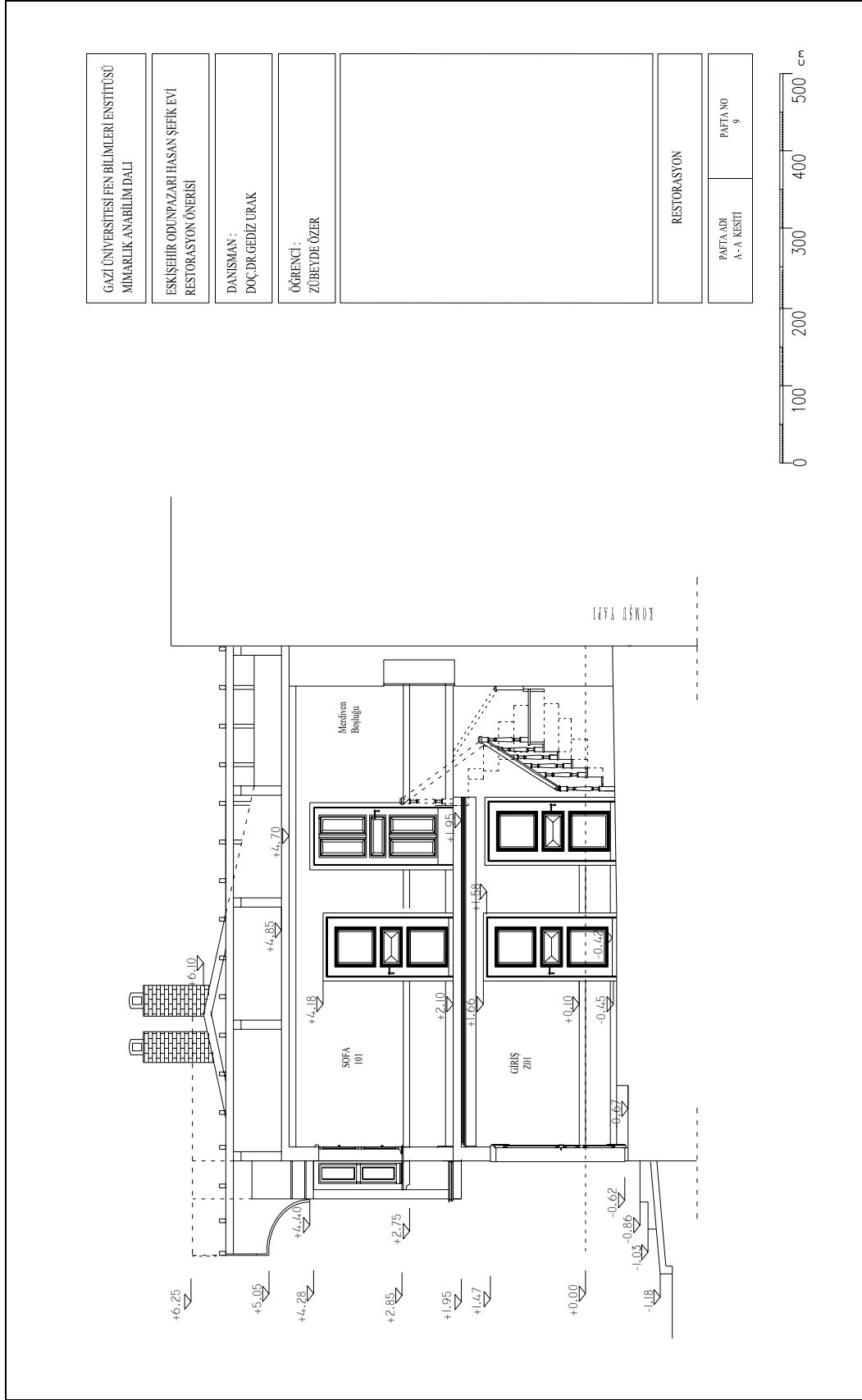

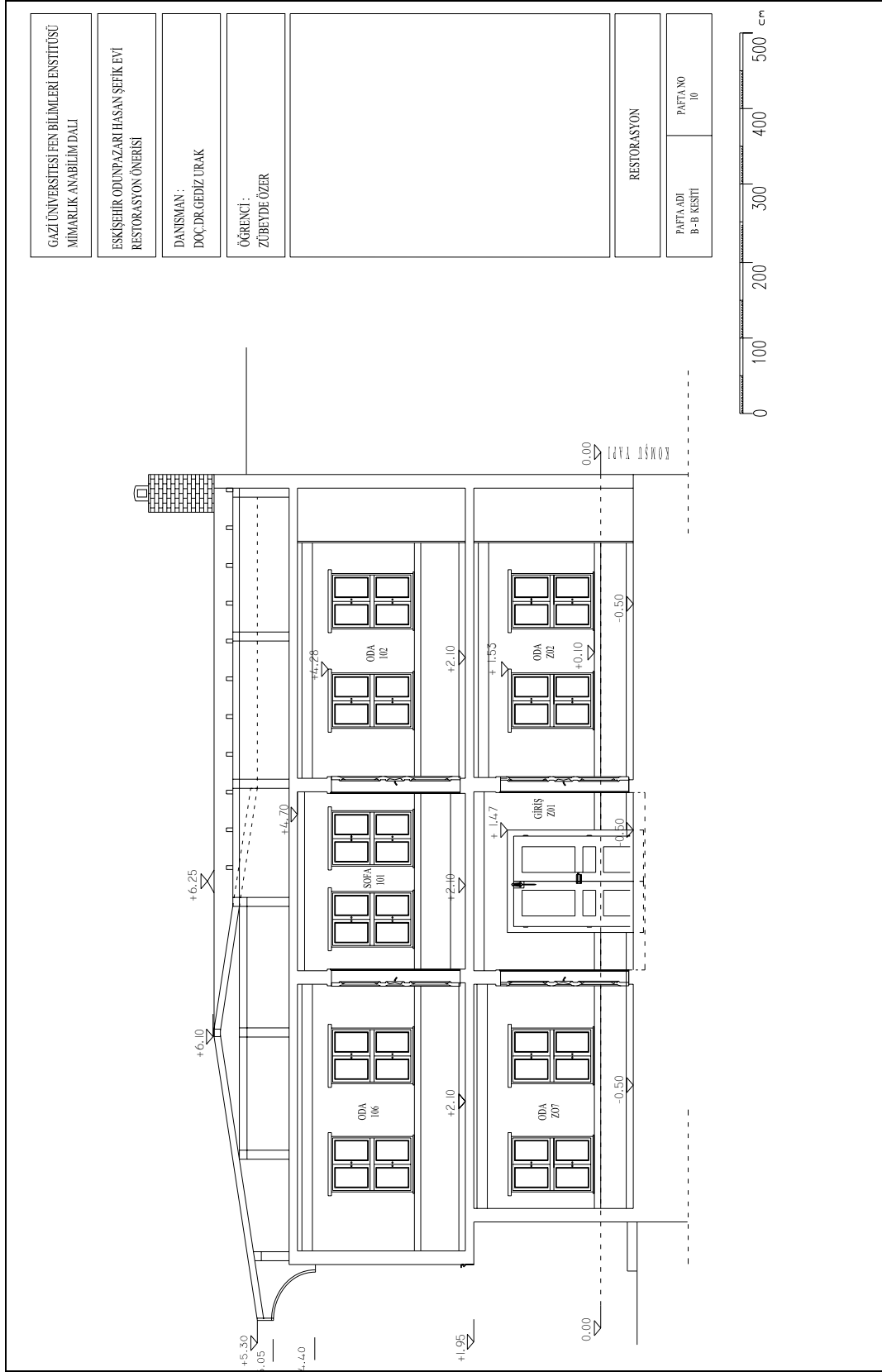
Şekil 7.35. Restorasyon zemin kat tavan planı

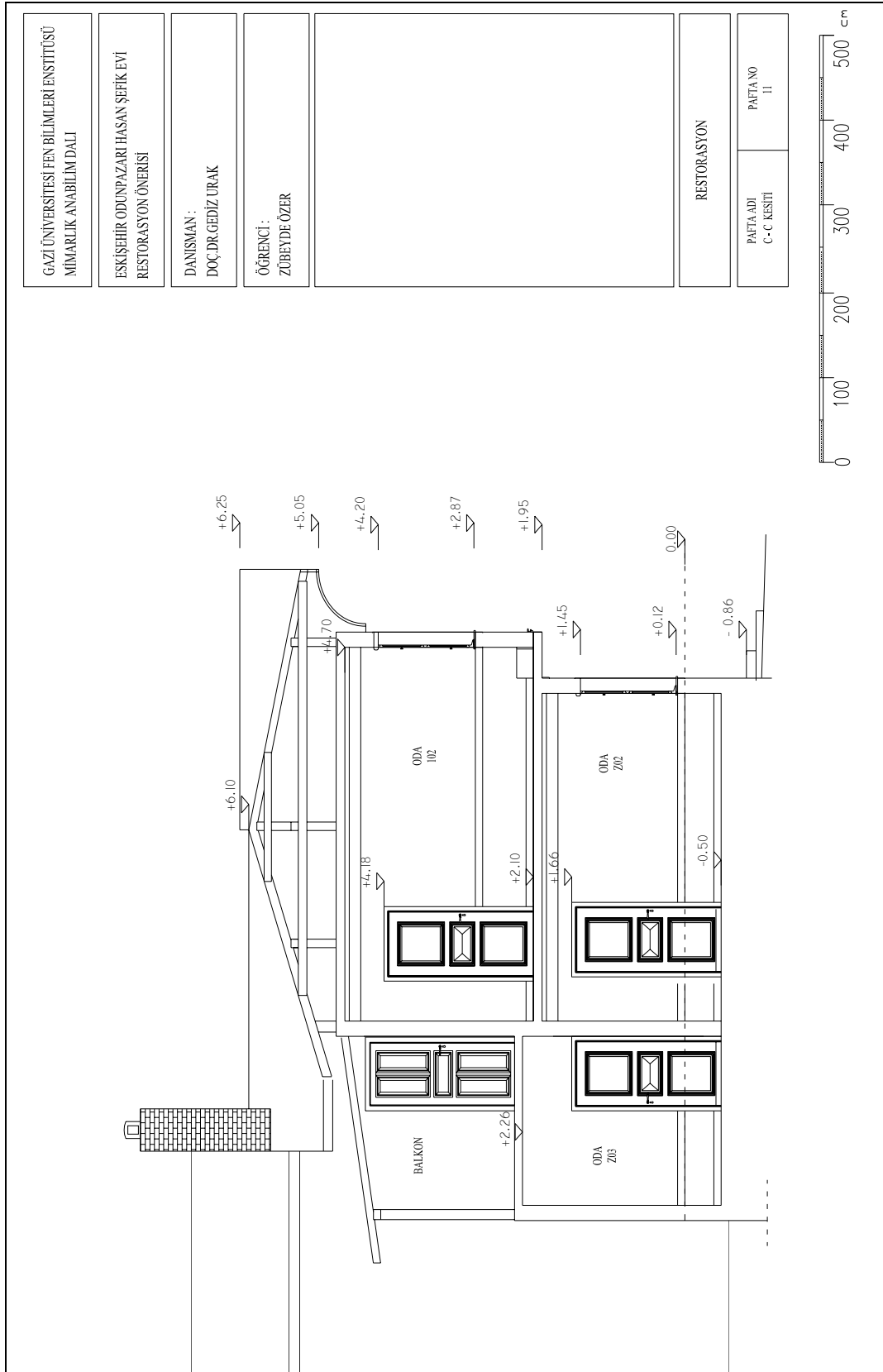

Şekil 7.36. Restorasyon birinci kat tavan planı

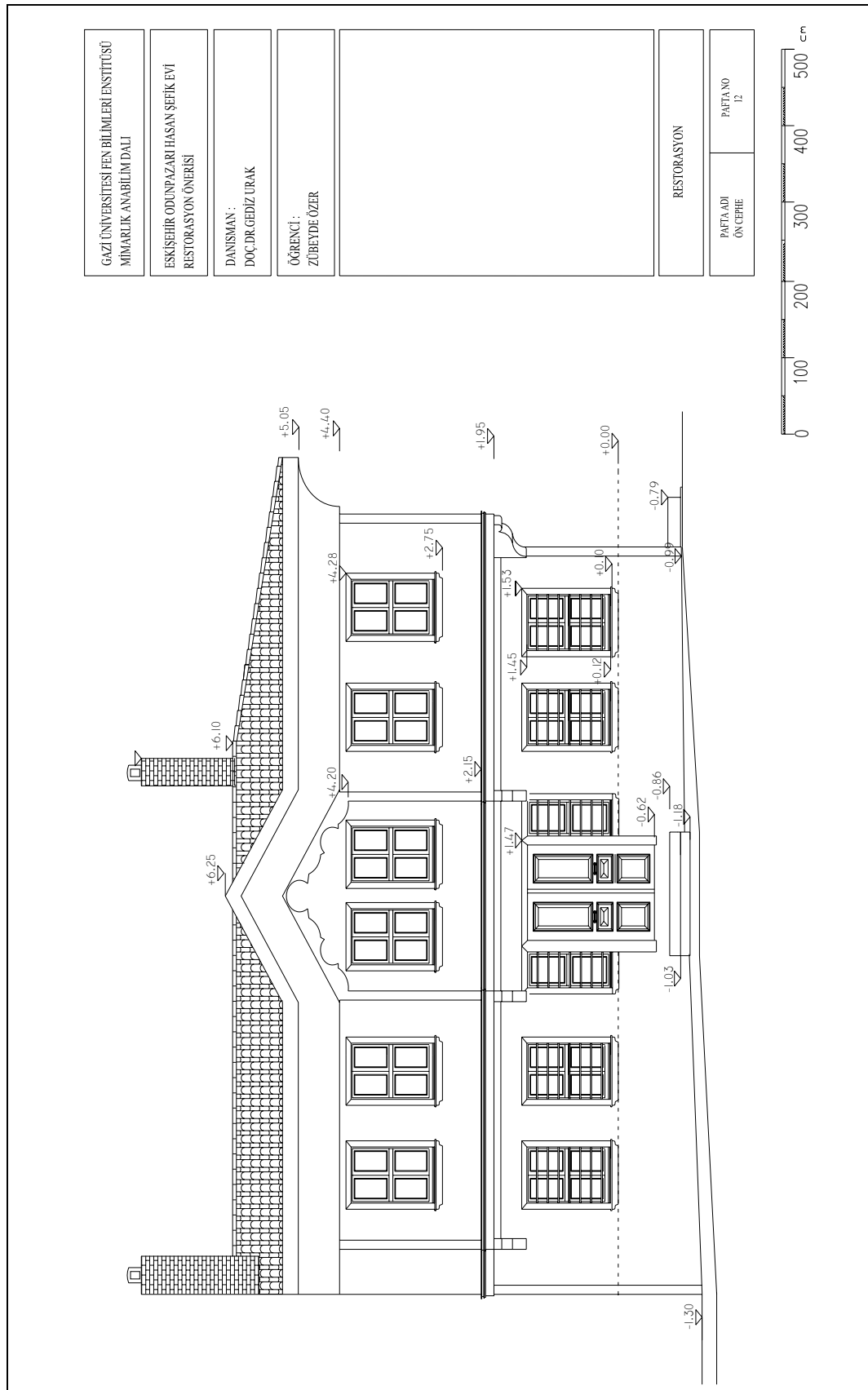

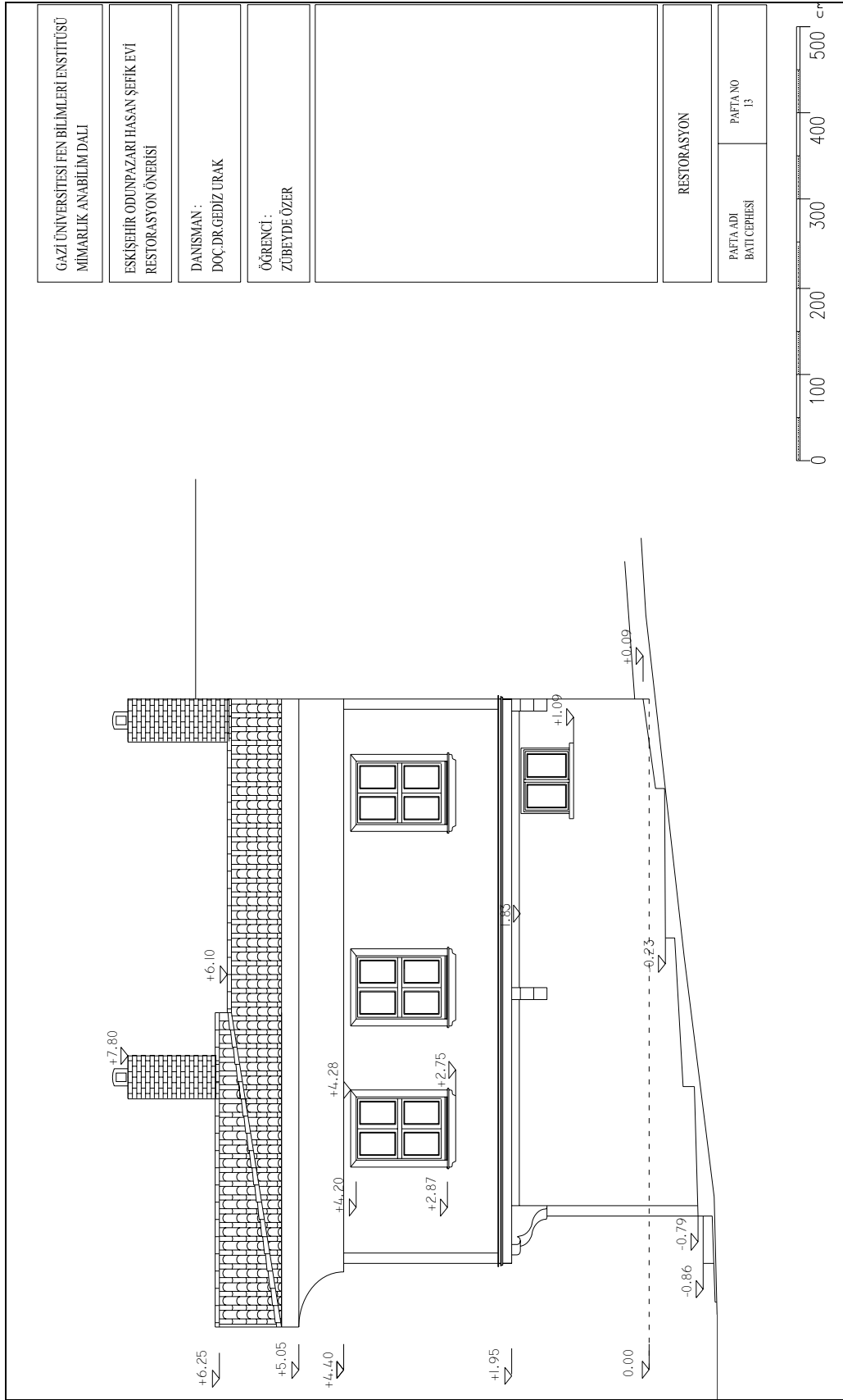

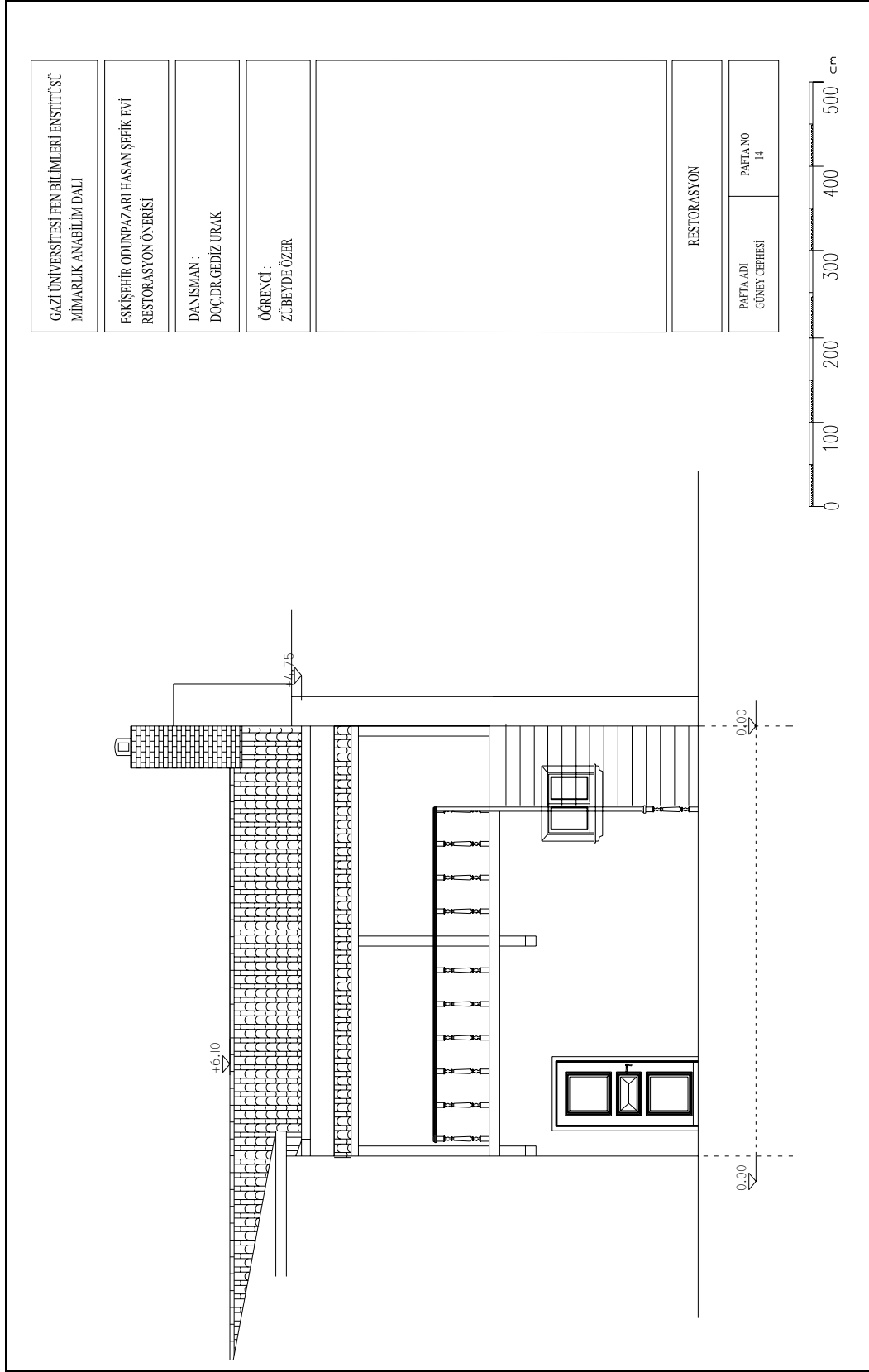
Şekil 7.49. Restorasyon C-C kesiti

Şekil 7.40. Restorasyon kuzey cephesi

Şekil 7.41. Restorasyon batı cephesi

Şekil 7.42. Restorasyon güney cephesi

8. SONUÇ

Yerleşim tarihi ilk çağlara kadar uzanan Eskişehir, bu süreç içerisinde birçok kültüre ev sahipliği yapmıştır. Halen bu farklı kültürlerin günümüze ulaşabilmiş kalıntılarını şehir içerisinde ve çevresinde görebilmek mümkündür. Şehir içinde özellikle Osmanlı Dönemi yapıları oldukça fazladır. Eskişehir'in bu dönem yerleşim yerinin büyük bir bölümünü oluşturan Odunpazarı semti geleneksel konut dokusunun zengin görseelliğini, özgün tasarımı ve malzeme özelliklerine sahip geleneksel Türk evi örneklerini barındırmaktadır.

Eskişehir'in bir dönem geleneksel yaşam şeklinin, fiziksel ve çevre etkileriyle kültürel özelliklerinin mekâna yansıdığı bu konutlar mekânsal plan şemaları, cephe düzenleri, yapım tekniği ve süslemeleri ile kent mimarisinde önemli bir yere sahiptir.

Ancak günümüzde yerel yönetimlerin, halkın ve idarelerin ilgisizliği, yasal yaptırımların yetersizliği, bakım-onarım ve restorasyonları için yeterli finansmanın sağlanamaması dolayısıyla ev sahiplerinin bu konutları terk etmesi ve zaman içinde yıkılmaya bırakması ya da yıkılmaları için çaba sarf etmesi bu tarihi zenginliğin hızla tükenmesine neden olmaktadır. Bu nedenle kültür varlıklarına yapılan bu tahribatlara engel olabilmek için öncelikle halka bu değerlerin yaşatılmasının önemini anlatılarak koruma bilincinin yerleştirilmesi gerekmektedir.

Şehir içinde en önemli tarihi sit alanı olan Odunpazarı semtinde bulunan tüm geleneksel konutların tespit ve sağlamlaştırma çalışmaları bir an önce yapılmalı ve bu doğrultuda yapılacak restorasyon çalışmaları ile konutlar koruma altına alınmalıdır. Korumada istenilen amaca ulaşabilmek için tarihi çevrenin yaşam standardının yükseltilmesi, tarihi dokuyu bozan trafiğin ve olumsuz baskıların uzaklaştırılarak yerine kültürel işlevlerin çekilmesi uygun olacaktır.

Bu amaçlarla Odunpazarı tarihi sit alanı içinde yer alan Hasan Şefik Evi'nin restorasyonunun yapılabilmesine yönelik olarak, rölöve, belgelendirme ve analizleri,

Odunpazarı geleneksel konutlarıyla karşılaştırmalı çalışması ve bunların değerlendirilmesi yapılarak restorasyon projeleri hazırlanmıştır.

Hasan Şefik Evi için yapılan bu çalışmayla; kent içinde önemli bir yeri olan Odunpazarı semtindeki benzer değer ve sorunları olan geleneksel konutların korunmaları bağlamında ışık tutabilmesi hedeflenmiştir.

KAYNAKLAR

1. Halaç, H. H. , “Eskişehir Taşbaşı Sit Alanında Taşbaşı Sokak ve Arpat Caddesi Koruma ve Sağıklaştırma Önerisi”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, 9–11 (2001).
2. Akaya, S. , “Eskişehir’in Kuruluşu, Gelişmesi ve Fonksiyon Alanları”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara, 7,11, 20 (1999).
3. Tokgöz, D. , “Eskişehir İli Tarihi, Turizmi ve Eski Eserler Klavuzu”, Eskişehir, 14–16 (1978).
4. Prof. Dr. Doğru, H. , “XVI. Yüzyılda Eskişehir ve Sultanönü Sancağı”, No 5 **Odunpazarı Belediyesi Kültür Yayınları**, 24–25 (2005).
5. Sönmez, N. , “Eskişehir’de Odunpazarı Tarihi Yerleşiminin Fiziksel Gelişimi ve Geleneksel Konut Dokusunda Dizgisel Çözümlmeler”, Doktora Tezi, **İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 18- 19, 24-26, 75–78, 83–85 (1983)
6. Ertin, G. , “Eskişehir Kentinde Yerleşmenin Evrimi”, **Anadolu Üniversitesi Yayınları**, Eskişehir, 773, 22–23,197–198 (1994).
7. Şanlıer, I. C. , “Sosyo Ekonomik Gelişmede Eskişehir Nerden Nereye”, **Ticaret Odası Yayınları**, Eskişehir, 15-17, (1988).
8. Yurt Ansiklopedisi, **Anadolu Yayınları**, İstanbul, 2830- 2895 (1982).
9. “Cumhuriyetin 15. Yılında Eskişehir”, **Eskişehir Valiliği Yayınları**, İstanbul, 132 (1938).
10. “Eskişehir’in Sosyo Ekonomik Göstergeleri”, **Eskişehir Sanayi Odası**, Eskişehir, 1–3, 38–39 (2003).
11. “Kentimiz Eskişehir”, **Eskişehir Kent Rehberi**, Eskişehir, 101–163–164 (2003).
12. Ulu, A. , Sit Alanı Koruma Politikası İçin Bir Model Denemesi, Örnekleme Odunpazarı, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 47–48 (1994).
13. Acar, B. , “The Preservation and Development Plan of Eskişehir-Historic Site Paşa, Orta, Akcamii Districts”,Yüksek Lisans Tezi, **Middle East Technical University**, Ankara, 52–53- Plan, Cephe, Dolap, Pencere ve Kapı Tipoloji Çizimleri, 36–40, 45–46, 51–57, (1981).

14. Barlas, T. , Barlas İmar Planlama “Eskişehir Odunpazarı Belediyesi İmar Planı”*Eskişehir Odunpazarı Belediyesi*, (1997).
15. Altınoluk, Ü. , “Binaların Yeniden Kullanımı”, *YEM Yayınları*, İstanbul, 20–22 (1998).
16. Kuban, D. , “Tarihsel Çevre Korumanın Mimari Boyutu”, *YEM Yayınları*, İstanbul, 117–118 (2000).
17. Erder, C. , “Tarihi Çevre Bilinci”, *O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayınları*, Ankara, 289, 293 (1975).
18. Ahunbay, Z. , “Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon”, *YEM Yayınları*, İstanbul, 85, 152, 158 (1996).
19. Ericin, Ö. , “Eski Binalarda Zeminden Gelen Rutubetin Önlenmesi” *Rölöve ve Restorasyon Dergisi*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 170 (1987).
20. Gökalp, N. , “Odunpazarı (Eskişehir) Kerpiçlerinin Karakterizasyonu”, Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, Kütahya, 6, 10 (1998).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ÖZER, Zübeyde
 Uyruğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 26.02.1967 İstanbul
 Medeni hali : Bekar
 Telefon : 0 (222) 237 59 30
 Faks : 0 (222) 237 46 82
 e-mail : zubeydeniz@hotmail.com

Eğitim Derece

Eğitim Birimi

Mezuniyet tarihi

Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Bölümü	1990
Lise	Balçova Lisesi	1984

İş Deneyimi

Yıl

Yer

Görev

1990–1993	Mimari Proje Bürosu Bornova- İzmir	Mimar
1993-1999	Hava K.K.lığı Loj.Klığı Tesisler D.Bşk.lığı	İnşaat Ş.Ks.A
1999–2001	MSB İnş. Eml.D.Bşk.lığı Mimari Bölüm	Proje Subayı
2001-	MSB İnş. Eml.ve NATO Enf. Eskişehir Bölge Bşk.lığı	Etüd Prj.Kşf. Ks. A

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Tenis, Bilişim dünyası, Spor, Doğa